

သဘာဝ ပုံရိပ်တို့ လွှမ်းခြုံရာ ပေဂေလီးရွာ

■ စာမျက်နှာ (၂၁) သို့ ▶▶

စောထွန်းလင်း

KSNG ၏ ကျောင်းသားလူငယ် နီးနှောဖလှယ်ပွဲ ပြုလုပ်ပြီးစီး

■ စာမျက်နှာ (၇) သို့ ▶▶

လူတိုင်းကို ပညာတတ်ဖြစ်စေချင်တဲ့

မိဘကျေးဇူးသိတတ်သူလေး

ကိုယ်က ကရင်လူမျိုးဆိုတော့ ကရင်စကားတော့ တတ်ရမှာပေါ့။
တကယ်လို့ ကရင်စကားမတတ်ဘူးဆိုရင် ကိုယ့်ရဲ့လူမျိုးကို
ပျောက်ဆုံးစေတာပေါ့။

■ စာမျက်နှာ (၇) သို့ ▶▶

ဖျောက်ဖျက်မရနိုင်ပြီ ရင်ထဲက ကရင့်အာဇာနည်

လာမည့် ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့သည့် ၆၉ နှစ်မြောက် ကရင့်အာဇာနည်နေ့ ဖြစ်သည်။ အာဇာနည်ဟူသည် အများပြည်သူအကျိုးအတွက် အမှန်တရားဘက်မှ ရပ်တည်ကာ ကိုယ်ကျိုးစွန့်၊ ပေးဆပ်အနစ်နာခံကာ အသက်စွန့်ပြီး လုပ်ဆောင်ခဲ့သူများကို ဆိုလိုသည်။

ကမ္ဘာနိုင်ငံတိုင်းတွင် အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ် များစွာရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း မြန်မာလွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုတွင် အသက်စွန့်သွားခဲ့ကြသည့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်တကွ အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ၉ ဦးရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် တိုင်းပြည်၏အာဇာနည်များဖြစ်သကဲ့သို့ ၎င်းတို့ကျဆုံးခဲ့သည့် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ရောက်တိုင်း အာဇာနည်နေ့ အခမ်းအနားကို တစ်နိုင်ငံလုံး ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။ ထို့အပြင် တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု အသီးသီးတွင်လည်း အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်များရှိကာ ၎င်းတို့သည် သက်ဆိုင်ရာ မျိုးနွယ်စု တိုင်းရင်းသားများ၏ အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်များပင် ဖြစ်သည်။

ကရင့်အမျိုးသားများအတွက်မူ တန်းတူ အခွင့်အရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် ရရှိရေးအတွက် ကရင့်နိုင်ငံရေးနှင့် တော်လှန်ရေး မျိုးစေ့ချပေးခဲ့သူ စောဘဦးကြီးကို ကရင့်အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ကရင့်ပြည်သူလူထုက သတ်မှတ်ထားကြသည်။ သို့သော် နှစ်ပေါင်း ၆၀ ခန့် တစ်ပါတီနှင့် စစ်အာဏာရှင်စနစ် ကျင့်သုံးပြီး သတင်းအမှောင်ချ၊ ဝါဒဖြန့်ချိရေး အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် သမိုင်းဖျောက်ခံခဲ့ရသည့်အတွက် တိုင်းရင်းသားများ၏ အာဇာနည်များအကြောင်းမှာ မှေးမှိန်ခဲ့ရသည်။

အမှန်စင်စစ် ကရင့်တိုင်းရင်းသားများ၏ အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ် စောဘဦးကြီးမှာ ၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၏ အမြင့်ဆုံး ဥပဒေတွဲကို ရရှိထားခဲ့သူဖြစ်သည်။ သူသည် ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် နေသူရိန်အစည်းအဝေး၌ ပြန်ဖွဲ့စည်းသည့် ဖဆပလ ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ဆာဟူးဘတ်ရန်စံနှင့် ဖဆပလ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သည့် အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဝန်ကြီးတစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့သည်။ သူသည် ၁၉၄၇၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၅ ရက်နေ့တွင် ကရင့်အဖွဲ့အစည်း ၄ ဖွဲ့ဖြင့် စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသည့် ကေအန်ယူ- ကရင့်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ အဖွဲ့ဝင်တဦး

ဖြစ်ကာ ထိုနှစ်တွင်ကျင်းပသည့် ကေအန်ယူ အရေးပေါ် အစည်းအဝေးတွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ပေးခြင်းခံရသည်။

ထိုတာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ရင်း ၁၉၅၀ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ကော့ကရိတ်မြို့နယ် (ထိုစဉ်က ကျိုက္ခမိခရိုင်)၊ ထိုကော်ကိုးကျေးရွာတွင် ရန်သူကို ခုခံတိုက်ခိုက်ရင်း ကရင့်အမျိုးသားတော်လှန်ရေးအတွက် အလောင်းပင်မြေချခွင့်မရဘဲ အသက်စွန့်သွားခဲ့ရသည်။ နှစ်အလီလီ၊ ခေတ်အဆက်ဆက် မည်သို့ပင် ဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်၊ သမိုင်းဖျောက်ခံစေကာမူ ကရင့်အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ် စောဘဦးကြီး ကျဆုံးခဲ့သည့် ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့ကို ကရင့်အမျိုးသားအာဇာနည်နေ့ဟု သတ်မှတ်ခဲ့ကြသလို ကရင့်တော်လှန်ရေး နယ်မြေတွင် ကရင့်အာဇာနည်နေ့ အခမ်းအနားများကို ကေအန်ယူက နှစ်စဉ် အစဉ်အလာမပျက် ကျင်းပခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ကေအန်ယူက ဦးသိန်းစိန်အစိုးရနှင့် အပစ်ရပ်ငြိမ်းရေးက ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ ကရင့်အာဇာနည်နေ့ကို ကျင်းပခဲ့သည်။ သို့သော် မတည်ငြိမ်သေးသည့် နိုင်ငံရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှု အခြေအနေများအရ ပြီးခဲ့

သည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင်မူ ကရင့်အာဇာနည်နေ့ အခမ်းအနား ကျင်းပပြုလုပ်ရန် တားဆီးပိတ်ပင်မှုများရှိကာ ထိုကြားကပင် ရန်ကုန်မြို့ အပါအဝင် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ် ဖားအုံမြို့တို့တွင် ကျင်းပနိုင်ခဲ့သည်။ ယခုနှစ်တွင် ကျင်းပနိုင်ရေးအတွက်ကိုမူ အခက်အခဲမျိုးစုံ ကြုံတွေ့နေရပြီး သက်ဆိုင်ရာ ခွင့်ပြုချက်ရမှသာ ခန်းမနေရာကို သတ်မှတ်စီစဉ်မည်ဟု ရန်ကုန်ကရင့်အသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပြောဆိုနေကြသည်။

ယခုလို တားဆီးပိတ်ပင်မှုများသည် နိုင်ငံတွင်းနေ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတစ်ခု၏ သမိုင်းကြောင်းဆိုင်ရာ ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ခြင်းကို မလိုလားရာ ကျသလို လက်ရှိ အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးအတွက် ဦးစားပေး လုပ်ဆောင်နေသည့် အခြေအနေကို များစွာ ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ မိမိမိကြမ္မာ မိမိမဖန်တီးနိုင်သေးသည့် တိုင်းရင်းသားများအတွက်မူ ဖိနှိပ်ခံနေရဆဲ အခြေအနေဟူသော ထင်မြင် ယူဆသွားနိုင်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မည်သည့်နည်းဖြင့် ဟန့်တားပိတ်ပင်မှုများ ရှိနေစေကာမူ ကရင့်တို့၏ ရင်ထဲတွင်ရှိသည့် ကရင့်အာဇာနည်များကိုမူ ဖျောက်ဖျက်၍ ရနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

နှစ် (၇၀)ရှိ တက္ကသိုလ် စာ/ယဉ် တည်တံ့ရေး ဂျူနီယာကရင်ကျောင်းများ ဆက်လုပ်သွားရန် တိုက်တွန်း

ပညာရေးသည် မိမိလူမျိုး၊ မိမိနိုင်ငံအတွက် အရေးကြီးသလို တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ ကရင် စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကို လေ့လာဆည်းပူးကာ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းကြရန် ...

ဇူလိုင် ၂၈ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စောထွန်းလင်း
နှစ်ပေါင်း ၇၀ သက်တမ်းရှိပြီး ဖြစ်သည့် ကရင်တိုင်းရင်းသား စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီ

(တက္ကသိုလ်များ- ရန်ကုန်) ဆက်တည်တံ့နိုင်ရေးအတွက် မျိုးဆက်သစ် ဂျူနီယာ ကရင်ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားရန် တိုက်တွန်းလို

သည်ဟု စီနီယာ တက္ကသိုလ် ကရင်ကျောင်းသားများက ပြောသည်။ ကရင်တိုင်းရင်းသား စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီ (တက္က

သိုလ်များ ရန်ကုန်)က ဦးဆောင်ကာ တက္ကသိုလ် ကရင်ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများ မောင်မယ်သစ်လွင် ကြိုဆိုပွဲနှင့် နောက်ဆုံးနှစ်ကျောင်းသူကျောင်းသားများ နှုတ်ဆက်ပွဲအခမ်းအနားကို ဇူလိုင်လ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ စိန်ရတုခန်းမ၌ ကျင်းပခဲ့ပြီး အခမ်းအနားတွင် ယခုလို တိုက်တွန်း ပြောဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ရန်ကုန် စီးပွားရေး တက္ကသိုလ် နောက်ဆုံးနှစ်ကျောင်းသူ နန်းဝါဝါဝင်းက 'ကျမတို့ တက္ကသိုလ်စာယဉ်မှာ ပါဝင်ဖို့ ပြောချင်တယ်။ အခု စီနီယာတွေနောက်ကို

ဂျူနီယာတွေ လိုက်ပါဝင်ခြင်းက အရမ်းအားနည်းတယ်။ ဒါကြောင့် မောင်မယ်သစ်လွင်တွေ အများကြီး ရှိနေတဲ့အချိန်မှာ ဖိတ်ခေါ်ပါတယ်။ တက္ကသိုလ်စာယဉ်ဟာ နှစ် ၇၀ ရပ်တည်ခဲ့ပါပြီ။ ဒီအသင်းဟာ လွတ်လပ်ရေးရပြီး ကတည်းက ပေါ်ပေါက်လာတာပါ။ မောင်မယ်သစ်လွင်တွေသာ မရှိတော့ရင် နှစ်ဘယ်လောက်ပဲ ရှိခဲ့ရုံပဲ ပျောက်ကွယ်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်'ဟု ပြောသည်။

ကရင်ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသား မောင်မယ်သစ်လွင်များကို တက္ကသိုလ်စာ/ယဉ်က ကြိုဆိုပါကြောင်း၊ မောင်မယ်တို့၏ လူငယ်ဘဝကို အကျိုးရှိရှိ ရည်မှန်းချက်ရှိရှိ ရပ်တည်ကြိုးစားကြရန်နှင့် ပညာရေးသည် မိမိလူမျိုး၊ မိမိနိုင်ငံအတွက် အရေးကြီးသလို တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ ကရင်စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကို လေ့လာဆည်းပူးကာ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းကြရန် တိုက်တွန်းလိုသည်ဟု ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာ နော်သီတာထူး (ပါမောက္ခ - ရုက္ခဗေဒ၊ ရန်ကုန်အနောက်ပိုင်းတက္ကသိုလ်)က ပြောသည်။

ရန်ကုန် အနောက်ပိုင်းတက္ကသိုလ်မှ ပထမနှစ်ကျောင်းသူ နော်

မင်းမဇ္ဈက 'ကျမတို့ကလည်း ကရင်စာပေနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီမှာ တက်တက်ကြွကြွ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မယ်လို့ ဆန္ဒပြုပါတယ်။ တက္ကသိုလ် စရောက်တုန်းက အသိအကျွမ်းမရှိလို့ အားငယ်ပေမယ့် အခုလို ကရင်အသိုက်အဝန်းက ကြိုဆိုတဲ့အတွက် အားငယ်စိတ်တွေ မရှိတော့ဘူးလို့ ပြောချင်တယ်'ဟု ကေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။

ဇူလိုင် ၂၈ ရက်နေ့တွင် ပြုလုပ်သည့် တက္ကသိုလ်စာယဉ် မောင်မယ်သစ်လွင် ကြိုဆိုပွဲသို့ ကော်မတီ နာယကနှင့် ကော်မတီဝင်များ၊ ရန်ကုန်မြို့ပေါ်ရှိ တက္ကသိုလ် အသီးသီးမှ ကရင်ဆရာ ဆရာမများ၊ ကျောင်းသူကျောင်းသားများ၊ ကျောင်းသားဟောင်းများ၊ မအူပင်၊ ဟင်္သာတ တက္ကသိုလ် ကရင်စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ကော်မတီဝင်များ အပါအဝင် စုစုပေါင်း လူ ၅၀၀ ကျော် တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး ရရှိပြီးချိန်မှစ၍ ကရင်တက္ကသိုလ်ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများက တက္ကသိုလ် ကရင်စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ပြင်ဆင်သတင်းစဉ်	အမှုဆောင်နာယက မန်းလင်းမြတ်ကျော်	သတင်းတာဝန်ခံ စဖန်းရှောင်း	စာစီဒီဇိုင်းအယ်ဒီတာ ကျော်အနယ်	ပုံနှိပ်သူ နှစ်သစ်ဦးပုံနှိပ်တိုက် (၀၀၆၀၁) 27(A), Corner of U Hmoo St and U Tun Nyo St, Dagon (East) Industrial Zone, Yangon	ဆက်သွယ်ရန် အမှတ် (၈) ရပ်ကွက်၊ ထောင်ပိ (၁၂) လမ်း၊ ဖားအုံမြို့၊ ကရင်ပြည်နယ်။
	အယ်ဒီတာချုပ် နန်းဖော့ဂေ	သတင်းထောက်များ နန်းဝေဦးဇာ၊ စအိုင်ဆူး၊ စောမြတ်ဦးသာ၊ စောရှား	ထုတ်ဝေသူ စောထွန်းလင်း (၀၂၀၄၈) အမှတ် (၈) ရပ်ကွက်၊ ထောင်ပိ (၁၂) လမ်း၊ ဖားအုံမြို့၊ ကရင်ပြည်နယ်	တန်ဖိုး ၅၀၀ ကျပ်	ကicnews@yahoo.com, ကicnews97@gmail.com
	အမှုဆောင်အယ်ဒီတာ စောထွန်းလင်း	ကရင်ပိုင်း စောလောဌား			www.kicnews.org, www.karennews.org
	သတင်းအယ်ဒီတာ စောသိန်းမြင့်				09973883218, 09452849329, 09764943688

အခြေခံမဲစာရင်းတွင် တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားပြုအမည် မသုံးခြင်းအပေါ် မဖြစ်သင့်ဟု KPP ပြော

ဇူလိုင် ၂၆ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စောထွန်းလင်း

ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီး ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် အဖွဲ့ခွဲက လူဦးရေစာရင်းနှင့် အခြေခံမဲဆန္ဒ ရှင်စာရင်း ပြုစုရာတွင် တိုင်းရင်း သားများ ကိုယ်စားပြုအမည်များ ထည့်သွင်းပြုစုခြင်း မရှိသည့် အပေါ် မဖြစ်သင့်ဟု ကရင်ပြည် သူ့ပါတီ (KPP) က ဇူလိုင် ၂၆ ရက်တွင် သဘောထား ထုတ်ပြန် ပြောဆိုလိုက်သည်။

၁၈ နှစ်ပြည့်ပြီး အမျိုးသား ဖြစ် ပါက 'ဦး' တပ်ရှည်လည်းကောင်း၊ အမျိုးသမီးဖြစ်ပါက 'ဒေါ်' တပ်ရှည် လည်းကောင်း၊ အသက် ၁၈ နှစ် မပြည့်သေးသူ အမျိုးသားများကို 'မောင်' တပ်ရှည် လည်းကောင်း၊ အမျိုးသမီးများကို 'မ' တပ်ရှည် လည်းကောင်း ရေးသားဖော်ပြ ထားသည့်အပေါ် KPP က ယခု လို ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ကောက်ယူခြင်းသည် တိုင်းရင်းသားများ သုံးနှုန်းသည့် ဥပမာ ကရင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုး များအနေဖြင့် အမည်ရှေ့တွင် 'စော၊ နော်၊ မန်း၊ စ၊ နနံ၊ ဂါ' စသည်ဖြင့် ခေါ်ဆိုသည့် ထူးခြား သည့် ဝိသေသ လက္ခဏာများကို

ထိခိုက်နိုင်ပြီး၊ အမျိုးသား ပြန် လည် သင့်မြတ်ရေးအတွက် ယုံ ကြည်မှု တည်ဆောက်နေသည့် ကာလတွင် တိုင်းရင်းသားများ သံသယဝင်နိုင်သည့် အသုံးအနှုန်း များကို မပြုလုပ်ရန် တိုက်တွန်းလို သည်ဟု သဘောထား ထုတ်ပြန် ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ 'အခုက အများပြည်သူသိ အောင် ထုတ်ပြန်လိုက်တာပါ။ လိုအပ်လာရင်တော့ အာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းတွေကို ပို့ရမယ်။ နောက်တစ်ဆင့်ကတော့ ဧရာဝတီ တိုင်းဒေသကြီး ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲ ကိုလည်း ပို့ရမယ်။ နောက် တိုင်း ရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးကိုလည်း ပို့ရမယ်။ သူလုပ်ရမယ့်အလုပ်

ဖြစ်လို့ပါ'ဟု သဘောထား ထုတ် ပြန်မှုအပေါ် ကရင်ပြည်သူ့ပါတီ ဒုဥက္ကဋ္ဌ စောစေးဝါးက ကေအိုင်စီ သို့ ပြောသည်။

ယခုလို ကောက်ယူခြင်း သည် မိမိတို့ ကရင်တိုင်းရင်းသား များ၏ အမျိုးသားရေး လက္ခဏာ ကို ဖျောက်ဖျက်ချင်သည့် သဘော လားဟု ထင်မြင်မိကြောင်း ဧရာ ဝတီတိုင်းဒေသကြီး ကရင်စာပေ နှင့် ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီ၊ ဒု ဥက္ကဋ္ဌ မန်းဝင်းမောင်က ကေအိုင် စီသို့ ပြောသည်။

၎င်းက 'စာရင်း လာကောက် တဲ့ သူတွေကို မေးကြည့်တော့ အထက်လူကြီးတွေက ဒီအတိုင်းပဲ ညွှန်ကြားတယ်လို့ ပြောတယ်။ ကျနော်တို့ကတော့ တိုင်းရင်းသား တွေ ရှိပြီးသားနာမည်ကို ဒီလို လုပ်တာ မကြိုက်ပေမယ့် မတတ် နိုင်ဘူး။ အမျိုးသားလွတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ မန်းဝင်းခိုင်သန်းကိုလည်း ဒီလို တပ်ရဲလား မတပ်ရဲလားတော့ မသိဘူး'ဟု ပြောသည်။

ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီး တွင် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ကရင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုး လွတ် တော်ကိုယ်စားလှယ် မဲစာရင်းအရ မဲပေးခွင့် ရှိသူ ၉၅၀၀၆၈ ဦး ရှိကြောင်း ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မ ရှင်က ထုတ်ပြန်ချက်များအရ သိ ရသည်။

မဲဆန္ဒရှင်အမည်စာရင်းထုတ်ပြန် သည့်အချိန် မဲဆန္ဒရှင် အမည်ရှေ့ "ဦး/ဒေါ်" အတိုင်း ထုတ်ပြန်သွားမည် ဟု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ပြော

ဇူလိုင်လ ၁၂ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်။ စောရှား

မဲဆန္ဒရှင် အမည်စာရင်း ထုတ်ပြန်သည့်အချိန်တွင် လိုက် လံကောက်ယူထားသည့် တိုင်း ရင်းသားပြည်သူများ၏ အမည် သွင်းထုတ်ပြန်သွားမည်ဟု ကရင် ပြည်နယ် ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မ ရှင်အဖွဲ့ခွဲ အရာရှိက ပြောဆိုလိုက် သည်။

ဖားအံမြို့၊ ကရင်ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ခွဲ အစည်းအဝေးခန်းမ တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ရွေး ကောက်ပွဲကော်မရှင် အဖွဲ့ခွဲများ၊ မှုအဖွဲ့အစည်းများ ရွေးကောက်ပွဲ ဆိုင်ရာ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ၌ ယခု လို ပြောဆိုလိုက်ခြင်းလည်း ဖြစ် သည်။

ကရင် ပြည်နယ် ရွေး ကောက်ပွဲ ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲ အရာ ရှိ ဦးမောင်မောင်နိုင်က 'ဦးတွေ ဒေါ်တွေ ထည့်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာကို ညှိုးနွမ်းသွားစေမယ်လို့ ကျနော် တို့ မထင်မြင်မိပါဘူး။ မဲစာရင်း မှာ ကျား၊ မ ခွဲရ လွယ်ကူအောင် ဦးတွေ ဒေါ်တွေအတိုင်း ထုတ်ပြန် သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်'ဟု ဇူလိုင် ၉ ရက်နေ့က တွေ့ဆုံပွဲ၌ ပြောဆို သည်။

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအ တွက် ကနဦး ကြိုတင်ပြင်ဆင် သည့် အနေဖြင့် ယခုနှစ် မတ်လ ဆန်းပိုင်းမှ စတင်ကာ သက်ဆိုင် ရာ ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေး မှုများမှတစ်ဆင့် ကရင်ပြည်နယ် တွင် အိမ်တိုင်ရာရောက် အခြေခံ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းများ ကောက်ယူခဲ့ ခြင်းဖြစ်သည်။

အဆိုပါ မဲစာရင်းနှင့်ပတ် သက်၍ ကရင်ပြည်နယ် ရွေး ကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲ လက် ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးသိန်း ဦးက 'လဝကနဲ့ ထွေအုပ်ရယ်က လူဦးရေစာရင်း ကောက်တယ်။ အဲဒါပြီးမှ ကျနော်တို့ဆီ မဲစာရင်း တက်လာမယ်။ ဒီဩဂုတ်လ အ ပြီး ကောက်မယ်။ မဲစာရင်းတွေကို ကွန်ပျူတာထဲသွင်းတာက စက် တင်ဘာလ အပြီး ခင်ဗျ။ အဲလို သူထောင့် သူနေရာကနေ အမျိုး သားရေးတာဝန်ကို ထမ်းဆောင် နေတဲ့ အခါကျတော့ KNU က လည်း ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက် တဲ့အနေနဲ့ KNDP ရဲ့ အစည်းအ ဝေး လာတက်တာ ဖြစ်ပါတယ်' ဟု ကေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။

ကရင်ပြည်နယ် အခြေစိုက် ကရင်ပါတီ ၃ ပါတီပူးပေါင်းကာ ဖွဲ့စည်းထားသည့် KNDP ပါတီ သည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၂ ရက်နေ့တွင် မှတ်ပုံတင်ခွင့် ရ ရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ပြောဆို မှုများလည်း ရှိ နေပါ သည်။

ကရင်အမျိုးသား ဒီမိုက ရက်တစ်ပါတီ-KNDP ဥက္ကဋ္ဌ မန်းအောင်ပြည့်စိုးက 'ဦး၊ ဒေါ်၊ မ ရင်းသားပြည်သူများ၏ အမည် သွင်းထုတ်ပြန်သွားမည်ဟု ကရင် ပြည်နယ် ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မ ရှင်အဖွဲ့ခွဲ အရာရှိက ပြောဆိုလိုက် သည်။

ထို့အတူ ဖလုံ-စဝေါ်ဒီမို ကရက်တစ်ပါတီ-PSDP ဥက္ကဋ္ဌ စောခင်မောင်မြင့်က 'ဦး တပ် လိုက်တာက ယောက်ျား၊ မိန်းမ ပိုသိသာသွားတာပေါ့ လေ။ ဒါ ပေမယ့် အဲဒါက သူတို့ဗမာ အယူ အဆကိုး။ ကရင်မှာက စော၊ စ၊ မန်း ဆို ယောက်ျားလေး၊ နနံ၊ နော် ဆို မိန်းကလေး။ မဲစာရင်းမှာ ဦး၊ ဒေါ် ထည့်တာ သိပ်တော့ ပြ သာနာ မရှိပါဘူး။ အရေးကြီး တာက မှတ်ပုံတင်လုပ်တဲ့ခါ ဦး တွေ ဘာတွေ ထည့်စရာမလိုဘူး' ဟု မှတ်ချက်ပြု ပြောဆိုသည်။

မတ်လဆန်းပိုင်းတွင် စ တင် ကောက်ခံခဲ့သည့် အဆိုပါ မဲဆန္ဒ ရှင် အမည်စာရင်းတွင် ကရင်လူမျိုးဖြစ်ပါက နာမည်၏ ရှေ့၌ စော-မန်း/နနံ- နော်အပြင် ဦး/ဒေါ်အမည် သင်္ကေတတစ်ခုပါ ဖြည့်စွက် ထည့်သွင်း ကောက်ယူမှု များ ရှိခဲ့ခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။

လိုက်လံ ကောက်ယူခဲ့သည့် အခြေခံ မဲဆန္ဒ ရှင် စာရင်း စာ ရွက်တွင် ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူ အမည်၊ ကျား/မ၊ မွေး သက္ကရာဇ်၊ မှတ်ပုံတင်အမှတ်၊ အဘအမည်၊ အမိအမည်၊ လူမျိုး၊ တော်စပ်ပုံ၊ မဲရုံ၊ နေရပ်လိပ်စာ၊ အိမ်ထောင်စု အမှတ်၊ ကျန်းမာရေး အခြေအ နေ/မသန်စွမ်း အမျိုးအစား၊ မှတ် ချက် စသည့်အချက်အလက်များ ပါဝင်သည်။

ဝေဖန်မှုများ ဖြစ်ပေါ်နေ သည့် အခြေခံမဲဆန္ဒရှင် စာရင်း ကောက်ယူမှုများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အမည်ရှေ့တွင် ဦး/ဒေါ် ထည့်ရ ခြင်းမှာ ကျား/ မ ခွဲခြားနိုင်ရန် အတွက် နည်းပညာပိုင်းအရ ပြင် ဆင်ပြောင်းလဲမရသည့် Software ကြောင့် ထိုသို့ထည့်သွင်းရခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ကရင်ပြည်နယ် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် အဖွဲ့ခွဲမှ တာဝန် ရှိ သူ များက ပြောဆို သည်။

ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာအရ အခြေခံ မဲဆန္ဒ ရှင် စာရင်း ကောက်ယူမှုများကို ၂၀၁၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလမှစတင်ကာ တစ် နှစ်ကြိုတင် ကောက်ယူခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်ထိန်းချုပ် နယ်မြေများတွင် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ အဖြစ်နိုင်ဆုံးကျင်းပပေးနိုင်ရန် KNDP တိုက်တွန်း

ဇူလိုင် ၁၅ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်။ စောရှား

တိုင်းရင်းသား လက်နက် ကိုင်အဖွဲ့များ ထိန်းချုပ်ရာ နယ် မြေများနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ ဒေသများ၌ ၂၀၂၀ ခုနှစ် ရွေး ကောက်ပွဲကို မဖြစ်မနေ ကျင်းပ ပေးနိုင်ရန် ပြည်ထောင်စု ရွေး ကောက်ပွဲကော်မရှင်အား ကရင် အမျိုးသား ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ-KNDP က တိုက်တွန်းလိုက် သည်။

ဖားအံမြို့၊ Breeze Hotel ၌ ဇူလိုင်လ ၁၃ ရက်နှင့် ၁၄ ရက်တို့တွင် ပြုလုပ်သော ပထမ အကြိမ် ကရင်အမျိုးသား ဒီမိုက ရက်တစ်ပါတီ ဗဟိုကော်မတီ ဒုတိယအစည်းအဝေးအပြီး ယခု

လို သတင်း ထုတ်ပြန်ကြေညာ လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ KNDP ဥက္ကဋ္ဌ မန်းအောင် ပြည့်စိုးက 'တိုင်းရင်းသား ထိန်း ချုပ်နယ်မြေတွေမှာ ၂၀၁၅ တွန်း က ရွေးကောက်ပွဲ မလုပ်ပေးခဲ့လို့ ကရင်တိုင်းရင်းသားတွေ ကရင် ပါတီကို မဲမပေးနိုင်ခဲ့ဘူး။ မဲပေး ခွင့် ဆုံးရှုံးခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် ၂၀၂၀ မှာ မဖြစ်ဖြစ်အောင် မဲရ ဖွင့်ပေး၊ ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပပေး ပါလို့ တိုက်တွန်းတောင်းဆိုရတာ ပေါ့'ဟု ကေအိုင်စီသို့ ပြော သည်။

ကရင်ပြည်နယ် အတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ များ၏ ထိန်းချုပ်နယ်မြေအချို့ ရှိ နေသည့် ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့

နယ်တွင် ရွာပေါင်း ၄၀ ခန့်၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်တွင် ရွာ ပေါင်း ၂၀ ကျော်၊ လှိုင်ဘွဲ့မြို့နယ် တွင် ၁၀ ရွာကျော်တို့၌ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ အထွေ ထွေရွေးကောက်ပွဲ မကျင်းပနိုင်ခဲ့ ကြောင်း KNDP မြို့နယ် အလုပ် အမှုဆောင်ကော်မတီ တာဝန်ရှိသူ များက ပြောသည်။

ထို့အပြင် KNDP အစည်း အဝေးအပြီး ထုတ်ပြန်ချက်တွင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာဒေသ မဟုတ် သော်လည်း အစိုးရဌာန၌ ကျေး ရွာအမည် မပေါက်သေးသော နယ်မြေများတွင် ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပနိုင်ရေး၊ အမျိုးသား မှတ်ပုံ တင်ကတ်ပြား မရှိခြင်းကြောင့် မဲ ပေးပိုင်ခွင့် ဆုံးရှုံးနေခြင်းကိစ္စ

များကို အချိန်မီ ဖြေရှင်းဆောင် ရွက်ပေးရန် သက်ဆိုင်ရာများအား တိုက်တွန်းကြောင်းလည်း ပါရှိ သည်။

နှစ်ရက်တာ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် KNDP ဗဟိုကော်မတီ အစည်း အဝေး၌ ပါတီဝင်များအပြင် KNU -ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံးမှ ဥက္ကဋ္ဌ စောမူတေးဖိုး၊ တွဲဖက် အတွင်းရေးမှူး(၂) ပဒိုစောလှထွန်း၊ ဗဟိုအမြဲတမ်းကော်မတီဝင် ပဒို မန်းငြိမ်းမောင်အပါအဝင် KNU တာဝန်ရှိသူများ၊ အရပ်ဖက် လူမှု အဖွဲ့အစည်းမှ တာဝန်ရှိသူများ စုစုပေါင်း ၁၀၀ ဦးခန့် တက် ရောက်ခဲ့ကြသည်။

KNU မှ ပဒိုမန်းငြိမ်းမောင် က 'ကရင်တစ်မျိုးသားလုံးရဲ့အရေး ကို ကရင်အင်အားစုအသီးသီးက သူထောင့် သူနေရာကနေ အမျိုး သားရေးတာဝန်ကို ထမ်းဆောင် နေတဲ့ အခါကျတော့ KNU က လည်း ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက် တဲ့အနေနဲ့ KNDP ရဲ့ အစည်းအ ဝေး လာတက်တာ ဖြစ်ပါတယ်' ဟု ကေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။

ကရင်ပြည်နယ် အခြေစိုက် ကရင်ပါတီ ၃ ပါတီပူးပေါင်းကာ ဖွဲ့စည်းထားသည့် KNDP ပါတီ သည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၂ ရက်နေ့တွင် မှတ်ပုံတင်ခွင့် ရ ရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးတောစီမံကိန်းကို ဌာန တိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးအတိုင်း လုပ်ဆောင်စေချင် ဟု CAT အဖွဲ့ပြော

ဇူလိုင် ၂၆ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်

ဌာန တိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာပြီး ၎င်းတို့၏ လူနေမှုဘဝများကို မထိခိုက်စေသည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးတော စီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်စေချင်ကြောင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အရေး လှုပ်ရှားနေသည့် တနော်သရီ ထိန်းသိမ်းရေး မိတ်ဖက်များ (CAT) အဖွဲ့က ပြောဆိုလိုက်သည်။

အစိုးရနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့များ ပူးပေါင်းပြီး အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်နေသည့် တနော်သရီတိုင်းဒေသကြီး၊ တောင်ဖက်ဖျားပိုင်းဒေသရှိ ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော ကာကွယ် ထိန်းသိမ်းရေးတော စီမံကိန်းအား ရည်ညွှန်း၍ CAT အဖွဲ့က ဇူလိုင် ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဂေအိုင်စီသို့ ယခုလို ပြောဆိုလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

CAT အဖွဲ့ ဆော်ဩရေးမှူး (Convener) နော်အယ်ထီးဝါးက 'ဘာတွေပဲလုပ်လုပ် ဌာနတိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ မြေယာ၊ သစ်တောတွေကို စလေ့ထုံးတမ်းနဲ့ အညီ ထိန်းသိမ်းပုံကို အသိအမှတ်ပြုလေးစားဖို့ အစိုးရနဲ့ စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်နေတဲ့ တာဝန်ရှိသူတွေကို တောင်းဆိုပါတယ်။ ဒါမှ ဌာနအခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ရာ ရောက်ပါမယ်။ အဲလို အလုံးစုံ အသိအမှတ်မပြုမချင်း စီမံကိန်းကို မစသင့်ပါဘူး' ဟု ပြောသည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ်မှ စတင် အကောင်အထည်ဖော်နေသည့် ယခု စီမံကိန်းကို အစိုးရ ကာကွယ် ထိန်းသိမ်းရေး ဧရိယာအဖြစ် မြေဧက ၃.၅ သန်းပေါ်တွင် ထူထောင်မည်ဖြစ်ပြီး ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်၏ အကောင်အထည်ဖော်မှုဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၀ သန်းအသုံးပြု လုပ်ဆောင်မည် ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်ရာတွင် Global Environment Facility (GEF) ၏ ရံပုံငွေဖြင့် မြန်မာအစိုးရ အပါအဝင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝအပင်အဖွဲ့ (FFI) နှင့် Smithsonian Institute တို့၏ ထောက်ပံ့ကူညီမှုဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ဟုလည်း CAT အဖွဲ့၏ ဇူလိုင်လ ၂၄ ရက်နေ့က ထုတ်ပြန်မှုများအရ သိရသည်။

စီမံကိန်းနယ်မြေမှာ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ကျွန်းစု၊ ဘုတ်ပြင်းစသည့် မြို့နယ်များထဲမှ ကရင်ဌာန တိုင်းရင်းသားများနေထိုင်သည့် ကျေးရွာ ၇၃ ရွာ အပါအဝင် ကျေးရွာစုပေါင်း ၂၂၄ ရွာပါဝင်ပြီး ယင်းစီမံကိန်းမှာ သစ်တောကို မှီခို အသက်မွေးနေသော ရပ်ရွာများနှင့် ၎င်းတို့၏ နေထိုင်အသက်မွေးမှုပုံစံနှင့် အခွင့်အရေးများတွင် ထိခိုက်နစ်နာမှု များစွာရှိနေကြောင်းလည်း CAT အဖွဲ့က ထောက်ပြပြောဆိုသည်။

နယ်များထဲမှ ကရင်ဌာန တိုင်းရင်းသားများနေထိုင်သည့် ကျေးရွာ ၇၃ ရွာ အပါအဝင် ကျေးရွာစုပေါင်း ၂၂၄ ရွာပါဝင်ပြီး ယင်းစီမံကိန်းမှာ သစ်တောကို မှီခို အသက်မွေးနေသော ရပ်ရွာများနှင့် ၎င်းတို့၏ နေထိုင်အသက်မွေးမှုပုံစံနှင့် အခွင့်အရေးများတွင် ထိခိုက်နစ်နာမှု များစွာရှိနေကြောင်းလည်း CAT အဖွဲ့က ထောက်ပြပြောဆိုသည်။

CAT ၏ အဖွဲ့ဝင် တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သော တောင်ပိုင်း လူငယ်ကွန်ရက်၏ ဒါရိုက်တာ စောစံဌေကလည်း 'ဒီ စီမံကိန်းက သူတို့ရဲ့ မြေယာနဲ့သစ်တော အခွင့်အရေး၊ စီမံကိန်းထဲ ရောက်နေတဲ့ သူတို့ မြေတွေဆီ ပြန်လာကြမယ့် ဒုက္ခသည်နဲ့ IDP (ပြည်တွင်းစစ်ဘေးပုန်းရှောင်လူထု) အခွင့်အရေး၊ အဲဒါတွေကို ခြိမ်းခြောက်နေပြီးတော့ ဒေသတွင်းမှာ ငြိမ်းချမ်းတည်ငြိမ်မှုကို ပျက်ပြားစေနိုင်ပါတယ်' ဟု ဆိုသည်။

အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်နေသည့် ယခုစီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ် (UNDP) ၏ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များကို ချိုးဖောက်မှု ရှိ၊ မရှိ စစ်ဆေးပေးရန် CAT အဖွဲ့မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် UNDP ၏ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာ ဌာနခွဲ (SECU) သို့ ကန့်ကွက်လွှာ တင်ခဲ့ပြီး တောင်းဆိုမှုများပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ထိုကန့်ကွက်လွှာ အကြီးဝင် သွားပြီးနောက် SECU က နှစ်ကြိမ်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု၏ ပထမဆုံးအဖြစ် ဇူလိုင် ၁၈ ရက်နေ့မှ ၂၀ နေ့အထိ သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ရွာများသို့ သွားရောက် စုံစမ်းစစ်ဆေးခဲ့သည့်အပြင် အပြီးသတ် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး အစီရင်ခံစာကို ၂၀၂၀ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ထုတ်ပြန်နိုင်ရန် မျှော်လင့်ကြောင်း SECU က ဒေသခံများအား အသိပေးထားသည်ဟု သိရသည်။

ကာကွယ် ထိန်းသိမ်းရေးတော စီမံကိန်းအရေး ဒေသခံများဘက်မှ ထောက်ပြ ပြောဆိုမှုများ ပြုလုပ်နေသည့် Conservation Alliance of Tanawthari- CAT အဖွဲ့သည် လူထုနှင့်အတူ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ဌာန တိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေး ကာကွယ်ရန် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ကရင်အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း ၆ ဖွဲ့မှ စုပေါင်းထားသည့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်ဟုလည်း သိရသည်။

စားကျက်မြေကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး NCA စာချုပ်ပါအတိုင်း ရပ်တည်မည်ဖြစ်ကြောင်း KNU ကျောက်ကြီးမြို့နယ် သဘောထားထုတ်ပြန်

ဇူလိုင်လ ၂၆ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်

နိုင်ငံရေး သဘောတူညီချက်များ မရှိသေးသောကာလ အများပိုင်မြေယာနှင့် စားကျက်မြေများအား အာဏာပိုင်များဘက်မှ တဖက်သတ် စီမံဆောင်ရွက်မှုများ ရှိလာသည့်အပေါ် ၎င်းတို့အနေဖြင့် NCA စာချုပ်ပါ အခန်း ၆ အပိုဒ် ၂၅ ပါ အချက်အပေါ် ရပ်တည်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း KNU -ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး ကျောက်ကြီးမြို့နယ်က သဘောထား ထုတ်ပြန်လိုက်သည်။

KNU ကျောက်ကြီး မြို့နယ် အလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီမှ ဇူလိုင်လ ၂၃ ရက်နေ့ပါ ရက်စွဲဖြင့် ထုတ်ပြန်လိုက်ခြင်းဖြစ်ပြီး ယခုလို သဘောထားထုတ်ပြန်ရခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ KNU ကျောက်ကြီးမြို့နယ် အတွင်းရေးမှူး ပဒိုစောဆာဝါးက ယခုလို ပြောသည်။

၎င်းက 'အခုတလော အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းကလူတွေက ဒေသခံတွေ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက်ပိုင်ဆိုင်တဲ့ မြေတွေကို အခြား ရွာတွေကို

ဝေငှမယ့်အစီအစဉ်တွေ ရှိတယ်လို့ ကြားသိရတယ်ဗျ။ ကျနော်တို့က တော့ အခုငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်ကို ပြန်လည်တည်မတ်အောင် ကြိုးပမ်းနေတဲ့ကာလ၊ ကြားကာလပေါ့။ အဲဒီအတွက် နိုင်ငံရေးအဖြေ တစ်ခုတရား မရသေးခင် နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးမှုမရှိရင် ဒါကိုမလုပ်သင့်သေးဘူး ထင်တဲ့အတွက် ဖြစ်တယ်' ဟု ဂေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။

ပြီးခဲ့သည့် မေလက ကျင်းပသည့် ဒုတိယအကြိမ် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် ၁၂ ကြိမ်မြောက် ပုံမှန်အစည်းအဝေးတွင် ရွှေကျင်မြို့နယ် အမှတ် ၂ တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်က မြို့နယ်များရှိ မြေလွတ်မြေရိုင်းများကို လယ်မဲ့၊ ယာမဲ့များအား ပြန်လည်ချထားပေးရန် အစီအစဉ်ကို မေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ထို့အတူ ပဲခူးတိုင်း ဒေသကြီး အစိုးရမှလည်း တိုင်းဒေသကြီးအတွင်း သတ်မှတ်ကာလအထိ အကောင်အထည် ဖော်နိုင်

ခြင်း မရှိသည့် မြေလွတ်မြေရိုင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ပြန်လည်သိမ်းဆည်းကာ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်လိုသူများအတွက် လျှောက်လွှာများ ခေါ်ယူထားကြောင်းလည်း သိရသည်။

အဆိုပါ ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကျောက်ကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ် ၂ တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဦးတင်ဆန်းဦးက 'အစီအစဉ်တွေ ကတော့ ရှိတယ်။ ရွှေကျင်ဘက်မှာတော့ စားကျက်မြေအငြင်းပွားမှု ကိစ္စလေးတွေ ဖြစ်တာတွေ ရှိတယ်။ ကျနော်ဘက်ကတော့ မဟုတ်ဘူး။ လက်ရှိ ကျနော်တို့ နယ်မြေတွေဆို KNU ထိန်းချုပ် နယ်မြေလည်း ပြောတယ်။ ထိုစဉ် နယ်မြေလည်းပြောတယ်။ ကျနော် ဆန္ဒသဘောအရ ဆိုရင် ဒီလိုကိစ္စတွေကို တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တွေနဲ့ နှစ်ဖက်ညှိနှိုင်းပြီး ပေါင်းစပ် ဆောင်ရွက်မှာပဲ ဖြစ်တယ်' ဟုပြောသည်။

တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်

-NCA အခန်း ၆၊ ကြားကာလဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်များ အပိုဒ် ၂၅ (ဂ) အရ သက်ဆိုင်ရာ ဒေသများတွင် တစ်ဖွဲ့ချင်းစီ သီးခြားဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သော ကိစ္စရပ်ကို အစိုးရနှင့် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သွားရန် အချက်များ ပါဝင်သည့်အတွက် ၎င်းအချက်အပေါ် KNU ကျောက်ကြီးမြို့နယ်မှ ထောက်ပြ ပြောဆို ထားခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။

အစိုးရဘက်မှ တဖက်သတ် စီမံ ဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်သည်ဟု KNU ဘက်မှပြောဆိုသည့် အများပိုင်မြေယာ နှင့် စားကျက်မြေများမှာ KNU သတ်မှတ်နယ်မြေအရ ညောင်လေးပင်ခရိုင် ကျောက်ကြီးမြို့နယ်ထဲတွင် ဖြစ်ပြီး အစိုးရသတ်မှတ်ချက်အရ ၎င်း ၏ နေရာများမှာ ရွှေကျင်နှင့် ပေါင်းစပ် ဆောင်ရွက်မှာပဲ ဖြစ်တယ်' ဟုပြောသည်။

ဌာန တိုင်းရင်းသားများပေါ်ထိခိုက်နေသည့် ဥပဒေနှင့် စီမံကိန်းများကို ဖျက်သိမ်းရန် တောင်းဆို

ဇူလိုင် ၄ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စအိုင်ဆူး

မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရအနေဖြင့် ဌာနတိုင်းရင်းသားများ အပေါ် ထိခိုက်နေသည့် မြေယာ၊ သစ်တောဆိုင်ရာ ဥပဒေများနှင့် စီမံကိန်းများကို ဖျက်သိမ်းရန် ကော်သူးလေ တစ်ခုလုံးဆိုင်ရာ ကျေးရွာလူထုပိုင် ဘုံသစ်တော ကိုယ်စားလှယ်များမှ ဇူလိုင် ၃ ရက်နေ့တွင် ကြေညာချက် ထုတ်ပြန်ကာ တောင်းဆိုလိုက်သည်။

ကရင်ပြည်နယ်၊ ဖားအံခရိုင်၊ ပိုင်ကျိုမြို့နယ်၊ ပီးတခကျေးရွာတွင် ဇူလိုင်လ ၁ ရက်မှ ၃ ရက်နေ့အထိ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကော်သူးလေ တစ်ခုလုံးဆိုင်ရာ ပထမဦးဆုံးအကြိမ် နှီးနှောဖလှယ်

ပွဲပြီး ထုတ်ပြန်သည့် ကြေညာချက် ဥပဒေအသီးသီးမှ တက်ရောက်လာသည့် ကိုယ်စားလှယ်များက ထိုသို့ တောင်းဆိုလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ထုတ်ပြန်ချက်၏ ပြောခွင့်ရ နော်နေဆဲ ဖောက် 'အစိုးရက ထုတ်ပြန်လိုက်တဲ့ ဥပဒေတွေက ကျမတို့ဌာန တိုင်းရင်းသားကို ထိခိုက်စေတယ်။ ဘာဖြစ်လဲဆိုတော့ ငွေရှင်ကြေးရှင် စီးပွားရေး သမားတွေက နေပြည်တော်ကို သွားပြီး စိုက်ခင်းစီမံကိန်းလိုဟာမျိုး လုပ်ခွင့်ရဖို့ သွားတောင်းတဲ့ အခါ နေပြည်တော်အစိုးရက ဂျီပီအက်စ် (GPS) မြေပုံပေါ်မှာပဲ ကြည့်ပြီး ဒီနေရာက မြေလွတ်မြေလပ်ပဲ ဆိုပြီး လုပ်ခွင့်ပေးလိုက်တယ်။ တကယ့်လက်တွေ့မှာက

ကျမတို့ရဲ့ လုပ်ကိုင်စားသောက်တဲ့ နေရာမျိုးတွေ ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ဒါကိုတောင်းဆိုတာပါ' ဟု ဂေအိုင်စီ သို့ ပြောသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးကို ချောမွေ့စွာ ဖော်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် အစိုးရ အနေဖြင့် ဌာန တိုင်းရင်းသားများနှင့် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို လေးစားရမည်ဖြစ်ပြီး ဒေသခံပြည်သူလူထုများနှင့် တိုင်ပင် ညှိနှိုင်းခြင်းမရှိဘဲ တဖက်သတ် ဖော်ဆောင်နေသည့် ဥပဒေ ရေးဆွဲပြဌာန်းမှုများနှင့် အမျိုးသား ဥပဒေ၊ ကြီးပြင် ကာကွယ်တော၊ သဘာဝ ထိန်းသိမ်းသစ်တောများ တိုးချဲ့ထူထောင်မှု စီမံကိန်းများသည် ဒေသခံဌာန ပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် ကျေး

ရွာလူထုပိုင် ဘုံသစ်တောလုပ်ငန်းများကို ကြီးမားစွာ ထိခိုက်နေသည်ဟုလည်း ထုတ်ပြန်ချက်၌ ဆိုသည်။

ဌာန တိုင်းရင်းသားများ၏ အဆိုအရ ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင် စီမံအုပ်ချုပ် ထိန်းသိမ်းထားသည့် ထိန်းသိမ်းတောများ၊ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောများသာရှိပြီး မြေလွတ်မြေရိုင်းများမရှိကြောင်း ကြွေးကြော် ပြောဆို မှုများရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရအနေဖြင့် မြေသိမ်းဥပဒေအပြင် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ပြဌာန်း အတည်ပြုလိုက်သည်။

တဖက်စာမျက်နှာသို့ ▶

ငြိမ်းချမ်းရေး ရှေ့ဆက်နိုင်ရန် တပ်မတော်၏ သဘောထားများ ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်ကြောင်း IKO ဆို

ရူလိုင် ၂၂ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်

လက်ရှိ ဖော်ဆောင်နေသည့် မြန်မာ့ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ် ရှေ့ဆက်နိုင်ရန် တပ်မတော်၏ သဘောထားများ ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်ကြောင်း ဆိုဒင်နိုင်ငံ၊ Orebro မြို့တွင် ရူလိုင်လ ၁၇ ရက်မှ ၁၉ ရက်နေ့ အထိ ပြုလုပ်သည့် နိုင်ငံတကာ ကရင်အဖွဲ့အစည်း- IKO ၏ တတိယ အကြိမ်မြောက် ညီလာခံ အပြီးတွင် ကြေညာချက် ထုတ်ပြန်၍ ပြောဆိုလိုက်သည်။

တပ်မတော်အနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ၎င်းတို့၏ တပ်မတော်မှ ၆ ချက်နှင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေတို့ဖြင့် ထိန်းချုပ်ထားသဖြင့် တိုင်းရင်းသားများ လိုလားသည့် အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ကို အခြေခံသော ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုကို ဦးတည်ရောက်ရှိနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း IKO ၏ ပြောဆိုချက် မှန်စွာလွင်က ပြောသည်။

၎င်းက 'ကျနော်တို့ မြင်ချင်တာက တစ်ဖက်နဲ့တစ်ဖက်က

ငြိမ်းချမ်းရေး လိုချင်တဲ့ စိတ်ရင်းစေတနာရှိဖို့ လိုတာပေါ့။ အဲဒီအခြေခံကနေ သွားမယ် ဆိုရင် ကျနော်တို့ ပြောနေတဲ့ တပ်မတော်မူ (၆)ချက်နဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေတို့ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ လိုတာပေါ့။ အဲဒီကနေပြီး အလျှော့အတင်းမလုပ်ဘဲနဲ့ တစ်ဖက်သတ် ဒရွတ်တိုက် ဆွဲသွားမယ် ဆိုရင်တော့ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်က ဘယ်မှ ခရီးမပေါက်ဘဲ နောက်ဆုံး ဒီလိုပဲ အဆုံးသတ်သွားနိုင်တယ်' ဟု ကေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။

ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလမှစ၍ လက်ရှိ ဖော်ဆောင်နေဆဲ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်၌ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကြား NCA ဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုများ ကွဲလွဲခြင်းကြောင့် တစ်ဆင့်မူများဖြစ်ပေါ်ကာ တရားဝင် ဆွေးနွေးပွဲ ရပ်တန့်နေခဲ့သည်မှာ ယခုတိုင်ဖြစ်ပြီး အလွတ်သဘော တွေ့ဆုံမှုများဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဆက်လက်ဖော်ဆောင်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေနေသည့် အခြေအနေတွင် ရှိနေသည်။

တပ်မတော်မှ မြောက်ပိုင်းဒေသရှိ စစ်တိုင်း ၅ တိုင်းကို ထိုးစစ်ဆင်မှုများ လအကန့်အသတ်ဖြင့် တိုး၍ရပ်စဲထားသော်လည်း ရွှေဘိုတပ်မတော် (AA) အား အပြင်းအထန် စစ်ဆင်ရေးများ နေပြင်းသည် ယခင်တပ်မတော်၏ ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်နေကျ တစ်ဖက်စစ်ရိုက်လျှော့ကာ ကျန်တစ်ဖက်ကို စစ်ရိုက်တိုင်းဖြင့်သည့် ပုံစံသာ ဖြစ်ပြီး တပ်မတော်အနေဖြင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် နိုင်ငံရေးနည်းလမ်းအရ ဖြေရှင်းလိုသည့် ဆန္ဒမရှိကြောင်း ညီလာခံအပြီး ထုတ်ပြန်သည့် IKO ၏ သဘောထား ထုတ်ပြန်ချက်၌ ဆိုသည်။

အလားတူ ယခုလ ၁၆ ရက်နေ့က အမေရိကန်အစိုးရ၏ နိုင်ငံခြားရေးဌာနမှ ပိုလ်ချပ်ရှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် အပါအဝင် မြန်မာတပ်မတော်၏ ထိပ်ပိုင်း ခေါင်းဆောင် ၄ ဦးအပေါ် ဒဏ်ခတ်ပိတ်ဆို့ အရေးယူလိုက်သည့် အပေါ် ကြိုဆို ထောက်ခံကြောင်း နှင့် အခြားသော နိုင်ငံများအနေဖြင့် လည်း အမေရိကန် အစိုးရနည်းတူ တပ်မတော် ခေါင်းဆောင်များအ

ပေါ် ဒဏ်ခတ်ပိတ်ဆို့မှုများ ပြုလုပ်ရန်လည်း IKO က တိုက်တွန်းပြောဆိုထားသည်။

သုံးရက်တာ ပြုလုပ်သည့် IKO ၏ တတိယအကြိမ်မြောက် ညီလာခံသို့ နိုင်ငံပေါင်း ၁၃ နိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ် ၇၀ ဦး ပါဝင် တက်ရောက်ခဲ့ပြီး လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ အစိုးရနှင့် ကေအန်ယူ၏ မြေယာ မူဝါဒများကို နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ခြင်း၊ ကရင် ပြည်နယ်အတွင်း ဖြစ်ပွားသည့် မြေယာပြဿနာများကို သုံးသပ်ခြင်း၊ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ ကရင်အဖွဲ့အစည်းများ ပိုမိုပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးနှင့် ကရင်အရေးကို နိုင်ငံတကာမှ ပိုမို သိရှိနားလည် စာနာမှုရရှိနိုင်ရေး လုပ်ဆောင်သွားရန် ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံတကာ ကရင်အဖွဲ့အစည်း- IKO ကို အာရှ-ပစိဖိတ်၊ ဥရောပ၊ မြောက်အမေရိက စသည့် နိုင်ငံပေါင်း ၃၀ ကျော်မှ ကရင်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများဖြင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

NCA အကောင်အထည်ဖော်မှု ပိုမိုထိရောက်ရန် ပူးပေါင်းပါဝင်ရေး ကရင်အရပ်ဖက်အဖွဲ့များအား JMC-U တိုက်တွန်း

ရူလိုင် ၁၃ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စဖန်းရှောင်

တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူ စာချုပ်-NCA အကောင်အထည်ဖော်မှု ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များမှ စောင့်ကြည့်ရေးယန္တရားများကို ခိုင်မာထိရောက်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ရေး အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ လိုအပ်နေသည့်အတွက် ပူးပေါင်းပါဝင်ကြရန် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ ပူးတွဲစောင့်ကြည့်ရေး ကော်မတီ (JMC-U) အတွင်း ရေးမှူး-၁ ဖြစ်သူ ဒေါက်တာ ရွှေခါးရံက တိုက်တွန်းပြောဆို လိုက်သည်။

ရူလိုင်လ ၁၂ ရက်မှ ၁၃ ရက်နေ့အထိ ကရင်ပြည်နယ်၊ ဖားအုံမြို့ သီရိဖာအံဟိုတယ်တွင် ပြုလုပ်သည့် JMC ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများ မိတ်ဆက်ခြင်း အခမ်းအနားသို့ ဖိတ်ကြားမှုဖြင့် တက်ရောက်လာသည့် ကရင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ အရပ်ဖက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများအား ထိုသို့တိုက်တွန်း ပြောဆိုလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

JMC-U အတွင်းရေးမှူး-၁ ဒေါက်တာ ရွှေခါးရံက 'NCA တပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လိုက်နာရမယ့် စည်းကမ်းတွေထဲက Civilian Protection တွေကို တကယ် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ဖို့ CBO, CSO တွေက ဝိုင်းပံ့ပိုးပေးရမှာပေါ့။ အရပ်သားနဲ့ပတ်သက်လို့ နှစ်ဖက် လိုက်နာရမယ့် အချက် ၁၇ ချက်ရှိတယ်။ အဲဒါတွေကို ပြည့်သူတွေဆီရောက်အောင် လုပ်ပေးဖို့က အရေးကြီးတယ်။ အဲဒီအတွက် အရပ်ဖက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ပါဝင်မှုက အရေးအကြီးတဲ့အတွက် ဖြစ်တယ်' ဟု ကေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။

ထိုသို့ပါဝင်ရာတွင် အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ဒေသခံ အရပ်သားစောင့်ကြည့်သူများ-LCM တွင် ပါဝင်နိုင်သလို၊ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးမှု လုပ်ငန်းများ၊ အရပ်သားပြည်သူနှင့် ပတ်သက်ပြီး နှစ်ဖက်စောင့်ထိန်းရမည့် စည်းကမ်းကျင့်ဝတ်များ အား ပြည်သူလူထုသိရှိအောင် ပါဝင်ပံ့ပိုး ကူညီနိုင်သည့် လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်ကြောင်း

လည်း ၎င်းက ဆက်ပြောသည်။ နှစ်ရက်တာပြုလုပ်သည့် အစီအစဉ်တွင် NCA အကျဉ်းချုပ်၊ JMC ဖြစ်ပေါ်လာပုံနှင့် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် အကျဉ်းချုပ်၊ JMC လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် CBO/CSO များ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်မှု သဘောထား အမြင်များ၊ ဒေသခံအရပ်သား စောင့်ကြည့်သူများ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် (LCM-TOR) အကောင်အထည်ဖော်မှု၊ LCM စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှုများတွင် CBO/CSO များ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်မှု အကြံပြုချက်များအကြောင်းကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်ဟု သိရသည်။

'သို့' လူထုအခြေပြု လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ ဒါရိုက်တာ မန်းသီဏ်ဇော်က 'ဒေသခံတွေကို NCA နဲ့ပတ်သက်လို့ ပညာပေး၊ သင်တန်းပေးတဲ့နေရာမှာ လုပ်ခွင့်ရှိတယ်။ စောင့်ကြည့်ရေးကဏ္ဍမှာတော့ လူမှုအဖွဲ့တွေအနေနဲ့ အဖွဲ့လိုက် လုပ်ခွင့်မရှိဘူးလို့ ကျနော်တို့ နားလည်တယ်။ နောက်ပြီးတော့ LCM နဲ့ လူမှုအဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ ပူးပေါင်းလို့ရမယ့် ဒီထက်ပိုပြီး သေချာတဲ့နည်းလမ်းတွေကို ဆက်လက်ဆွေးနွေး အဖြေရှာဖို့ ရှိသေးတယ်လို့ သူတို့ကတော့ ပြောတယ်။ အဲဒီတော့ အဲဒါတွေဖြစ်လာဖို့ ကျနော်တို့ဘက်က မျှော်လင့်နေရတဲ့ အခြေအနေပဲ ရှိပါသေးတယ်' ဟု ပြောသည်။

NCA အကောင်အထည်ဖော်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် လက်ရှိ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ပြည်နယ်အဆင့် JMC-S၊ ဒေသဆိုင်ရာ JMC-L နှင့် ဒေသခံ အရပ်သား စောင့်ကြည့်သူများ-LCM ကို ပြည်နယ်အတွင်းရှိ မြို့နယ်အချို့တွင် ဖွဲ့စည်းထားပြီးလည်း ဖြစ်သည်။ ယနေ့ကျင်းပပြီးစီးခဲ့သည့် JMC လုပ်ငန်းစဉ်များ မိတ်ဆက်ရင်းလင်းခြင်း အခမ်းအနားတွင် JMC-U ဒုဥက္ကဋ္ဌ(၂) ဦးကိုကိုကြီး၊ အတွင်းရေးမှူး(၁) ဒေါက်တာ ရွှေခါးရံ၊ ကရင်ပြည်နယ် JMC-S ဒုဥက္ကဋ္ဌ(၁) မိုလ်မူးကြီးစောဖောဒို (KNU)၊ ဒုဥက္ကဋ္ဌ(၂) ပဒိုစောရွှေမောင်း(KNU)တို့ အပါအဝင် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း ၃၂ ဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း ၇၀ ကျော် ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

► တဖက်တမျက်နာမှု

၎င်း ပြဌာန်း သတ်မှတ်လိုက်သည့် ဥပဒေများကြောင့် ဥပဒေကြောင်းအရ ကျူးကျော်နေထိုင်သူများအနေဖြင့် မြေမတရား အသိမ်းခံရမည်ကို စိုးရိမ်ကြသည့် ဒေသခံ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့်အတူ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများက အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်ကြသလို ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး-KNU အနေဖြင့်လည်း ၎င်း ဥပဒေများကို လက်မခံကြောင်းလည်း ကြေညာချက်ထုတ်ကာ ပြောဆိုထားမှုများ ရှိသည်။

သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် အရေး ဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ၂၀၁၁ မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အထိ ပြုစုထားသော စစ်တမ်းများအရ ကေအန်ယူခရိုင်နှင့် မြို့နယ်အသီးသီးတွင် ကျေးရွာလူထုပိုင် ဘုံသစ်တော ၁၅၁ ခု ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ပြီး စုစုပေါင်း ဧရိယာ ၂၄၄၉၅၉၈ ဒဿမ ၀၃ ဧက ရှိသည်။

သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ မြေယာနှင့်သစ်တော ဥပဒေများ၊ အကြီးစား ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် စီးပွားရေး စီမံကိန်းများကြောင့် ဒေသခံဌာနေ လူထုတို့၏ ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲသော ကျေးရွာလူထုပိုင် ဘုံသစ်တော စီမံအုပ်ချုပ်မှု စနစ်များမှာ ကြီးမားစွာ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းခံနေကြောင်းလည်း ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်က ဆိုထားသည်။

သုံးရက်တာ ပြုလုပ်သည့် ၎င်းဆွေးနွေးပွဲကို ကေအန်ယူ ခရိုင် ၇ ခုအတွင်းရှိ ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာအုပ်စု အသီးသီးမှ ကေအန်ယူသစ်တော တာဝန်ရှိသူများ၊ ကျေးရွာပိုင် ဘုံသစ်တော ထိန်းသိမ်းသည့် ဒေသခံကိုယ်စားလှယ်များ၊ အခြားသော ကရင်လက်နက်ကိုင်များ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကရင်လူငယ်များ၊ NGO အဖွဲ့အစည်းအချို့နှင့် လေ့လာသူများစုစုပေါင်း ၂၄၄ ဦး ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

နီးနှောဖလှယ်ပွဲကို တက်ရောက်လာသူ ဒေသခံ ကျေးရွာပိုင် ဘုံသစ်တော ကော်မတီ ခေါင်းဆောင် စောကျော်ကန်က 'ဒီကျေးရွာပိုင် ဘုံသစ်တောက ကျနော်တို့ရဲ့ မြေ၊ ရေ၊ သစ်၊ ဝါးတွေ ပျောက်ကွယ်မှာစိုးလို့ ဒီအပေါ်မှာပဲ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက်ကနေ နောက်လာမယ့် မျိုးဆက်တွေအထိ လုပ်ကိုင်စားသောက်နေရမယ့် နေရာဖြစ်တဲ့အတွက် ကျနော်တို့အတွက် အရေးအကြီးပါတယ်။ ဒါတွေ မရှိဘူးဆိုရင် ကျနော်တို့ နေထိုင်စားသောက်ဖို့ ဆင်းရဲဒုက္ခမျိုးစုံကို ကြုံတွေ့ရမှာ အမှန်ပဲ' ဟု ကေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။

၎င်းနီးနှောဖလှယ်ပွဲ၌ ခရိုင်တစ်ခုချင်းစီ၏ ကျေးရွာလူထုပိုင် ဘုံသစ်တောများကို စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များအား ဆွေးနွေး နီးနှောဖလှယ်ခြင်းနှင့် အတူ လေ့လာသင်ယူမှုများပြုလုပ်ခြင်းအပြင် နိုင်ငံတကာရှိ ဌာနေ

တိုင်းရင်းသားများ၏ ကျေးရွာလူထုပိုင် ဘုံသစ်တောများအပေါ် ထိန်းသိမ်းစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း ဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းအပေါ် ပြန်လည်ရယူသုံးစွဲခြင်းကို ၎င်းတို့ဒေသအခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီသည်များကို ပိုမိုသိရှိနားလည်ရန် လေ့လာသင်ယူမှုပြုခဲ့သည်။

ထို့အပြင် ကျေးရွာလူထုပိုင် ဘုံသစ်တောဆိုင်ရာ အားနည်းချက်၊ အားသာချက်များ၊ အခွင့်အရေး၊ စိန်ခေါ်မှုများ နှင့်အတူ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လူမှုအကျိုး ဖြစ်ထွန်းမှု၊ ရိုးရာဓလေ့နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ တိုးတက် ဖြစ်ထွန်းနိုင်မှုများအပေါ် ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီးနောက် ကျေးရွာလူထုပိုင် ဘုံသစ်တောဆိုင်ရာ ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ် ၁၈ ရပ်ကိုလည်း နီးနှောဖလှယ်ပွဲတွင် ချမှတ်ခဲ့သည်ဟု သိရသည်။

စက်ရုံအတွင်း ရှောင်တခင်ဝင်ရောက်စစ်ဆေးမှုမှ မြန်မာရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမား (၂၀) ဦးကျော် ဖမ်းဆီးခံရ

ဧပြီလ ၂၆ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စာအုပ်ဆုံး

ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ် မဲဆောက်မြို့၊ မယ်သောင်ကျေးရွာ လမ်းအနီးရှိ PB (Prime Boss Co.Let) အထည်ချုပ် စက်ရုံကို ဧပြီလ ၂၆ ရက်နေ့ နံနက် ၁၁ နာရီကျော်တွင် သက်ဆိုင်ရာ ထိုင်းတာဝန်ရှိသူများက ရှောင်တခင် ဝင်ရောက်စစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်ခဲ့ရာ အထောက်အထားလက်မှတ် သက်တမ်းကုန်ဆုံးသည့် အလုပ်သမား ၂၀ ကျော်ကို ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားသည်ဟု အလုပ်သမား အရေး ဆောင်ရွက်သူများက ပြောသည်။

ထိုင်းလူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေး အပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့စုံ တာဝန်ရှိသူတို့က ဝင်ရောက်စစ်ဆေးမှု လုပ်ဆောင်ရာတွင် ပုဒ်မ ၆၄ ခေါ် ရာသီအလိုက် အလုပ်သမားလက်မှတ် ကိုင်ဆောင်သူ အဆိုပါ အလုပ်သမားများမှာ စာအုပ်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးနေခြင်းကြောင့် ထိုသို့ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင် သွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ရှောင်တခင် ခြည်ဦး အလုပ်သမားများအဖွဲ့ ရုံး တာဝန်ခံ ဦးမိုးကျော်က ကေအိုင်စီ သို့ ပြောသည်။

၎င်းက '၁၁ နာရီ ခွဲလောက် မှာ ဝင်ပြီးစစ်ဆေးတာပေါ့။ ကား တွေနဲ့။ ဝင်စစ်ဆေးတဲ့အခါမှာ ရာသီပေါ် အလုပ်သမား စာရွက် တွေ ကိုင်ထားပေးမယ့် သက်တမ်း သေနေတယ်။ သက်တမ်း မတိုးရ

သေးဘူးပေါ့။ အဲလို သက်တမ်း သေနေတဲ့ သူတွေကို ဖမ်းသွား တာ။ နောက်ဆုံး သိရတာက လဝက ရုံးကို ဖမ်းသွားတယ်။ ဒါပေမယ့် ပြန်လွှတ်လာတာမျိုး စတဲ့ နောက်ဆက်တွဲသတင်းတွေ က မကြားရသေးဘူး'ဟု ပြော သည်။

အဆိုပါ စက်ရုံတွင် မြန်မာ နိုင်ငံသား ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမား ၁၇၀ ကျော်ခန့် လုပ်ကိုင်လျက် ရှိပြီး အလုပ်သမား အားလုံးမှာ ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ် မဲဆောက် မြို့တွင် အများဆုံးပြုလုပ်ပေး သည့် ပုဒ်မ ၆၄ နယ်စပ် ဖြတ် သန်းခွင့် လက်မှတ်နှင့် အလုပ် လုပ်ကိုင်ခွင့်လက်မှတ်များ ကိုင် ဆောင်ထားကြသူများဖြစ်ပြီး အ လုပ်ရှင်မှ သက်တမ်းတိုးပေးရန် ကျန်ရှိနေသည့် အလုပ်သမား ၂၀ ကျော်ကို တရားမဝင် ဝင်ရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်မှုဖြင့် ဖမ်းဆီး သွားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ရှောင်တခင် ဦး အလုပ်သမားများအဖွဲ့က ဆို သည်။

ထိုသို့ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင် သွားခံရသည့် အလုပ်သမားများ အနေဖြင့် ပုံမှန်စာရွက်စာတမ်း သက်တမ်းတိုး နောက်ကျပါက လုပ်ငန်းခွင်မဟုတ်ဘဲ လမ်းပေါ် တွင် ဖမ်းဆီးမိပါက ရက်ကျော် ၃၀၀ ကြေး ၅၀၀ ဘတ် ပေးဆောင် ရမည်ဖြစ်သော်လည်း ယခုလို စီမံချက်အရ ရှောင်တခင် ဝင် ရောက် စစ်ဆေးမှုကြောင့် ဖမ်းဆီး

ခံရခြင်းသည် ထိုင်း ဥပဒေအား မလေးမစား ပြုမူရာရောက်သဖြင့် အလုပ်သမားများသာမက အလုပ် ရှင် (သို့မဟုတ်) လုပ်ငန်းရှင်များ အနေဖြင့် တာဝန်ရှိပြီး အခြား ဆက်စပ်ဒဏ်ကြေးပါ ပေးရဖွယ် ရှိသည်ဟု အလုပ်သမားအရေး ဆောင် ရွက်သူ များက ပြော သည်။

ထိုင်းလဝက ဥပဒေ (BE-2522) အရ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရ တာဝန်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များက အစောတ လျှင် ရှောင်တခင် ဝင်ရောက်စစ် ဆေးပါက အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့် လက်မှတ်ရှိသော်လည်း အလုပ် လုပ်ကိုင်ခွင့် (Work Permit) မပြ နိုင်ပါက ပုဒ်မ ၂၄ အရ ထောင် ၃၀၀ ဘတ်မှ ၁၀၀၀၀ ဘတ်အထိ (သို့မဟုတ်) ပြစ်ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံး လည်း ပေါင်းပြီး ကျခံရမည်ဖြစ်သ လို ဥပဒေ ချိုးဖောက်မှု ထင်ရှားပါ က ရက်ပေါင်း ၃၀ တစ်လအတွင်း နေရပ် အမိန့်ခံနယ်စပ်သို့ ပြန်ပို့ ခံရမည်ဟု ပါရှိသည်။

မြန်မာပြည်သားများအရေး ပူးတွဲလှုပ်ရှားမှု ကော်မတီ (JAC BA) ဥက္ကဋ္ဌ ဦးမိုးကြိုးက 'အခု ပုဒ်မ ၆၄ တို့ ဆိုတာက တစ်လ တစ်ခါ visa သက်တမ်းတိုးရ တယ်။ PB တို့ PJ တို့ CI တို့ အစ ရှိတဲ့ စာအုပ်ကြီးတွေလို ရှေ့ ၇ ရက် ကြိုလို့ရတယ်။ နောက် ၇ ရက် နောက်ကျလို့ရတယ် ဆိုတာ မျိုး မရှိဘူး။ ရှေ့ ၇ ရက်ကြိုပြီး

လုပ်လို့ရတယ်။ နောက်ကတော့ တစ်ရက်မှ နောက်ကျလို့မရတဲ့ ပုဒ်မ ၆၄ ဖြစ်တယ် ဆိုတဲ့အ ကြောင်း ရာသီအလိုက် အလုပ်သမား လက်မှတ်ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့အ ကြောင်း မည်သည့် ပွဲစား၊ ကြားပွဲ စားမှ မလုပ်ဘဲနဲ့ အလုပ်ရှင်တွေ မန်နေဂျာတွေရဲ့ အခေါ်တွေ စောင့်မနေဘဲနဲ့ ကိုယ်တိုင်ကိုယ် ကျ ဂရုစိုက်ပြီးတော့ သက်တမ်း သွားတိုးတာ ပိုမိုကောင်းမွန်မယ် ဆိုတာ ဒီဖြစ်ရပ်က သက်သေပြနေ တယ်'ဟု ပြောသည်။

အလားတူ ပြီးခဲ့သည့် ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင်လည်း မဲဆောက်ကျေးရွာ ဖိုးထူးကုန်းဟု မြန်မာအလုပ်သမားများ ခေါ် သည့် နေရာတွင် မိတ္တူနှင့် ဓာတ် ပုံကူးဆိုင် ဆံပင်ညှပ်ဆိုင်၊ ကွမ်း ယာဆိုင်များနှင့် အခြား ဟင်းချက် ရောင်းသည့် ဈေးဆိုင်များကို ထိုင်းလဝကအဖွဲ့မှ ဝင်ရောက် စစ်ဆေးပြီး မြန်မာအလုပ်သမား အချို့ကို ဖမ်းဆီးမှုများရှိခဲ့သည်။ အဆိုပါ ဖမ်းဆီးခံရသူများကို ထိုင်းဥပဒေအရ ဈေးရောင်းချခွင့် မရှိသည့်အတွက် ဖမ်းဆီးခြင်း ဖြစ်သည့်အတွက် အဖမ်းခံရသည့် ဈေးရောင်းသူများအနေဖြင့် ဘတ် ၄၀၀၀၀ (တစ်သောင်း)ကျော် ၃၀၀၀၀ ပေးဆောင်ရသလို ပြည် ဝင်ခွင့်ဗီဇာ ပိတ်ပင်ခံရကြောင်း လည်း အလုပ်သမားအရေးဆောင် ရွက်သူများက ပြောသည်။

ကားမီးလောင်မှုဖြစ်စဉ်တွင် ထိန်းသိမ်းခံရသည့် မြန်မာ (၆၄) ဦး ပြန်လွှတ်မြောက်

ဧပြီလ ၁၉ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် နေ့နေ့

ထိုင်းနိုင်ငံ၊ မဲဆောက်မြို့ အဝင်၊ မိုဆယ်ဈေးအနီးတွင် ပြီး ခဲ့သည့် ဇွန် ၃၀ ရက်နေ့က နှစ် ထပ်ဘတ်စ်ကား အပူလွန်ကဲပြီး မီးလောင်မှုဖြစ်စဉ်တွင် ထိန်း သိမ်းခံရသည့် မြန်မာနိုင်ငံသား ၆၄ ဦးသည် ဧပြီလ ၁၉ ရက်နေ့ ညနေပိုင်းတွင် ပြန်လည်လွှတ် မြောက်လာခဲ့ကြသည်။

အဆိုပါ မြန်မာနိုင်ငံသား ၆၄ ဦးသည် ထိုင်းနိုင်ငံတောင်ပိုင်း မလေးရှားနယ်စပ်တွင် ဇွန် ၂၉ ရက်နေ့တွင် ထိုင်းတာဝန်ရှိသူများ က အထောက်အထားမဲ့ဖြင့် ဖမ်း ဆီးလိုက်ပြီးနောက် ဇွန် ၃၀ ရက် တွင် မဲဆောက်မြို့သို့ ပြန်လည် ပို့ဆောင်စဉ် ယခုလို ကားမီး လောင်မှု ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်း ဖြစ် သည်။

ဘတ်စ်ကား မီးလောင်မှု ကြောင့် ကားပေါ်ပါ မြန်မာနိုင်ငံ သား ကျား ၅၃ ဦးနှင့် မ ၁၁ ဦး စုစုပေါင်း ၆၄ ဦးကို ထိုင်းတာဝန် ရှိသူများက စစ်ဆေးမေးမြန်းရန် ရက် ၂၀ ကြာ ထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဧပြီလ ၁၉ ရက်နေ့၊ ညနေ ၄ နာရီတွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ တာ့ခဲခရိုင် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး ဦးစီးဌာန၊ ဒုခရိုင်မှူးက မြန်မာ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး ဦးစီးအရာရှိ ထံ လာရောက်လွှဲပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ် သည်။

ပြန်လွှတ်မြောက်လာသူ အ သက် ၂၃ နှစ်အရွယ်ကို ထက်အာ ကာနိုင်က ကျနော် ရန်ကုန်ကနေ

ပတ်စပို့လုပ်ပြီး မလေးရှားနိုင်ငံမှာ တရားဝင်ဗီဇာနဲ့ အလုပ်သွားလုပ် ပါတယ်။ ဗီဇာသက်တမ်းကုန် သွားတော့ မလေးရှားနယ်စပ်က နေ ထိုင်းကို ဖြတ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ကို ပြန်လာတာ ကားမီးလောင်လို့ အဖမ်းခံရတယ်။ ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရတာတော့ မရှိဘူး။ ရက် ၂၀ ဖမ်းထားတာပါ' ဟု ပြောသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသား ၆၄ ဦး ပြန်လွှတ်ပေးရန်အတွက် မြန်မာ အလုပ်သမားသံအရာရှိ ဦးဝေ လင်းမောင်က ဧပြီလ ၁၁ ရက်နေ့ တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ တာ့ခဲခရိုင် လူ ဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေးဦးစီးဌာနသို့ စာရေးသားပေးပို့ခဲ့သည်ဟု တာ့ခဲ ခရိုင် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဌာနမှ သိရသည်။

'ဒီလောက် ရက်အကြာကြီး ထိန်းသိမ်းခံရတာက တကယ် တော့ ကိုယ့်နိုင်ငံက တာဝန်ရှိတဲ့သူ တွေ အချိန်မီ ထိထိရောက်ရောက် ကူညီဆောင်ရွက်မှု အားနည်းသ လို ဖြစ်နေတယ်'ဟု မဲဆောက် အခြေစိုက် အထွေထွေ လူမှုကူညီ ရေးရုံး၊ မန်နေဂျင်းဒါရိုက်တာ ကို သားကြီးက သုံးသပ်ပြောဆို သည်။

ပြန်လွှတ်လာသူ ၆၄ ဦးကို တာဝန်ရှိသူများက လက်ခံခဲ့ပြီး နောက် မဲဆောက်-မြဝတီ အမှတ် (၁) ချစ်ကြည်ရေးတံတားမှတစ်ဆင့် မြဝတီမြို့သို့ ခေါ်ဆောင်လာကာ ၎င်းတို့ နေရပ်ပြန်နိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ ကားဂိတ်များသို့ ချိတ်ဆက် ပို့ဆောင်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

(၁၂) နှစ်ကြာ ပိတ်ထားသော ဘုရားသုံးဆူ နယ်စပ်ဂိတ် မကြာမီ ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်နိုင်ရန် ပြင်ဆင်

ဧပြီလ ၁၅ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် နေ့နေ့

ယခင်က နှစ်နိုင်ငံ ပြဿနာ များကြောင့် ၁၂ ကြာ ပိတ်ထား သည့် ထိုင်း-မြန်မာ နယ်စပ်မြို့ တစ်မြို့ဖြစ်သော ကရင်ပြည်နယ်၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်အတွင်းရှိ ဘု ရားသုံးဆူမြို့၊ နယ်စပ်ဂိတ်ကို ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်နိုင်ရန် နှစ်နိုင်ငံ တာဝန်ရှိသူများ ညှိနှိုင်းပြင်ဆင် လျက်ရှိကြောင်း သိရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် တစ် ဖက်ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် နှစ်နိုင်ငံ ကုန် စည်ကူးသန်းမှုများ ပြုခဲ့ရာမှ ပြ

ဿနာများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့်အတွက် ၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၂ ရက်နေ့ မှစတင်ကာ မြန်မာအစိုးရဘက် ခြမ်းမှ ယနေ့အချိန်ထိ နယ်စပ် ဂိတ်ကို ပိတ်ထားခဲ့ပြီး နိုင်ငံတော် အကြီးအကဲများ၏ လမ်းညွှန်ချက် ဖြင့် ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်နိုင်ရန် နှစ် နိုင်ငံတာဝန်ရှိသူများ ညှိနှိုင်းနေပြီ ဖြစ်ကြောင်း မြန်မာအစိုးရ တာ ဝန်ရှိသူဘက်က ဆိုသည်။

ဘုရားသုံးဆူမြို့ အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အား ဝန်ကြီးဌာန၏ မြို့နယ်ရုံးမှ တာဝန်ရှိသူတစ်ဦးက 'ပထမဦးဆုံး ခြေလှမ်းအနေနဲ့ လူ ဝင်လူထွက်ကိုသာ ဖွင့်လှစ်ဆောင် ရွက်မှာဖြစ်ပြီး ကုန်စည် ကူးသန်း မှုတွေ မပါသေးပါဘူး။ ယခု ကြို တင်ပြင်ဆင်တဲ့အနေနဲ့ ဘုရားသုံး

ဆူ နယ်စပ်ဂိတ်ကို ၁၂ နှစ်ကြာ ပိတ်ထားတဲ့အတွက် ကျနော်တို့ ဌာနရဲ့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရမယ့် အဆောက်အဦးကို ဝန်ကြီးရုံး လမ်းညွှန်ချက်နဲ့ ကျနော်တို့ ပြန် လည် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ထားပြီ ဖြစ်ပါတယ်' ဟု ပြောသည်။

ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ နှောင်းပိုင်းတွင် ထိုင်းနိုင် ငံဘက်ခြမ်းမှ အဝေးပြေးကား လမ်းမ ဖောက်လုပ်ခြင်းအတွက် ရေလွှဲချခြင်းများ ပြုလုပ်ရာတွင် ဘုရားသုံးဆူမြို့ ရပ်ကွက်တချို့ ရေလွှမ်းခဲ့ခြင်းကြောင့် နှစ်နိုင်ငံ နယ်စပ်အကြား လုံခြုံရေးတိုးမြှင့် ချထားမှုများနှင့် နယ်စပ်ဂိတ် ဖြတ်သန်းသွားလာမှုကို ပိတ်ထား ခဲ့ရသည့် အခြေအနေထိ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ ဖူးသည်။

အလားတူ ပြီးခဲ့ သည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် နယ်စပ်ဂိတ်ကို ပြန်လည်ဖွင့်လှစ် ပေးရန် ထိုင်းဘက်ခြမ်းမှ တာဝန် ရှိသူများက မြန်မာအစိုးရ တာဝန် ရှိသူများကို တောင်းဆိုမှု ပြုခဲ့ သော်လည်း နှစ်နိုင်ငံ နယ်စပ် ယာယီပိတ်ဆို့ခြင်းဆိုင်ရာ အငြင်းပွား မှု ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းပြီးမှသာ ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ရန် မြန်မာအစိုးရ တာဝန်ရှိသူများဘက်က ပြောဆိုခဲ့ ဖူးသည်။

ဘုရားသုံးဆူမြို့တွင် ကြာ အင်းဆိပ်ကြီး၊ မုဒုံ၊ သံဖြူဇရပ်၊ ရေး၊ မော်လမြိုင်၊ ကျိုက်မရောနှင့် အောင်လံ စသည့် မြို့များမှ ဒေ သခံများ လာရောက်နေထိုင်သူ များပြားပြီး ထိုင်းနိုင်ငံဘက်ခြမ်းရှိ တဖက်တမျက်နာသို့

လူတိုင်းကို ပညာတတ်ဖြစ်စေချင်တဲ့

မိဘကျေးဇူးသိတတ်သူလေး

အသက် ၁၆ နှစ်အရွယ် နော်မူးဂေဖောဟာ ကရင်ပြည်နယ်၊ သံတောင်မြို့နယ်၊ စီပင်ကလေးကျေးရွာအုပ်စု၊ မိုင် ၂၀ မှာနေပါတယ်။ အမိုး နော်မာဘူ၊ အပါး စောရွှေလှဘို တို့ရဲ့ သမီးနှစ်ဦးအနက် အကြီးဖြစ်ပြီး ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ပညာသင်နှစ်မှာ တက္ကသိုလ်ဝင်တန်း (ဆယ်တန်း) ကို ဂုဏ်ထူးနှစ်ခုနဲ့ အောင်မြင်ခဲ့ပါတယ်။ သူမရဲ့ ၁၀ နဲ့ ပညာရေးဖြတ်သန်းမှု တစ်တံတိုင်းကို အခုလို ပြောပြပါတယ်။

မောင်နှမနှစ်ယောက်မှာ သမီးက အကြီး။ အငယ်က မိန်းခလေး။ အခုဆို သူက ငါးတန်း။ မိဘတွေကကျတော့ ဟိုးအရင်တုန်းက ခေါင်တိုင်ကနေ မိုင် ၂၀ ကို ပြန်ပြောင်းလာတယ်။ မိုင် ၂၀ ကျေးရွာမှာ သမီးမိဘတွေက ဥယျာဉ်ခြံအလုပ်နဲ့ပဲ သမီးတို့ကို ပြုစု စောင့်ရှောက်လာတာပေါ့။ ငယ်ငယ်တုန်းက ဆိုရင် သမီးအမေတို့က တောင်ယာခုတ်သေးတယ်။ အခုတော့ သူတို့ မခုတ်တော့ဘူး။ သမီးရဲ့မိဘတွေကတော့ ဥယျာဉ်ခြံစိုက်တယ်။ စိုက်တဲ့ အသီးအနှံတွေကတော့ ရာဘာစိုက်တယ်။ ကွမ်းသီးစိုက်တယ်။ ဖလား၊ ပြီးတော့ ကာဖီစိုက်တယ်။ ကာဖီကတော့ အနည်းငယ်ပဲ စိုက်တယ်။

ငယ်ငယ်လေးကတော့ သူငယ်တန်းကနေ ရှစ်တန်းအထိ မိုင် ၂၀ မှာပဲ။ ရွာမှာပဲ ကျောင်းတက်တယ်။ ရွာမှာကျတော့ အလယ်တန်းအထိပဲရှိတယ်။ ကိုးတန်း၊ ဆယ်တန်းကျတော့ ၁၃ မိုင်မှာ လာနေတယ်။ ကိုးတန်းနှစ်မှာကျတော့ အဖွားအိမ်မှာနေတယ်။ စာကျက်ရတယ်။ ကြိုးစားရတယ်ပေါ့။ ကျူရှင်ကျတော့ သမီးအဒေါ်က ကျောင်းဆရာမဆိုတဲ့အခါကျတော့ သမီးအဒေါ်ဆီမှာပဲ စာသင်တယ်။ သမီးအဒေါ်က သမီးကို သင်ပေးတယ်။ ကျူရှင်သဘောပေါ့။

ဆယ်တန်းမှာကျတော့ ဆရာဂေဘလုဆီမှာ ပြန်နေတယ်။ သူက သမီးတို့ကို guide လည်း guide ပေးတယ်။ ကျူရှင်ဆရာလည်း ခေါ်ပေးတယ်။ ဒါပေမယ့် သမီးက ဝိဇ္ဇာဆိုတော့ အင်္ဂလိပ်နဲ့ သင်္ချာကို ကျူရှင်ယူတယ်။ တစ်ခြားဘာသာ ပထဝီ၊ သမိုင်းတို့က ကိုယ့်ဟာကိုယ် ကျက်တယ်။ အင်္ဂလိပ်နဲ့ သင်္ချာကတော့ သမီးအတွက် နည်းနည်းခက်တယ်။ သမီး အဲဒီဘာသာတွေ အားနည်းတယ်။ မြန်မာစာတို့ကျတော့ ကိုယ့်ဟာကိုယ်လုပ်တယ်။

သမီးမိဘတွေကတော့ ကျန်းမာရေး သိပ်မကောင်းဘူး။ အလုပ်ကြမ်း မလုပ်နိုင်ဘူး။ သမီးတို့ကို ပညာတတ်အောင်ပေါ့။ သူတို့ ကြိုးစားရုန်းကန်ပြီး ပို့တာပေါ့။ သမီးမိဘတွေက မပို့နိုင်လို့ အင်္ဂလိပ်နဲ့ သင်္ချာကိုပဲ ကျူရှင်ယူတာ။ မိဘတွေက ပိုက်ဆံမတတ်နိုင်လို့။ ကျူရှင်ခက တစ်လကို တစ်ဘာသာ ငါးထောင်ပေးရတယ်။ အားလုံး ၆ ဘာသာ ရှိတယ်။

အောင်စာရင်းကို သမီးကိုယ်တိုင် သွားမကြည့်ဖြစ်ဘူး။ အောင်စာရင်းထွက်မှာတော့ သိတယ်။ လာမကြည့်နိုင်ဘူး။ လာကြည့်လို့ ရှိရင် ဆိုင်ကယ်ကယ်ရီငှားရမယ်။ အိမ်မှာက ဆိုင်ကယ်မရှိဘူး။ သမီးအဒေါ် သမီးကိုဖုန်းဆက်တော့ သွားကြည့်စရာမလိုတော့ဘူးပေါ့။ သမီး အိပ်ယာတောင် မထသေးဘူး။ အစောကြီးရှိသေးတယ်။ သမီးအဒေါ် ဖုန်းဆက်တော့။ အမှန် သမီးစဉ်းစားထားတာက စနေနေ့ မနက်ဖြန်ကျရင် သမီး အဖေနဲ့ အမေနဲ့ ခြံထဲမှာလိုက်ဖို့ စဉ်းစားထားတယ်။ မနက်အစောကြီး သမီးအဒေါ် ဖုန်းဆက်တော့ ‘မူးဂေဖောရေ နင် ပါတယ်’ ဆိုတော့ သမီး တအား ဝမ်းသာသွားတာပေါ့။ ဝမ်းသာတော့ ခြံလည်း မသွားချင်တော့ဘူး။ သမီးအမေက သမီးကို ပြောတယ်။ ခဏနေကျရင် ခြံသွားမယ် မဟုတ်လား။ သမီးက မသွားတော့ဘူး။ အိမ်မှာပဲနေမယ်။ တအားပျော်သွားတာပေါ့။ ပျော်တဲ့ စိတ်တစ်ခုတည်းနဲ့ ဘာမှသမီးမလုပ်နိုင်တော့ဘူး။ သမီး ပထဝီနဲ့ သမိုင်းကို ဂုဏ်ထူးထွက်တယ်။

သမီးရဲ့ဝါသနာက ကျောင်းဆရာမ။ ဟိုး ငယ်ငယ်လေးကတည်းက၊ ကျောင်းစတင်တဲ့ အချိန်ကတည်းက ဆရာမတွေက ကိုယ့် ဝါသနာ မေးလာပြီဆိုလို့ရှိရင် ကျောင်းဆရာမပဲ ဝါသနာပါတယ်။ အခု ဆယ်တန်းအောင်တော့ ကျောင်းဆရာမ ဖြစ်ချင်တာပေါ့။ ဒါနဲ့ စစ်ကိုင်း(စစ်ကိုင်းဖွံ့ဖြိုးရေးကျောင်း) တက်မလို့ စဉ်းစားထားတယ်။ စစ်ကိုင်းတက်လို့ ပြီးသွားရင်လည်း ကျောင်းဆရာမပဲ လုပ်မယ်လို့ ထင်တယ်။ သမီး စာသင်ရတာ ဝါသနာပါတယ်။ သမီးဆရာမတွေကိုကြည့်တော့ သမီးလည်း အားကျတယ်ပေါ့။ ကျောင်းသားတွေကို စာသင်ချင်တယ်။ ကိုယ့်ရဲ့လူမျိုးကို ပညာတတ်ဖြစ်စေချင်တယ်။ လူ

တိုင်းကို ပညာတတ် ဖြစ်စေချင်တယ်။

သမီး ကရင်စာတတ်တယ်။ ရွာမှာ နွေရာသီဆိုလို့ရှိရင် နွေရာသီသင်တန်းဖွင့်တယ်လေ။ သမီးတတ်တယ် နှစ်တိုင်း။ တက်လို့ရှိရင်လည်း ဆုရခဲ့တယ်။ နှစ်တိုင်း ပထမလား၊ ဒုတိယလား။ သမီး နွေရာသီသင်တန်းတက်တဲ့ကာလမှာ နော်တာမာ (စံပြဆု)လိုလေ သုံးခါ ရဖူးတယ်။ ဟိုး သမီး နှစ်တန်းမှာ တစ်ခါရဖူးတယ်။ ပြီးရင် ငါးတန်းမှာတစ်ခါ၊ ခြောက်တန်းမှာတစ်ခါ ရဖူးတယ်။ ၁၃ မိုင်မှာ ပြန်လာနေတော့ ‘ကလိုကွယ် စကောလားရှစ်’ သူများဖြေတယ်။ အဲဒါ သမီးလည်း ဝင်ဖြေတယ်။ နှစ်နှစ်စလုံးဖြေတယ်။ နှစ်နှစ် စလုံး ပါခဲ့ဖူးတယ်။ နှစ်နှစ်စလုံး ဆုရခဲ့ဖူးတယ်။

သမီး ကျောင်းမှာ ဆုတွေ ပုံမှန်ရခဲ့တယ်။ နှစ်တန်းနှစ်မှာ စရတာပေါ့ ဆု။ နှစ်တန်းနှစ်က စပြီးတော့ ကိုးတန်းအထိ ပထမဆုပဲ သမီး ယူခဲ့တယ်။ ဆယ်တန်းလည်း သမီး နှစ်ချင်းပေါက်အောင်ခဲ့တယ်။ အဲဒါကြောင့် ဘုရားရှင်ကို အရမ်းကျေးဇူးတင်တယ်။

စကောလား ရှစ် ဆိုတာက ကရင်စာ ဖြေရတယ်။ စာစီစာကုံးပဲ ပေါ့။ သူ ခေါင်းစဉ်ပေး တယ်။ အောက်လိုင်းတော့ သူ မပေးဘူး။ ခေါင်းစဉ် ၂ ခုပေးတယ်။ ကိုယ် ဖြေချင်တဲ့ဟာ ဖြေရတယ် အဲလို။ ဒါကြောင့် သမီး ရဲ့ညီမလေးကိုလည်း ပညာတတ်ဖြစ်စေချင်တယ်။ ဆယ်တန်းဆိုလည်း သမီးလိုပဲ နှစ်ချင်းပေါက် အောင်စေချင်တယ်။ အဲဒါမှ မိဘတွေ ပိုက်ဆံကုန်တာ သက်သာမယ်လေ။

ခု သမီး စစ်ကိုင်းဖွံ့ဖြိုးရေးကျောင်းကို တက်ဖို့ ရည်ရွယ်ထားတယ်။ ဒါကြောင့် စာတွေကို လေ့လာထားတာပေါ့။ စစ်ကိုင်းမှာ ဘာတွေမေးမလဲ။ ဆရာမတွေကို မေးတာပေါ့။ ပြီးတော့ ဆယ်တန်းစာတွေကိုလည်း အားလုံးရှိရင် ပြန်လေ့လာတယ်။ ဘာတွေမေးလေ့ရှိလဲ ဆရာမတွေကိုလည်း မေးတယ်။ တက်ဖူးတဲ့ အစစ်ကိုအစစ်တွေကိုလည်း မေးတာပေါ့နော်။ ဘာတွေမေးလဲ၊ ဘယ်လို ဖြေရလဲ။ ခုတော့ လျှောက်လွှာယူထားပြီးပြီ။ မတင်ရသေးဘူး။ ဖြည့်တော့ ဖြည့်ပြီးပြီ။ အောင်လက်မှတ်မရသေးတော့ မတင်ရသေးဘူး။ စစ်ကိုင်းကျောင်းက ငါးနှစ်တက်ရတယ်။

တကယ်လို့ ကျောင်းတက်ပြီးသွားရင် မဖွံ့ဖြိုးသေးတဲ့ ဒေသတွေမှာ သမီးသွားချင်တယ်။ ခလေးတွေကို ပညာတတ်ဖြစ်အောင်။ အနာဂတ်မှာ တန်ဖိုးရှိတဲ့ခလေးတွေ ဖြစ်စေချင်တယ်။ မဖွံ့ဖြိုးသေးတဲ့ ဒေသတွေမှာ သမီးပိုပြီးတော့ သွားချင်တာပေါ့။ သမီးနဲ့ ရွယ်တူဖြစ်စေ၊ မောင်ငယ်ညီမငယ်တွေကို ဖြစ်စေ ကရင်စာအုပ်စာပေတွေ များများ ဖတ်စေချင်တယ်။ ပြီးတော့ အားတဲ့အချိန်တွေမှာ နွေရာသီ

သင်တန်းဖွင့်တယ်ဆိုရင်လည်း တက်စေချင်တယ်။ မိသားစုတွေအထဲမှာလည်း ကရင်စကားကို များများပြောစေချင်တယ်။ ကိုယ်က ကရင်လူမျိုးဆိုတော့ ကရင်စကားတော့ တတ်ရမှာပေါ့။ တကယ်လို့ ကရင်စကားမတတ်ဘူးဆိုရင် ကိုယ့်ရဲ့ လူမျိုးကို ပျောက်ဆုံးစေတာပေါ့။ ကိုယ့်ရဲ့ ဘာသာစကား ပျောက်ဆုံးသွားစေတယ်။ နောက်လာမယ့် ညီငယ်၊ ညီမငယ်တိုင်းကို ကရင်စာ၊ ကရင်စကား တတ်စေချင်တယ်။ ကရင်စာပေကို များများ လေ့လာစေချင်တယ်။

သမီး ကျောင်းတက်တဲ့ ကာလတွေမှာ မိဘတွေက ခက်ခက်ခဲခဲနဲ့ သွားတွေ့ရတာပေါ့။ သမီးမိဘ နှစ်ယောက်စလုံးက ကျန်းမာရေး မကောင်းဘူး။ ဒါပေမယ့် သမီးတို့ကို စာတတ်အောင် သူတို့တွေ ကြိုးစားရုန်းကန်ပြီးတော့ သမီးတို့ကို ပံ့ပိုးပေးတယ်။ သမီးအဖေဆိုရင် ကျန်းမာရေး မကောင်းတော့ အလုပ်ကြမ်း ဘာမှမလုပ်နိုင်တော့ဘူး။ ကွမ်းသီးအချိန်တွေမှာဆို ရွာမှာပြန်တက်တယ်။ အလုပ်သမားတွေကို သူငှားရတာပေါ့။ အလုပ်သမားတွေ ငှားပြီး ကွမ်းသီးလုပ်ခိုင်းတယ်။ သူကကျတော့ ရွာမှာ ဈေးရောင်း၊ မုန့်တွေဘာတွေရောင်း အဲလိုမျိုးပဲ လုပ်နိုင်တာပေါ့။ အလုပ်ကြမ်းတော့ သူမလုပ်နိုင်ဘူး။ အလုပ်သမားတွေကို ထမင်းချက်ပေးတယ်။ အဲလိုမျိုးပဲ။

အမေကတော့ သမီးတို့ငယ်ငယ်လေးကတည်းက ပိုက်ဆံရှာပေးရတယ်။ သမီး ၈ တန်းနှစ်မှာဆိုရင် သမီးအမေက ပထမတစ်ခေါက် ဆိုင်ကယ်ပေါ်က ပြုတ်ကျတော့ ခေါင်းထိသွားတယ်။ ခေါင်းထိသွားတော့ အလေးတွေဘာတွေ သူမသယ်နိုင်တော့ဘူးပေါ့။ နောက်တစ်ခေါက်ကျတော့ ကျောင်းပိတ်ခါနီး သူ ခြံထဲမှာသွားတာပေါ့။ ရာဘာခြံ။ သမီးအဖေနဲ့ လိုက်သွားတယ်။ သူ ထမင်းချက်ပြီးပြီ အဲဒီအချိန်မှာ။ သမီးအဖေက ပြန်လာတော့ ရေနွေးလေး တည်ပါအုံးဆို သူတည်တယ်။ ရေနွေးက ဆူပြီ။ ဒါပေမယ့် ဘယ်လိုဖြစ်သွားတာလဲ ဘယ်လိုလဲတော့ မသိဘူး။ ဝဲက ပြီးသွားတယ်။ ရေနွေး သမီးအမေကို လောင်သွားတာပေါ့။ သမီး အမေက ဆေးရုံတက်ခဲ့ရတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ တော်တော်လေးကို ခက်ခဲတာပေါ့။ သမီးကလည်း နောက်ဆုံးစာမေးပွဲ(အတန်းတင်) ဖြေရတော့မယ်ဆိုတော့ မအားတော့ သမီးအမေကိုလည်း သမီး မကြည့်ဖြစ်ဘူးပေါ့။

နောက်ဆုံးပြောချင်တာက သမီးမိဘတွေ သမီးကို ပံ့ပိုးပေးတဲ့အတွက်ကြောင့် သမီးအခု ဆယ်တန်းကို နှစ်ချင်းပေါက်အောင်မြင်တဲ့အတွက် သမီးမိဘတွေကို ကျေးဇူးတင်တယ်။ သမီး ကျောင်းဆရာမ တစ်ယောက်ဖြစ်အောင် ကြိုးစားမယ်။ ပြီးတော့ သမီး မိဘတွေကို လုပ်ကျွေးမှာပေါ့။

KSNG ၏ကျောင်းသားလူငယ် နှီးနှောဖလှယ်ပွဲ ပြုလုပ်ပြီးစီး

ဇူလိုင် ၂၂ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်

ကျောင်းသား လူငယ်များ အနေဖြင့် ပညာရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ အသိပညာများ တိုးများလာစေရန်ရည်ရွယ်၍ ကရင်ကျောင်းသား ကွန်ယက်အဖွဲ့- KSNG ဦးဆောင်ပြီး ကျောင်းသားလူငယ်နှီးနှောဖလှယ်ပွဲ တစ်ခုကို သထုံခရိုင်၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ ထီးလေခေါ ကျေးရွာ၌ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်မှ ၂၀ ရက်နေ့အထိ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

လူငယ်နှင့် ပညာရေး၊ လူငယ်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ လူငယ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဟူသည့် ခေါင်းစဉ်များဖြင့် ပြုလုပ်သည့် ၎င်းနှီးနှောဖလှယ်ပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ KSNG၏ ဥက္ကဋ္ဌ စောစေးမူးက ‘အခုကျနေ့တို့ လုပ်တဲ့အစီအစဉ်က ကျနေ့တို့ လူငယ်တွေကို တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ယုံကြည်မှု တိုးစေပြီး စုပေါင်းလုပ်ဆောင်နိုင်မှု စွမ်းရည်အပြင် နောက်လာမယ့် အနာဂတ်အတွက် ဦးစီးဦးဆောင်နိုင်တဲ့သူတွေအဖြစ် အဆင်သင့်

ရှိနိုင်စေဖို့အတွက် ဖြစ်တယ်’ ဟု ကေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။ အဆိုပါ နှီးနှောဖလှယ်ပွဲသို့ ကျေးရွာ ၅ ရွာမှ ကျောင်းသားလူငယ်များ၊ သထုံဂျူနီယာ ကောလိပ် ကျောင်းသားကျောင်းသူများ အပြင် သက်ဆိုင်ရာ ကရင်ပညာရေးဌာနမှ ခေါင်းဆောင်များ၊ KNU သထုံခရိုင်ခေါင်းဆောင်များနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လုပ်ရုံး ဆောင်ရွက်ကြသည့် ခေါင်းဆောင် အချို့အပါအဝင် စုစုပေါင်း ၁၃၀ ဦးခန့် ပါဝင်

တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ သုံးရက်တာ ပြုလုပ်သည့် နှီးနှောဖလှယ်ပွဲတွင် ကရင်ပညာရေးဌာန-KED ဌာနမှ ပညာရေး၏ အရေးပါပုံများ၊ သထုံခရိုင်ခေါင်းဆောင်များမှ လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ရှင်းလင်းဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းမှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ချစ်မြတ်နိုးတတ်စေရန် ဝေမျှနှီးနှောဖလှယ်ပွဲခွဲကြပြီး နောက် သစ်ပင် ၅၀ ပင်ကိုလည်း

အတူတကွ စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ သထုံဂျူနီယာ ကောလိပ်မှ စောမြတ်အောင်က ‘ဒီလို အစီအစဉ်မျိုးက ကျနော်တို့လို လူငယ်တွေအတွက် အရမ်းအရေးကြီးပါတယ်။ ပညာရေးဆိုတာ ကျနော်တို့လို မျိုးဆက်သစ်တွေ အတွက် နောက်အနာဂတ်မှာ အရေးကြီးပါတယ်။ ပညာရှိမှ တိုးတက်မှုရှိမှာ ဖြစ်သလို ကိုယ့်လူ့ အဖွဲ့အစည်းအတွက်လည်း တိုးတက်မှုရှိလာမှာ ဖြစ်တယ်။ အဲလိုပဲ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီးလည်း

ကျနော်တို့ လက်ဆင့်ကမ်းနိုင်ဖို့ အတွက် အရေးပါသလို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ရှင်သန်နေမှ ကျနော်တို့လူငယ်တွေ ဆက်လက်ရှင်သန်နိုင်မှာ ဖြစ်တယ်’ ဟု ပြောသည်။

KSNG မှ ဦးဆောင်ကာ ကျောင်းသားလူငယ်များ နှီးနှောဖလှယ်ပွဲကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ ပြည်တွင်း၊ နယ်စပ် ဒေသများတွင် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ယခု ၆ ကြိမ်မြောက် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

► **တဖက်စာမျက်နှာမှ**
စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများသို့ နေ့ချင်းပြန် အလုပ်သွားရောက် လုပ်ကိုင်ကြရသည်။
ဘုရားသုံးဆူမြို့မှ ထိုင်းဘက်ခြမ်းရှိ ဝင်းကမြို့ အနီးဝန်းကျင်တွင် ဖွင့်ထားသည့် မီးခြစ်စက်ရုံ၊ သိုးမွေးစက်ရုံ၊ အထည်ချုပ်စက်ရုံ၊ အီလက်ထရောနစ်

စက်ရုံ၊ CD ပြားစက်ရုံ၊ ခရီးဆောင်အိတ်စက်ရုံ အစရှိသည့် စက်ရုံပေါင်း ၂၅ ရုံခန့်တွင် နေ့ချင်းပြန် သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်သူ မြန်မာအလုပ်သမား ၆၀၀၀ မှ ၇၀၀၀ ထိရှိသည်ဟု ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ဦးဇော်မိုးက ယခုလိုပြောသည်။
၎င်းက ‘ထိုင်းဘက်ခြမ်း ၄

ဖာလုံလောက်မှာ ရှမ်းကုန်း လို့ခေါ်တဲ့ သူတို့အလုပ်ရုံရှိတဲ့ နေရာတွေကို ထိုင်းဘက်က ဖယ်ရိုကားနဲ့ မြန်မာအလုပ်သမားတွေကို လာကြိုပေးကြသလို ညနေအလုပ်ဆင်းရင်လည်း ဖယ်ရိုနဲ့ ပြန်ပို့ပေးကြတယ်။ လုပ်အားခ အနေနဲ့ တရားဝင် MoU နဲ့ သွားရောက်လုပ်ကိုင်နေကြတာ မဟုတ်လို့

တစ်နေ့လုပ်အားခ ဘတ် ၁၃၀ လောက်သာ မြန်မာ အလုပ်သမားတွေ ရကြတယ်။ တရားဝင် အလုပ်လုပ်ခွင့်ရရင်တော့ ထိုင်းနိုင်ငံမှာ သတ်မှတ်ထားတဲ့ လုပ်အားခ တစ်နေ့ ဘတ် ၃၀၀ ရနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်’ဟု ပြောသည်။
ဘုရားသုံးဆူမြို့သည် ကရင်ပြည်နယ် ကော့ကရိတ်ခရိုင်

ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ် အတွင်း တည်ရှိပြီး ရပ်ကွက်ကြီး ၄ ခု ရှိသည်။ အရှေ့အနောက် ၂၄ မိုင်၊ တောင်နှင့်မြောက် ၃၆ မိုင် ရှိပြီး အိမ်ခြေ ၂၃၀၀ လူဦးရေ ၁၇၀၀၀ ခန့် နေထိုင်လျက်ရှိသည်။ အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် ဧရိယာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၁၃၁၅ သမ ၃၆ (၁၃၁၅.၃၆)မိုင်ရှိကာ ထိုင်း

နိုင်ငံနှင့် ၆၉ မိုင်ထိ နယ်နိမိတ် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။
ဘုရားသုံးဆူ နယ်စပ်သည် မြန်မာနှင့် ထိုင်းအစိုးရတို့အကြား ယနေ့အချိန်အထိ နယ်နိမိတ်တိတိကျကျ သတ်မှတ်နိုင်ခြင်း မရှိသေးဘဲ နယ်မြေအငြင်းပွားမှု ပြဿနာများ ရှိနေခြင်းဖြစ်ပြီး ဖြစ်သည်။

အမျိုးသားလွတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် နော်ခရစ္စထွန်း နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

နော်ခရစ္စထွန်းသည် ကရင်ပြည်နယ်၊ သံတောင်မြို့နယ်မှ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်(NLD)အနေဖြင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အမျိုးသားလွတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် အနိုင်ရခဲ့ပြီး အမျိုးသားလွတ်တော်၏ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကော်မတီတွင် လည်းကောင်း၊ အမျိုးသားလွတ်တော်၏ လွှတ်တော်အခွင့်အရေးကော်မတီတွင် လည်းကောင်း ပါဝင်နေသူဖြစ်သည်။

အစိုးရကို တောင်းဆိုတာ။ လိုအပ်ရင် ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်ကနေ တောင်းဆိုတာလည်း ရှိပါတယ်။

လွတ်တော်မှာ အဆိုပြု တင်ပြမှု တွေ တကယ့် မြေပြင်မှာဒေသအခြေအနေတွေ အတွက်ဆောင်ရွက်မှုတွေ ဘယ်လို အခက်အခဲ ရှိလဲ။

အစိုးရတွေကို ထိန်းကြောင်းတဲ့ အပေါ်မှာ လွတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တွေက အဆိုတွေ တင်ပြီးတော့ မေးခွန်းတွေ မေးကြတာပေါ့နော်။ ပြီးရင် နိုင်ငံရဲ့ လိုအပ်ချက်အရ ပြည်သူ့ရဲ့ လိုအပ်ချက်အရ မေးခွန်းတွေမေးကြတာပေါ့။ အဲလိုမေးနေတဲ့အခါမှာ တစ်ချို့က ကိုယ့်ရဲ့ မဲဆန္ဒနယ်က အကြောင်းအရာ ကိုယ်စား ပြုပြီးတော့ မေးတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ အဲဒီအပြင် တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာနဲ့ လိုအပ်တဲ့ မေးခွန်းမျိုးတွေလည်း မေးရပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ပညာရေးဆိုရင် နိုင်ငံတကာအဆင့် ချိတ်ဆက်နိုင်ဖို့အတွက် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနကို တွန်းအားပေးတဲ့ မေးခွန်းတွေ မေးခဲ့တာတွေလည်းရှိတယ်။ အဆိုတွေ ကျတော့ ပြောရမယ်ဆိုရင် ကျမတို့နိုင်ငံမှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ အကျင့်ပျက်ချစားမှုတွေ ရှိခဲ့တယ်။

အမျိုးသားလွတ်တော်မှာ ပြည်နယ်ကိုယ်စားပြုလည်းဖြစ် တော့ ပြည်နယ်လွတ်တော် ပြည်နယ်အစိုးရနဲ့ကော ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်မှုတွေ ဘယ်လိုရှိလဲ။

အမှန်တိုင်းပြောရမယ်ဆိုရင် ပြည်နယ်လွတ်တော်နဲ့ ပြည်ထောင်စုလွတ်တော်က တိုက်ရိုက်ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်နိုင်မှု အားနည်းပါတယ်။ ဒါက တစ်နိုင်ငံလုံးမှာ ဖြစ်နေတယ်။ ဥပဒေထဲမှာလည်း လွတ်တော်ဆိုရာ ဥပဒေသပုဒ်စီ ရှိတယ်လေ။ ပြည်နယ်လွတ်တော်ဆိုရင်လည်း ပြည်နယ်လွတ်တော်ဆိုရာ ဥပဒေလုပ်ပိုင်ခွင့်နဲ့ သွားတာကိုး။ ပြည်ထောင်စုမှာလည်း ပြည်ထောင်စုဆိုရာ ဥပဒေနဲ့ သွားတာကိုး။ ဆိုတော့ လုပ်ပိုင်ခွင့်ခြင်း မတူဘူးပေါ့နော်။ ပြည်ထောင်စုကတော့ လက်ရှိတည်ဆဲ ဥပဒေအရတော့ ပြည်နယ်ထက် ပိုကျယ်ပြန့်တာပေါ့နော်။ ဒါပေမယ့် ကိုယ်တွေက လွတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်တဲ့အခါကြောင့် ဒီလွတ်တော်ဆိုရာ အခွင့်အရေး ထက်တင် မဟုတ်ပါဘူး ကိုယ့်မဲဆန္ဒနယ်ရဲ့ လိုအပ်ချက်အရ ပြည်နယ်လွတ်တော် ပြည်နယ်အစိုးရရော ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။

ဥပမာ တစ်ချို့ ဘတ်ဂျက်တွေဆိုရင် ပြည်နယ်လွတ်တော်နဲ့ ဆက်လုပ်ဆောင်ရွက်တာတွေ ရှိတာပဲ။ ကိုယ်ကလည်း ပြည်နယ်ကိုယ်စားပြုတဲ့ လွတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ယောက်ပဲဆိုတော့ လိုအပ်ရင် လိုအပ်သလို ပြည်နယ်အစိုးရမှာ အစီရင်ခံစာတင်တာတွေလည်း ရှိတယ်။ တောင်းဆိုတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဥပမာ ပြည်နယ်မှာရှိတဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ အကြီးအကဲတွေရဲ့ သက်ဆိုင်ရာ ဘတ်ဂျက်တွေ ညှိနှိုင်းဖို့လိုအပ်တဲ့အခါလည်း ညှိနှိုင်းရတာတွေ ရှိပါတယ်။ ဥပမာ ကိုယ်လွတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် စုဖွဲ့ခွင့်အတွက် ညှိနှိုင်းပေးဖို့ ဘယ်လိုမှ လက်မခံဘူး။ ဒါပေမယ့် ပြည်နယ်ကတော့ သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့် ပုံစံ(၇)အနေနဲ့ပဲ လိုချင်တာပေါ့နော်။ ပုံစံ(၇)အနေနဲ့ကလည်း သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်နဲ့ အခွင့်အရေး မတူဘူးလေ။ သူတို့ကလည်း ပုံစံ(၇)ပဲ ရချင်တယ်။ အဲလိုမျိုးပေါ့။ ခက်ခက်ခဲခဲ ညှိနှိုင်းယူရတယ်။ အဲဒါက စိုက်ပျိုးတောင်သူတွေရဲ့ စားဝတ်နေရေးပေါ့နော်။ မြေယာပြဿနာတွေက အဲလိုရှိတယ်။ အဲဒါတွေလည်း ဖြေရှင်းရတယ်။

တွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဥပမာ ပြည်နယ်မှာရှိတဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ အကြီးအကဲတွေရဲ့ သက်ဆိုင်ရာ ဘတ်ဂျက်တွေ ညှိနှိုင်းဖို့လိုအပ်တဲ့အခါလည်း ညှိနှိုင်းရတာတွေ ရှိပါတယ်။ ဥပမာ ကိုယ် လွတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် စုဖွဲ့ခွင့်အတွက် သံတောင်ကြီး နယ်နိမိတ် ပြန်တိုင်းတာဖို့ အစီရင်ခံစာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ခရိုင်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးဖို့ အစီရင်ခံစာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ အခုချိန်ထိတော့ ဆောင်ရွက်နိုင်ပေးမှု မရှိသေးဘူး။

ပြည်နယ်မှာလည်း သိတဲ့အတိုင်းပဲ လက်နက်ကိုင်တွေ များတယ်။ ပြီးတော့ ငြိမ်းချမ်းရေးလည်း လုပ်ဆောင်နေဆဲအခါကျတော့ ပေါင်းစပ်လုပ်ဆောင်တဲ့အခါမှာ ပြည်နယ်အဆင့်မှာလည်း အခက်အခဲတွေ ရှိပါတယ်။ ဥပမာ ဒီမြို့နယ်အဆင့်မှာတောင်မှ ဘတ်ဂျက်တွေ တောင်းခံတာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဘတ်ဂျက်တွေ အကောင်အထည်ဖော်တဲ့နေရာမှာပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီလို ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရတာလည်း အခက်အခဲတွေ ရှိပါတယ်။ ပြည်နယ်လွတ်တော်မှာလည်း ပြန်ပြီး စစ်ဆေးတဲ့အခါမှာလည်း တခါတလေကျတော့ အန်တီတို့ကိုယ်တိုင် တအားကြီး မကျေနပ်တာတွေလည်း ရှိတယ်။

ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ မစိစစ်ပေးနိုင်သေးဘူးဆိုတာ ဥပမာ အခုချိန်ထိလည်း ပြည်နယ်အစိုးရရဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့်ထဲမှာ နုတ်လ ဘတ်ဂျက်ဆိုရင် စိစစ်ခွင့် မရှိဘူး။ ကိုယ့်မြို့နယ်မှာ ဘတ်ဂျက်တစ်ခုလုပ်တာ မကြိုက်ဘူးဆိုရင် ကိုယ်က စိစစ်စေချင်တာပေါ့နော်။ ဆိုပေမယ့် လက်ရှိအနေအထားအရ ဒီဟာတွေက ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းတွေက ကောင်းကောင်းမွန်မွန် မလုပ်တဲ့အခါ ကိုယ်တွေကလည်း ပြောရတာတွေ ရှိပါတယ်။ အဆင်မပြေတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ကိုယ့်သံတောင်မြို့နယ်က သီးခြားဖြစ်နေတဲ့ အခါကျတော့ ကုမ္ပဏီတွေ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်တဲ့အခါမှာ ထိန်းကြောင်းရတာ နည်းနည်းခက်တယ်။ ကုမ္ပဏီတွေရဲ့ မမှန်မကန် လုပ်ဆောင်မှုတွေကလည်း ရှိတတ်တယ်ပေါ့နော်။ ဆိုတော့ အဲဒါတွေ ပြန်ထိန်းကြောင်းရတာတွေက အခက်အခဲရှိတယ်။

အဲဒီလိုမျိုးကျတော့လည်း ပြည်နယ်အစိုးရနဲ့ ပြန်ဆက်သွယ်ရတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် ဒါက ကိုယ့်မြို့နယ်က လုပ်ငန်းတွေလေ။ ပြည်နယ်အစိုးရက ကြီးကြပ်ရတာဆိုတော့ ကိုယ့်မြို့နယ် လိုအပ်ချက်အရ ပြည်နယ်အစိုးရ ဌာနဆိုင်ရာ အစိုးရအသီးသီး အကြီးအကဲတွေကို အဲဒါမျိုးတွေလည်း တောင်းဆိုရတာတွေ ရှိပါတယ်။

သံတောင်မြို့နယ်ကနေ တက်လာတဲ့သူမို့ ဒေသရဲ့လုပ်ငန်းစဉ်တွေ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးတွေ သီးနှံဈေးကွက်တွေ ကျယ်ပြန့်ဖို့ ဘာတွေလုပ်ပေးတာတွေရှိသလဲ။

အမှန်က ဆောင်ရွက်ပေးတာတွေ အများကြီး ရှိတယ်။ ဥပမာ ကိုယ့်မြို့နယ်ရဲ့ အဓိက သီးနှံဖြစ်တဲ့ ဖာလာပေါ့နော်။ ဖာလာသီးနှံအပေါ်မှာ မှီခိုနေတာ အဓိကဖြစ်တယ်။ ဖာလာတောင်သူတွေရဲ့ စိုက်ပျိုးစရိတ် ချေးငွေရရှိဖို့ ဘဏ္ဍာဝန်ကြီးဌာနမှာ တောင်းပေးခဲ့တာတွေရှိပြီး၊ ပြန်ခွင့်ပြုပေးခဲ့တာတွေလည်း

ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အခက်အခဲက ဘာရှိလဲဆိုတော့ ကိုယ့်မြို့နယ်မှာ ချေးငွေ ထုတ်ချေးဖို့အတွက် ဒေသခံတွေရဲ့ မြေယာ ပုံစံ(၇)တွေမရှိကြဘူး ဆိုတော့ အခုချိန်ထိ ချေးငွေမရသေးဘူးပေါ့နော်။ ကိုယ်တောင်းဆိုခဲ့တာ ၃ နှစ်တောင် ကျော်ခဲ့ပြီ။ ကိုယ်တောင်းဆိုခဲ့ပေမယ့်၊ လွတ်တော်က အတည်ပြုခဲ့ပေမယ့် ဒီနေ့ဒီချိန်ထိ ကိုယ့်ပြည်သူတွေ ချေးငွေမရတော့ သုံးခွင့်မရခဲ့တာတွေလည်း ရှိပါတယ်။

ဒေသရဲ့အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းက စိုက်ပျိုးရေးပဲဆိုတော့ ကိုယ့်ဒေသရဲ့ စိုက်ပျိုးမြေတွေက ကြီးပိုင်းထဲမှာရှိတယ်။ ပြီးတော့ မြေရိုင်းစာရင်း ဝင်နေတယ်။ ဒီကိစ္စတွေကို သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနကတော့ မေးခွန်းအနေနဲ့ မေးခဲ့တာတွေလည်းရှိတယ်။ ညှိနှိုင်းခဲ့တာတွေလည်းရှိတယ်။ ပြည်နယ်အစိုးရနဲ့ ကော ညှိနှိုင်းခဲ့တာတွေရှိတယ်။ ဥပမာ သစ်တောကြီးပိုင်းကနေ ပယ်ဖျက်ဖို့ ဆင်ဖြူတောင်ကြီးပိုင်းဆိုရင် သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့် ဘယ်လိုမှ လက်မခံဘူး။ ဒါပေမယ့် ပြည်နယ်ကတော့ သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့် အနေနဲ့ပဲ ပြည်ထောင်စုက လမ်းညွှန်ထားတဲ့အခါ ကျတော့ သူတို့က မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ပုံစံ(၇)အနေနဲ့ပဲ လိုချင်တာပေါ့နော်။ ပုံစံ(၇)အနေနဲ့ကလည်း သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်နဲ့ အခွင့်အရေး မတူဘူးလေ။ သူတို့ကလည်း ပုံစံ(၇)ပဲ ရချင်တယ်။ အဲလိုမျိုးပေါ့။ ခက်ခက်ခဲခဲ ညှိနှိုင်းယူရတယ်။ အဲဒါက စိုက်ပျိုးတောင်သူတွေရဲ့ စားဝတ်နေရေးပေါ့နော်။ မြေယာပြဿနာတွေက အဲလိုရှိတယ်။ အဲဒါတွေလည်း ဖြေရှင်းရတယ်။

အဲဒီအပြင် စိုက်ပျိုးရေးက ထွက်ရှိလာတဲ့ ထွက်ကုန်တွေကလည်း ဈေးကွက်ဝင်ဖို့အတွက် နှစ်ပေါင်းများစွာ ဈေးကွက်မရခဲ့တာကတော့ အမှန်ပဲ။ ဥပမာ ဖာလာဆိုရင် နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကျော်ပြီ၊ တရုတ်ကိုရောင်းခဲ့တာ။ ကိုယ့်နိုင်ငံကလည်း တရားဝင်ရောင်းခဲ့တာ မဟုတ်တဲ့အခါကျတော့ အခွန်တွေလည်း မရခဲ့ဘူး။ အဲဒီအပြင် အဆင့်ဆင့် value change က အရမ်းရှည်တယ်။ အဆင့်ဆင့် ပွဲစားတွေနဲ့မှ ကိုယ့်ဒေသမှာ ရရှိတဲ့ ဈေးနှုန်းက အရမ်းနည်းတယ်။ ဥပမာ မူဆယ်က ကုန်စည်ပြပွဲမှာ ဝန်ကြီးတွေရဲ့ ဖိတ်ကြားချက်အရ သွားတက်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီမှာ ဖာလာတွေက ထွက်ရှိရာဒေသက တရုတ်ပဲ နာမည်ထွက်တယ်။ ဆိုတော့ ကိုယ့်ဒေသ ထွက်ကုန်က နာမည်ပျောက်တယ်။ မူပိုင်ခွင့် မရခဲ့ဘူး။ အဲဒီ ကုန်စည်ပြပွဲမှာ ကိုယ့်ဖာလာကို ၁ ကီလိုပဲ ရောင်းခဲ့တာ ၈ သောင်း ကျပ်တောင်ရတယ်။ ဒီဒေသမှာက ဖာလာ ၁ ကီလိုကို ၁ သောင်းထက် မပိုဘူး။ အဆင့်ဆင့် ခေါင်းပုံဖြတ်မှုက ရှိနေဆဲပဲ။ ဒါတွေအတွက် ကိုယ့်ဒေသကထွက်တဲ့ စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်တွေ တိုက်ရိုက်ရောင်းခွင့်ရအောင် အဖွဲ့အစည်းတွေကိုလည်း ကိုယ်တွေက ဈေးကွက်ရဖို့ ဦးဆောင်ပေးခဲ့တာတွေလည်း ရှိခဲ့ပါတယ်။ ဈေးကွက်ရဖို့ NGO တွေကိုလည်း ဈေးကွက်ရှာခိုင်းရတာတွေလည်း ရှိတယ်။ ဈေးကွက်ဝင်ဖို့က အရည်အသွေး လိုတဲ့အတွက် နည်းပညာတွေလည်းရရှိဖို့ လွတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ယောက်အနေနဲ့ လုပ်ကိုင်လုပ်ပေးရပါတယ်။

နယ်မြေအတွက်ဆောင်ရွက်တဲ့အခါဒေသဆိုင်ရာအရပ်ဖက်အဖွဲ့လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ INGO အဖွဲ့တွေနဲ့ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုတွေ ဘယ်လိုအနေအထားရှိလဲ။

ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်တဲ့အခါမှာ သူတို့နဲ့ ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင်ရတာတွေလည်း ရှိတယ်။ အဆင်ပြေတာလည်း ရှိပါတယ်။ တစ်ခါတစ်လေ အဆင်မပြေပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် သူတို့အနေနဲ့ နားလည်မှု လွဲတာတွေလဲ ရှိတာပေါ့နော်။ ဒေသခံကိုယ်တိုင်ကလည်း တစ်ခါတစ်ခါ သူတို့လိုချင်တာဖြစ်ရဲ့သားနဲ့ အဖွဲ့အစည်းက သဘောမတူတာတွေ ရှိတာပေါ့နော်။ ကျမကိုယ်တိုင်ကလည်း ကိုယ့်မြို့နယ်အတွက် ရတဲ့အကူအညီ ဘတ်ဂျက်တွေက ဘယ်အလွတ်ခံချင်ပါ့မလဲ။ ဒါမျိုးတွေကျတော့ ညှိနှိုင်းရတာ အခက်အခဲရှိတယ်။

သူတို့က လုံခြုံရေးအကြောင်းပြတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ နောက်ပြီး သွားရေးလာရေး အခက်အခဲကြောင့် အကြောင်းပြတာတွေ ရှိပါတယ်။ အမှန်တိုင်း ပြောရမယ်ဆိုရင် နှစ်ဖက်စလုံးမှာ ဒီဟာလေး ညှိနှိုင်းပေးနိုင်ဖို့ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုက လိုနေသေးတာပေါ့လေ။ အန်တီတို့ဘက်ကတော့ ညှိနှိုင်းပေးလို့ရတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့ရဲ့ နားလည်မှု၊ တစ်ဦးရဲ့

စာမျက်နှာ (၁၀) သို့ ▶

အခါသင့်၍ အခွင့်ကြုံခွင့်

အကျိုးမျှော်၍ နိုးဆော်ပါရစေ

ဆရာမောင် (ပန်းတနော်)

နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီမံကိန်းများ ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် နိုင်ငံ၏ပကတိ အခြေအနေမှန်ကို သိရှိမှသာ အောင်မြင်မည် ...

ကျနော်တို့ ကရင်လူမျိုးများသည် မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းသို့ ရှေးဦးစွာ ရောက်ရှိနေထိုင်ခဲ့ကြသော ဌာနေတိုင်းရင်းသား လူမျိုးတစ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။

အင်္ဂလိပ်လက်ထက် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ကရင်လူမျိုးများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒုတိယ လူဦးရေ အများဆုံး ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ လူဦးရေကို ဖော်ပြရာတွင် နိုင်ငံ၏ လူဦးရေမှာ ၄၁.၈.၉ သိန်းရှိပြီး ဗမာလူဦးရေမှာ ၂၈.၂.၅ သိန်း၊ ကရင်လူဦးရေမှာ ၂၆.၃ သိန်း၊ ရှမ်း လူဦးရေမှာ ၂၂.၂ သိန်းရှိခဲ့သည်ကို မှတ်သားထား မိသည်။ သို့သော် ၂၅-၁၁-၂၀၀၁ ရက်နေ့ထုတ် နိုင်ငံတကာဂျာနယ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေ ၄၈ သန်းတွင် မြန်မာ ၆၈%၊ ရှမ်း ၉%၊ ကရင် ၇% ဟုဖော်ပြပါရှိရာ ကရင်လူဦးရေမှာ လျော့နည်း ကျဆင်း ပျောက်ကွယ်လာသည်ကို သတိထားမိလာ သည်။

ပန်းတနော် မြို့နယ်၏ ကရင်လူဦးရေကို ကြည့်ပါကလည်း ၁၉၇၈-၇၉ ခုနှစ်၊ လူဦးရေစစ်တမ်း အရ မြို့နယ် လူဦးရေ၏ ၈၁.၂% ရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ စာရင်းအရ ၃၇.၅% သာရှိတော့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ရွေးကောက် ပွဲစာရင်းအရ ၅၁% ခန့်ဖြစ်လာပြန်သည်။ ထို့ ကြောင့် တိုင်းရင်းသားများ၏ လူဦးရေမှာ တိကျမှု မရှိဘဲ တိုး/လျော့ ဖြစ်နေသည်။

ကမ္ဘာမှာ နိုင်ငံအသီးသီးတို့သည် ၁၀ နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ် သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူကြသည်။ နိုင်ငံ၏ စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာများသည် ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်ပေါ်တွင် မူတည်ဆောင်ရွက်ရသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ နှစ်ပေါင်း ၃၀ ခန့် သန်းခေါင်စာရင်း မကောက်ခံနိုင်ဘဲ မွေးနှုန်း/ သေနှုန်းဖြင့် အခြေခံ၍ တွက်ချက်ခဲ့သည်ဖြစ်ရာ လူဦးရေဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်းများသည်လည်း အမှန် ထက် များစွာကွာခြားကွဲလွဲနေသည်ကို အထက်ပါ ပန်းတနော်မြို့နယ်၏ လူဦးရေဆိုင်ရာ အချက် အလက်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် သိနိုင်ပါသည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သန်းခေါင်စာ ရင်း ကောက်ယူရေးလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြ သည်။ ထိုသို့ကောက်ခံရာတွင် လူဦးရေဆိုင်ရာ အချက်အလက်များအနက် လူမျိုးဆိုင်ရာတွင် လူမျိုးစုပေါင်း ၁၃၅ မျိုး သတ်မှတ်၍ ကောက်ခံ စေခဲ့သည်။ ထိုအထဲတွင် ကရင်လူမျိုးနွယ်စု ၁၁

စုဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ကုတ်နံပါတ်မှာ ၃၀၁-၃၁၁ အထိ ဖြစ်သည်။ ကရင်မျိုးနွယ်စုထဲတွင် ကရင်၊ မွန်ကရင် (စာဖြူဟူ၍ ပါရှိပြန်ရာ မှားယွင်း ရှုပ် ထွေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၉-၁၀ ရက်နေ့များတွင် ဘားအံမြို့၊ ကြားတောရကျောင်း တိုက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ကရင်လူမျိုး ကိုယ် စားလှယ် ၂၇၀ ဦးတို့ တွေ့ဆုံက ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲသို့ ထိုအချိန်က လဝကညွှန်ချုပ်ဖြစ် သော ဦးမြင့်ကြိုင် ကိုယ်တိုင် တက်ရောက် ရှင်း လင်းပေးသည်။

ကရင် ကိုယ်စားလှယ်များက သဘောထား ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုသဘောထားထုတ်ပြန်ချက်တွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် ဗဟိုသန်းခေါင်စာရင်း ကော်မ ရှင်များသို့ အကြံပြုချက် ၅ ချက် အကြံပြု တောင်း ဆိုခဲ့ကြသည်။ ထိုအကြံပြုချက် အမှတ်(၅)တွင် “ သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ခံခြင်းတွင် ဒေသခံ တိုင်းရင်း သား ရပ်မိရပ်ဖများ၊ စေတနာ့ဝန်ထမ်းများ လိုက်ပါပါဝင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်သာဆောင်ရွက်ရန်နှင့်ကရင်အများစု နေထိုင်ရာဒေသတွင် ကောက်ကွက်တစ်ခုလျှင် အနည်း ဆုံး ကရင်လူမျိုးတစ်ဦး ပါဝင်ထည့်သွင်းရန်” ဟူသော အချက် ပါဝင်ပါသည်။

သို့သော်လည်း တောင်းဆိုချက် မှန်သမျှ မရရှိခဲ့သဖြင့် မူလလူမျိုးနွယ်စု ၁၃၅ မျိုးဖြင့် သတ်မှတ်ကောက်ခံသော်လည်း လူမျိုးနွယ်စု ပေါင်းများစွာ ပွားများ များပြားစွာ ကောက်ခံရရှိခဲ့ကြောင်း သိရှိ ရပါသည်။ အကြောင်းမှာ စာရင်း ကောက်ခံသူများမှာ တိုင်းရင်းသားများ၏ အခေါ်အဝေါ်၊ အသုံးအနှုန်းများ၊ ဒေသသုံးစကားများကို မသိရှိကြသည့်ပြင် မေးခွန်း များအပေါ် ဖြေသည့်အတိုင်း ရှေးမှတ်ရမည်ဟု ညွှန်ကြားထားသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ သိနား လည်သော တိုင်းရင်းသား ကိုယ်စားလှယ်များ မပါ

ဝင်ရခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ရသည်။ ဥပမာ- ပန်းတနော် မြို့နယ်က ကရင်လူမျိုးမှာ စကောကရင်နှင့် ပိုးကရင် နှစ်မျိုးသာရှိသော်လည်း စကောကရင်ကို ဒေသအခေါ်အဝေါ်အားဖြင့် စကောကရင်၊ ဖထိတ်၊ ဗမာကရင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပိုးကရင်ကို ပိုးကရင်၊ မွတ်ထိတ်၊ တလိုင်းကရင်၊ မွန်ကရင်၊ အနောက်ပိုး ကရင် ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ခံမှု လုပ်ငန်းကို ၃၀-၃-၂၀၁၄ မှ ၃၁-၅-၂၀၁၄ ထိ ကောက်ခံပြီး စာရင်းထုတ်ပြန်ခြင်းများကိုလည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ သန်းခေါင်စာရင်းဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သော်လည်း လူမျိုး သန်းခေါင်စာရင်းကိုမူ ယနေ့ထက်တိုင် ထုတ်ပြန်နိုင် ခဲ့ခြင်း မရှိသေးသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုအ ကြောင်း နှင့်ပတ်သက်၍ ၁၉-၁၀-၂၀၁၇ ရက်နေ့၌ နေပြည်တော်တွင် ပြုလုပ်သော '၂၀၁၄ လူဦးရေနှင့် အိမ်အကြောင်းအရာ သန်းခေါင်စာရင်းဆိုင်ရာ အမျိုးသားအကြံပေး ကော်မတီ၏ ၁၁ ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးသို့ မိမိ တစ်ကြိမ် တက်ရောက်ခွင့်ရ သည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲတွင် လဝကဝန်ကြီးဌာန၊ အတွင်းဝန် ဦးမြင့်ကြိုင်က တက်ရောက်ရှင်းပြခဲ့ သည်။ လူမျိုးစာရင်း ထုတ်ပြန်ရာတွင် လူမျိုးတစ်မျိုး အတွက် မှန်ကန်သော်လည်း အခြားလူမျိုးတစ်မျိုး အပေါ် ဆန္ဒမရှိသော်လည်း အလိုလိုနေရင်း နှစ်နာမှု များ ရှိနိုင်ကြောင်း၊ ဥပမာ- ဇိုမီးလူမျိုးသည် နိုင်ငံ တော်က အသိအမှတ်ပြုထားသော တိုင်းရင်းသား လူမျိုး ဟုတ်/မဟုတ် စိစစ်ပြန်ကြားပေးရန်၊ ကွတ် ကီးလူမျိုးများကို လူမျိုးတစ်မျိုးအဖြစ် သတ်မှတ်ပေး ရန်၊ ကချင်လူမျိုးတွင် လူမျိုးနွယ်စု ၆ စု၊ ကရင်လူမျိုး များတွင် လူမျိုးနွယ်စု ၇ စုသာရှိကြောင်း၊ ချင်းလူမျိုး နွယ်စု ၅၃ မျိုးသည် များပြားလွန်း၍ ချင်းလူမျိုး

ကောက်ခံခဲ့သည့်ပုံစံများကို တောင်းခံရယူပြီး ရပ် ကွက်အလိုက်၊ မြို့နယ်အလိုက် လူမျိုးစာရင်း ပြုစု ခြင်း၊ (၂) လူမျိုးလူဦးရေစစ်တမ်း ကောက်ခံခြင်း (၃) အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲ မဲစာရင်းပြုစုခြင်း လုပ်ငန်းတွင် လူမျိုးစာရင်းပြုစုခြင်း စသည့် နည်းလမ်း ၃ ခုကို စဉ်းစားခဲ့သည်။

ပထမနည်းလမ်းဖြစ်သည့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ သန်း ခေါင်စာရင်း ကောက်ခံခဲ့သည့်ပုံစံများကို ရယူ စိစစ် ပြုစုခြင်းဖြင့်လူမျိုးလူဦးရေစာရင်း ပြုစုရန်မှာ အစိုး ရ၊ ကော်မရှင်များက ပုံစံများကို ထုတ်ပေးခြင်းကို ခွင့်ပြုပေးနိုင်မည်မဟုတ်ဟု ယူဆပါသည်။ ဒုတိယ နည်းလမ်းဖြစ်သော လူမျိုးလူဦးရေစစ်တမ်း ကောက် ယူမှုလုပ်ငန်းမှာ ငွေကြေးကုန်ကျမှု၊ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ ကူညီပံ့ပိုးမှု၊ တာဝန်ယူ အသိအမှတ်ပြုမှု စသည်များသည် အဓိက အခက် အခဲများ ဖြစ်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် နောက်ဆုံး တတိယနည်းလမ်းဖြစ်သော ပါတီစုံ အထွေထွေ ရွေး ကောက်ပွဲအတွက် မဲစာရင်းများ ပြုစုရေးသည် လူမျိုး လူဦးရေစာရင်း မှန်ကန်ရေးအတွက် အလား အလာကောင်းဟု ယူဆမိပါသည်။

ယခုအခါ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီးတွင် နိုင်ငံသားတိုင်း ပါဝင် မဲပေးနိုင်ရန် လူဦးရေစာရင်းအချက်အလက် များ ကောက်ယူရေးအတွက် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက် လျက် ရှိနေပါသည်။ ပြည်နယ်/တိုင်း/ခရိုင်နှင့်မြို့ နယ်အဆင့်တို့တွင် မဲစာရင်းပြုစုရေး သင်တန်းများကို ဖွင့်လှစ်သင်ကြားလျက်ရှိကြောင်း မိဒီယာများတွင် တွေ့မြင် ကြားသိနေရပါသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီအထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲကြီးကို စံ ၅ ချက်ဖြင့် ကျင်းပပြုလုပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို စံ ၅ ချက်မှာ (၁) လွတ်လပ်မှု၊ (၂) တရားမျှတမှု၊ (၃) ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ (၄) အများယုံကြည်လက်ခံမှု၊ (၅) ပြည့်သူ့ဆန္ဒနှင့် ရွေးကောက်ပွဲရလဒ် တစ်ထပ် တည်းဖြစ်စေရေး တို့ဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်။

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်၊ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီအထွေ ထွေ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲများတွင် တိုင်းရင်းသား များအနေဖြင့် မိမိတို့တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ် များကို ရွေးချယ် မဲဆန္ဒပေးရန် အခွင့်အရေးဆုံးရှုံးမှု များ ရှိခဲ့ပါသည်။ ဆန္ဒပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူ နိုင်ငံသားတိုင်း ဆန္ဒမဲပေးခွင့် ရရှိရေးသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ အရ ပေးထားသော အခွင့်အရေး ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခွင့်အရေးများ မဆုံးရှုံးရန် အားလုံးတွင် တာ ဝန်ရှိကြပါသည်။

ထို့ကြောင့် ယခုအခါ ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသော ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ အထွေ ထွေ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် လူဦးရေစာရင်း အချက် အလက်များ ကောက်ခံခြင်းနှင့် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းများ မှန်မှန်ကန်ကန် ပြုစုရာတွင် ပါဝင်ပူးပေါင်း ကူညီ ပေးခြင်းဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူဦးရေစာရင်းကို ရရှိ နိုင်မည်ဟု ယူဆပါသည်။ ထိုသို့ကူညီဆောင်ရွက်ရာ တွင် မဲဆန္ဒရှင်တိုင်းရင်းသားများ ကိုယ်တိုင်က မိမိ ၏လူမျိုးအမှန်ကို ထုတ်ဖော်ပြောကြား၍ ပြင်ဆင်ပေး ရန် တင်ပြခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ စာရင်းပြုစုရေး အဖွဲ့များတွင် တိုင်းရင်းသား ကိုယ်စားလှယ်များ (ရပ်ကျေးစာယဉ်များ) ပါဝင်ခွင့်ရရှိ ပါဝင်ဆောင်ရွက် ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၎င်းအပြင် နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန၊ သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်များမှ တိုင်းရင်းသားအရေးဆိုင်ရာ ကော် မတီများ၊ အဆင့်ဆင့်သော တိုင်းရင်းသားစာယဉ် အဖွဲ့အစည်းများတို့သည် သက်ဆိုင်ရာ ကော်မရှင် များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြခြင်းဖြင့် မဲဆန္ဒရှင် စာရင်းကို ရရှိသကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုး စာရင်း ကိုပါ တစ်ချက်ခုတ် နှစ်ချက်ပြတ်ဖြင့် ရရှိနိုင်မည်ဟု ယူဆပါသည်။

ယခုကဲ့သို့ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲအတွက် လူဦးရေစာရင်း အချက်အလက်များ ကောက်ခံခြင်းနှင့် မဲဆန္ဒရှင်စာ ရင်းများ မှန်မှန်ကန်ကန် ပြုစုလျက်ရှိသော အခါသင့် အချိန်တွင် တိုင်းရင်းသား မဲဆန္ဒရှင်များ၏ မဲပေး ခွင့် မဆုံးရှုံးစေရေးအတွက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင် သော အခွင့်အရေးကို အသုံးပြုလျက် နိုင်ငံသား၊ တိုင်းရင်းသားတိုင်း ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြရန် အသိပေး နှိုးဆော်တိုက်တွန်း ရေးသားလိုက်ရလေ သည်။

ဆရာမောင်(ပန်းတနော်)

လူမျိုးရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို မည်သို့ဖော်ထုတ် ဆောင်ရွက်ရမည်နည်း။ မည်သူများတွင် တာဝန်ရှိသနည်း။

စစ်စစ်များဖြင့် ပြန်လည်စိစစ်သတ်မှတ်ပေးရန် တင်ပြချက်များ၊ သံတောင်ကြီးဒေသရှိ ဂေရို၊ ဂေဘား၊ မျိုးနွယ်စုများသည် ကရင်လူမျိုးများဖြစ်ပြီး ကယားပြည်နယ်တွင်နေထိုင်ကြသော ဂေရို၊ဂေဘား များမှာ ကယားများသာဖြစ်ကြောင်း တင်ပြချက်များ အမျိုးမျိုးဖြစ်နေကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တိုင်းရင်းသား အချင်းချင်း စိတ်ဝမ်းကွဲစရာများ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ် စဉ်ကို ထိခိုက်နိုင်မှုများ စသည့် ဆိုးရွားသော အကျိုးဆက်များ ဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသား အချင်းချင်းကြား ညှိနှိုင်းစရာ၊ ဆွေးနွေးစရာများ အတော်ရှိနေသေးသဖြင့် လူမျိုးဆိုင်ရာ သန်းခေါင် စာရင်းကို မထုတ်ပြန်နိုင်သေးခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဦး မြင့်ကြိုင်၏ ရှင်းပြမှုကို ကြားသိရပါသည်။

နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီမံကိန်းများ ချမှတ်အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် နိုင်ငံ၏ပကတိ အခြေအနေမှန်ကို သိရှိမှသာ အောင်မြင်မည် ဖြစ်သ ဖြင့် ၁၀ နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ်ကျ သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူရပါသည်။

ထိုနည်းတူ ကျနော်တို့ တိုင်းရင်းသားများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ် ထိန်း သိမ်းနိုင်ရေးနှင့် လူမျိုးတည်တံ့ ခိုင်မြဲရေးတို့အတွက် လူမျိုးရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို အမှန်အ တိုင်း သိရှိထားပြီး စိမ့်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လျက် ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် လူမျိုးရေးဆိုင်ရာ အချက် အလက်များကို မည်သို့ဖော်ထုတ် ဆောင်ရွက်ရမည် နည်း။ မည်သူများတွင် တာဝန်ရှိသနည်း။ မည်သူ များက ဦးဆောင် စိမ့်ဆောင်ရွက်မည်နည်း ဟူသည့် မေးခွန်းများကို ဖြေဆိုခြင်းဖြင့် အဖြေရှာ ဆောင်ရွက် သင့်ပါသည်။

စာရေးသူအနေဖြင့် အထက်ပါမေးခွန်းများကို ဖြေဆို၍ လူမျိုးရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် (၁) ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ သန်းခေါင်စာရင်း

Interview

► **စာမျက်နှာ (၈) မှ**

နားလည်မှု အပြည့်အဝ မထားနိုင်သေးတဲ့ သဘောမှာ ရှိတာပေါ့နော်။ ဥပမာ KNU ထိန်းချုပ်တဲ့ နယ်တွေမှာဆိုရင် ဖွံ့ဖြိုးရေးတွေကို လက်မခံတာတွေ ရှိတယ် အဲလိုမျိုးတွေတော့ ရှိပါတယ်။

သောက်ရေခပ်ဆည်နဲ့ပတ်သက်ပြီး အခြေအနေလေး

သောက်ရေခပ်ဆည်နဲ့ပတ်သက်ပြီး အခြေအနေလေးတွေ မျှဝေဖလှယ်ပေးပါလား။

သောက်ရေခပ်(၁)ကော သောက်ရေခပ်(၂)ကော ယခင်အစိုးရလက်ထက်က ၂၀၀၈ ကတည်းက MOU ထိုးထားပြီးသားပဲ။ သောက်ရေခပ်(၂)ကိုတော့ ၂၀၁၂ မှ စခဲ့တာပေါ့နော်။ ဒီနေ့ဒီအချိန်ထိက သောက်ရေခပ်(၁)ကို ဆက်လုပ်ဖို့ အစီစဉ်မရှိပါဘူးဆိုတာ လွှတ်တော်စတက်ကတည်းက မေးခဲ့ပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သောက်ရေခပ်(၂)က ၂၀၁၂ မှာကတည်းက ပြီးပြီ။ တကယ်တမ်းလုပ်ချင်ရင် သောက်ရေခပ်(၁)ကော၊ (၂)ကော အဲဒီကတည်းက လုပ်နိုင်ခဲ့ရင် လုပ်ပြီးပြီပေါ့။ သောက်ရေခပ်(၁)ကို ဆက်မလုပ်ဖို့ ဟိုကတည်းက ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြခဲ့တာလည်း ရှိခဲ့တာပဲလေဆိုတော့ သောက်ရေခပ်(၁)ကို ဆက်မလုပ်နိုင်တဲ့ အကြောင်းကလည်း အဲဒီကတည်းက ရှိပါတယ်။

အခု သောက်ရေခပ်(၁)ကိုလာပြီး တိုင်းတာတယ်ဆိုတာက Survey ဆင်းတာပါ။ လျှပ်စစ်ဝန်ကြီးဌာနကနေပြီးတော့ တိုင်းပြည်ရဲ့ လျှပ်စစ်လိုအပ်ချက်အရ တစ်နိုင်ငံလုံးမှာရှိတဲ့ မြစ်ချောင်းတွေကို Survey ဆင်းတာပါ။ သောက်ရေခပ်(၁) Project ကတော့ အရင်အစိုးရလက်ထက်တုန်းက ဝန်ကြီးဌာနမှာ ရှိပြီးသားလေ။ ဒီ Project က ဟိုတုန်းက ဘာကြောင့် တင်လဲ။ အမှန်တကယ်ကော လုပ်နိုင်လား။ လက်ရှိမှာကော ဆက်လုပ်နိုင်ခြေ ရှိမရှိ ဆိုတာတွေက Survey ဆင်းထားတာပဲ ရှိပါတယ်။ လုပ်မယ်ဆိုတဲ့ သဘောနဲ့ Survey ဆင်းထားတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်နိုင်ဖို့ တိုင်းတာတာ ဖြစ်တယ်။ ရေအားလျှပ်စစ်ဆိုတာက အခု လျှပ်စစ် လိုအပ်ချက် ရှိတဲ့နေရာမှာ ဈေးနှုန်းအသက်သာဆုံးပဲ။ ရေအားလျှပ်စစ်နဲ့ ထုတ်ပေးနိုင်မယ်ဆိုရင် အမြန်ဆုံးနဲ့ ဈေးအသက်သာဆုံးနဲ့ လျှပ်စစ်က ရနိုင်တာပါ။

စိုးရိမ်မှုလွန်ကဲတဲ့ ပြည်သူတွေကို ပြောချင်တာက အန္တရာယ်မရှိအောင် တိုင်းပြည်ရဲ့ဖွံ့ဖြိုးမှုကို လိုချင်တယ်ဆိုရင် လျှပ်စစ်စွမ်းအင်က မဖြစ်မနေလိုအပ်မှာပဲ။ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနဲ့ဆိုရင် ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းလောက်ပဲ လျှပ်စစ်သုံးနိုင်သေးတာလေ။ တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု လိုချင်ရင် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေ လာမှလေ။ အဲဒီအတွက် လျှပ်စစ်လိုအပ်ချက်က လိုအပ်လာမှာပဲ။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု အနည်းဆုံးနဲ့ ရေအားလျှပ်စစ်ကို ထုတ်လို့ရပါတယ်။ ထိခိုက်မှု အနည်းဆုံး ထုတ်နိုင်ရင် အကောင်းဆုံးပဲလို့ ကိုယ့်တစ်ဦးတည်း အမြင်နဲ့ ပြောချင်ပါတယ်။ တစ်ဖက်အမြင်နဲ့ပြောတဲ့ ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်ရင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်တယ် နစ်နာဆုံးရှုံးမှု အများကြီးရှိတယ်။ အမျိုးမျိုး ပြောနေတာတွေ တကယ်တမ်း လက်တွေ့ မဆန်ဘူး။ နည်းပညာတွေက အမြင့်ကြီး ရှိသေးတာပဲ။ တကယ်တမ်း ရေအားလျှပ်စစ်နဲ့ တစ်နိုင်ငံလုံး သုံးနေတာ နှစ်ပေါင်းမနည်းတော့ဘူး။

ဘီလူးချောင်းရေအားလျှပ်စစ် တစ်နိုင်ငံလုံးမှာ အကြီးဆုံး အဲဒီဘီလူးချောင်း ရေအားလျှပ်စစ်နဲ့ပဲ သုံးနေရတယ်။ ပြောချင်တာက ဘီလူးချောင်း ရေအားလျှပ်စစ်က ဒီနေ့ဒီချိန်ထိ ဘာတစ်ခုမှ အန္တရာယ်ဖြစ်မှုဆိုတာ မရှိခဲ့ဘူးလေ။ အဲဒါ ဥပမာပဲ။ ဘယ်ချောင်း၊ ဘယ်မြစ်ဖြစ်ပါစေ တကယ်တမ်း ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်တာတွေအားလုံးအတွက် တိုင်းတာတွက်ချက်ပြီးမှ လုပ်နိုင်မယ်ဆိုရင် အကောင်းဆုံးပါပဲ။ အန်တီကတော့ အားပေးပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် နည်းပညာတွေ အမြင့်ကြီးရှိတယ်။တကယ်တမ်း ပရမ်းပတာတွေလုပ်ဖို့ မဟုတ်ပါဘူး။

နောက်ပြီးတော့ အများအကျိုးအတွက် စဉ်းစားမယ်ဆိုရင် ပိုပြီးတန်ဖိုးရှိတဲ့ အသုံးချမှုတစ်ခုလုပ်လို့ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ပြီးခဲ့တဲ့ စီမံကိန်းလိုတော့ မဖြစ်စေချင်ဘူး။ တလောက လွှတ်တော်မှာ တရုတ်ဘေဂျင်းတက္ကသိုလ်က တရုတ်သံတမန်အဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တွေ လာပါတယ်။ BRI ကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီး လာပြီး ရှင်းလင်းတာပါ။ အဲဒီမှာ အန်တီက ဘာမေးလဲဆိုရင် စီမံကိန်းတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တရုတ်က တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်တဲ့နေရာမှာ အန်တီတို့အနေနဲ့ လက်ခံစဉ်းစားဖို့က အများကြီး ရှိပါ

သေးတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့ စီမံကိန်းတွေဆိုရင် စာချုပ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပြည်သူတွေ သိခွင့်မရတာတွေ၊ မကျေနပ်ချက်တွေ၊ သဘာဝထိခိုက် နစ်နာမှုတွေ အများကြီးရှိတယ်။ ဒါတွေ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု မရှိခဲ့ဘူး။ ပြီးခဲ့တဲ့ ဘတ်ဂျက်တွေမှာ တရုတ်အစိုးရအနေနဲ့ တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှု ဘယ်လောက်ရှိမလဲ ဆိုတာတွေကို အန်တီက မေးခဲ့တယ်။ သူတို့ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဝန်ခံသွားပါတယ်။ သောက်ရေခပ် (၂)နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေ ကိုယ်က monitoring လုပ်နေတာ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် အရင်တုန်းက ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခဲ့ဘူးပေါ့နော်။ မရှိတဲ့အခါကျတော့ လွှတ်တော်စစ်ချင်းတက်ကတည်းက အချက်အလက် စာချုပ်တွေကို တောင်းခဲ့တာ အဲဒီအပြင် အခုချိန်ထိ နေ့စဉ်တက်လာတဲ့ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရဲ့ စာရင်းစစ်ချုပ်ရဲ့အစီရင်ခံစာ ရှိပါတယ်။

အဲဒီအစီရင်ခံစာထဲမှာ လျှပ်စစ်ဝန်ကြီးဌာနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ဥပမာ သောက်ရေခပ်(၂) ရေအားလျှပ်စစ်ကုမ္ပဏီနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ထိန်းကျောင်းစရာလိုတဲ့ အချက်အလက်၊ လိုတာရှိရင်လည်း အန်တီတို့ လွှတ်တော်မှာလည်း ဆွေးနွေးခဲ့ပြီးပြီ။ သောက်ရေခပ်(၂) စီမံကိန်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး အန်တီရဲ့ မဲဆန္ဒနယ်မှာဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့်မို့လို့ သူတို့ရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တွေဟာ နည်းမှန်လမ်းမှန်ဖြစ်ဖို့။ အခုပြန်လည်လျော်ပေးတဲ့ ပလက်ဝတ်တားကိစ္စကလည်း မျက်ခြေမပြတ် monitoring လုပ်တာတွေ ရှိတယ်။ ကုမ္ပဏီရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တွေ မတိမ်းမစောင်းဖြစ်အောင် လွှတ်တော်မှာ ပြောတာတွေ ဆွေးနွေးတာတွေရှိတယ်။ ကုမ္ပဏီနဲ့လည်း တွေ့ဆုံပြီး ညှိနှိုင်းတာတွေ ရှိတယ်။ သောက်ရေခပ်(၁) ရေအားလျှပ်စစ်လုပ်ဖို့အတွက်ဆိုတာက လတ်တလောမှာ ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်သေးပါဘူး။ အဲဒါကို ပြည်သူတွေက မသိမနားလည်တဲ့အခါကျတော့ စိုးရိမ်လွန်ပြီးတော့ လှုံ့ဆော်မှုတွေက ရှိပါတယ်။ ရှင်းရှင်းပြောရင် အစိုးရဘယ်လောက်လုပ်လုပ် မကောင်းပြောချင်တဲ့လူတွေလည်း ရှိပါတယ်။

ဒါ အမှန်တကယ် ရှိနေလို့ ပြောတာပါ။ အတိုက်အခံတွေက ရှိတယ်ဆိုတော့ အကောင်းလုပ်လည်း မကောင်းတာမြင်တာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ပြီးတော့ တစ်စိတ်ကို တစ်အိတ်ဖြစ်အောင် ဥပမာ သောက်ရေခပ်(၁)လုပ်မယ်ဆိုရင် ရွာပေါင်း ၆၀ လောက် နှစ်မြှုပ်သွားမယ်ဆိုတာတွေ ပြည်သူတွေကို အထိတ်တလန့်ဖြစ်အောင် ဒီလိုမျိုးစာတွေ ဖြန့်ဝေတာတော့ မကောင်းပါဘူး။ အဲဒါမျိုးတွေ လုပ်ဆောင်တာတွေရှိတဲ့အခါကျတော့ အန်တီကိုယ်တိုင်လည်း လူမှုကွန်ယက်က နေတစ်ဆင့် ပြည်သူတွေကို အကြောင်းပြန်ကြားရတာတွေ ရှိတယ်။ မဲဆန္ဒနယ်တွေ ပြန်သွားတဲ့အခါကျတော့လည်း ဒီကိစ္စတွေကို တောက်လျှောက် ရှင်းရပါတယ်။ လွှတ်တော်လေ့လာရေး လာတဲ့ ကိုယ့်မဲဆန္ဒနယ်က အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတွေကိုလည်း ရှင်းပြရပါတယ်။ အဲဒါတွေ ရှိပါတယ်။

လွှတ်တော်

လွှတ်တော်သက်တမ်းမှာ ဒေသခံတွေအတွက် မြေယာကိစ္စတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဘာတွေ လုပ်ဆောင်ပေးခဲ့တာရှိခဲ့လဲ။

လုပ်တာတွေတော့ အများကြီးပဲ။ ပထမဦးဆုံး ပြည်နယ်နယ်နိမိတ် တိုင်းတာပေးပါဆိုတော့လည်း ပြည်နယ်အစိုးရကိုတင်ပေးတာက ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် အုပ်ချုပ်ရေးက ကိုယ့်မြို့နယ်ထဲမှာရှိပြီးတော့ ကိုယ့်မြို့နယ်က ဒေသခံတွေ လုပ်ကိုင်စားသောက်နေတဲ့ စိုက်ပျိုးမြေတွေက အခြားမြို့နယ် တိုင်းတွေမှာရောက်တာက ဧက ၈ သောင်းလောက် ရှိပါတယ်။ အုပ်စုက ၈ ခုလောက် ရှိပါတယ်။ အများစုက ပဲခူးတိုင်းနဲ့ထိစပ်နေတယ်။ နောက်တစ်ခုကတော့ မြေယာကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ဆိုရင် ခရိုင်အဆင့် တင်ပေးပါ ဆိုတာက အဓိကတော့ နယ်စပ်ပြဿနာပေါ့နော်။

ပြောရမယ်ဆိုရင် တော်လှန်ရေးကောင်စီခေတ်က သိခဲ့တဲ့ ကိုယ့်မြို့နယ် ကရင်ပြည်နယ်ရဲ့ အတိုင်းအတာနဲ့ တဖြည်းဖြည်း အစိုးရ အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလာတဲ့အခါမှာ ကိုယ့်မြို့နယ်က ကျဉ်းသွားသလို ခံစားရတယ်။ ပြီးတော့ ဒီမြို့နယ်ထဲမှာ အုပ်ချုပ်ရေးမှာ မဝင်သေးတဲ့ ကျေးရွာအုပ်စုကလည်း အများကြီး ရှိသေးတယ်။ ဒါတွေက ကိုယ့်မြို့နယ် ကိုယ့်ပြည်နယ်ရဲ့ နယ်နိမိတ်ထဲမှာ ပါသွားစေချင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ပေးပါ။ ခရိုင်သတ်မှတ်ပေးပါဆိုတဲ့ တောင်းဆိုချက်နဲ့ ပြည်နယ်

အစိုးရက တင်ခဲ့တာပါ။ လွှတ်တော်ထဲမှာလည်း ဒေသခံတွေအတွက် အင်္ဂလိပ်လက်ထဲမှာ ၁၉၆၀ ဝန်းကျင်က သစ်တောကြီးဝိုင်းလို့ သတ်မှတ်ခဲ့တာ ဒီသံတောင်မှာ ဧက ၅ ထောင်ပဲ ရှိတယ်။

ဒီနေ့ဒီအချိန်မှာ ကြီးဝိုင်းနဲ့ ကြီးပြင်ပေါ့နော်။ ၆ ခု ရှိနေတယ်။ ဧကကတော့ ၃ သိန်းဝန်းကျင် ရှိနေတယ်။ ကိုယ့်မြို့နယ်ရဲ့ သုံးချိုး တစ်ချိုးက ကြိုးဝိုင်း ဖြစ်နေတယ်။ အုပ်ချုပ်ရေးထဲမှာ ရှိနေတယ်။ ကြိုးဝိုင်းထဲမှာပါနေတဲ့ ရွာတွေက ရှိနေသေးတယ်။ အဲသလိုမျိုးဆိုတော့ ဒေသခံမြေယာတွေအတွက် လွှတ်တော်ထဲမှာ တောင်းဆိုတာတွေရှိတယ်။ နောက်ပြီးတော့ မြေယာကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ရင် ကိုယ့်မြို့နယ်မှာ မြေရိုင်းအမည်ပေါက်တာက ၂ သိန်းကျော်ရှိတယ်။ အဲဒါအတွက်လည်း မြေလွတ်မြေရိုင်း ဥပဒေမှာ ဆွေးနွေးခဲ့တာ ရှိပါတယ်။ ပြီးတော့ မြေလွတ်မြေရိုင်းဥပဒေကို ပြောချင်တာက ကိုယ့်ဒေသမှာ မြေရိုင်းသာ အမည်ပေါက်တာ အကုန်လုံးက ဥယျာဉ်ခြံတွေ၊ စိုက်ပျိုးခြံတွေပဲ ဖြစ်နေတယ်။ မြေရိုင်းလို့ မသတ်မှတ်ခင်မှာ သေချာစိစစ်သင့်တယ်လို့ ဥပဒေထဲမှာ ထည့်သွင်းနိုင်ဖို့အတွက်လည်း ကြိုးစားနေပါတယ်။ လက်ရှိအခြေအနေမှာတော့ မြေရိုင်းအမည်ပေါက်နေတဲ့ စိုက်ပျိုးမြေတွေကို ဒုသမ္မတခရီးစဉ်မှာလည်း ပုံစံ(၇) မရသေးသော စိုက်ပျိုးမြေများအဖြစ် ကိုယ်ကထည့်သွင်းခိုင်းပါတယ်။ အဲဒါမှသာလျှင် ဒေသခံတွေ စိုက်ပျိုးမြေ ပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် အခွင့်အရေးတစ်ခု ဖြစ်လာမှာပါ။

လွှတ်တော်မှာ မြေနဲ့ပတ်သက်ပြီး တင်ထားတဲ့ အဆိုတစ်ခု ရှိပါတယ်။ ဘာလဲဆိုရင် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ အဓိက လက်ရှိအစိုးရ လုပ်နေတဲ့ ကော်မတီ ၃ ခုရှိပါတယ်။ ကော် ၃ ကော် ရှိတယ်။ အဲဒီကော်မတီ ၃ ခုဟာ အစိုးရအနေနဲ့ စနစ်တကျ ကြပ်မတ်ပြီး ထိန်းကြောင်းသင့်ပါကြောင်း ဆိုတဲ့အဆိုက နိုင်ထားပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီစီမံခန့်ခွဲမှုကို ကျော်လွန်ပြီး ဒီဖွဲ့ထားတဲ့ ကော်မတီတွေက လုပ်တာရှိပါတယ်။ ဥပမာ စည်ပင်က လုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိဘဲ လုပ်သွားတာတွေ၊ အုပ်ချုပ်ရေးက လုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိဘဲ လုပ်သွားတာတွေ တစ်ခြား မြို့နယ်မှာရှိသလို အန်တီတို့မြို့နယ်မှာလည်း ရှိပါတယ်။ ဥပမာ အုပ်ချုပ်ရေးက ဝန်ထမ်းတွေကို မြေပေးမိန့် ပေးလိုက်တယ်။ လက်ရှိအနေထားက အဲဒီမြေတွေက ဒေသခံရဲ့ နေအိမ်တွေ ရှိနေတယ်။ အဲဒီအမှုကလည်းရှိတော့ ကိုယ်တွေက လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးပြီး ပြောကူရတာတွေလည်းရှိပါတယ်။

မြေပေးမိန့်ကို မပေးသင့်ဘဲနဲ့ ရှင်းရှင်းပြောရင် မြေပေးမိန့်က စလစ်တစ်ခုပဲရှိတယ်။ ဥပဒေအရက ဒီဥစ္စာ တရားရုံးမှာတောင် အကျိုးမဝင်ဘူး။ တရားစွဲဆိုခွင့် မရှိဘူး။ ဒါပေမယ့် ဒီတရားစွဲဆိုမှုက ပြည်နယ်အဆင့်မှာ နိုင်သွားတာ ရှိပါတယ်။ ဒါက ကျမမြို့ပေါ်မှာ ဖြစ်တယ်။ ပြောချင်တာက လွှတ်တော်မှာ အဆိုသာ နိုင်သွားတယ်။ အောက်ခြေမှာက မလွယ်သေးဘူး။ အဲလိုမျိုးတွေ ရှိတာပေါ့။ နောက်ပြီး တစ်ခုတည်းသော မြေပုံစနစ်သွားနိုင်ဖို့ လွှတ်တော်မှာ အဆိုနိုင်သွားပါတယ်။ အဲဒီအဆိုမှာလည်း ဝင်ဆွေးနွေးရတာတွေ ရှိတယ်။ ကိုယ်တိုင်ကလည်း အဲဒီအဆိုနိုင်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့ရတာပေါ့နော်။ workshop တွေလုပ် ခေါ်ယူပြီး ဒီအဆိုအတွက် အချက်အလက်တွေ ကောက်ခံတာတို့ လုပ်ပေးတာတွေရှိပါတယ်။

လာမယ့် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမှာ

လာမယ့် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမှာကော ဘယ်လိုဆောင်ရွက် ပါဝင်သွားဖို့ စဉ်းစားထားသလဲ။

တာဝန်ထမ်းဆောင်တဲ့အချိန်မှာ ကိုယ်စွမ်းရှိသလောက် ဉာဏ်စွမ်းရှိသလောက် အတတ်နိုင်ဆုံး ကြိုးစားဆောင်ရွက်ခဲ့တာပေါ့နော်။ ကိုယ်မဟုတ်ဘဲ တစ်ခြားလူတစ်ယောက်ဆိုရင်လည်း ဒီလိုပဲ ကြိုးစားဆောင်ရွက်စေချင်တယ်။ နောင်လာမယ့် ရွေးကောက်ပွဲမှာ ဒေသရဲ့လိုအပ်ချက်အရ၊ ပါတီရဲ့လိုအပ်ချက်အရ၊ နိုင်ငံရဲ့လိုအပ်ချက်အရ ပါဝင်ရင်လည်း ပါဝင်လာနိုင်ပါတယ်။ ကိုယ့် ဒေသမှာ ထွက်လာမယ့် ကိုယ်စားလှယ်တွေက အတတ်နိုင်ဆုံး ဒေသအတွက်ကော ပြည်နယ်၊ နိုင်ငံအတွက် ကြိုးစားစေချင်တယ်။

အမှန်တိုင်းပြောရရင် အားမထုတ်တဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေ ပြည်ထောင်စုမှာရော၊ တိုင်းနဲ့ပြည်နယ်အသီးသီး လွှတ်တော်မှာရော ရှိတယ်။ အဲဒါမျိုးတွေကျ အားမလိုအားမရ ဖြစ်ပါတယ်။ NLD အစိုးရလက်ထက်မှာ အစိုးရရဲ့လွှတ်တော်မှာ ပြောရမယ်ဆိုရင် ကိုယ်စားလှယ်တွေ ရွေးချယ်တဲ့နေရာမှာ စိန်

ကောင်းကျောက်ကောင်းတွေ ရောင်းဝယ်ရသလိုမှ မဟုတ်တာ။ လစ်ဟာချက်တွေ လိုအပ်ချက်တွေ ရှိမှာပဲ။ ကိုယ်စားလှယ်တွေကလည်း အရည်အချင်း ပြည့်မှီတာရှိသလို မရှိတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဒီသက်တမ်းရဲ့ ဥပမာကိုယူပြီးတော့မှ နောင်သက်တမ်းတွေမှာ ပါတီအနေနဲ့ကော ဒီထက်ပိုပြီးတော့မှ ကြိုးစားသွားမယ်ဆိုတာလည်း ပါတီက ညွှန်ကြားထားပြီးသား ရှိပါတယ်။ ပါတီကိုယ်စားလှယ်တွေကလည်း ဒီထက်ပိုပြီး ပြည်သူ့အကျိုး သယ်ပိုးသွားဖို့ ပါတီက ညွှန်ကြားထားတာတွေ ရှိပါတယ်။

ဒါကြောင့်မို့ နောင်သက်တမ်းမှာ ဒီထက်ကောင်းမွန်တဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေ ထွက်ပေါ်ဖို့ ယုံလည်းယုံကြည်ပါတယ်။ ကိုယ်ကတော့ ကိုယ့်မြို့နယ်အတွက် ဒီထက်မက တော်တဲ့ကိုယ်စားလှယ်တွေ တောင် လိုချင်တယ်။ ကိုယ့်ဒေသခံတွေကိုလည်း အရည်အချင်း မြှင့်တင်ပေးဖို့လည်း လိုပါတယ်။ ကိုယ့်ဒေသက နိုင်ငံရေးစိတ်ဝင်စားမှု အားနည်းပါတယ်။ စီးပွားရေးနဲ့ နိုင်ငံရေး ချိတ်ဆက်တယ် ဆိုတာ နားမလည်ကြတာများပါတယ်။ နှစ်ပေါင်းများစွာကလည်း ပဋိပက္ခဧရိယာမှာ နေခဲ့ရတယ်ဆိုတော့ သူတို့အတွက်က အကြောက်တရားတွေက ရှိနေတုန်းပါပဲ။ ဒီဒေသမှာ နိုင်ငံရေးအဆင့်အတန်း မြင့်လာဖို့လည်း လိုသလို နိုင်ငံကိုဦးဆောင်နိုင်တဲ့ အရည်အသွေး မြင့်လာဖို့က လိုပါသေးတယ်။

အမျိုးသမီး

အမျိုးသမီးလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ယောက် အနေနဲ့ ဘာတွေအခက်အခဲကြုံတွေ့ရတာတွေရှိလဲ။

အခက်အခဲက အများကြီး ကြုံတွေ့ရတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ လွှတ်တော်မှာလည်း အမျိုးသမီး ပါဝင်မှုက ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းပဲ ရှိပါတယ်။ ကိုယ့်မြို့နယ်မှာလည်း တစ်ဦးတည်းသော အမျိုးသမီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ပေါ့နော်။ ပြည်နယ်မှာလည်း အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်ထဲက အမျိုးသမီး ၃ ယောက်ပဲ ရှိပါတယ်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်မှာက တစ်ယောက်ပဲ ရှိပါတယ်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်မှာ ကရင်ပြည်နယ်အနေနဲ့ အမျိုးသမီး ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း ၄ ယောက်ပဲ ရှိပါတယ်။ ကိုယ့်ဒေသမှာလည်း အခက်အခဲ ရှိပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် အမျိုးသမီးတွေက မိရိုးဖလာအရ အိမ်မှာပဲနေရမယ်လို့ သိထားကြတယ်လေ။

နိုင်ငံရေးအလုပ်ဆိုတာက မိသားစုကိုလည်း စွန့်ခွာရတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဒါက မိသားစုအပိုင်းပေါ့။ နောက်တစ်ပိုင်းက ဒီနေ့ဒီချိန်အထိ တို့နိုင်ငံက စီဒေါလက်မှတ်သာ ထိုးထားတယ်လေ။ အမျိုးသားဦးဆောင်မှုက အမျိုးသမီး ဦးဆောင်မှုထက် များပေမယ့်လည်း ဒီနေ့ဒီချိန်အထိ အမျိုးသား ဦးဆောင်မှု ကဏ္ဍက ဒီနေ့ဒီချိန်အထိ ဖောက်ထွက်ဖို့က တော်တော် ခက်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုတစ်ခုရဖို့က အမျိုးသမီးတွေက အများကြီး ပိုကြိုးစားရပါတယ်။ ဒီနေ့ဒီချိန်ထိ ရှိနေတဲ့အမျိုးသားတွေက အမျိုးသမီး ဦးဆောင်မှုကို နေရာမပေးချင်တာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဘာဖြစ်လဲဆိုရင် ရွေးကောက်ပွဲကာလမှာလည်း အခက်အခဲတွေ အများကြီးတွေ့နေရပါတယ်။ လက်ရှိအလုပ်လုပ်နေတဲ့ နေရာမှာလည်း အခက်အခဲတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ ကိုယ့်မြို့နယ်က လမ်းပမ်းဆက်သွယ်ရေး ခက်တဲ့အခါကျတော့ သွားရေးလာရေး ခက်ခဲတဲ့အခါ အမျိုးသမီးက လုံခြုံမှု အားနည်းတာပေါ့နော်။ ယောက်ျားတွေနဲ့ ရင်ဘောင်တန်းတူသွားလာလုပ်ကိုင်ရတဲ့အခါကျတော့ ယောက်ျားတွေကလည်း ကိုယ်တွေကို သူတို့လို ယောက်ျားတစ်ယောက်ပဲလို့ မြင်နိုင်ရင်ကောင်းတာပေါ့။ အမျိုးသမီးဖြစ်လို့ ယောက်ျားတွေထက် အားနည်းတာကို လက်မခံချင်ဘူး ဘာဖြစ်လဲဆိုရင် အမျိုးသားတွေနဲ့ တန်းတူအလုပ်လုပ်နိုင်တယ်ဆိုတာ ကိုယ်က ပြချင်ပါတယ်။

အမျိုးသမီးမို့လို့ အခွင့်အရေးပေးရမယ်ဆိုရင် အပြောမခံနိုင်ပါဘူး။ NLD မှာဆိုရင် အမျိုးသမီးကို ဦးစားပေးရမယ်လို့တောင် ထည့်ထားပါတယ်။ တခါတလေမှာ ကိုယ်က အမျိုးသမီးမို့လို့ ဦးစားပေးတာလားဆိုပြီး အထင်ခံရတာတော့ ကိုယ်တွေက မခံချင်ဘူး။ ဒါက ကိုယ့်ရဲ့အားထုတ်မှုနဲ့ အရည်အချင်းပဲလေ။ ပါတီအနေနဲ့ကလည်း အမျိုးသားနဲ့ အမျိုးသမီးကို မခွဲခြားဖို့ပြောတာပါ။ ကိုယ့်အမြင်နဲ့ ပြောရမယ်ဆိုရင် အခုချိန်ထိ အမျိုးသမီး ဦးဆောင်မှုကို လက်မခံချင်တဲ့ အမျိုးသားတွေ ပိုများနေတုန်းပါပဲ။

ဟိုအိုဟိုဟို- လိုမ္မာ ဆိုလင်တွေငွေခေးသီး စပ်ယဉ်သာအဲဆိုင်

ဟိုဟိုအိုဟိုဟို- အေမ္မာ ဆိုလင်တွေငွေစာခိုင်

ဆိုလုံဆိုခိုင်သီးယိုင် လက်ကို မွှာအိုဟိုဟို၊ လက်တိုယုာ-မွှာအိုဟိုဟို ဟိုအိုဟိုဟို- လိုမ္မာ ဆိုလင်တွေငွေခေးလောကဉ်သီး ဟိုဟိုအိုဟိုဟို- အေကဲထင်း ဆိုသုင်းထင်းသာဟာဉ် ဆိုဖီးမေံသာဆာ့စာခိုင် ကင်ဖိုင်ခိုင်ခိုင် ကြိုဒ်လင်ဝေလိုင်အေးလုံ

ကဲထင်းမိုဟိုယိုင် ဆိုဆိုင်မင်း ဆိုခူး ဆိုတုင်းဆိုခိုင် သယ် လိုမ္မာခိုင်လောကဉ်သီး ခေးဆာဉ်သာ ညေ ဆိုလင် ဆိုခိုင်လိုမ္မာအိုဟိုဟို အေခေးမ္မာ အေကေကေကေကေ ခေးမ္မာကေ-လိုမိုဒ် ကိုလုံဆိုမာ ခေးခိုင်ထင်းယုာ ကဲထင်း အေးစာခိုင် ဆိုခိုင်ခေကေသိုလင်သယ်ကို ကြိုဒ်လင်ဝေလိုင်အေး လုံ။ လိုဟိုအိုဟိုဟို မာဟိုသာ ခေးလောကဉ်သီး လိုဟိုဟို အိုဟိုဟို တိုဟူယာဉ်ကို-ကို ကြိုဒ်ခေးသိုယုာထဆေဝ်လုံ။ စင်စိုဉ် ဆိုအိုဟိုဟို-အိုဟိုဟို-ဆိုမာသယ် ကိုဟိုဟိုဟို ဟိုဟိုအိုဟိုဟို-လိုမ္မာဆိုလင်တွေငွေခေးသီး ဟိုဟိုအိုဟိုဟို- အေမ္မာဆိုလင် တွေငွေစာခိုင် ကြိုဒ်လင်ပုာ လင်အေးပုာကို ခေးအင်းကင်ခိုင်ဖာ ခေးမိုသုင်းမိုသာ ခေးလင်ခိုင်ဝေလုံ။ အေသိုဟိုဟို ထိုင်ဟိုလင်စိုဉ်ဝေလုံအေးလုံ။

ဆိုလုံဟိုမိုဟိုသီးယိုင် အေးဟာကို အေးမိုင်လုံ။ သုင်းသာ လိုမ္မာခိုင်ခေး ခိုင်ထင်းခိုင်လင်သီး ခေးခိုင် လောကဉ်သာအေးလုံ။ ခေးဟိုင်ခိုင် အိုကေသုင်းသာ လို ထိုသိုဟိုဟိုဖင်းဖင်းခေလင်လိုသေ့ခေး၊ ညေ ထိုသိုဟိုဟိုဖင်း လိုဟေ့ဝ်ခေးခေပိုဟိုလင်စိုဉ် ခိုင်ခေကေသိုလင် ဟာဟိုင် ကေကေ-ကိုမိုဒ်၊ ညေခေကေကေ- ထိုသိုလင်သေ့လုံ။ ဆိုလုံ ဆိုခိုင်သီးယိုင် နိုင်ဖွေခေအေဝါ လိုကေအေတတ်ထင်း ကို အိုလုံ-မိုသုင်းထင်းဝေ ထိုသေ့လုံ။ လောကဉ်စိုဉ် ဆို အိုလုံ-သယ်လိုစံးကို ခေးဆိုင်ကေး ခေးဟိုင်ဆိုဆာ-သယ် ခေ အေမုာခေးအိုသီးကေးလင်စိုဉ် ဆိုသုင်းမုာသာလိုင် သီး မိုအို ကိုလုံဆိုမာသယ်သီး မိုကဲထင်းဝေဆေဝ်လုံ။ အေတိုဟိုဟို-မ္မာ-စာခိုင် ဖွဲလင်ယုာကို ဖွဲလင်ကေးယုာကို မိုကဲကင်ဖိုင်ခိုင် လုံ။

ဆိုလုံမိုဟို ခိုင်လိုသေ့ခေးလိုဟာကို ထိုင်ယုာ- သိုလုံဆိုင် သိုထိုင်ကေကေ-လုံ။ လိုကဲလဲ ဆိုသေ့ဆိုခေး ပညာထိုင်ခေးဝေ ထိုင်ခိုင်ထိုင်သေ့၊ ကေကေ-ညေဝေ လိုကဲလဲ ဆိုဟိုင်ဟိုအိုမိုင်မိုင်သီး ခေးဆာဉ်သာ အိုကေသုာ-ညေအို အိုသေ့ညေအို လိုကေမိုဒ် အိုဟေ့ဝ်ခေးစာခိုင် ဆိုယုာ ယာ-ဝယ်သာ လိုစံးကို ခေဝ်-ဝင်ကေကေ ကင်ယုာဉ်သယ် ဆာ့မာ-လုံ။

ဆိုလုံ ဟိုခိုင်ထင်း ခိုင်လင်သီးယိုင် မ္မာခေးဆာဉ်သာ ညေပညာအိုမိုဟိုအိုဆိုင်သယ်ဆေဝ်-ပုာကို လင်ခေးအေးလုံ။ မိုဟိုလိုသေ့ခေးလိက လိုသေ့ခေးပညာ အိုမိုင်လင်သင်းကာ လိုဟာ ခိုင်ထင်းခိုင်လင် တိုဟိုကို ဟိုဆိုင်ကေးသေ့လုံ။ ပညာဆာ-သယ် ခိုင်ထင်းခိုင်လင် မာသာ ခေယေ့ဟိုမ္မာ ကော့ဟိုသို ကို မ္မာ-မုာကေအေးလုံ။ မိုဟိုဟိုသုာယုာ လင်ဆိုခိုင်ဆိုမာကို ဆိုကေးသေ့ခေအိုလုံ။ ပညာဆာ- ဆိုခိုင်ခေးကို ဆိုကေးသေ့ခေ အိုကေကေအေးလုံ။ မ္မာဆို လင်ဆိုခိုင်ခိုင်လုံကေကို ဆိုပိုဟိုင်ခိုင် ဆိုအိုကေကေကေကေ- လုံ။ လိုဟိုဟိုသုာခိုင်ကို ဆိုမုာကဲသုင်းမိုင်သာ မိုအိုမ္မာ-ညေ လုံ။

စင်စိုဉ် မိုဟိုကယ်အင်းလင်သာစွး ထိုင်ထိုင်သယ် လိုစံးကို လိုကေမ္မာ အိုဟိုယုာလင်သေ့ခိုင်သေ့လုံ။ “ယို မသေ့ ယိုမမ္မာ” အိုကေလင်သာခေကေသို ဖွဲလုံဟာကို အိုထိုသိုဟိုဟိုဖင်းသယ် မာယုာကဲခင်းယိုင်ဆိုမာ ကိုပိုင် အေးလုံ။ အိုလုံမိုင်ကိုခိုင် မိုဟိုသုာမိုဟို သာမ္မာ သာ ညေဟို ခိုင်ထင်း အိုလုံ-မ္မာ-စွး ထိုင်ထောင် ဖွဲလုံဟာကို အိုကေမိုအေးကင်းညေဝေ ဖွဲဟိုင် ကိုလုံဆိုမာသီး လင် ယိုင်-ကေကေ-ဖွဲဆေဝ်လုံ။ ဆိုလုံ ဟိုမိုဟို ခိုင်လိုသေ့ခေး သီးယိုင် လင်ဖိုလင်ကေကေ-ထိုင်အို ကဲညေ ဆိုသာလုံ။ စင်စိုဉ်ကို ဖွဲယုာ-သယ်လင်အင်းသင်းဝေ “ခိုင်လိုသေ့ခေး ခိုင်ယုာခိုင်ယုာခိုင်” ခေ ကိုသိုလင်ဆေဝ်လုံ။

ဆိုလုံ ဆိုခိုင်လိုသေ့ခေးသီးယိုင် အိုကိုယာ မိုဟို

ခေရိုင်ကာလ လို မ္မာအေး။ ဘာသာခေလင်လင်-ကာသီး ညေခေးဆေဝ်-လုံ။ အေခေးမ္မာကေပုာအိုခိုင်စာခိုင် လိုယုာခေ တိုဝါနို-သင်ခိုင်(သံယာ)ဘာ အိုလုံဖွဲ၊ သင်ခေမာညေဟိုကို အင်းလဝေ နေဖေဟိုနဲလီ တိုပိုတိုဝါဘာ-ဖေဟိုသယ် ခေယိုင်သိုလုံ။ “ကိုသီးဟိုယုာလင် အိုယိုဟိုင်ဘာ- ဖိုင် --- ဟိုယုာလင်ခေယိုလင် ယုာညို(အိုမိသာ) --- ကိုသီး မေဝ်-ဖာ ခေးလင်ကိုသီး လိုမိုဒ်ခေးကို ဟိုယုာလင် သိုကင်းထာဘာ-ဖိုင် ---” ဆိုခိုင်ခေကေသို မ္မာ ဆိုခိုင် အင်းသင်းပုာ --- မ္မာဆိုခိုင် လင်ဆေဝ်ဟိုင်ဆေဝ်သာ ဆိုပုာ --- ကို ဖိုယာ-ခေးဆိုင်ကေးခေး ဟိုင်ဆိုင်ဆာ-လုံစံးကို အိုင် အိုသေ့ယုာထုကဲလုံ။ နဲတိုပိုတိုဝါဘာ မေဝ်-ဖာ- စိုဉ်ထိုင်-ဆာဉ်ဆာသယ် ဟိုင်ခေးထိုင် သင်ခေမာညေဟို လင်ဆို ခေကေသို အေးခိုင်အေးခိုင်ကို ညှပ်ခိုင်အိုခိုင် အိုသီးဖေဟို နဲဖေဟိုတိုပိုဖေဟို လိုဘာ-အိုဟိုဟိုဟာ လိုစွင် လိုခိုင်ယိုင် ထိုင်တိုဝါနို-ဘာ သင်ခေမာညေဟို ခင်းထက် ဖွဲအိုခိုင် အိုကေဟာလိုင်အေးလုံ။

ထွာနုာ-ညေ “မေဝ်-ဖာ ခေးလင်လိုမိုဒ်ခေး” ဆိုခိုင် ဖွဲအိုခေလင်ကို ဆိုမုာဆိုခိုင်ညှပ်အိုသီးလင်ယုာ၊ ဆိုကယ်အင်း၊ ဆိုယုာယာနိုသီး အိုပိုင်လိုင်အေးလုံ။ ဖိုယာ- လင်ဆိုဆာ-ကို လင်ခိုင်ဟိုင် ဟိုင်လောကဉ်သီး ဖိုယာ-ခေးဟိုင်ဆိုင်ဆာ-ခေ မုာခေးအိုသီးကေးအေးလုံ။ စင် စိုဉ် နိုင်ခိုင်ခိုင်ဖွေခေယိုင် ဆိုခိုင်ဖွဲတတ်ထင်းယုာ ယိုင်ကေး ကာလာ-ကဉ်သီး ခေးမ္မာကေ အိုလုံ-ဆိုခိုင်ယိုင်ကေးကဲအေး လုံ။

ခေကေသိုလင်ဆေဝ်-လုံ။ အိုလုံခိုင်ခိုင် ဖွဲခိုင်ခိုင်-ခိုင် ဂခိုင်-သီးတုာအိုလုံဖွဲ၊ သီးခေမ္မာသယ် အိုခိုင် အင်းမာ- လုံ။ ဆိုမ္မာဝေ သီးတုာညေ အေဆာလိုဟာဟာညေ မိုထိုင် ဝေညေထွာ-လုံ။ ထိုင်လို သီးတုာ ဆိုဆာဆာ-သယ်လုံစံးကို ဝေဝ်အိုသီးမိုပေဆေဝ်-၊ ဝေဝ်လိုမိုကဲထင်းခေပိုင်သားခေး သီး မိုပေဆေဝ်-၊ ဝေဝ်အိုအေးသီးမိုပေဆေဝ်-လုံ။ ဝေဝ်အိုသယ် လိုစံးကို သီးခေမ္မာသယ် ပါတိုင်စွးဆေဝ်-လုံ။ ဝေဝ် လိုအို ခေးသယ်လုံစံးကို ထိုင်ဆိုပိုတိုင်ကေဟာအေးလုံ။ ဝေဝ်အိုဟေ့ဝ်လိုအိုဟေ့ဝ် အေစိုဉ်ဆာထင်း ဟာဟာကို ညေအင်းလင်-အင်းခိုင် ခေးကုာခေဝေဝေသာ ထွာ-လုံ။ ခေးကင်ကင် အိုအင်းလင်- ဝေဝ်သာခေပိုင် အင်းကိုင် အင်းလင်- ဖွဲခေဝ်ကေကေ-အေး။ အေ လေဝ်သီးတုာ ဝေဝ်လို ပါခေးခေဝေ တာ- ဆိုအို ပါတိုင် ကင်ဟာအေး။ ဆိုပိုတိုင်ဟေ့ဝ် လိုပိုတိုင်ဟေ့ဝ် ခေးကင်ကင် ဝေဝ်အိုခေး ကင်ခေခေးသီး လေဝ်ထိုင်လို သီးတုာဆေဝ်-လုံ။

ထိုင်လို သီးတုာဟိုင် သိုညေဆိုင်ဆာလိုမ္မာ သာခေး ထိုင်ကေကေ-ထိုင် သိုသီး မိုအိုသုာသိုသာလုံ။ ခေးလဲစိုဉ် သီးခေမ္မာကိုကင်ကင်ကင် ခိုင်ကြိုင်ထွင်-ကြိုင်သေ့တိုယုာ- လုံ။ ဆိုဆာဆာ- သာမိုခေးထိုင်သယ် ထိုင်ဆိုင်ခင်းသီးဝေ အေးလုံ။ ဆိုလုံခိုင်ကို ဆိုဆာဆာ-အိုလုံဟာ သီးယိုဟို-ယို မိုကဲအိုပိုင်အေး လုံ။ သီးခေမ္မာလင်စိုဉ်အို “အိုမ္မာကို- ဆေ-ယိုင်လောတာ ပိုကဲဆိုင် မိုယိုယေန လောသေတာကို တူထူပ” ဆိုခိုင်လိုဖွဲ-ကို အေဆိုင်ခင်းယုာယုာ ခေးထို ဆေဟေ့ဝ်မာ-လုံ။ ဖိုယာ-လင်ဆို သီးခေမ္မာကို လင်ဝေ လောကဉ်ခေယိုင်သိုလင်သီး လိုအိုသာခိုင်ခေ မ္မာအိုပိုင်သေ့လုံ သေ့ယုာအေး။ အေမ္မာ ဆိုဆာဆာ-ခေကို သာလင်ယုာ သာခေးထိုင် သိုကဲမိုင်လုံ။ စင်စိုဉ် ဆိုလုံဆိုခိုင်သီးယိုင် လင်ကို မ္မာအိုဟေ့ဝ်၊ လင်တိုယုာ-မ္မာအိုဟေ့ဝ် ဟိုအိုဟေ့ဝ်- လိုမ္မာ ဆိုလင်တွေငွေခေးလောကဉ်သီး ဟိုဟိုအိုဟေ့ဝ်- အေ ကဲထင်း ဆိုသုင်းထင်းသာဟာဉ် ဆိုဖီးမေံသာဆာ့စာခိုင် ကင်ဖိုင်ခိုင်ခိုင် ကြိုဒ်လင်ဝေလိုင်အေးလုံ။

ခေးဆာဉ်သာ ညေဆိုလင်ဆိုခိုင်ယိုင် ဖွဲညေခေ

မ္မာအိုဟေ့ဝ်၊ သင်ခေမာညေမ္မာအိုဟေ့ဝ်၊ သယ်ထို (သေဉ်)ညေ ယိုင်-မ္မာအိုဟေ့ဝ်၊ ကိုင်-(ဘာ)-အိုခေလင် လေင်-ညေ အိုခေမ္မာ မ္မာမ္မာအိုဟေ့ဝ် ခေးဆာဉ်သာ ကိုင်-(ဘာ)-ဆိုမာဆိုမာသယ် လင်လင်လင် လိုခေး စာခိုင် ဆိုယုာဆိုယုာ အိုပိုင်အေးလုံ။ ဆိုယုာ ဆိုယုာလိုအိုခေး ဘာ-လိုဖွဲ-ကို ဆိုလေဝ်ထင်းလေဝ်ထိုင် အိုခေးညာလုံ။ ဘာ-အိုခေလင်လေင်- အင်းတင်အင်းခိုင် အေတိုဟိုင် အိုအိုခေမ္မာသယ် လိုစံးကိုသီး မေဝ်-ညေမေဝ်-ယုာ လိုကဲလုံ။

အိုကေထုကဲကို ဘာ-အိုခေလင်လေင်- လင်ဆို ခိုင်ဆိုလုံခေး အိုခိုင်လင်-ခေး အိုခိုင်အေးထင်းကို ခေ

လုံ။ ကဲလိုဘာ-အိုခေလင်လေင်-လိုဟာ လင်ဆိုခိုင်ထင်း ခေကေသိုလုံ လိုအို အိုဟေ့ဝ်- လိုမ္မာဆိုလင်တွေငွေခေးသီး လိုခေးထို-ဆိုလင် ခေမ္မာအိုကို အိုသာခိုင် မိုအိုခေသေ့လုံ ---။

ခေဘာ-အိုခေလင်လေင်-ခိုင်ကိုသိုလုံ လိုမ္မာခေးသီး ဆိုခိုင်လိုခေးမ္မာ- လိုမုာခေးကို အိုအိုလိုပိုင်-လုံ။ ဖေ- လိုယိုင်လိုမေ-ညှစ်ခေးအိုင် မာနိုနဲအိုလိုပါ- အေခိုင် ထင်းထီးထီး မာသာခေတယ်ဖွဲမာတိုင် ဆိုသိုလုံ ဆို ယုာကေကေ- အေးဟာကို-ယုာလုံ။

ဆိုလုံကို လောယိုင်လင်ထိုင်လိုသေ့၊ ၁၇၇- ၂၀၀၉ ကေဟေးလင် ခိုင်ဆိုခိုင်အေးကို မာနိုနဲ လိုပါ- ညေ ဒကာကိုဟာ ဟာယိုင်ထိုင်ကိုညာ လိုစံးခိုင်ထင်းခေ ထိုင်ထင်းခေ ထိုင်ထိုင်ဝါနို-ခိုင်သာတာ- ခိုင်ထိုင်ကို ညေခိုင်ဝေညေဝေသာဟေ့ဝ် “ကိုအေထိုင်ထိုင် တိုဝါနို-ခိုင် လေဝ်လင်ဘာ- လင်ဟိုင်ထိုင် မာနိုနဲအာသင်းလိကကို ကင်ထီး --- ကေဟိုင်ခိုင် မိုလေဝ်ကိုလိုပိုင်-ကျိုင်” ခေ မာနိုနဲ မာလုကဲထိုင် စပ်သာဟေ့ဝ် ထိုင်ထိုင်ဟိုင် အင်းလူထို အင်းမေဝ်ဟိုင် ယေဝ်လေဝ်လင်ဝေ လိုကိုင် ထိုင်ထိုင်ခေသာ-အိုင်လုံ။ စပ်သာဟေ့ဝ် ညေအိုမာ ညေ အိုဖေဟိုခိုင်၊ ကိုကိုင်-စိုလိုဟာ၊ လောဆိုခိုင်-စိုလိုဟာ အိုသီးလိုဟာ ထိုင်လိုဘာ- ခေလင်ကျိုင် ခေလင် မာနိုနဲ သယ်ဟိုင် လိုထိုင်ဝါနို- ခိုင်သာတာ- ညေခိုင်ထိုင် မာနို နဲလိုပါ-ခေ ခေမာနိုနဲမာလုကဲထိုင်ထိုင် ယိုင်ပုာထင်းဝေ ကိုင်ထိုင်ခေ အာသင်းလိက မာနိုနဲကိုလုံ။ ဖေ-ပိုင်ပုာ ထင်းဆို အိုဟေ့ဝ်-အိုကိုင်-ခေ မာနိုနဲအိုဟိုဟာ သယ်

ခေမ္မာသယ်သီး မိုပိုင်တိုင်ဘာ-အိုခေလင်လေင်-မ္မာလို ခေးလုံ။ ဘာ-အိုလုံဖွဲ၊ ဘာ-အိုခေလင်လေင်- ညေမာ လောဟိုလိက ခေမ္မာသယ် လင်ထိုင်လောဟိုသာ ကိုင် လို လိုဟေ့ဝ်ခေးခေပိုင်လုံ။ ဘာ-အိုခေလင်လေင်-လင် ကို ခေမ္မာသယ်ယိုင် “လိုပိုင်တိုင်အိုခိုင်အိုခေ၊ အင်းခိုင်အင်း လိုသေ့ခေး၊ ကေးဆိုလုံသေ့ခေး” ခေကေသို ညေလိုဟာ လင်လိုဟာ ညေလိုဟာလင်လိုဟာ လင်ထိုင်သာ ဖွဲဟိုင်ပိုင်လုံ။ အေဟိုင်ညေ လင်မာလုကဲထိုင် ခေမ္မာ သယ်ကို အင်းခိုင်ခေး စူးထိုင်ခင်းထိုင်အေးလုံ။ “လင်ထိုင် ကိုသိုဟိုင် ဘာ-အိုခေလင်လေင်-ကိုလိုင် အင်းခိုင်ပိုင်- ဖေဟိုသေး စူးထိုင်ခင်းထိုင်။ လင်လိုမိုင် မာလုံမိုင် ဘာ- အိုခေလင်လေင်- ခေကေသို အိုအို” ခေမ္မာသယ် အိုလုံစံးကို ခိုင်ခိုင်လောအို ဆေဝ်-လုံ။

လင်-ခိုင်ထိုင် ခေမ္မာသယ် ခေမေမာလောဟို လိက အိုတာအိုသို ကိုကိုလို-ကိုမာ ယိုကိုလိုယိုမာဟိုင် မိုလင်ထိုင်ယိုင်ကိုဆို ညေဘာ-ခေလင်လေင်-သီး ကဲကင် ဟာအေးလုံ။ အေလင်ခိုင် ဆိုခိုင်ထိုင်အိုလုကဲကို ထိုင်အိုမေံသီး ဆိုယေဝ်-ခေးသာ ကင်ဟာအေးလုံ။ ဆိုခေး ကဲထင်းသာ ခေကေသိုကို အေအင်းကင်ခိုင်ဖာယေဝ်- စာခိုင် “အေးဟာညေ လိုဟာ --- အေးဟာ ဖီးမေံဆိုလိုဟာ” မ္မာလိုဟာ အိုထိုင်လုံ။ မ္မာကဲခေလင်ကဲကေး-လင်ဆို ဆိုဆိုင်ကေး လိုမုာခေးလုံ။ ဘာ-အိုခေလင်လေင်-ကို လင်ဝေခေမ္မာအိုလိုဟာ “သုကိုင် ငါကိုယုာမိုကဲကင်-ပု- --- အိုမိုကဲလိုပိုင် ငါသိုဘာတာ-တယ်” ခေကေသိုလင်ဆေဝ်-

သီး အိုဆေဝ်-လုံ။ မို- မာနိုနဲအာသင်းလိကညေဝေသာ ဟေ့ဝ် လင်ထိုင်ဆိုခိုင်ကို ဆိုကင်အို ယာထိုင် မာနိုနဲအိုလိုပါ- “ခေမ-နက်လင် စာင်းကိုလိုပိုင်ဆိုသီးယိုင် ခေးလင်ဟိုင်ခိုင်ဝယ် အိုလင်- အိုအေး --- ဆိုအိုထိုင်- လိုမ္မာခေးသီး မာထူးဆေဝ်-သာ ---” ခိုင်ထင်းဝေ ထိုင်- ထောင် ညေခေဝ် ဖိုဟိုလင်တုာလုံ။ စပ်သာဟေ့ဝ်ဟိုင်ခေး ဆိုခိုင်ခေကေသို လိုထိုင်ဆိုထိုင်ကင်မိုင် လောကဉ်သီး လိုအိုသာခိုင်ခေ မာသာ ခေတယ်ဖွဲမာတိုင်အိုသိုလုံ။ ဖေ-အိုခေလုံစပ် စပ်သာ ဟေ့ဝ်အိုမာလိုဟာ ထို-ကိုဆိုင် ချိုင်သာလိုကေကေ- နိုင်ထင်းယုာထိုင် “မာနိုနဲဟေး ဟိုဟေ့ဝ်- လိုမ္မာဆိုလင်တွေငွေခေးသီး ဟိုဟိုအိုဟေ့ဝ်- အေမ္မာ ဆိုလင်တွေငွေစာခိုင် ---” ခေကေသိုဆိုခိုင် အိုလေဝ် အိုထိုင် လိုမိုကဲထင်းခိုင်ပိုင်သားခေး မာသာခေယုာ-ယိုင် ခိုင်ကိုလိုပိုင်သိုလုံ။ လိုခိုင်မ လင်ထိုင်ယိုင်ထိုင်ဆို ညေမာနိုနဲအာသင်းလိကကိုဟိုင် ဖိုယာ-လင်ခိုင်ဆို မာနိုနဲ လိုမိုခိုင်ခိုင် လိုပါ- ခိုင်ကင်ထီး-လိုင်အေးလုံ။

ဆိုခေးကဲထင်းသာ ခေကေသိုကို ထွာနုာ မ္မာခေး ယုာခေ နိုင်ဖွေခေအိုယုာ-လိုအိုခေးတာ-လုံ။ အိုကေလင်သာ မ္မာလိုမယိုသီး ပါဆေဝ်-လုံ။ ကြိုဒ်လင် လိုလင် ဆိုင်ခင်း ဆိုင်မာလုံခိုင်ခိုင် သီး မိုမ္မာကင် ကင်ဆေဝ်-လုံ။ စင်စိုဉ် ဆိုလင်တွေငွေခေးသီး ဟိုအိုဟေ့ဝ်-မ ခေးပါ တိုင်မ္မာခေး။ ဟိုဟိုအိုဟေ့ဝ်- အိုကေအို အေညေဟိုစာ ခိုင် မ္မာအိုသီးအိုဟေ့ဝ်- ဆိုတွေငွေလုံ။ ဟိုပိုင်တိုင်လိုကဲခေးသီးမ ဟိုခိုင်ကြိုင် ဟိုမာတိုင်ယုာကြိုင်ဝေအေးလုံ။

စပ်ယဉ်သာအဲဆိုင်

စီၤဘးဒုၣ်တံၢ်

ပဒိၣ်လၢ အိၣ်ဂၢၢ်စိးကျၢ

တံၢ်နီၣ် (သဝီတၢ်)

■ ကွၢ်ဆူလံၣ်ကဘျးပၤ (၅) ▶▶▶

တၢ်မုၢ်တၢ်ဒုၣ်တၢ်လဲၤကျဲးဆူမံၣ်ညါအဂီၢ်ပယီၤသုးတကပၤ ကြးဆိတလဲ တၢ်ပၢ်သးအဂ့ၢ် IKO စံးဝဲ

လါယုာ် ၂၂ သီ, ၂၀၁၉ နံၣ်
တကီၢ်ခါ ကီၢ်ပယီၤ တၢ်မုၢ်
တၢ်ဒုၣ် တၢ်လဲၤကျဲးဆူ ဆဲးလဲၤသး
ခါဆူမံၣ်ညါ ကန့ၢ်အဂီၢ် ကီၢ်ပယီၤ
သုးတကပၤ အလီၢ်အိၣ်လၢ ကဘျဉ်
ဆိတလဲ တၢ်ပၢ်သးအဂ့ၢ် ဟံၣ်ဒိၣ်ဒီ
ဘျဉ် ကညီကရၢ IKO စံးဝဲန့ၣ်
လီၤ

ဖဲလါယုာ်လဲၤ ၁၇ သီတုၤ ၁၉
သီအန့ၢ် IKO မၤတၢ်အိၣ်ဖျိးဒိၣ်
၃ ဘျီတဘျီဖဲ ကီၢ်ဆွံၣ်ဒုၣ်-ဝုၢ်
Orebro အံၤဝဲအလီၢ်ခဲ ထုးထီၣ်ရၤ
လီၤ အ တၢ်ပၢ်သးဒီး စံးဝဲဒုၣ်ဒိၣ်သိး
န့ၣ်လီၤ

ပယီၤသုးလၢမၤဝဲ NCA တၢ်
မၤအ ကျဲးအကျဲးအံၤ မၤဝဲဒုၣ်လၢ
ပယီၤသုး မုၢ်ဒိၣ် တၢ်မုၢ်တၢ်ဒုၣ်
အတၢ်ဘျဉ် ၆ ထံၣ်ဒီး လၢ ၂၀၀၈

ကီၢ်ဒိၣ်ထံး တၢ်ဘျဉ်သဲးစး တၢ်သိၣ်
တၢ်သီ အတၢ်ဖျိၣ်ယံး အဖိလၢအယီ
ကလုာ်ဒုၣ် အတၢ်လိၣ်တဖၣ် ဒိၣ်အမ့ၢ်
ကလုာ်တၢ် ထဲသိးတုၤသိး, နီၢ်ကစၢ်
တၢ်ပၤလိၤသးအိၣ်တဖၣ် လၢအ
မ့ၢ် ဖဲဒဲးရဲၣ် ကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်အံၤ တၢ်လဲၤ
အီၤ တတုၤထီၣ် ဘးဘျဉ်အဂ့ၢ် IKO
ပုၤတဲတၢ်ပၤ မၤစၢ်လွၢာ် တဲဝဲန့ၣ်
လီၤ

အဝဲစံးဝဲလၢ “ပအဲၣ်ဒီးထံၣ်
လၢ တကပၤဒီး တကပၤန့ၣ် ကအိၣ်
ဒီး သးလၢအသးလီ တၢ်မုၢ်တၢ်ဒုၣ်
အနီၢ်ကီၢ်လီၤ ပမ့ၢ်လဲၤလၢ တၢ်အိၣ်
သးဝဲန့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသုးတကပၤ က
ဘျဉ်ဆိတလဲဝဲ တၢ်မုၢ်တၢ်ဒုၣ်တၢ်
ဘျဉ် ၆ ထံၣ်လၢ ပတဲအီၤန့ၣ်လီၤ
မ့ၢ်တအိၣ်ဒီး တကပၤဒီးတကပၤ
ကွၢ်ဆူလံၣ်ကဘျးပၤ (၅) ▶▶▶

ကညီကီၢ်စဲၣ်, မုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရုၣ်အပူၤ ဖိၣ်လံၣ်ယိၣ် (Polio) တၢ်ဆါ လၢအကဲထီၣ်သးအံၤ အဖိၣ်ခိၣ်

တၢ်ထံၣ်လိၣ်သံကွၢ်ဒီး
ကီၢ်သူလုၤ ဆူၣ်ချ့မၤစၢၤဝဲကျိၤ အနဲၣ်ရွဲၣ် စီၤလါဆၢ

■ ကွၢ်ဆူလံၣ်ကဘျးပၤ (၄) ▶▶▶

စီနီကီမိုးအံ့ တလူပိတ်ထွဲကီၤဘျီၣ်တၢ်ဆၢတၢ်အာယိတၢ်ဖိၣ်အီၤလၢ ပှၤယုၤပှၤဖျဲးသးလၢတၢ်ကမၢ်အဂ့ၢ်ခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ်တဲ

ခဲလၢၣ်မ့ၢ် ပမၤထူရၤ

တၢ်ဟံၣ်ဆၢတဲးထီၣ်သး, ခိဖျိၣ်ဒါတၢ်မၤနး တၢ်ဟံၣ်ဆၢအိၣ်ပညိ, တမ့ၢ်တၢ်မၤသံမာဏိ ကပူၤဒုၣ်ဒါတၢ်မၤနး, ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကညိဂၤသး တၢ်သံတၢ်ပှၤအိၣ်ထီၣ်လဲ, ဘၣ်ပှၤက့ၤကလုာ်ဒီးသ့ၣ်.

လၢအိၣ်ကၢစးအမူခိၣ်ထံ, ဒုးထီၣ်သအာၣ်ယမဲာ်ထံ လၢအိၣ်ကၢစးကလံာ်ဆ့ၣ်ဖိ, ဟဲာ်တၢ်မဲာ်ထံမဲာ်နီ ယံာ်တၢ်နီၣ်လၢအိၣ်ဘၣ်ဆၢ, သးပှၤနီၣ်ယဲတန့ၢ်ဘၣ် လၢအိၣ်ကၢစးတဆံခံသိ, မ့ၢ်ကညိမ့ၢ်န့ၢ်လၢအိၣ်.

ကညိဖိသုမထူရၤ, တမ့ၢ်ထဲဘးအူကွဲာ်ဘၣ် သိၣ်ဒုဖိလၢအဂ့ၢ်က, ဟ့ၣ်လီၤတၢ်အသးအါမး ကမုၢ်သဝီဖိဒုၣ်လဲာ်, ဘၣ်သံဝဲဆုၣ်မဲာ်ကဲမဲာ် ဘၣ်ယိၣ်သုကသးပှၤနီၣ်, လၢတၢ်အိၣ်အါဟ့ၣ်ပလီၢ်.

ပိာ်မုၢ်ပိာ်မၤဖိဆံးပြီ, သံတၢ်စ့ၢ်ကိးအါမးလံ အဝဲသ့ၣ်ကိးဒဲကိးက, မ့ၢ်န့ၢ်ယမၤထူရၤ ဒိတၢ်ဟံၣ်ဆၢဖိသံသိ, ကမုၢ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်သံဖျိး ပှၤလၢလုာ်ထီၣ်သးကိးက, မ့ၢ်ဝဲန့ၢ်ယမၤထူရၤ.

သးဒိဖျိၣ်ဆၢဂုၤယဲန့ၢ်, ယပှၤဒုၣ်ယံာ်မၤထူရၤ မိယုၤကဆိၣ်ဂုၤဘၣ်န့ၢ်, ခိၣ်ပးနီၣ်မူခိၣ်ထး လၢတၢ်အိၣ်ပှၤတၢ်ဟံၣ်က, လၢသုၣ်ဂီၢ်ထုကဖျိယဲ တၢ်အိၣ်မူဝဲကၢာ်တယၣ်, မိယုၤတၢ်ဒုးတၢ်ယာ်.

လၢ...ကၢ်ကၢ် (ခ့ၣ်အဲးစံၣ်)

လၢယုၤလဲ ၁၁ သီ, ၂၀၁၉ နံၣ် စီၤမ့ၢ်အူသ့ၣ်

ခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ်- ကညိဒိကလုာ် စၢဖျိၣ်ကရၤ ကြၢၢ်တုကီၢ်ဆၢ တၢ် ကရၤကရီ ကမဲတံး ပှၤဟၤလီၢ်ဆၢ နီၤလီၢ်လဲာ် တလၢကီၢ်စံၣ် ကွဲးမယိ ကီၢ်ဆၢ ကြၢၢ်တုသဝီအပူၤ စီၤကွီၣ် ကီၢ်ဆၢ ခိဖျိၣ်တလူပိတ်မထွဲဝဲ ဒိ ကီၢ်ဘျီၣ်တၢ်ဆၢတဲာ်ဘၣ်အယိ တၢ် ဖိၣ်အီၤ ဒိပှၤယုၤပှၤဖျဲး တၢ်ကမၢ် အဂ့ၢ်ခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ် ခုပျၢ်ယာ်ကီၢ်ရၢၣ် နံၣ်ခ့ၣ်တဲဝဲန့ၣ်လီၤ.

စီၤကွီၣ်ကီၢ်မိုးအံ့ တဲဝဲလၢ ဒု သဝီဂီၤမံးအိၣ်ဆၢလီၢ်အံၤအဟိၣ်ခိၣ် အယိ မ့ၢ်ဝဲတၢ်ကမၢ်ကီၢ်မ့ၢ်, ဒီးဟံး န့ၢ်ဝဲ ပှၤဟိၣ်ခိၣ်လၢအသ့ၣ်လီၤယာ်

အိၣ်စံၣ်လီၤ

“ထူးထီၣ်ခုသ့ၣ်ဝဲ သဝီဂီၤမံး အိၣ်ဆၢလီၢ်ဟိၣ်ခိၣ်အလံာ်အုၣ်သး (ကရဲၣ်), သဝီဖိသးတမ့ၢ်အယိ ဟဲ တုလၢရူ ဒိသိးကဟ့ၣ်ကဒါက့ၤဟိၣ် ခိၣ်လီၢ် လၢကစၢ်တဖၣ်အိၣ်လီၤ, တလူပိတ်ထွဲကီၢ်ဘျီၣ် တၢ်ဆၢတဲာ် ဘၣ်အမဲာ်ညါ ကိးဝဲပှၤတဖၣ်န့ၣ်ဝဲ တဲပျံၤဝဲလီၤ, ဟံးန့ၢ်ဝဲဟိၣ်ခိၣ်လီၢ်ဝဲ သ့ၣ်လီၤဝဲရီၤဘၣ်အထုၣ်အဂ့ၢ် သဝီ တကဟဲတၢ်လီၤ, ပှၤဟဲတၢ်ယၣ် တၢ်မိုးအိၣ်ဝဲ ၃ ခါ, တၢ်ဆၢတဲာ်အီၤ ၁ ခါ ဒိလီၤ, တၢ်မၤအၢၣ်ပှၤသဝီဖိတခိ တုခဲအံၤတဆၢတဲာ်ဘၣ် ဒိဘၣ်” အဂ့ၢ်ပဒိၣ်မါ တဲဝဲဖဲတန့ၢ်အံၤလီၤ န့ၢ်ဝဲ ပှၤဟိၣ်ခိၣ်လၢအသ့ၣ်လီၤယာ်

ရီၤဘၣ်တဖၣ်ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်သး အဖိခိၣ် ခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ် ကြၢၢ်တုကီၢ်ဆၢ အပူၤဟံးထီၣ်မူဒါတတီၢ် ဖိၣ်ဝဲ ပှၤ ကမုၢ်ပိာ်မုၢ်တက, ချါတကဝဲစၢ ဝဲ ဒီး ဝဲမၤအၢၣ်တဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အမဲာ်ညါ တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဟံးန့ၢ်ဆူၣ် ပှၤဟိၣ်လီၢ်အံၤတၢ်ဆၢတဲာ်လီၤ တၢ် ကမၢ်ကီၢ်မ့ၢ်အံၤတလူပိတ်မထွဲဝဲ ဘၣ်အယိ ဘၣ်တၢ်ဖိၣ်အီၤအဂ့ၢ် ဒု ပျၢ်ယာ်ကီၢ်ရၢၣ် နံၣ်ခ့ၣ်ပဒိၣ်မါတဲဝဲခ့ၣ်

ကြၢၢ်တု သးစၢကရၤခိၣ်, တၢ်ကရၤ ကရီဝဲကရီၤကမဲတံး ပှၤဟၤလီၢ်ဆၢ နီၤ, သ့ၣ်ပှၤခိၣ်မူဒါသ့ၣ်တဖၣ်ဒီး လၢ ၂၀၀၈ နံၣ်အပူၤ ဃုဟးထီၣ်အသး လၢ ခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ်အပူၤဒီး ကတီၢ်အံၤ န့ၢ်လီၤမၤတၢ်လၢ(NLD) ကလုာ်ဒိၣ် မိၣ်ကရူၣ်စံၣ်ကရၤစိ အပူၤအဂ့ၢ်သ့ၣ် ညါဘၣ်လီၤ

ကြၢၢ်တုသဝီကရူၢ် ပှၤဟၤဆုၢ ရဲၣ်က့ၤတၢ်ခိၣ် နါထဲးထဲးအိၣ်တဲဝဲ

“လၢအိၣ်လၢ ခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ်အခါန့ၣ် မၤတၢ်ဝဲကအိၣ်, အလီၤတၢ်တသ့ၣ် ညါဘၣ်, အဝဲသ့ၣ် ဟိၣ်ခိၣ်လီၢ်တဖၣ် တီၣ်ယၣ်ဝဲတၢ်မိုးလၢ နန့ၢ်ယန့ၢ်အိၣ် တုခဲအံၤလီၤ, ဒုသဝီဖိတဖၣ်တခိ ခိၣ်လီၢ် လၢကစၢ်တဖၣ်အိၣ်လီၤ, အဝဲ သ့ၣ်လီၤ, ပှၤဟိၣ်ခိၣ်တမ့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ် တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်, တၢ်ဂ့ၢ်အဂၤကအိၣ် တခိတသ့ၣ်ညါဘၣ်”အဂ့ၢ် တဲဘၣ် ခ့ၣ်အိၣ်စံၣ်ဖဲ လၢယုၤလဲ ၈ သီအန့ၢ် န့ၣ်လီၤ

စီၤကွီၣ်ကီၢ်မိုးအံၤ သ့ၣ်ညါဘၣ် လၢတၢ်ကမၢ်အိၣ်ဝဲ ဟိၣ်ခိၣ်တၢ်ဂ့ၢ် အမူး ၂ ခါဒီး မၤအၢၣ်ပှၤသဝီဖိတၢ် တၢ်ဟံၣ်ဆၢလၢ ခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ်- ဒုပျၢ် ယာ်ကီၢ်ရၢၣ်ကီၢ်ဘျီၣ်အပူၤအမဲာ်ညါ လၢကွီၣ်ကွီၣ်သဝီအပူၤဘၣ်ယး နီၣ် န့ၢ် တၢ်ဂ့ၢ်အံၤတၢ်တဲအါအိၣ်ဝဲ ဒီး ဒုသဝီဖိတဖၣ်အဂ့ၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ် လီၤ

စီၤကွီၣ်ကီၢ်မိုးအံၤပျီၣ် လၢ အ မ့ၢ် နါခ့ၣ်လးသ့တဲဝဲ “ပှၤတကဟဲ ဟံးန့ၢ်ဝဲအဖုနီၣ်ဖဲ ၂၀၀၂ နံၣ်လၢဟိၣ် ခိၣ်တၢ်ဘျီၣ်နီၣ်ဂံၢ် ၁၀၅ န့ၣ်လီၤ, တဲဝဲလၢသီခါအနီၣ်လီၤ, ပှၤလဲတၢ် ဝဲလၢတၢ်ဂ့ၢ် ကလုာ်ကလုာ်လီၤ, အခဲအံၤအိၣ် လၢဟံၣ်တဘျီၣ်ဘၣ်, ယကွီၣ်မၤတၢ်လၢ ခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ်အခါ ပှၤတဲလၢ မၤအၢၣ်ပှၤလၢအဟ့ၣ်သ့ၣ် တဖၣ် မ့ၢ်တမၤဝဲ ဒိတၢ်ဘျီၣ်အသိး ဘၣ်န့ၢ် ခိၣ်နါတဖၣ်ကဟံးထီၣ်ဖိၣ် ထီၣ်မူဒါမိနီၣ်, မ့ၢ်စံၣ်ပျီၣ်တၢ်ဂ့ၢ် န့ၣ် တဘၣ်ဖိၣ်အိၣ်ထံအံၤဘၣ်, မ့ၢ်ကြၢၢ်း ဘျီၣ်န့ၣ်ဘျီၣ်သကိးလၢ ရူပူၤန့ၣ် ဂုၤကတၢ်လီၤ, တၢ်ကမၢ်မ့ၢ်တအိၣ် ဘၣ်န့ၢ် အိၣ်ဒီး လၢတၢ်ကက့ၤပျီၣ်က့ၤ အီၤလၢအဆိလီၤ”အဂ့ၢ် တဲဘၣ်ခ့ၣ် အိၣ်စံၣ် ဖဲလၢယုၤလဲ ၉ သီအန့ၢ် န့ၣ်လီၤ

ယကွီၣ်န့ၣ် မၤတၢ်လၢဒုသဝီ တၢ်လဲထီၣ်လဲထီၣ်ဒီး ကညိလံာ်လံာ်

တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ တကပၤန့ၣ်ဒီး ဟိၣ် ခိၣ်လီၢ်တၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ဒုၣ် ဖဲပှၤဟိၣ်ခိၣ်လၢ အပူၤယုၤလၢစုန့ၣ် လီၤ လၢအမၤတၢ်လၢခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ် ကတီၢ်ခါ မ့ၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ပှၤဟိၣ်ခိၣ် လီၢ်ဒီး တၢ်ကိးသံကွၢ်အီၤလၢ ခ့ၣ် အိၣ်ယုၣ်ကီၢ်ဘျီၣ်အပူၤစုကိး ဆၢ ကတီၢ်ဒဲးလီၤအဂ့ၢ် နါခ့ၣ်လးသ့ တဲအါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ

လၢတၢ်ဖိၣ်ဟံးန့ၢ်အရ ခိၣ်န့ၣ် အဖိခိၣ် တၢ်က့ၤတီၣ်ထီၣ်တၢ်ကမၢ် ကီၢ်မ့ၢ်လၢ ခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ်အိၣ်ဝဲ တၢ် ကစီၣ်ဟဲထီၣ်အဖိခိၣ် ခ့ၣ်အိၣ်စံၣ် တကပၤ ဆဲးကျိးသံကွၢ်ဝဲခိၣ်ခွး ဟ ကီၢ်ရူ ဝဲဒါးခိၣ်လးထီၣ်ဒီးတဲဝဲ “တၢ် ဟဲအိးထီၣ်ကီၢ်မ့ၢ်တအိၣ်, အဝဲသ့ၣ် န့ၣ်လၢအပူၤကွီၣ်န့ၣ် ပှၤတဲလၢ ကြၢၢ် တု ကီၢ်ဆၢ ခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ် ကီၢ်ဆၢခိၣ် လီၢ်လဲလီၤ, အဝဲသ့ၣ် ဟဲက့ၤဟံး အဝဲသ့ၣ်အပူၤလီၤ, ကဒဲကဒဲလီၤ, ဘၣ်မန့ၢ်အယိ က့ၤဖိၣ်လဲၣ်ခိၣ်တသ့ၣ် ညါဘၣ်”အဂ့ၢ် တဲဝဲဖဲ လၢယုၤလဲ ၈ သီအန့ၢ်န့ၣ်လီၤ

တၢ်က့ၤဖိၣ်ဝဲ စီၤကွီၣ်ကီၢ်မိုး အံၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ် ကီၢ်ဘျီၣ် မဲာ်ဒဲအတၢ်ဖဲတၢ်မၤအသိးဒီး ဒိ အိၣ်စံၣ်အုၣ်- ကီၢ်ဒိဘၣ် တၢ်ပတုာ် တၢ်ခးကျဲအသိး တၢ်ဒုးသ့ၣ် ညါဝဲ ကီၢ်ပဒိၣ်ဝဲကရီၤ ဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် ဝဲ မၤသကိးအီၤအဂ့ၢ် ခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ် တကပၤတဲဝဲန့ၣ်လီၤ

ကတီၢ်အံၤ စီၤကွီၣ်ကီၢ်မိုးအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒုးယာ်အီၤ လၢခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ် ဒုပျၢ်ယာ်ကီၢ်ရၢၣ်အပူၤဒီး ဟိၣ်ခိၣ် လီၢ်တၢ်ဂ့ၢ် ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်အဂၤသ့ၣ် တဖၣ်အံၤ တၢ်ကစံၣ်ညိၣ် အီၤဒိ ခ့ၣ် အိၣ်ယုၣ် တၢ်ဘျီၣ်သဲးအသိးဒီး တၢ်ကဘျီၣ်န့ၣ် ပှၤကမုၢ်တဖၣ် ဒိတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး တအိၣ်ဘၣ် အဂ့ၢ် ကီၢ်ရၢၣ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် တဲဝဲ န့ၣ်လီၤ

ရၤမတံကဝီၤဒုသိအယိဟံၣ်လၢတၢ်မၤဟးဂီၤတဖၣ် ဒိသိးတၢ်ဘၣ်ဒိသုတအိၣ်ဘၣ်အဂီၢ်ကညိဖိၣ်စုကဝဲကရူၢ်ကမၤစၢၤဝဲ

လၢယုၤလဲ ၃ သီ, ၂၀၁၉ နံၣ် နီၣ်နီၣ်

ဂ့ၢ်ရၤမတံ, တၢ်မၤအါထီၣ် ကဝီၤဒုအသိ အယိန့ၣ် ပှၤလၢတၢ်မၤ ဟး ဂီၤကွီၣ် အဟံၣ်အယိတဖၣ် တၢ်ဘၣ် ဒိဘၣ်ထံး သုတအိၣ်အဂီၢ် တၢ်ကရဲၣ်ကျဲ ဘျီၣ်န့ၣ်အီၤအဂ့ၢ်

ကညိဖိၣ်စု ကဝဲကရူၢ် ၄ ပှၤဘၣ် မူဘၣ်ဒါတဖၣ် တဲလီၤဝဲတဲ တၢ်မၤဝဲ တၢ်ထံၣ်လီၢ်သးဒီး ကမုၢ်လၢ တၢ်မၤဟးဂီၤကွီၣ် ဟံၣ်တဖၣ် ဖဲ လၢယုၤလဲ ၂ သီအန့ၢ် န့ၣ်လီၤ

လၢအပူၤကွီၣ် လၢယုၤ ၂၉ သီ အန့ၢ်တုၤ ၃၀ သီ အန့ၢ်န့ၣ်

ဒိကညိ ကီၢ်စံၣ် ပဒိၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ အိၣ်အသိး ရၤမတံ ပဒိၣ်ကရူၢ်ဒီး ကညိဖိၣ်စုကဝဲ ၈၄ ပှၤ ဘၣ်မူဘၣ်ဒါ တဖၣ်ဟံၣ်ဖိၣ် ထီၣ်သးဂံၢ်ဘါ ၂၅၀ ဂၤယုၣ်ယုၣ် သု ဝဲတၢ်ခ့ၣ်ဟိၣ်ခိၣ် သိလ့ၣ်တဖၣ်ဝဲ မၤဟးဂီၤ ကွီၣ်ဝဲဟံၣ် တဖၣ်လၢ အအိၣ်ဖဲ တၢ်ကမၤအါထီၣ်

ဝဲ ကဝီၤဒုသိ နီၣ်ဂံၢ် ၆ ဒီး ၇ ကဝီၤ ဒုတဖၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ

ဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်မၤဟးဂီၤပျီၣ် ကွီၣ်ဝဲဟံၣ် တဖၣ်အဖိခိၣ် ကညိဖိၣ် စုကဝဲကရူၢ် ၄ ပှၤ ဒိအမ့ၢ် ခ့ၣ်အိၣ် ယုၣ်- ကညိဒိကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၤ သးက့ ၇ သးခိၣ်ခိၣ်စိ စီၤဖိခိၣ်, ကညိကီၢ်စံၣ် သးခိးကီၢ်ဆၢ -ဘၣ် ကွီၣ်အဲး နံၣ်ခ့ၣ် ခိၣ်ကျၢၢ် သးခိၣ်ခိၣ် စီၤခ့ၣ်သ့ၣ်, ခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ်-ခ့ၣ်အိၣ် အဲလဲအုၣ် ကညိ တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခ့ၣ်ကီၢ် ကး သးခိၣ်ခိၣ်စိ စီၤခ့ၣ်ကွီၣ်ဒီး တၢ် ဘၣ်ဘျီၣ် ဒိခိၣ်မိၣ်ကရူၢ်စံၣ် ကညိ သးမ့ၢ်ဒိၣ် ဒိခိၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ် သးခိၣ်ခိၣ် စီၤဝုၣ်ထု သ့ၣ်တဖၣ် ထံၣ်လီၢ် အသးဒီး ကမုၢ်လၢ တၢ်မၤဟးဂီၤ ဟံၣ်လီၢ်တဖၣ် အကတီၢ် ကညိဖိၣ် စုကဝဲ ဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် တဲလီၤဝဲ ဒိသိး န့ၣ်လီၤ

သးခိးကီၢ်ဆၢ နံၣ်ခ့ၣ်ခိၣ်

ကျၢၢ် သးခိၣ်ခိၣ်စိ စီၤခ့ၣ်သ့ၣ်ဝဲ “တၢ်က မၤအါထီၣ်ဝဲ ကဝီၤဒု ၆, ၇ အဂီၢ် ကညိကီၢ်စံၣ် ပဒိၣ်ကရူၢ်ဒီး ကညိဖိၣ်စု ကဝဲကရူၢ် သ့ၣ်တဖၣ် တဲသကိးဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်ဝဲန့ၣ် အိၣ်ဝဲ သၢ ဘျီၣ်တကးဘၣ် လၢတၢ်မၤဝဲ တၢ်ဂ့ၢ် ဝဲန့ၣ်ကတီၢ် မ့ၢ် ဘၣ်ထွဲဒီး ကညိဖိၣ် စုကဝဲ ကရူၢ်န့ၣ် ပဟံးမူဒါအဂ့ၢ် ပတဲယာ်လီၤ, အယိ လီၢ်ကဝီၤဘၣ် မူဘၣ်ဒါလ ထၢယာ်ဝဲ စရိအသိး ဟံၣ်ခိၣ် ၄၃၀ အကျဲဖဲ ၂၉ သီတုၤ ၃၀ သီအန့ၢ် ဟံၣ်လၢတၢ်မၤ ဟးဂီၤ ကွီၣ်အီၤတဖၣ် ပကက့ၤမၤစၢၤ အီၤ လၢ ၁၀၀ မျးကယၤ မ့ၢ်တန့ၢ်သ န့ၣ် ကဒိသိးကန့ၢ်ဘၣ်က့ၤ တုၤ ၇၀ မျး ကယၤအဂီၢ် ပကက့ၢ်ကျဲးစၢး လၢ အဂ့ၢ်ကတၢ်လီၤ” အဂ့ၢ်စံးလီၤဝဲ တၢ်ထံၣ်လီၢ်သး ကတီၢ်န့ၣ်လီၤ

ဒီးလၢန့ၢ်အမဲာ်ညါ ဟံၣ်လီၢ် လၢအိၣ်တုၤသ့ၣ်တဖၣ် သုတၢ်တမၤ ဟးဂီၤအီၤ လၢဘၣ်အဂီၢ် ကဟံးန့ၢ် မူဒါ, ဘၣ်ဆၢ သန့ၣ်က့ၤ လၢတၢ်မၤ အါထီၣ် ကဝီၤဒုသိကတီၢ် ဟံၣ်လီၢ် လၢ တပူၤဒီး ကျဲတဖၣ်န့ၣ် တၢ်ကမၤ ပျီၣ် ကွီၣ်အီၤဒီး တၢ်ကရဲၣ်ကျဲ န့ၢ်

အဝဲသ့ၣ် ဟံၣ်လီၢ်လၢ တၢ်လီၢ်အဘူး ဖဲန့ၣ်အဂ့ၢ်, ပှၤလၢတတုထီၣ် ဃာ်ဒီး ဟံၣ်တဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကိး မ့ၢ်အိၣ်ဒီး လံာ်အုၣ်သးလၢ အပူၤဟံၣ်ခိၣ် လီၢ်လၢ ကရူၢ်ကရၤ တဖုဖုအိၣ် တခါခါန့ၣ် ကရဲၣ်ကျဲန့ၣ်ဝဲဒၣ် ဒိသိး တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး သုတအိၣ်ဘၣ် အဂ့ၢ် သးခိၣ်ခိၣ်စိ စီၤခ့ၣ်သ့ၣ် စံးအါထီၣ်ဝဲ န့ၣ်လီၤ

ကညိဒိကလုာ် စၢဖျိၣ်ကရၤ သးခိၣ်ခိၣ်စိ စီၤခ့ၣ်စ့ၢ်ကိးစံးဝဲလၢ “တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခ့ၣ်ဒီး ဟိၣ်ခိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ် တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ် အရူၣ်ခိၣ်လီၤ, ကဝီၤဒု ၆ ဒီး ၇ တၢ်ဂ့ၢ်အံၤ ပကဘျီၣ် လၢအဂ့ၢ်ကတၢ်လီၤ, ဟိၣ်ခိၣ်လီၢ် လၢ တဖဲးသဲးဘၣ်တဖၣ် ပကက့ၤ မၤဖိး သဲးစးအဂ့ၢ်န့ၣ် ပအိၣ်ဒီး တၢ် ဘၣ်သး ဒီးကီၢ်ပဒိၣ်ဝဲလဲ, ဒီးလီၢ် ကဝီၤဖိ လၢ ဟဲထီၣ် တၢ်အိၣ်ဖျိၣ် တန့ၢ်အံၤတဖၣ် သုတဘၣ်ကီၢ်ဘၣ် ဂီၤတဂ့ၤ ပကဘျီၣ် လၢအဂ့ၢ် ကတၢ်လီၤ” အဂ့ၢ်စံးဝဲ န့ၣ်လီၤ

တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ ကဝီၤဒု ၆ ဒီး ၇ အံၤ မ့ၢ်ဝဲကီၢ်ပယီၤသး အ ကျဲထုလံာ်ကကျဲးပၤ (၅) ▶▶▶

တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီး

ကီၢ်သူလုၤ ဆူၣ်ချ့မၤစၢၤဝဲကျိၤ အနဲၣ်ရွဲၣ် စီၤလါဆၢ

တၢ်ဆါလီၤကျွဲ (Polio) ဝဲအံၤ တၢ်ယုထံၣ်န့ၢ်အံၤဖဲလဲၣ် ဒီး ပုၤဘၣ်တၢ်ဆါအံၤပုၤဂၤလဲၣ်လဲၣ်.

တၢ်ဆါဝဲအံၤဟဲဝဲဒုၣ်လၢ တၢ်တကဆူၣ်ကဆူၣ်ဘၣ် အကျိၤလီၤပကိးအံၤသ့ လၢတၢ်ဆါဆၢတၢ်ဆါကိးလီၤ တၢ်ဆါဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါ လၢဘၣ်ကူဘၣ်ကံ တၢ်သ့တခါ အယံ ဖိလဲၣ်သ့တဖၣ်အိၣ်ဘၣ်တၢ်လၢ တကဆူၣ်ကဆူၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ အိၣ်တကဆူၣ်ကဆူၣ်တၢ်ဆါဝဲအံၤ ဘၣ်ကူဘၣ်ကံန့ၣ်လီၤ. အိၣ်အအါန့ၣ် ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ကဆူၣ်ကဆူၣ်တၢ်ဆါမနုၤအယံလဲၣ်န့ၣ်တၢ်လီၤအဝဲန့ၣ် တဖၣ်ထံ တၢ်ဆါ တကလုာ်န့ၣ်ဘၣ် တၢ်ဆါအဂ့ၤအကၢဘၣ်အါန့ၣ် ဒ်တၢ်လီၤ အကၢဒ် တၢ်လီၤအဝဲန့ၣ်ပဖိၣ်ထီၣ်ဟံးမူဒါ တတုၤဂ့ၤတၢ်ဘၣ် ဘၣ်မနုၤအယံလဲၣ်တၢ်လီၤအဝဲန့ၣ် ဘူးဒီးပယီၤသးတးအယံ ပဖိၣ်အိၣ်တတုၤဂ့ၤတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆါဝဲအံၤ ပုၤလဲၣ်မၤကွၢ်ဒီး တၢ်ပံၣ်ပနီၣ်အံၤဒ်လဲၣ်.

ကီၢ်ပဒိၣ်ဆူၣ်ချ့တကမၤန့ၣ် ဟံၣ်ပျီထီၣ်ဝဲ ဖိသ့ၣ် ဝဲန့ၣ်လဲၣ်တုၤလၢတၢ်ဆါဟံၣ်ဒီး တၢ်ထံၣ်န့ၢ်အံၤလၢ တၢ် ထုၣ်ပျီၤလီၤစၢ် အထုၣ်အပျီၤမၤတၢ်ဂံၢ်တဂ့ၤဘၣ် ဒီး တၢ်မၤကွၢ်ကွၢ်မဲၤအအုၣ် ကွၢ်မိၣ်ဝဲဆူၣ်ပျီၣ်တီၣ်ဝဲမၤကွၢ်ဝဲ လီၤတၢ်စါတလီၤတၢ်စါန့ၣ် ဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲတန့ၢ်ဒ်ဘၣ်ဒီး တၢ်ဆါလီၤကျွဲအံၤ တၢ်မၤကွၢ်အံၤအိၣ်သ့ၣ်န့ၣ် အိၣ်လၢ ကီၢ်အုၣ်ဒ်ယါအယံန့ၣ် ဆူၣ်ဆူၣ်ကီၢ်အုၣ်ဒ်ယါဝဲ လၢကီၢ် အုၣ်ဒ်ယါ တကမၤဟံၣ်ပနီၣ်လီၤတၢ်အံၤ လၢတၢ်ဆါလီၤကျွဲ တကလုာ်န့ၣ် ဘၣ်ဆၢတဖၣ်တၢ်ဆါလီၤကျွဲ ၁၀၀ မျး ကယၤဘၣ် လၢအပူၤကွၢ်ကီၢ်ပယီၤဆူၣ်ချ့ပဒိၣ်တကမၤ ဟံၣ်ပျီထီၣ်ဝဲလၢတၢ်ဆါ ဝဲအံၤတအိၣ်လၢဘၣ်ဒီး

အဝဲအံၤကဲထီၣ်ဝဲ လၢဟီၣ်ကဝီၤလၢပဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ် ဒီးမ့ၢ်တၢ်မဲၣ်ကီၢ်လၢပဂီၢ်လီၤ.

ဒ်သိးတၢ်ကနဲၣ်လီၤတြီၤဆၢဝဲတၢ်ဆါလီၤကျွဲဝဲအံၤန့ၣ်ဆူၣ် ချ့ကရူၢ် တဖၣ်ဘၣ်တဖၣ် တီၣ်ပံၣ်ဝဲလၢ ကရဲၣ်ကျဲၤ မၤဝဲ ဒ်လဲၣ်.

တၢ်ဆါအံၤကဲထီၣ်အသးလၢ ပဒုၣ်အဲၣ်ယုၣ် တၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤဒီး ပုၤမၤသးကိးတၢ်ဒ်အမ့ၢ် ထၢၣ်ဝဲ ချ့ကရူၢ် (BPHWT) မံၤတီၣ်တၢ်ဆါဟံၣ် ဒ်ကထၢၣ် စံၣ် သံၣ်ယုၣ်မိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပမၤသးကိးတၢ်ဘူးဘူးတၢ်တၢ် ဖးယံၣ် လဲၣ် လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအခါလဲၣ် အယံန့ၣ် ပတဲသကိး လၢပကဘၣ်ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ် ဂ့ၢ်ဝဲတခါခါ ဘၣ်မနုၤအယံ လဲၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပဒိၣ်ဆူၣ်ချ့တကမၤခိ ဆူၣ်ပုၤတၢ်ကစီၣ် တၢ်ကဲထီၣ်အသးဒ်အံၤ ဒီးဟီၣ်ကဝီၤဝဲန့ၣ် ပန့ၣ်တသ့ဘၣ် အယံ ဝဲကျိၤတခါ ဆၢတဲာ်လီၤလၢ BPHWT ဟံးထီၣ် တၢ်မၤတခါအံၤ ဒီးကမၤသးကိးတၢ်ဒီး မ့ၢ်တြီၤအပူၤ လီၤကဝီၤဆူၣ်ချ့ကရူၢ် BPHWT, SMRU ပကမၤသးကိး တၢ် တဖၣ်ထံ ဆူၣ်ချ့ကရူၢ်တဖၣ် ဘၣ်လီၤကဝီၤတၢ်ဂ့ၤထီၣ် ပယီၤထီၣ် ဝဲကျိၤတဖၣ် သန့ၣ်ကွၢ် ကြၢးသ့ၣ်ညါဝဲ ပကိး ထံၣ်ဝဲ တဲန့ၢ်ပၢ်အဝဲသ့ၣ်ဝဲ ပကစးထီၣ်တၢ်ရဲၣ် တၢ်ကျဲၤလီၤ.

တၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤတဆီဘၣ်တဆီဒီအိၣ်ဒ်လဲၣ်.

အိၣ်ထံတခါန့ၣ် ပဟံးန့ၢ် လီၤကဝီၤခိၣ်န့ၢ် တၢ် ဘၣ်သး ဒီး ပကိးဖိၣ် ဆူၣ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် ဘၣ်မနုၤ အယံလဲၣ်န့ၣ် ပမၤအိၣ်တဖုတန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဆါဝဲန့ၣ်ဘၣ်

ပုၤတကလဲၣ်န့ၣ် နကဘၣ်ဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ကသံၣ်လၢတၢ်လီၤ ကဝီၤဝဲန့ၣ် အမဲးလၢတကယၤ အယံထဲမ့ၢ်တြီၤကီၢ်ရၢၣ် တဘျီတကဘျီဘၣ် ကီၢ်ရၢၣ်အဂ့ၤအကၢအိၣ်ဒ်အယံန့ၣ် ပမၤ တကမၤတန့ၢ်ဘၣ် အယံပကိးဖိၣ်ထီၣ်ဆူၣ်ချ့ ပုၤမၤသးကိးတၢ် ကရူၢ်တဖၣ် ဒီး ပရဲၣ်ကျဲၤလီၤအံၤဒ်သိး ပနီၣ်လီၤဟီၣ် ကဝီၤ- ၅ တီၤ တၢ်ကဲထီၣ်သးတတီၤန့ၣ် ပကမၤဆိ ဖဲ ပုၤလဲၣ်ကျိၤ ဟီၣ်ကဝီၤ မ့ၢ်ဝဲ ပကသးလီၤသးဆူ- ဘုလီၣ်တြီၤတကမၤ ဘုလီၣ်တြီၤအဖိခိၣ် ဖဲပုၣ် တက မၤ ပကမၤအိၣ်န့ၣ်တတီၤဒီး ပကမၤအိၣ် လၢမ့ၢ်တြီၤ ကီၢ်ရၢၣ်မ့ၢ်ထီၣ် ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်ကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢတတီၤဒီး ကလဲၣ်မိးအဖိခိၣ်တတီၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်ဝဲအံၤပမၤထဲ ဆူၣ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိတန့ၢ်ဘၣ်အယံ ပဟ့ၣ်လီၤသရၣ် တၢ်သိၣ်လိာ်ဒ်သိး ကကွၢ်ဟ့ၣ်လီၤကဒါက့ၤ တၢ်သိၣ်လိ လၢ ဟီၣ်ကဝီၤဆူၣ်ချ့တဖၣ်အအိၣ် ဒ်အမ့ၢ် TOT အသိး န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆါကဲထီၣ်အသးအံၤ စးထီၣ်လၢဖိသ့ၣ်ပုၤဂၤလဲၣ်.

ဒ်ကီၢ်ပယီၤ ဆူၣ်ချ့ဝဲကျိၤ ဆူၣ်ပုၤတၢ်ကစီၣ် အသိးန့ၣ် အခိၣ်ထံးခါထံၣ်န့ၢ်ဝဲဝဲန့ၣ် ဒီး အလီၤခဲန့ၣ် ဟဲအါထီၣ်အါထီၣ် အဝဲအံၤအိၣ် ၆- ၇ ဂၤ တဲဝဲ တဖၣ် လၢလဲၣ်လီၤဆူၣ်ကျိၤဝဲဘၣ် ထံၣ်န့ၢ်ဝဲ ပုၤဆါလၢအဟံးဒီးပုၤ အသးလီၤ ပမ့ၢ်လဲၣ်လီၤထံၣ်ကွၢ်ဒုကအိၣ် တဘျီဒီးကညါ အခိၣ်ထံးန့ၣ် ဖိသ့ၣ်ဟံးဒီးပုၤအသးဖဲ ထံဆီမိၣ်ဒီး မၤကွၢ်ဝဲ ဖဲန့ၣ် ဝဲကတကတခါဖဲထံၣ်သိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကီၢ်တၢ်ခိး တၢ်တၢ်တၢ်မနုၤသ့ၣ်တဖၣ် သဂၢ်ဘၣ်

အိၣ်ကတၢ်လဲၣ်.

တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲန့ၣ် ကသံၣ်ဒိသဒါတဖၣ်န့ၣ် နဘၣ် ဟံၣ်အီၤလၢတၢ်ခုၣ်အဒါပုၤ အယံမ့ၢ်မ့ၢ်လၢတၢ်ကီၢ်ခါန့ၣ် နလုၢ်လီၤဒီး (မိၣ်တီၣ်စဲၣ်ကဲၣ်) သ့ တၢ်စူၤကတီၢ်ဒ်အံၤ လဲၣ်တသ့ဘၣ်အယံ လၢတၢ်ဆါကတီၢ်လီၤ လၢ ကလဲၣ် စိး တကမၤမ့ၢ်ဂ့ၤ မ့ၢ်ထီၣ်တကမၤမ့ၢ်ဂ့ၤ မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိးဖးဒိၣ် တခါ အယံန့ၣ် ကွီၣ်တဲာ် ဟဲတန့ၣ်ညါအံၤအဖိခိၣ်န့ၣ် ပကမၤ တၢ်မၤစၢၤလၢကွီၣ်တဲာ်အအိၣ် ကွီၣ်တဲာ် သန့ၣ်က့ၤ လၢန့ၢ်ဟ့ၣ် တၢ်ကစီၣ်အံၤန့ၣ် ကဲထီၣ် တၢ် ဘၣ်ယိာ်ဖး ဒိၣ်လၢအဝဲ သ့ၣ်အဂီၢ်တခါ ဘၣ်ယိာ်ဝဲလၢ တၢ်ဆါအံၤကဟဲတုၤလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လၢန့ၣ်ဒီးတဲာ်အါထီၣ်အိၣ် တမံၤမံၤမံၤ.

အဝဲအံၤန့ၣ် ယုၣ်န့ၣ်စဲး (UNICEF) တခါဟ့ၣ်လီၤဝဲ တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်အအိၣ် ပဒိၣ် ဘၣ်ပၤဆူၣ်ဝဲလီၤ အယံန့ၣ်ပဝဲဘၣ်မၤသးကိးတၢ် ဒီး ပယီၤပဒိၣ်အယံ တၢ်မၤလဲၣ်ခဲအံၤ ပကွဲပယီၤပဒိၣ် အဝဲ သ့ၣ် ကဟဲဟ့ၣ်လီၤတၢ်သိၣ်လိ မ့ၢ်ဝဲ ပပုၤသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ကွၢ်မၤ လၢနီၢ်ကစၢ်လီၤ- မ့ၢ်မ့ၢ်လၢ Monitoring တခါ ပတပျီပုၤ နီတကဘၣ်. အဝဲမ့ၢ်ဝဲ လီၤကဝီၤဖိတဖၣ် တၢ်ဟံးသးတခါ မ့ၢ်မ့ၢ်လၢ NGO, INGO သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဟီၣ်ကဝီၤဖိဟ့ၣ်တၢ်ပျီန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢပဒိၣ်န့ၣ်ကဘၣ် မၤစၢၤပုၤလၢကသံၣ် မ့ၢ်တမၤစၢၤပုၤဘၣ်န့ၣ် ပဟးဆူၣ်ကျဲ အကတဘၣ်ဘၣ် လၢအမဲၣ်ညါန့ၣ် ပဆီမိၣ်လၢ ပကမၤ သကိးတၢ်ဒီး ကွီၣ်တဲာ်တကမၤ ဒီး ပတၢ်တကဲထီၣ် ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖၣ်ပုၣ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤဖိသ့ၣ် (၃၀၀၀၀) ဘျီအဂီၢ် BPHWT စးထီၣ်ဒုးအိၣ် ပိၣ်လံၤ (တၢ်ဆါလီၤကျွဲ) ကသံၣ်ဒိသဒါ

လၢယုၤလဲၣ် ၁၉ သီ, ၂၀၁၉ န့ၣ်, စိးချီ
ကညီကီၢ်စဲၣ်, ဖၣ်ပုၣ် မ့ၢ်တြီၤ ကီၢ်ရၢၣ်အပူၤ ဖိသ့ၣ်ဆဲး ၃၀၀၀၀ ဘျီအဂီၢ် ထၢၣ်ဝဲချ့ဆူၣ်ချ့ပုၤမၤ တၢ်ဖိကရူၢ် BPHWT စးထီၣ်ဒုးအိၣ် ပိၣ်လံၤယိာ်-polio တၢ်ဆါလီၤကျွဲ ကသံၣ်ဒိသဒါ ဖဲလၢယုၤလဲၣ် ၁၈ သီအ နံၤအဂီၢ် သ့ၣ်ညါဘၣ်လီၤ. ထၢၣ်ဝဲချ့ ဆူၣ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိ ကရူၢ် BPHWT ဒီး ဆူၣ်ချ့ကရူၢ်ဘၣ် ထွဲတဖၣ် ဟံၣ်ပျီထီၣ်အသး ဒီးကစး

ထီၣ်ရဲၣ်ကျဲၤ ဒုးအိၣ် တၢ်ဆါလီၤကျွဲ ကသံၣ် ဒိသဒါအဂီၢ် ဖဲလၢယုၤလဲၣ် ၇ သီအနံၤ ထုးထီၣ်ဝဲလံာ် တၢ်ဟံၣ်ပျီ တဘျီဝဲ အလီၤခဲ စးထီၣ်ရဲၣ်ကျဲၤ မၤ ဝဲဒ်သိးအံၤ န့ၣ်လီၤ. BPHWT ပုၤန့ၣ်တၢ် စီၤဂ့ၤကွီၣ် စဲးဝဲ “ကတီၢ်အံၤ စးထီၣ်လီၤ ဒုးအိၣ် ဖိသ့ၣ်အဂၢၤ သၢကလးဘျီလီၤ. လၢတၢ်ဒုးအိၣ် ကသံၣ်ဒိသဒါ တက တီၢ်ယီ လုၤဆူၣ်ညါ ယုာ်ဒီးဖိသ့ၣ် လၢအဘၣ် တၢ်ဆါလီၤကျွဲ အိၣ်တ အိၣ်လီၤ. မ့ၢ်ထံၣ်လၢ အိၣ်ဒီး ပကူ

စါယါဘျီန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်လီၤ” အဂီၢ်စဲး ဘၣ် ခုၣ်အဲၣ်စံၣ်- ကညီတၢ်ကစီၣ် ဖဲလၢယုၤလဲၣ် ၁၉ သီအနံၤ န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ ဖၣ်ပုၣ်ဟီၣ် ကဝီၤအပူၤ တၢ်ဆါလၢ အလီၤကဲဒ် တၢ်ဆါလီၤကျွဲ အသိးအံၤ တၢ်ထံၣ် န့ၢ်အီၤလၢ ဖိသ့ၣ် ၇ ဂၤအအိၣ် ဒီး တၢ်ဆါဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဆါလီၤကျွဲစါ တဖၣ်စါန့ၣ် တၢ်တပာ်ဂၢ် ဟံၣ်ကျဲၤ အံၤ ဒီးဘၣ်ဒီး ကတီၢ်အံၤ အိၣ်ဒ်လၢ တၢ် မၤကွၢ်အပတီၢ်အဂီၢ် စီၤဂ့ၤကွီၣ် တဲ အါထီၣ်ဝဲ န့ၣ်လီၤ.

► ကဘျီပုၤ(၁) “တၢ်မ့ၢ်တၢ်ရၢၣ်တၢ်လဲၣ်ကျိၤ” တၢ်မိၣ်ထွဲ

တၢ်ထီၣ်လီၤဆူၣ် သးဘၣ်ဒီး မ့ၢ်လဲၣ် ဒုၣ်ဒ်အံၤန့ၣ် တၢ်မ့ၢ်တၢ်ရၢၣ် တၢ်လဲၣ် ကျဲအံၤ တတုၤနီတပုၤဘၣ် ဒီးလၢ ခံကတၢ် ကလဲၣ်ကတၢ်အသး ဒ် အံၤလီၤ” အဂီၢ်စဲးဘၣ် ခုၣ်အဲၣ်စံၣ်- ကညီတၢ်ကစီၣ် န့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢ အပူၤကွၢ် ၂၀၁၈ န့ၣ်, လါစဲးပထုဘၣ်ကတီၢ် တၢ်ကလီၤ ဟ့ၣ်ဒုးအိၣ် ဖိသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ဆါလီၤ ကျဲကသံၣ် တၢ်ဒိသဒါလၢ ဖၣ်ပုၣ်- မ့ၢ်တြီၤဟီၣ် ကဝီၤအပူၤ ကမးမိၣ်- ဖၣ်ပုၣ်သိလ့ၣ် ကျဲဒ်တကျိၤ, ပုၤလဲၣ် ကျိကၢ်နံၤ သဝီတဖၣ်, နးကွဲ- ဘံလုထံ ကျိကၢ်နံၤ သဝီသ့ၣ် တဖၣ်ဒီး ကဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ဖိသ့ၣ် ၁၅ န့ၣ်ဆူၣ်အဖိလၢဒီး ဘၣ်တၢ်တီခိၣ် ရဲၣ်မဲၤအီၤလၢ လီၤကဝီၤဆူၣ်ချ့ ပုၤ မၤတၢ်ဖိအဂၢၤ ၇၀ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပယီၤအသးမ့ၢ်ဒိၣ် တခါ မၤဝဲ တၢ်ဆိကတီၢ် ပတုာ်ဃာ် တၢ်ဒုးတၢ် ယၤလၢအအိၣ်ဒီး တၢ်ပနီၣ်ဃာ် တၢ်ဆါကတီၢ် လၢလါစူၤ ကီၢ်ဘျီ အတီၢ်ပုၤ လၢအသးတၢ်လီၤ ၅ တီၤ အဟီၣ်ကဝီၤအပူၤ ဘၣ်ဆၢ, မၤဆူၣ် တဖၣ် ဟံၣ်ပျီထီၣ်အသးကိးတၢ်လၢ တၢ် ဒုးအိၣ်ကသံၣ် ဒိသဒါဘျီဝဲအံၤ အဂီၢ် သ့ၣ်ညါ ဘၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်မၤ ဒ်န့ၣ်ကတီၢ် ကညီ ကီၢ်စဲၣ် ကီၢ်ပဒိၣ် ဆူၣ်ချ့ဝဲကျိၤတ ကမၤ ကမၤစၢၤဝဲ ကသံၣ်ကသိတၢ် လိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး ထၢၣ်ဝဲချ့ ဆူၣ်ချ့ ပုၤမၤတၢ်ဖိကရူၢ် BPHWT, ကီၢ်သူ လုၤ ဆူၣ်ချ့မၤစၢၤကျိၤ KDHW သ့ၣ် တဖၣ် ဟံၣ်ပျီထီၣ်အသးကိးတၢ်လၢ တၢ် ဒုးအိၣ်ကသံၣ် ဒိသဒါဘျီဝဲအံၤ အဂီၢ် သ့ၣ်ညါ ဘၣ်လီၤ. ကီၢ်ပဒိၣ် ဆူၣ်ချ့ဝဲကျိၤ တ ကမၤမၤစၢၤဝဲ တၢ် ဆါလီၤကျွဲ ကသံၣ်တၢ်ဒိသဒါအံၤ လၢ ကညီကီၢ်စဲၣ်ပုၤ ကီၢ်ဆၢ ၇ ဘျီဃာ်ဒီးတၢ်ဆါ ကဘၣ်ကူဘၣ်ကံ တၢ်သ့ တၢ်လီၤတဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် တလၢကီၢ်စဲၣ်အပူၤ ကီၢ်ဆၢ-၃ ဘျီ, ပကိးကီၢ်ခိၣ် အပူၤ ကီၢ်ဆၢ -၂ ဘျီ, ခဲလၢဟံၣ်ပျီ ကီၢ်ဆၢ- ၁၂ ဘျီအံၤအဂီၢ် ကီၢ်ပဒိၣ် ဆူၣ် ချ့ဝဲကျိၤတကမၤ စဲးတုာ်ဟံၣ် န့ၣ် လီၤ.

အနံၤ ကီၢ်အမဲၣ်ရကမၤဒိၣ် အထံၣ် ကီၢ်ဂၤ ကီၢ်တီၣ်ဝဲကျိၤ ဟံးန့ၢ် ဂ့ၢ်ဝဲ ကျဲအံၤ တတုၤနီတပုၤဘၣ် ဒီးလၢ ခံကတၢ် ကလဲၣ်ကတၢ်အသး ဒ် အံၤလီၤ” အဂီၢ်စဲးဘၣ် ခုၣ်အဲၣ်စံၣ်- ကညီတၢ်ကစီၣ် န့ၣ်လီၤ. အသးဒိၣ်ဒိၣ် ၄ ဂၤ အဖိခိၣ် တၢ်ဂ့ၢ် အံၤန့ၣ် IKO သးလီၤပလီာ် ဆိၣ်ထွဲ ပိာ်ထွဲ အ ခံအဂီၢ်, ဒ်န့ၣ်အသိး IKO ဆိၣ်တရ ထီၣ်န့ၢ် ထံကီၢ်ဂ့ၤကတဖၣ် အခဲလၢ ကဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝဲ ကျဲအံၤ တၢ်လၢ ကီၢ်ပယီၤ အသးဒိၣ်ဒိၣ်ဒုးန့ၢ် အဖိခိၣ် ဒ်ကီၢ်အမဲၣ်ရကမၤ မၤဝဲအသိး အဂီၢ်စဲး ဝဲန့ၣ်လီၤ.

IKO တၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဒိၣ်လၢ တၢ် မၤအီၤ ၃ သီအတီၢ်ပုၤအံၤ ချာ်စး ၇၀ ဂၤ အိၣ်ဟဲလၢ ထံကီၢ် ၃၃ ဘျီ အံၤ ဟဲထီၣ်ဝဲဒုၣ်ဒီး တၢ်ကွၢ် သမံ သမိး ကဒါက့ၤ တကီၢ်ခါ တၢ်မၤ ဝဲကီၢ်ပယီၤထံလီၤကီၢ်ပုၤ တၢ်မ့ၢ် တၢ်ရၢၣ် အတၢ်အိၣ်သးအဂီၢ်တဖၣ်, တၢ်ကွၢ်ထီၣ် သတြီၤက့ၤ ကီၢ်ပယီၤ ပဒိၣ် ဟံၣ်လီၤ ဃာ်ဝဲ ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် တၢ်ဘျီသဲးဒီး ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ် ပဒိၣ် ဟံၣ်လီၤဃာ်ဝဲ ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ် ဘျီသဲးဒီးခါအံၤ အတၢ်ဂ့ၢ်, ဒီး တၢ်ကွၢ်သမံသမိး တဲသကိးဝဲ ဟီၣ် ခိၣ်ကပံာ် တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢ အဟဲကဲထီၣ် အသးလၢ ကညီကီၢ်စဲၣ်ပုၤ အတၢ် ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီး တကးဘၣ် အမဲၣ်ညါ တၢ်တၢ်ပိာ် တဲသကိးစ့ၢ်ကိးဝဲ ကညီ တၢ်ကရၢ ကရီ အိၣ်လၢ ကီၢ်ချ့ဒီး ကီၢ်ပုၤတဖၣ် ကဖိၣ်လိာ်စု မၤသးကိး တၢ်ဂ့ၤတၢ်ဘၣ် ဘၣ် ကသ့လၢ ကျဲဒ်လဲၣ် အဂီၢ်, ဒ်သိးဒီး ထံကီၢ်ဂၤ တဖၣ် ကသ့ၣ် ညါအါထီၣ်ဘၣ်ဝဲ ကညီ ကလုာ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီး ကန့ၢ်ပၢ် ဒိသ့ၣ် ဒိသးန့ၢ်တၢ်လၢ ကညီဖိတဖၣ် အဂီၢ် ကသ့လၢ ကျဲဒ်လဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ် တၢ်တဲသကိးဒီး ဟံၣ်လီၤဝဲတၢ်ဆါ တဲာ်လၢတၢ်အိၣ်ဖိၣ် ဘျီဝဲအံၤ န့ၣ် လီၤ.

“လၢခူး” မ့ၢ်ဝဲတၢ်စူၤခါ, တၢ်အာၣ်တၢ်ခံးမ့ၢ်ခိၣ် စူၤထံၣ်ခိၣ်ယိၣ်ယွၤ, တၢ်လဲၤတၢ်ကွၢ် ကိၣ်ခဲဝဲအဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ. လၢခူးအမူခိၣ်စူၤထံၣ်တဖၣ် တဖၣ်ဖဲ ဟံၣ်စိၣ်န့ၣ် ပှၢ်တၢ်ခူၣ် တၢ်ကဘေးဒီး တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအဂီၢ် အမူခိၣ် ထံၣ်စီၤန့ၣ်ဘၣ်. ဟံၣ်စိၣ်န့ၣ်ပှၢ်ဒီး တၢ်အိၣ်အတၢ်သးအး မဲၣ်ထံၣ်တဖၣ် လၢပပှၢ်ကညီၣ် တကလုာ်အံၤအဂီၢ် စ့ၢ်ကိးလီၤ. အဂီၢ်ဒ်အံၤ လၢခူးမ့ၢ်လၢတလၢလၢ အဒုး သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၢ်ပှၢ် ကလုာ်ကညီၣ်တကလုာ်အံၤ လၢ ပကီၢ်ခိၣ် စီၤဘေးအူကွဲး, သုးခိၣ်က့ၢ်စဲခဲၣ် ဃုာ်ဒီးခိၣ်န့ၣ် သိၣ်ခူၤလၢ ဘၣ်လုာ်ထီၣ်ကွဲး အသးသမူဒီး အနီၣ်ခိၣ်က့ၢ် ဂီၤလၢ အထံကီၢ်ဒီး အပှၢ်ကလုာ်တဖၣ်အဂီၢ် အယိၣ်န့ၣ် လီၤ. လၢခူးမ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ် လီၤဆိလၢ အမ့ၢ်ဝဲပှၢ်ပှၢ် ယိၤ “ကညီၣ်မၤထူၤရူၤန့ၣ်” လၢကညီၣ် ဒီကလုာ်ညါ အဂီၢ်အယိၣ် သးအိၣ်ဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ် လိာ်က့ၢ်ပှၢ်သးလၢ ပကီၢ်ခိၣ် စီၤဘေးအူကွဲးအဂီၢ် တစဲးမ့ၢ်ဒ်သး ကညီၣ်သးစၢ်ဖိ လၢစီၤခဲအံၤတဖၣ် ကသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. စီၤဘေးအူကွဲး မ့ၢ်ပှၢ်ထံထံၣ်စူၤဖိ, အိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ် လၢပသံၣ်တၢ်ပာ် ဘဲကယဲးသဝီ ဖဲ ၁၉၀၃ နံၣ် လၢအိး ကထီၣ်ဘၣ် ၇ သီန့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပီၢ်မ့ၢ် သးပှၢ်စီၤသ့ၣ် မ့ၢ်ကွဲး ဒီး သးပှၢ်မ့ၢ်နီၣ်အုၤန့ၣ်လီၤ. စီၤသ့ၣ်မ့ၢ်ကွဲး မ့ၢ်သဝီသးပှၢ်တကလုာ် အရူၤလိာ်မၤသကိးဘၣ်တၢ်ဒီး ကိၣ်လၢဝါမဲးဂျၢၣ်န့ၣ်ရဲၣ် သရၣ်ခိၣ်တဖၣ်ဘူးဘူးတၢ်တၢ်,

- ဘဲကယဲးန့ၣ်လီၤ. တုၤယိၤဖဲ ကွဲးပှၢ်ပှၢ်ကီၢ် ပယိၤအစီၤ ၁၉၄၃ နံၣ် ကညီၣ်ဒီး ပယိၤတၢ် သဘံၣ်သဘူၣ်ကဲထီၣ်, တၢ်မၤသံမၤဝီလိာ်သး ဒိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်အယိၣ် ပယိၤပဒိၣ် ပပှၢ်ခိၣ်န့ၢ်ဒီး ကညီၣ်ပဒိၣ် ပပှၢ်ခိၣ်န့ၢ်တဖၣ် ဘၣ်ဖိၣ်လိာ်စု မၤဘၣ်လိာ်ဘၣ်စးက့ၢ် တၢ်ကီၢ်ကီၢ် ခဲအဆၢကတီၢ် မ့ၢ်ဒီး လၢတၢ်လိာ်အဖီခိၣ် စီၤဘေးအူကွဲး ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. မၤက့ၢ်ပှၢ် ပှၢ်ကလုာ်ဂုၢ်ဝီ ထံၣ်ကီၢ်ကီၢ်သး တၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ် လၢအဝဲန့ၣ်လီၤမၤထံၣ်ကီၢ်ကီၢ်သး တၢ်ဖဲတၢ်မၤဒီး တုၤလၢ ၁၉၅၀ နံၣ်အဝဲ လုာ်ထီၣ်ကွဲးအသးသမူတစု ထံၣ်ကီၢ်ကီၢ်သးမူဒါ တၢ်ဖဲတၢ်မၤ လၢအမၤတၢ် ဘၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ..
- ၁. ဖဆပလ လိာ်လၢသးကရၢဖိ. (ဖဆပလ ဗဟို ဦးစီးအဖွဲ့ဝင်) ၁၉၄၅ နံၣ်.
- ၂. ကရၢခိၣ်(၂) (KSSC ကညီၣ်လိာ်ခါးသးကရၢ) ၁၉၄၅ နံၣ်.
- ၃. ကမံတံာ်ပှၢ်မၤစု(၂) (KCO ကညီၣ်လိာ်လၢသး ကရၢ) ၁၉၄၅ နံၣ်.
- ၄. ကိတိာ် (စၢ်ပှၢ်ဘၢ ဂျဲးစံအစီၤခါ ကီၢ်ပယိၤပဒိၣ်) ၁၉၄၆ နံၣ်.
- ၅. ကရၢခိၣ် (KNU ကညီၣ်ဒီကလုာ်စၢ်ဖိတၢ်ကရၢ) ၁၉၄၇ နံၣ်.
- ၆. ကိတိာ်ခိၣ်က့ၢ် (ကီၢ်သုလုာ်ပဒိၣ်) ၁၉၄၉ နံၣ်

political destiny

ကီၢ်ခိၣ် စီၤဘေးအူကွဲးမ့ၢ် ပှၢ်လၢအဲၣ်အပှၢ်ကလုာ်, တီဒီးအပှၢ်ကလုာ်, ဒ်သီးပပှၢ်ကလုာ် ကအိၣ်ဒီး အ “ကီၢ်စ့ၣ်လီၤဆိဒ်ဝဲလၢ ကစံၣ်ညီၣ်ပာ်လီၤဘၣ် အနီၣ် ကစၢ်သး လၢတၢ်သဘူၤပှၢ်” အဂီၢ်,ဒီးကဒီးန့ၣ်ဘၣ် “က လုာ်ခူၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ထံၣ်သီးတုၤသီးလိာ်သး” အဂီၢ် န့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤသးဒီး မၤတၢ်ဝဲအဂ့ၢ်ကတၢ် တုၤလၢ အတၢ် သါလီၤခဲ ကတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ် ပပှၢ်ကညီၣ်ဖိဒီ တကလုာ်ညါ အပှၢ်ပှၢ်ပှၢ်, ဒီးတၢ်ကသ့ၣ်နီၣ် မၤလၢ ကပိးဒီးအိၣ် “ကညီၣ်မၤထူၤရူၤ” တကအသိးလၢ အပှၢ် ကလုာ်အကျါ တုၤဆူပဖိစီၤလဲၤ စီၤကဟဲဆူညါ တစီၤ ဘၣ်တစီၤ န့ၣ်လီၤ.

အဲၣ်ဒီးမၤကတၢ်က့ၢ် ပကီၢ်ခိၣ်စီၤဘေးအူကွဲး အဂီၢ် လၢတၢ်ကွဲး အဖီလၢတခါအံၤလီၤ. တၢ်ကွဲးတခါအံၤ မ့ၢ် ဝဲ ကီၢ်ခိၣ်စီၤဘေးအူကွဲး အတၢ်ကွဲးလၢ ပယိၤကီၢ်, ဒီးဘၣ် တၢ်စဲက့ၢ်: ထုးထီၣ်အိၣ်ဖိ ကီၢ်ပယိၤ တၢ်သဘူၤန့ၣ် ဝံၤသီ သီ ၉ လၢ, လၢသရၣ်သ့ၣ်ထီၣ် အလံာ် “လွတ်လပ် ရေးလမ်းစဉ်စာအုပ်” အပူၤဒီးဘၣ်တၢ်ထုး ထီၣ်ရၢလီၤ အိၣ်ဖိ ၁၉၄၈ နံၣ်လါစဲးထုဘၣ် ၁၂ သီအန့ၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲ ယတၢ်ကွဲး ကျိးထံးန့ၢ်က့ၢ်အိၣ်ဖိ ကညီၣ်ကီၢ်, ဒီး လၢ အတၢ်ကွဲးအပူၤ ပကထံၣ်ဘၣ် ကီၢ်ခိၣ်စီၤဘေးအူကွဲး

န့ၣ် အတၢ်န့ၣ်အိၣ်အပဒိၣ်, အတၢ်အဲၣ်ဘၣ်အပဒိၣ်, က ဒိၣ်ထီၣ် အါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်လၢအဒီးန့ၣ်ဘၣ် တၢ်အဲၣ် တၢ်ကွဲးလၢ အထံဖိကီၢ်ဖိ အအိၣ်တဖၣ်န့ၣ်, ကလဲၤခိ ကဲကွဲးဝဲ အတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢ ကဟဲဘၣ်သကါအီၤတဖၣ် လၢ ကျဲညါကဒ်အယိၣ် ကကဲထီၣ်ဝဲပဒိၣ်လၢ အအိၣ်ကါ ဆိးကျၢၤ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢ တၢ်န့ၣ်အယိၣ် ပဒိၣ်တဖၣ် လၢ မ့ၢ်အဲၣ်ဒီး အိၣ်ကါဆိးကျၢၤ ယံာ်ယံာ်ထာထာတဖၣ် လၢ လၢန့ၣ် ကဘၣ်မၤဝဲဒ်သီး ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲ ထံဖိကီၢ်ဖိ အတၢ်အဲၣ်လၢ အဆိန့ၣ်လီၤ .

၂. ထံဖိကီၢ်ဖိ အတၢ်ပးကဲ (လူထုရဲ, ကြညီညါခြင်း)

ပဒိၣ်တဖၣ် အတၢ်ပတၢ်ပြုး ကကါကျၢၤအဂီၢ် မူဒါ ဖးဒိၣ်တမံၤလၢ တၢ်ကဘၣ်မၤအိၣ်မ့ၢ်ဝဲ ကဘၣ်ယုထာ ထီၣ်ကမုၢ် အခါစးလၢ ဒီထံဒီကီၢ်အဂီၢ် လၢကျဲ တီကျဲလီၤအပူၤ ဒီးထံကီၢ်ခါးစးလၢ ကမုၢ်န့ၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီး ကမုၢ်ယုထာထီၣ်အီၤတဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်ကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ် ဝဲဂံၢ်ခိၣ်ထံး သဲးစးတၢ်ဘျၢ. ဒီးထံကီၢ်အတၢ်ပတၢ်ပြုး ဂံၢ်ခိၣ်ထံးသဲးစး တၢ်ဘျၢလၢတၢ်ကွဲးထုးထီၣ်အီၤ တခါ အံၤ ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် ကဘၣ်ဒီကန့ၣ်လုာ် ပိာ်မၤထွဲအီၤ လီၤတၢ်လီၤဆဲး ကိးနီၣ်ဂၢဒီးန့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်လၢထံဖိကီၢ်ဖိ န့ၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီး ယုထာပာ်ထီၣ်အီၤတဖၣ် န့ၣ်စ့ၢ်ကိး ကဘၣ် ပတၢ်ပြုးတၢ် တီတီလီၤလီၤဒ် ထံကီၢ်ပာ်လီၤယၢ်ဝဲဂံၢ်

စီၤဘေးအူကွဲး

ပဒိၣ်လၢ အိၣ်ကါဆိးကျၢၤ

ဒီး တံနိ (သဝီတါ)

ရဲၣ်က့ၢ်မၤန့ၢ်တၢ်လၢ ခူဖိသဝီဖိဒီး ပဒိၣ်ပပှၢ်အဘၣ်စၢၤ, မ့ၢ်ပှၢ်ထုးတီၤ အိၣ်ဒီးစံာ်လီၢ် န့ၣ်လီၢ်အုၤခါလၢ အကထီ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟဲကွဲးကိးဖးဒိၣ် (ဟိုၣ်ဒီးကြီးကျွဲးဒီး) ဒီတ ကိးညါန့ၣ်မ့ၢ်အတၢ်လီၤ တၢ်ဆၢကတီၢ် ဖဲအဲကလံးပဒိၣ် ပကီၢ်ပယိၤအစီၤခါ ပှၢ်တကလုာ်လၢလၢ အဟ့ၣ်ကိးအခိ (ကျွဲးန့ၣ်အခွဲးတံဆိပံတော်ခေါင်း) မ့ၢ်န့ၣ်, ပာဘၣ်ဝဲ ကိးတဘၣ်န့ၣ် ဒ်အနီၣ်ကစၢ်အတၢ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ် တခါအံၤ ပှၢ်သ့ၣ်ညါအီၤဖျၢၣ်ဒိၣ် စီၤဘေးအူကွဲး အဖီမ့ၢ် နီၣ်သဲလဲမၤကွဲး ကွဲးက့ၢ်အဖီ အဖုအဟံၣ်ဖိ ယီဖိအဂီၢ်မး တၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်က့ၢ်ဒ် န့ၢ်ဂ့ၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်စီၤ ဘေးအူကွဲး သံဝဲအလီၢ်ခဲ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လီၤကွဲးဝဲခဲလၢာ် အဂီၢ်, နီၣ်သဲလဲမၤကွဲးစဲးဝဲဒ် န့ၣ်လီၤ.

- လၢယုၤ ၁၄ သီ.
- ၇. သုးခိၣ်ကျၢၢ် (ကီၢ်သုလုာ်သးတၢ်ပာ် CAS-K) ၁၉၄၉န့ၣ်, လါစဲးပထုဘၣ် ၂၀ သီန့ၣ်လီၤ.

စီၤဘေးအူကွဲး အတၢ်ကတိၤ မၤလိာ်ထွဲဒီး တၢ်ဘျၢ (၄)ထံၣ်

ကညီၣ်တၢ်ပာ်ဆၢ ကမၤန့ၢ်တၢ်အဂီၢ် တၢ်ကတိၤ လုာ်ခိၣ် ပှၢ်ခိၣ်လၢ ပကီၢ်ခိၣ်စီၤဘေးအူကွဲး ဟံတၢ်န့ၢ်ပှၢ်တဖၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ..

- ကညီၣ်တၢ်ပာ်ဆၢအံၤ မ့ၢ်အိၣ်ထံးအကတၢ် တ ဘျီဒီး အလီၢ်ခဲကတၢ်တဘျီလီၤ.
  - ကညီၣ်ဖိသ့ၣ်စၢ, သုမ့ၢ်သးလီ သုထံသုကီၢ်ဒီး မၤ ဒ်သီး ပယိၤအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်သု ထံသုကီၢ်အဂီၢ်တက့ၢ်. ပယိၤ သ့ၣ်စၢ, သုမ့ၢ်တအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ် ပှၢ်ကညီၣ်လၢ အထံအကီၢ် ဘၣ်န့ၣ်မၤဒ်သီး ပှၢ်ကညီၣ်ဖိ သု တအဲၣ်ဒီးယု အထံအကီၢ် ဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
  - မ့ၢ်တမ့ၢ်လၢ ကညီၣ်တၢ်ပာ်ဆၢဖဲ ခဲလၢာ်လဲၤလီၤဆူ ဝှံတက့ၢ်ဒီး ဒီးလီၤအကီၢ်လၢ ခုၣ်ဒါကကျိ တံာ် အီၤအဂီၢ် ဘၣ်န့ၣ်, ကညီၣ်တၢ်ပာ်ဆၢအံၤ ယၢ်ကွဲး ဝဲ တသုလုာ်တက့ၢ် ဘၣ်.
  - ကညီၣ်ဖိ ကန့ၢ်ဘၣ်က့ၢ် အထံအကီၢ်ဂီၢ် န့ၣ်က့ၢ်အိၣ် သၢဘိ..
- (၁) မ့ၢ်လၢ ခုၣ်ဒါတဖၣ် အသးအိၣ်သးကညီၣ်ဒီး ဟ့ၣ်ပှၢ်အယိၣ်.
- (၂) မ့ၢ်လၢ ပဒုးမၤန့ၢ် တၢ်အယိၣ်.
- (၃) မ့ၢ်လၢ ထံၣ်ကီၢ်ကီၢ်သး အတၢ်အိၣ်သးတဖၣ် ဆိၣ်သန့း ဆိတလဲက့ၢ်တၢ် အယိၣ် န့ၣ် လီၤ.
- ၁၉၅၀ နံၣ်, ဖျၢၣ်ပျီခိၣ်ကရဲး တၢ်အိၣ်ဖျၢၣ်အခါ အဝဲ ပာ်လီၢ်ဆုၣ်နီၣ်ဒီး ကတိၤလီၤဝဲလၢ ထးတဖၣ်အံၤပာ် ဟံ လီၤဝဲ တၢ်ဘျၢ ၄ ထံၣ်လၢမ့ၢ်ဝဲ..
- (၁) တဘၣ်ကတိၤ တၢ်ပာ်လီၤစုကဝဲအဂီၢ်တဂ့ၢ်. For us, surrender is out of question
- (၂) ကညီၣ်ကီၢ် တၢ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါ ပးကဲအီၤတုၤအံၤ လၢလၢပှၢ်ပှၢ်. The recognition of the Karen State must be completed
- (၃) ကညီၣ်ဖိ တၢ်စုကဝဲ ကဘၣ်အိၣ်လၢ ကညီၣ်ဖိ အစုပူၤ. We shall retain our arms
- (၄) ကညီၣ်ဖိ အဘျီအတီၢ် ကညီၣ်ဖိကစံၣ်ညီၣ်ဒ် အတၢ်ဒ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. We shall decide our own

အတၢ်ထံၣ် အတၢ်ပာ်သးဘၣ်ဃး ပဒိၣ်လၢ ထံဖိကီၢ်ဖိအဲၣ် အံၤ ပဒိၣ်လၢထံဖိကီၢ်ဖိမးမ့ၢ်ဒီး သးန့ၣ်အသးလၢအံၤ ဒီး ပဒိၣ်လၢအအိၣ်ကါဆိးကျၢၤ တဖၣ်န့ၣ်ကဘၣ် အိၣ်ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်မၤန့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ် အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

ပဒိၣ်လၢ အအိၣ်ကါဆိးကျၢၤ (ခိုင်မြဲတည်တံ့သော အစိုးရ) လၢ...စီၤဘေးအူကွဲး

ပှၢ်တကလုာ်လၢမ့ၢ် တအိၣ်ဒီး အနီၣ်ကစၢ် အထံ အကီၢ်ဒ်ဝဲလီၤ လီၤဆိဆိဘၣ်န့ၣ်, ပှၢ်ကတုၢ်လိာ် ဟံ ပနီၣ်အီၤလၢ အမ့ၢ်ကလုာ်ခူၣ် ဖးဒိၣ်တဖၣ် Nation န့ၣ် တမ့ၢ်ကသ့ဘၣ်. အဂီၢ်ဒ်လဲၣ်, မ့ၢ်လၢ အဝဲသ့ၣ်တအိၣ်ဒီး အနီၣ်ကစၢ်အလိၣ်အပတၢ်, ကပာ်ကပြုးလီၤအနီၣ်ကစၢ် အသးဒ်ဝဲန့ၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ် ယာ်တအိၣ်ဘၣ်, ဒီးဘၣ် အိၣ်ဝဲလၢ ကလုာ်ကတဖၣ်အတၢ် ပတၢ်ပြုးအဖီလၢ အယိၣ်လီၤ ပှၢ်တကလုာ်လၢ အအိၣ်ဝဲဒ်ဒီး အနီၣ်ကစၢ် အထံအကီၢ် ဒ်ကယၢ်, ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်တအိၣ်ဒီး အလိၣ် အပတၢ် ကပာ်ကဆူ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ် တခါ, ကမ့ၢ်ဒ်တၢ် ပှၢ်တကလုာ်လၢ တဂီၤတသိၣ်ဘၣ် ဒီးအဝဲသ့ၣ် ကဘၣ် အိၣ်မ့ၢ်ဒ်အပတၢ် ဖျၢၣ်ပျီကီၢ်ဖိလၢ ပှၢ်ကလုာ်အဂၢၤ တဖၣ်အတၢ်ပာ်ဆူအီၤ အဖီလၢန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၣ်ဒီး ပှၢ်တကလုာ်လၢ အအိၣ်ဒီးအနီၣ်ကစၢ် အထံအကီၢ်, ပှၢ်တကလုာ်လၢအအိၣ်ဒီး အနီၣ်ကစၢ် တၢ်ပတၢ်ပြုးတဖၣ်န့ၣ်, ဒ်သီးဒီး ကလုာ်ကတဖၣ်အိၣ်ပာ် ဟံးဆူၣ်ပာ်ဆူၣ်အီၤ သုတန့ၢ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်, အဝဲသ့ၣ်က ဘၣ်အိၣ်ဒီး “ပဒိၣ်တဖၣ်လၢ အအိၣ်ကါဆိးကျၢၤ” ကန့ၢ် အဂီၢ် အဝဲသ့ၣ်အနီၣ်ကစၢ်ဒ် ဝဲကဘၣ်ဂဲလိာ် ထး ဂံၢ်ထးဘါဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်လၢမ့ၢ်အိၣ်ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်မၤပှၢ် သၢမံၤလၢ အဖီလၢတဖၣ်အံၤန့ၣ် ကမ့ၢ်ဝဲပဒိၣ်တဖၣ်လၢအ အိၣ်ဒီး “တၢ်အိၣ်ကါဆိးကျၢၤ” လၢတၢ်ဆၢကတီၢ် ယံာ် ယံာ်ထာထာ န့ၣ်လီၤ.

၁. ထံဖိကီၢ်ဖိတၢ်အဲၣ် (လူထုမေတ္တာ)

ပဒိၣ်လၢ အပတၢ်ပြုး တၢ်တဖၣ်လၢလၢ အမူဒါ ဖးဒိၣ်လၢ ကဘၣ်မၤဝဲအဆိကတၢ် တမံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ “ထံလီၢ်ကီၢ်ပှၢ်ကဘၣ် အိၣ်ဒီး တၢ်ဂါတၢ်ဘျီတၢ်ဘၣ် တၢ်ဘၢ” န့ၣ်လီၤ. ထံလီၢ်ကီၢ်ပှၢ် မ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ် ဘၢ တၢ်ဂါတၢ်ဘျီ မ့ၢ်ဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် အသးသမူ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ ကအိၣ်ဝဲ, ဒီးကမံးဘၣ်မၤဘၣ်တၢ် လၢတၢ်သဘူၤတၢ်သ့ၣ် မ့ၢ်သးခုၣ်အပူၤ, ကအိၣ်ဝဲဒီး တၢ်အိၣ်ကုာ်အိၣ်ပှၢ်အယိၣ်, လၢထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် အသးပှၢ်

ဒိၣ်ထံး တၢ်ဘျၢသဲးစးအသိး လီၤတၢ်လီၤဆဲးမ့ၢ်ဒီး က ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲ ထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်အဲၣ်, အတၢ်ပးကဲအီၤန့ၣ် လီၤ. မ့ၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ထံဖိ ကီၢ်ဖိအတၢ်ပာ်ကဲမ့ၢ်ဒီး အဝဲ သ့ၣ် ကကဲထီၣ်ဝဲပဒိၣ်လၢ အအိၣ်ကါဆိးကျၢၤတဖၣ်န့ၣ် လီၤ.

ပဒိၣ်လၢ အကွဲးမဲာ်ခိၣ်ထံး အါစူၤတၢ်, အိၣ်ခိၣ်ဖးလၢာ် ဆွဲး, အိၣ်ကဘျဲးကဘျဲးတၢ်တဖၣ်န့ၣ်, ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲ ကမုၢ် အတၢ်အဲၣ်အတၢ်ပးကဲအီၤ ထံတစီၤတလီၢ်ဖိဖိ ဒီး လၢခဲက့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်လၢ တဒီးန့ၣ်ဘၣ် က့ၢ်လၢထံဖိကီၢ်ဖိ အတၢ်ဆိၣ်ထွဲ အိၣ်ပှၢ်အီၤလၢဘၣ်အယိၣ်, အတၢ်ပတၢ်ပြုး စ့ၢ်ကိး အလီၢ်ခဲကတၢ် န့ၣ် ကလီၤပှၢ်ပးဂီၤကွဲး န့ၢ်အီၤ န့ၣ်လီၤ.

၃. တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်တၢ်န့ၣ်န့ၣ်အီၤ ကဘၣ်သ့ (လုံခြုံမှုအတွက် စိတ်ချရခြင်း)

ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် ကအိၣ်ဆိး ဖဲးမၤဘၣ်တၢ်လၢ အတၢ်အိၣ်မူပူၤဘၣ်ဘၣ် ဘၢဘၢအဂီၢ် ပဒိၣ်လၢ အပတၢ်ပြုးတၢ်တဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်ရဲၣ်က့ၢ်န့ၢ် တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢ ထံဖိ ကီၢ်ဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကဘၣ် ကြိသဒါန့ၢ် ထံဖိကီၢ်ဖိ တဖၣ် အတၢ်အိၣ်မူလၢကပူၤဖျးဒီး တမ့ၢ်တမ့ၢ်, ပှၢ်ပူ ထီၣ်လီထီၣ်တၢ်, ပှၢ်အပှၢ်သီတဖၣ် အစုပူၤတကးဒီးဘၣ် ကဘၣ်ကြိသဒါဝဲ အထံအကီၢ်ဒီတဘၣ်ညါ ဒ်သီးဒီး ထံကီၢ်ဂုၤမၤဟဲဒုး ဟံးန့ၢ်ပှၢ် အီၤသုတန့ၢ်တဂ့ၢ်ဒီး ထံဖိ ကီၢ်ဖိတဖၣ် ကအိၣ်ဘၣ်ဝဲလၢ တၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်သးခုၣ်ပူၤ ဘၣ် ဘၣ်ဘၢဘၢအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ထံဖိကီၢ်ဖိ တဖၣ်မ့ၢ်တအိၣ် မူဘၣ်ဝဲလၢ တၢ်အိၣ်မူဘၣ် ဘၣ်ဘၢဘၢအပူၤဘၣ်န့ၣ်, အတၢ်န့ၣ်န့ၣ်အိၣ်ပဒိၣ် တဖၣ်န့ၣ် တအိၣ်လၢဘၣ်ဒီး ကဲထီၣ်က့ၢ်တၢ်မၤဘၣ်ဒီက့ၢ်ဝဲ ထံကီၢ်အတၢ်ပတၢ်ပြုး သုဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

ပဒိၣ်လၢ အပတၢ်ပြုးတၢ်တဖၣ်လၢလၢ မ့ၢ်အိၣ်ဒီး အရူၢ်သးသၢမံၤ ဒ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်လၢထးအံၤန့ၣ်, ကဒီး န့ၢ်ဝဲ ထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်အဲၣ်, ထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်န့ၣ်န့ၣ်အီၤ, ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် န့ၣ်ကအိၣ်ဒီး ဒီးသးန့ၣ်အသးလၢ ပ ဒိၣ်တဖၣ်အံၤ အတၢ်ပတၢ်ဆူ အဖီလၢလၢတၢ်သ့ၣ်မ့ၢ် သးမံအပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ် ကုာ်အိၣ်ပှၢ်, တၢ်ပှၢ်တၢ်ဆါတဖၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်အပှၢ်က လဲၤလၢ အပှၢ်ဘၣ်ဘၣ်ဒီး ကကဲထီၣ်ဝဲ ထံကီၢ်လၢအလဲၤ ထီၣ်လဲၤထီၣ်တဘျီအယိၣ်, ပဒိၣ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ် အိၣ်ဒီးကဲ ထီၣ်ဘၣ်သး “ပဒိၣ်လၢအအိၣ်ကါဆိးကျၢၤ” န့ၣ်ကဘၣ် ဟံးဃာ်ကျၢၤဒီး လုာ်ပိာ်မၤထွဲဝဲဒ် တၢ်ဂ့ၢ်မၤပှၢ်သၢမံၤလၢ တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢ ထးအသိးအံၤလီၤ န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကွဲး ဒုးနီၣ်ပာ်အီၤ န့ၣ်လီၤ.

ဒုးသးဝံင် တၢ်မၤနၢၤထီၤ

အိၣ်တၢ်မၤကိၢ်အိၣ်ထီၣ်လၢ...
သုၤလၢနီၣ်မံၤဖိ

ဖဲအိၣ်ကူၣ်လၢတဆံၣ်
မၤထူၤရၤကွဲးလီၤန့ၣ်မံၤ
မုၢ်ဆူၣ်ဝါဝါတဝါဝါ
ဒုၣ်ဒါပံၤကဝါနီၣ်န့ၣ်
စုကဝဲလၢန့ၣ်ပူၤ
ဂုၣ်တၢ်လံၤန့ၣ်သးသမုၢ်
မၤထူၤရၤသ့ၣ်ထံၣ်လီၤဆူၤ
စံာ်ဒဲဖိတဖျၢၣ်အပူၤ
ပကီၢ်ခိၣ်စိၤဘေးအူၤကွဲး
ဃုာ်ဒီးပသုးခိၣ်စဲခိၣ်
ခိဖျါလၢန့ၣ်တၢ်အိၣ်ပူၤ
န့ၣ်တၢ်သံၣ်န့ၣ်ဒုၣ်န့ၣ်

ပူၤကွဲးလံၤအိၣ်န့ၣ်အါလါ
န့ၣ်ဒီးန့ၣ်လၢပကျါ
လါအိၣ်ကူၣ်မုၢ်ခိၣ်စိၤထံၣ်
သယုာ်န့ၣ်ပသုးလီၤဘွဲး
တၢ်သးအုးအဲၣ်ထံၣ်ဖိ
အိၣ်ပျါလံၤလၢဖိကွဲးလီၤ
န့ၣ်အံၤမုၢ်ဟဲတုၤအိၣ်ပူၤ
လၢတၢ်အိၣ်ထံၣ်မ့ၢ်က့ၤန့ၣ်
ဃုာ်ဒီးသိၣ်မ့ၢ်ဒီးသိၣ်ဒု
ဟ့ၣ်ထီၣ်လံၤသုးသမုၢ်
ပဝဲလၢအိၣ်တၢ်တဖျၢၣ်
ဆိလီၤခိၣ်ယုၢ်ယိၣ်ထီၣ်န့ၣ်

ဆၢက့ၤတုၣ်ယဲၣ်ဒုၣ်ခဲအံၤ
ဆူၣ်မိၢ်ပံၤဖဲဖုလီၢ်မံၤ
ဖဲဖုဆုၣ်တုၢ်ဖဲဖဲစု
ဃုထံၣ်န့ၣ်ပကီၢ်သုၤလၢ
မိၢ်ပံၤဖဲဖုအိၣ်ဆိးလီၢ်
သံမူကဒုးန့ၣ်က့ၤအိၣ်
မံၤမိၢ်က့ၤဒီးမဲာ်ထံၣ်လီၤ
လၢပကီၢ်ကဲက့ၤပူၤကီၢ်
အိၣ်သးမံပဝဲတသ့
ဒုးန့ၣ်က့ၤပကီၢ်သ့ဘျုး
ဒ်မၤထူၤရၤဒါလီၤက့ၤ
ကိးဂၤဒဲးပိာ်ထီၣ်ပဝဲ

နီၣ်တယၢ်ထုၣ်တတၢ်အံၤ
ပာ်ပျါတၢ်သးအုးမုၢ်န့ၣ်
ပူၤလၢအဲၣ်ကလုာ်ထံၣ်ကီၢ်
ဟ့ၣ်လီၤလံၤအသးနီၣ်နီၣ်
ပသုၣ်နီၣ်က့ၤသ့ဒိၣ်မး
လၢပကီၢ်သ့ၣ်ကလီၤသး
ခဲအံၤပအာ်လီၤက့ၤန့ၣ်
ထံၣ်ကီၢ်နီၣ်တယၢ်ဖိလၢာ်
ကီၢ်သုၤလၢဖိမုၢ်ဖိခွါ
ဟံးထီၣ်သကိးပမုၢ်ဒါ
အိၣ်ဃုၤဖိက့ၤန့ၣ်ဒီးယၢ
ဒုးသးဝံင်တၢ်မၤနၢၤထီၤ

ပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဖိ (၂၀၀)ဘျုးက့ၤလီၤကဒီးဆူ အနီၣ်ကစၢ်အလီၢ်အကျဲ

လၢယုၤလဲၣ် ၃ သီ, ၂၀၁၉ န့ၣ်

ကီၢ်ကွဲးတဲာ် - ကီၢ်ပယီၤထံ
ကီၢ်ခဲဘၣ် အပဒိၣ် တၢ်သးလီၤပ
လိာ်အဖိခိၣ် ကီၢ်ကွဲးတဲာ် အပူၤပူၤ
ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဖိလၢ ပံၤက့ၤလီၤလၢ
ကီၢ်ပယီၤပူၤ လၢနီၣ်ကစၢ် တၢ်ဘၣ်
သး ၄ ဘျုးတဘျီ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ အ
သိး ဖဲကတီၢ်အံၤ လၢဒဲကဝါ ၃ ဘၣ်
အပူၤပူၤနီၣ်ကီၢ် ၂၇၆ ဂၤ က့ၤလီၤဝဲန့ၣ်
လီၤ

ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲ ဖဲကဝါလၢ အ
မုၢ် မဲာ်လး, အူပုၤ, နီၣ်ဖိအပူၤ ကီၢ်
ပယီၤ ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဖိတဖျၢၣ်အံၤ ဘၣ်
တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ နီၣ်အီၤလၢ ကီၢ်ကွဲးတဲာ်
တၢ်ကွဲးထွဲ ပုၤန့ၣ်လီၤဟးထီၣ် ဝဲ
ကျဲၤဂီၢ်ဒီး ဟံးနီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ် ပုၤဘၣ်
ကိဘၣ်ခဲ ဘိမုၢ်စာဖျိကရၢ UNHCR
သ့ၣ်တဖျၢၣ်ဒီး ဖဲလၢယုၤ ၁ သီအနံၤ
ပူၤနီၣ်ကီၢ် ၁၅၅ ဂၤ ဖဲလၢယုၤ ၃ သီ
အနံၤ ပူၤနီၣ်ကီၢ် ၁၁၉ ဂၤ သ့ၣ်တ
ဖျၢၣ်ဟဲက့ၤလီၤ ဖဲနီၣ်ကီၢ် ၁ မဲာ်ဆိး
-ရၤမတံတၢ်အဖိခိၣ် တဆိဝဲ ဘၣ်
တၢ်သကၢ်လီၤ အဝဲသ့ၣ်အခိၣ် ဖဲ
ရၤမတံ ကဝါဒု ၄, ကွဲးလိကွဲး
တၢ်လီၢ်န့ၣ်လီၤ

ပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဖိလၢ က့ၤလီၤ
တဖျၢၣ်အံၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်အိၣ် ခိးသကၢ်
အဝဲသ့ၣ်လၢ ကီၢ်ကွဲးတဲာ်ဂီၢ်ဝဲ ကီၢ်
ပယီၤမိာ်သီ, ကညီကီၢ်စဲၣ် တၢ်ဘၣ်
တၢ်ဘၢဒီး ကီၢ်ဆၢပူၤဂီၢ်ဝဲ ကိတီာ်,
တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤမၤစၢၤ ပုၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး
လၢ န့ၣ်ဆၢတၢ်ဘၣ်ဒိ ဘၣ်ထံးဝဲ
ကျဲၤ, ကီၢ်ဆၢဂီၢ်ဝဲဒီး ကလုာ်ခူၣ်
တၢ်ဂုၤ ထီၣ်ပသီထီၣ် ဝဲကျဲၤ, ရၤမ
တံတၢ် ဟဲဘျုးရဲၣ်ကျဲၤ ဝဲကျဲၤဒီး ဝဲ
ကျဲၤ ဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါတဖျၢၣ် ခိးသကၢ်
အဝဲသ့ၣ် န့ၣ်လီၤ

ရၤမတံ ကီၢ်ရဲၣ်တၢ်ဟဲတၢ်ဆုၢ်

တၢ်အူတုၣ်စ့ၣ်အိၣ် တဲာ် “လၢဆၢက
တီၢ်တခါ ကီၢ်ပူၤ တၢ်သဘၣ်သဘၣ်
အယိ ဘၣ်ပာ်တုၢ်ကွဲး နီၣ်ကစၢ်
လီၢ်ကျဲၤဒီး ကတီၢ်အံၤ ဟဲက့ၤလီၤ
ဒ်အံၤ အဖိခိၣ် သးဒုခိၣ်မးလီၤ ဟဲ
က့ၤတုၤ လၢနီၣ်ကစၢ် လီၢ်ကျဲၤဒ်အံၤ
ကီၢ်ပဒိၣ် တကပၤ တုၢ်လိာ်လၢ
တၢ်သးအိၣ်အ ပူၤလီၤ ပူၤကီၢ်ပယီၤဖိ
လၢဟဲက့ၤတဖျၢၣ် ကီၢ်ပဒိၣ် ဂံၢ်ခိၣ်
ထံး တၢ်ကရၢကရီ သ့ၣ်တဖျၢၣ်
ကမၤစၢၤဝဲလီၤ” အဂီၢ် တဲာ်လီၤဝဲ
တၢ်တုၢ်လိာ် တၢ်ရဲၣ်တၢ် ကျဲၤအပူၤ
န့ၣ်လီၤ

ကီၢ်ကွဲးတဲာ်- ကီၢ်ပယီၤကီၢ်
ဆၢ ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲ ဖဲကဝါ ၉ ဘၣ်အ
ပူၤပူၤဒဲကဝါဖိ သ့ၣ်တဖျၢၣ် ကတီၢ်အံၤ
တၢ်လဲၤဆူ ကီၢ်သၢဘၣ်တဘျီ တၢ်
ခွဲးတၢ်ယာ် တဖျၢၣ်စၢၤလီၤ တၢ်ဆိၣ်
ထွဲမၤစၢၤတဖျၢၣ် ဟဲစၢၤလီၤ တၢ်ကိတီာ်
ခဲတဖျၢၣ် သကၢ်ဘၣ်ခဲအယိ တၢ်
က့ၤဒုး အိၣ်ထီၣ် တၢ်တုၢ်လိာ်က့ၤ
အဝဲသ့ၣ် အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖျၢၣ်
ဒ်အံၤလီၤအဂီၢ် ကီၢ်ကွဲးတဲာ်ပူၤ
ကီၢ်ပယီၤ မိာ်သီခိၣ် အူမ့ၢ်မ့ၢ်သါ စံး
လီၤဝဲတၢ်တုၢ်လိာ် ပူၤက့ၤလီၤတဖျၢၣ်
အတၢ်ရဲၣ် တၢ်ကျဲၤအပူၤ န့ၣ်လီၤ

မးဖျိတုၤဒုၤလၢ အအိၣ်လၢ မိာ်
လးဒဲကဝါအပူၤ အနီၣ်တဆံ ဘၣ်
ဒီး ကက့ၤဆူ ကညီကီၢ်စဲၣ် ဖျၢၣ်ပူၤ
ကီၢ်ဆၢ ကမးမိာ်သဝီအံၤ ဝဲဝဲလၢ
“လၢ ဒဲကဝါအပူၤ ပူၤနီၣ်လီၤန့ၣ်ပူၤ
တၢ်အိၣ် တၢ်အိၣ်တဖျၢၣ် လၢပဟံၣ်ဖိ
ယိဖိအဂီၢ် တလၢတလီၣ်ဘၣ်ဒီး
ပဘၣ် ဃုမၤတၢ် ဒီးဘၣ်အိၣ် န့ၣ်လီၤ
ကီၢ်ကွဲးတဲာ်အပူၤ တၢ်ဖိၣ် ပူၤကညီ
တဖျၢၣ် အါထီၣ်အယိ ကဟးထီၣ်
ဃုမၤတၢ်အဂီၢ် တညီဘၣ်. ပဖိလၢ
ကအိၣ်ကွဲး တဖျၢၣ်အိၣ်ဝဲ လၢ သဝီ
အပူၤ တၢ်ဒုးတၢ်ယၢ တအိၣ်ဒ်လၢညါ

လၢဘၣ်အယိ ကက့ၤမၤ အိၣ်
တၢ်လၢ သဝီလီၤ” အဂီၢ်တဲာ် န့ၣ်
လီၤ

ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲ ဖိတဖျၢၣ်ဒီးန့ၣ်
ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ က့ၤဆူနီၣ်က
စၢ်လီၢ်ကျဲၤ လၢနီၣ်ကစၢ် တၢ်ဘၣ်သး
ဒီးဖဲ ၂၀၁၆ န့ၣ် လၢနီၣ်ဖိ ဘၣ်
ကိဘၣ်ခဲ ဒဲကဝါအပူၤ ပူၤနီၣ်ကီၢ် ၆၅
ဂၤဟဲ က့ၤလီၤဝဲ အဆိကတၢ်
တဘျီဝဲအ လီၢ်ခဲ အခဲအံၤပူၤဟဲလီၤ
ပူၤထီၣ်ဝဲ ၄ ဘျုးတဘျီလဲ န့ၣ်လီၤ

ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲ ဖိတဖျၢၣ် လၢအ
က့ၤကဒါက့ၤ ဆူအလီၢ်အကျဲ တဖျၢၣ်
န့ၣ် လၢတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအဂီၢ်, တၢ်
အိၣ်တၢ်အိၣ်အဂီၢ် UNHCR တကပၤ
IOM ကရူၢ်လၢအမုၢ် ကီၢ်ကွဲးတဲာ်
အပူၤထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤတၢ်သးလီၤသုးကျဲ
ကရူၢ်အံၤ မၤစၢၤဝဲ ပူၤကညီတက
တၢ် လဲၤတၢ်က့ၤအဂီၢ် ၁,၈၀၀ ဘး
ဒီး လၢ တၢ်က့ၤသ့ၣ်ထီၣ် နီၣ်ကစၢ်
တၢ်အိၣ် မူအဂီၢ် ပူၤနီၣ်ဒိၣ်တက
၅၄၀၀ ဘး, ဖိသ့ၣ်တကန့ၣ် ၃၆၀၀
ဘးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အိၣ် တၢ်အိၣ်
အဂီၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ် တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်
တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ WFP အံၤ မၤစၢၤဝဲ
တၢ်အိၣ် ၆ လါဂီၢ် ပူၤနီၣ်တကန့ၣ်
၂၁၀၀ ဘးဃုာ်ဒီး တၢ်သ့တၢ်စွဲ
အဂုၤအဂၤ သ့ၣ်တဖျၢၣ် အဂုၤန့ၣ်
ပာ်ပျါဃာ်ဝဲ န့ၣ်လီၤ

ပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲ ဖိလၢဟဲက့ၤ
လီၤတဖျၢၣ် တၢ်ကက့ၤ ဆူက့ၤအဝဲ
သ့ၣ် ဆူကီၢ်စဲၣ်ဒီး ကီၢ်ခိၣ်ဒိၣ်လၢ
အဘၣ်ထွဲ တဖျၢၣ်ဝဲ စုမၤစၢၤလၢ
တကအဂီၢ်န့ၣ် တကလီၢ်ကွဲးဒီး ဟံၣ်
ခူၣ် ၃ ဂၤဆူအဖိ ခိၣ်န့ၣ် စုမၤစၢၤ
သၢကလီၢ်ကွဲး အမဲာ်ညါ တၢ်ဖိတၢ်
လဲၤ ၉ ကလုာ်, ဘုးသး လၢတလၢ
အဂီၢ် ကဟ့ၣ်မၤစၢၤဝဲဒီး ဂံၢ်ခိၣ်ထံး
တၢ်ကရၢကရီအဂၤ တဖျၢၣ် စ့ၢ်ကိး

မံၣ်ကယုၣ်ကစၢ်တၢ်ကထုးထီၣ်လၢဂီၢ် တၢ်ပတံထီၣ်လံာ်တၢ်ပျဲအဖိခိၣ်လီၢ်ကဝါဖိသိၣ်လီၤ စုမုၢ်ကျၢၢ်ဒီးကထီၣ်ဝဲ

လၢယုၤလဲၣ် ၁၂ သီ, ၂၀၁၉ န့ၣ်

ကညီကီၢ်စဲၣ်, ဖျၢၣ်အံၤကီၢ်
ဆၢ မံၣ်ကယုၣ်သဝီကရူၢ်အပူၤ တၢ်
မၤကစၢ်တက ဃုတၢ်ပျဲလၢ ကထုး
ထီၣ်ထုၣ်လၢလၢ မံၣ်ကယုၣ်ကစၢ်
လၢအအူ ကာၣ်အိၣ်ဝဲ ၁၈၉.၀၀
အံၤအဖိခိၣ် လီၢ်ကဝါဖိတဖျၢၣ် ကထီ
ဒါဝဲအဂုၤသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်လီၤ
လၢတၢ်ကွဲးထွဲ မံၣ်ကယုၣ်
ကစၢ်အဂီၢ် ဟီၣ်ခိၣ်သဘျုး ဟီၣ်ခိၣ်
မံၤလၢ တၢ်ဃုထီၣ်ဃာ်တၢ်ပျဲလၢ
တၢ်ကမၤအီၤန့ၣ် သဝီလၢအဘုးဖဲန့ၣ်
၆ ဖျၢၣ်အံၤ ကဆဲးလီၤ စုမုၢ်ကျၢၢ်
ထီၣ်ဒါသကိးဝဲဒီး လၢတၢ် ထီၣ်ဒါဝဲ
ဒ်န့ၣ်အဖိခိၣ် ပူၤတီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်တက
လၢအမုၢ် စိးကွဲးလဲးတဲာ်ဒ်အံၤန့ၣ်
လီၤ

တဲာ် “ကစၢ်အံၤ မုၢ်ဝဲ လီၢ်
ကဝါဖိတဖျၢၣ် ပာ်ခိၣ်ပာ်ကဲအီၤလီၤ
တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘါတၢ်သ့ၣ်ထီၣ် သန့ၣ်
က့ၤအိၣ်, ကစၢ်အံၤအိၣ်အယိ ပတ
သကၢ်ဘၣ်န့ၣ်ဆၢတၢ်ဘၣ် ဒိဘၣ်ထံး
ဒ်အမုၢ် ကာၢ်လီၤလၢာ်, ကလဲၤမုၢ်လီၤ
တဖျၢၣ်ဘၣ် ဒိသဒါန့ၣ်ပူၤလီၤ ဟီၣ်
ကဝါ လၢတၢ်ကဟဲထုးထီၣ်လၢအံၤ
ဘုးဒီးဒီးလးနီၣ်လီၤ. တၢ်မုၢ်ထုးထီၣ်

လၢနီၣ်နီၣ်ဝဲအံၤသန့ၣ်က့ၤ ကဟး
ဂီၤလီၤ အယိပထီၣ်ဒါ” အဂီၢ် တဲာ်
ခွဲးအံၤစံာ် န့ၣ်လီၤ
လၢတၢ်မၤဝဲ တၢ်ထီၣ်ဒါ ဒ်အ
သိးအံၤ မံၣ်ကယုၣ်ကစၢ်အခိၣ်
အယၢလၢ အအိၣ်လၢဖျၢၣ်အံၤ ကီၢ်
ဆၢအပူၤ ဒ်အမုၢ် မံၣ်ကယုၣ်, မုး
ကဒီး, ကွဲးပဲာ်, ခဲတီၣ်, ကဲကွဲး, ကဲ
ကလုာ်သဝီတဖျၢၣ် ကန့ၣ်လီၤဟ့ၣ်ဃုာ်
လၢတၢ်ထီၣ်ဒါအပူၤန့ၣ်ဒီး တၢ်ဆဲးလီၤ
စုမုၢ်ကျၢၢ် လၢလံာ်ထီၣ်ဒါအပူၤအံၤန့ၣ်
တၢ်ကထၢအီၤ တုၤအဝဲတလၢအံၤ
လၢယုၤလဲၣ် ၁၈ အနံၤဒီး တဖျၢၣ်
လါ အီၤက့ၤ ၄ သီအနံၤ တၢ်ကဆုၢ်
ဃာ်ဝဲလံာ်ထီၣ်ဒါတဖျၢၣ်န့ၣ်ဆူ ကီၢ်စဲၣ်
စံာ်ပူၤသ့ၣ်ပျဲအဖိခိၣ်အဂုၤ သ့ၣ်
ညါဘၣ် န့ၣ်လီၤ

“အနီၣ်ကီၢ်န့ၣ် လၢပကညီ
ဟီၣ်ကဝါအပူၤ ဟီၣ်ခိၣ်သဘျုး, ဟီၣ်
ခိၣ်မဲာ်တအိၣ်ဘၣ်, ဘၣ်မနုၤဃိလဲၣ်
န့ၣ် ဟီၣ်ခိၣ်အဝဲန့ၣ်ပသုၣ်အီၤဒ်ပူၤကိး
ဂၤဒဲးပၤအီၤအသိးလီၤ. ဘၣ်တဲာ်လၢ
ဟီၣ်ခိၣ်သဘျုး, ဟီၣ်ခိၣ်မံၤသဲးစး
တၢ်ဘျုး အံၤဟဲစိာ်ဝဲ တၢ်အါတၢ်သီ
လီၤမိး ဟီၣ်ခိၣ်တဖျၢၣ်န့ၣ် အိၣ်ဒီးသဝီ
ဟံၣ်တဖျၢၣ် တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျၢၣ်လီၢ်တဖျၢၣ်

ဒီးတၢ်ပဟံၣ်နီၣ်အီၤ ဒ်ပူၤဟဲအီၤ ကိးဂၤ
ဒီးဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်အိၣ်လီၤ. လၢပူၤဃုထီၣ်
တၢ်အကအဂီၢ် ဒုဃုထီၣ်ဝဲ ဒ်တၢ်ဘျုး
သဲးစးအကျိၤအကျဲဘၣ်ဆၢ ခိဖျိ
လၢသဲးစးတၢ်ဘျုးဝဲအံၤအယိကဲထီၣ်
ဝဲ တၢ်ကိတီာ်ခဲလၢ လီၢ်ကဝါဖိတဖျၢၣ်
အဂီၢ်သ့ၣ်” အဂီၢ် တၢ်ကွဲးထွဲ ထံကျိ
ထံကျိကရူၢ်(KRW) ပူၤနီၣ်တၢ် စိး
သးတီတဲာ်န့ၣ်လီၤ

ဒ် OSS တၢ်လဲၤထီၣ်ဝဲ ဟီၣ်
ခိၣ်သဘျုး, ဟီၣ်ခိၣ်မံၤလၢ မံၣ်ကယုၣ်
သဝီကရူၢ်အပူၤအံၤ အအူရဲၣ်ယုာ်
အိၣ်ဝဲ ၁၈၉.၀၀ အူကာၣ်ဒီးလၢဟီၣ်
ခိၣ်ဝဲန့ၣ်အဖိခိၣ် တၢ်မၤကစၢ်တက
ပတံထီၣ်ဝဲဒုၣ်လၢ ကထုးထီၣ်ဝဲ ထုၣ်
လၢလၢတၢ်လီၢ်ဖဲန့ၣ်အဂုၤ သ့ၣ်ညါ
ဘၣ်လီၤ

လၢတၢ်တီၣ်ထီၣ်ဝဲ လံာ်ဃု
တၢ်ပျဲအံၤအဖိခိၣ် ဖျၢၣ်အံၤကီၢ်ဆၢ
စံာ်ပူၤသ့ၣ်ပျဲအဖိခိၣ် ဒီး တၢ်ဟဲဆုၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ
ဝဲကျဲၤ တကပၤ ဖဲလၢယုၤလဲၣ် ၅
သီအနံၤပာ်ပျါထီၣ်ဒီး လံာ်တၢ်ပာ်ပျါ
လၢ တဖျၢၣ်တုၤလါအီၤက့ၤ ၄ သီအနံၤ
ပူၤလၢအိၣ်ဒီး ထီၣ်ဒါန့ၣ် ထီၣ်ဒါသ့အယိ
လီၢ်ကဝါဖိတဖျၢၣ်ကထီၣ်ဒါအဂီၢ် မၤ
ဝဲဒ်အံၤန့ၣ်လီၤ

ဟ့ၣ်လီၤဆိၣ်ထွဲ မၤစၢၤလၢ တၢ်ဖိ
တၢ်လဲၤ အိၣ်ဝဲအဂီၢ် တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤမၤ
စၢၤ ပုၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး လၢခိၣ်ဃၢၤန့ၣ်
ဆၢ ဝဲကျဲၤခိၣ် အူသဲထီၣ် တဲာ်န့ၣ်
လီၤ

ခိဖျိ ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤ တၢ်မုၢ်
တၢ်ခူၣ်ထံၣ်ကီၢ်သး တကၢ်တကျၢၢ်

အဖိခိၣ် ဒီးတၢ်ဂုၤအလုာ်ကလုာ် တ
ဖျၢၣ်အယိ ပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဖိ တဖျၢၣ်
လၢအကလီၢ် ဃုာ်ဃုာ် ဘၣ်လဲၤအိၣ်
ဝဲလၢကီၢ်ကွဲးတဲာ် ကီၢ်ဆၢတၢ်လီၢ်
တဖျၢၣ်အပူၤ လၢအနီၣ် လၢအဆံ
တဖျၢၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ကွဲးတဲာ်-
ကီၢ်ပယီၤ ကီၢ်ဆၢ ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲ

ဒဲကဝါ ၉ ဘၣ် အပူၤ ပူၤနီၣ်ကီၢ်အိၣ်
ဝဲ လၢတကလီၢ်ဃုာ် ဃုာ်ဒီးအဂီၢ်
ထံကီၢ်ဘိမုၢ် စာဖျိကရၢ UNHCR
ပာ်ပျါဃုာ်ဝဲလၢ ၂၀၁၈ န့ၣ် လၢမးဂျး
အတီၢ်ပူၤ န့ၣ်လီၤ

လာတင်မပျိုထိုင် အိုင်စုံအိုင်အမိလံမိပုဂံ ကတုထိုင်ထိုင်ဘးအဂီကညီဂံခိုင်ထံးတင်ကရကရီ တင်ပုဂံပုဂံဂီဂီလိုင်ဝဲအဂုဂံ JMC-U နိုင်ရှင် ဆိုင်သူ

လါယုလံ ၁၃ သီ, ၂၀၁၉ နိုင်
စးဖါရှီ

လာတင်မပျိုထိုင် ဝဲထံကီဝီ ဒီဘုတင်ပတင်တင်ခး လံးပံးပာ် -အိုင်စုံအိုင် အမိလံမိပုဂံ ကတီဝီ ဒီသီးကမု တင်ကွာ်ဟုဂံကွာ်စုဂံတင် အလီလါ တုထိုင်ထိုင်ဘး ကနာ် အဂီဂံ ခိုင်ထံးကမု တင်ကရကရီ အသနာ် တင်ပုဂံပုဂံလိုင်ဝဲ အယံ ကမသကိးတင်အဂု ကီဂီစာ ဖိုင်ပတီ တင်ကွာ်ဟုဂံကွာ်စုဂံတင်ပ တင်တင်ခး ကမံးတင် JMC-U နိုင် ရှင်-၁ ဒီကထာ်ရှင်ခါ ဆိုင်သူထိုင် ဝဲနိုင်လီ။

လါယုလံ ၁၂ သီတု ၁၃ သီအနံ ကညီကီစုံ, ဝုဖိုင်အိုင်, သိုင်လှိုင်ဖါရှင်တိုင်ဟံးထံအပူ တင် မာဲ တင်ဒုးသိုင်ညါ JMC အဂု ကျါဆာကတီဝီ ဂံခိုင်ထံးကမု

တင်ကရကရီလါ ကညီကီစုံအ ပူတဖိုင် ဘုတင်ကွာ်မုအဲဝဲသိုင်ဒီး တင်တဲဆိုင်သူထိုင်အဲဝဲသိုင် ဒီအံ နိုင်လီ။

JMC-U နိုင်ရှင်-၁ဒီကထာ် ရှင်ခါတဲဝဲ “အိုင်စုံအိုင်-အပူ သုး တကမု ကဘုဂံလုပံင်မာထွဲ တင် ဘျါအပူ Civilian Protection တင် မပျိုထိုင်အါ ကနာ်အဂီ CBOs-C SOsတဖိုင် ကဘုဂံနိုင်လီ မသကိး နိုင်လီ။ ဘုပးကမု တင်ဂုတဖိုင် တင်လါကဘုဂံလုပံင်မာထွဲ ဝဲနိုင် အိုင်အဲဝဲ ၁၇ ထိုင်, တင်သိုင်တဖိုင် နိုင်အရဒိုင်လါ ကဘုဂံလဲတုလါ ကမုအိုင်, တင်နိုင်အဲဝဲဂံခိုင် တင်ကရကရီသိုင်တဖိုင် တင်ပုဂံပုဂံ နိုင်အရဒိုင်မး” အဂု တဲဘုဂံခိုင်စုံ နိုင်လီ။

ဂံခိုင်ထံးကမု တင်ကရ

ကရီတဖိုင် ပုဂံပုဂံသုလါ LCM တင်အိုင်ဒီးကွာ် ကမုတဖိုင်, တင်မ အါထိုင် ကီစုံတင်မာတဖိုင်, ဘုပး ဒီးကမုခိုင်ခံကမု တင်ဘျါလါ ကဘုဂံလုပံင်မာထွဲ တဖိုင်နိုင်ဒီသီး ကမု ကသိုင်ညါအဂီ နိုင်လီပုဂံ ပုဂံမာထွဲအဲဝဲအဂု တဲအါထိုင်ဝဲ နိုင်လီ။

တင်ရိုင်တင်ကျါလါ တင်မ အါခံသီအံနိုင် တင်ထူးဖိုင်-အိုင် စုံအိုင်, JMC ဟဲကဲထိုင်အသးဒီး တင်မအကျါအကျါ, JMC တင်မ အပူ CBO/CSO တဖိုင်နိုင်လီပုဂံ ပုဂံသု တင်ထိုင်တဖိုင်, တင်မီးကွာ် လီဂံကပီကမု တင်မာတဖိုင်ဒီး တင်မပျိုထိုင် LCM-TOR, တင် မအါထိုင် LCM ကံစီအပူ CBO/ CSOတဖိုင် အတင်ပုဂံပုဂံ မသ ကိးသုလါ ကျဲဒဲလိုင်နိုင် တင်ကူ

လိုင်တင်ပိုင် တဲသကိးအါနိုင်လီ။ သွဲ ဂံခိုင်ထံး တင်ကရကရီ ပုဂံနိုင် တင် မါသုစိုင်တဲဝဲ “တင်ပျိုအိုင်လါ ပကဟုဂံကမုတဖိုင် ဘုပး အိုင် စုံအိုင် တင်သိုင်ညါ တင်သိုင်လီသိုင် တဖိုင်လီ။ လါတင်ကွာ်ဟုဂံကွာ်စုဂံ အသနာ်တခါ ဂံခိုင်ထံးကမု တင် ကရကရီတဖိုင် နိုင်လီပုဂံပုဂံသုလါ ဒီကရီတနာ်ဘုဂံနိုင် ပနာ်ပာ်လီ။ မုဂံဝဲ လါ LCM ဒီးဂံခိုင်ထံး က မုတင်ကရကရီတဖိုင် ကဟိုင်ဖိုင် မသကိးတင်အဂီ ကျါကျဲသိုင်တ ဖိုင် တင်ကတဲသကိး အါထိုင်အဂု အိုင်ဝဲနိုင်လီ။ လါတင်သိုင်တဖိုင်နိုင် ကကဲထိုင်အဂီ ပဝဲဒိုင်တကမု တင် အိုင်သး ဒုအိုင်ဒိုင်ပမုလါလီ။” အဂု တဲဝဲ နိုင်လီ။

တင်မပျိုထိုင်-အိုင်စုံအိုင် အမိလံမိပုဂံ ကနာ်အဂီ ကတီဝီ အံ ကညီကီစုံအပူ လါကီစုံ ပတီ- JMC-S, လီဂံကပီ JMC-L ဒီး တင် ကွာ် ဟုဂံ ကွာ် စုဂံ လီဂံကပီကမုတဖိုင် LCM အံ တင်ဒုးအိုင်ထိုင် ဃာ်အါလါကီစုံ အပူ ကီဆိုင်တနီအိုင်ပာ်စာဝဲ နိုင် လီ။

တဲတင်ဒုးသိုင်ညါဝဲ JMC တင် မာတဖိုင် တင်ရိုင်တင်ကျါအခါနိုင် J MC-U ကရီခိုင် ၂ အူကိုင်ကိုင်ကွဲ, နိုင်ရှင်-၁ ဒီကထာ်ရှင်ခါ, ကညီ ကီစုံ JMC-S ပုဂံပုဂံဆိုင်နီ -၁ သုးခိုင်ခိုင်စီ စီဖိုင်ခိုင်-ခိုင်အိုင် ယုဂံ, ကရီခိုင်-၂ ပဒိုင် စီဖိုင်မိ -ခိုင်အိုင်ယုဂံ ပုဂံပုဂံဒီး ဂံခိုင်ထံး ကမု တင်ကရကရီ ၃၂ နိုင် ပု နိုင်ဂံခဲလါ ၇၀ ဘုဂံဟဲထိုင်ဝဲဒိုင် နိုင်လီ။

တင်မ တင်ထိုင်လိုင်သးဒီး ဂံခိုင်ထံး ကမုတင်ကရကရီသိုင် တဖိုင်ဒီး တကတီဝီယံ တင်ဒုးသိုင် ညါလါ JMC တင်မအကျါအကျါ တင်ရိုင်တင်ကျါဒဲအံနိုင် တဲအပူကွာ် လါယု ၁၂ သီအံနိုင် တင်မဖိုင်ကိး အါလါ ယါဒိုင်ကီစုံစုံ တိုင်ကွဲဝု အ ပူအဂု သိုင်ညါဘုဂံလီ။

အါခိုင်ခိုင်ဒီး အစုဆာခိုင်ဆာခါဝဲ ပားတကဲလါဘုဂံလီ, နိုင်လါအပူ ကွာ်နိုင် ကထိုင်သးအါလါ တင်လါ ကီသိုင်ထိုင်လီ။ တနိုင်အံဟဲကဲ ထိုင်သးအါလါ Chikungunya တင် ဆါ” အဂု တဲဘုဂံခိုင် အဲစုံနိုင် လီ။

Chikungunya တင်ဆါလါ အကဲထိုင်သးခဲအံနိုင် ကထိုင်သး လါ ပုသးစာ်ဒီး သးပုဂံအါဝဲအသီး ဖိသိုင်လါ ၅ နိုင်အဲဖိုင်တဖိုင် ဘု အါအါဝဲဒီး လါတနံအတီပူ ပု ဆါလါ တင်ကပူထိုင်ကအိုင် ဝဲ ၅ ဂါဒီး ပုဆါလါတင်ချာ OPD တ ဖိုင် ဟဲအါနိုင်ဒီးပုဆါလါ တင်က ပူတဖိုင်အဂု နိုင်ဖိကပီဆိုင် တဲအါ ထိုင် နိုင်လီ။

လာအပူကွာ် ၂၀၁၈ နိုင် လါ မု-လါယုအတီပူ ပုဘုဂံဝဲတင် လါကီစုံတင်ဆါဒီး တင်လါကီစုံသိုင် ထိုင်တင်ဆါသိုင်တဖိုင် ခီဖိုင်တင်ဆါ သိုင်တဖိုင်အံဘုဂံ ကူဘုဂံကဲလိုင် သးအယံ ပုဆါအနိုင်ဂံခိုင်ဝဲ ၅၄ ၀ ဂါဒီး လါတနိုင်အံ ၂၀၁၉ နိုင် အပူ လါမုတုလါ လါယုအက တီ တင်လါကီစုံတင်ဆါ အဲဝဲညါ Chikungunya တင်ဆါအဲကထိုင် အသးအယံ ပုနိုင်ဂံခဲလါအိုင်ဝဲ ကွာ်ရဲလံင်ကမုပု (၆) ▶▶▶

မာထူရုအသိုင်

မုဂံထိုင်ဆိုင်အိုင်အိုင်, မံဖုးမံဖုးယဟိုင်ထိုင် ဘိုင်လါမဲခိုင်ထိုင်တမု, စါဘးအူကွဲအတင်သံ အါ..တဆံခံသီလါခူးအံ, မုဂံမာထူရုမုဂံနံ လါအီကူးမုခိုင်ထံ, ဟဲစိတ်ပုဂံတင်သးဘုဂံဒီး.

မိုင်အဲပုသီးကဒါဘီ, ဆါအိုင်ကွာ်အပူကညီ စုဂံလှိုင်သုးဟဲကပီစး, ကီခိုင်ဘုဂံလုဂံထိုင်ကွာ်သး သိုင်ညါလါသးလါကသံ, ဘုဆိုင်တအိုင်ဒီးတင်ပျါ တင်သဘျါကနာ်အဂီ, ဟုဂံလါနဲနဲသးနီကီ မာသံနာတရုဂံလါနု, ကွာ်လါဆူပိုင်လိုင်တင်သး ဝါယံနံဟဲပျါကဒီး, လါယုနုပုသိုင်စဲထီ.

ဘိုင်လါမဲခိုင်ထိုင်, တင်ပာ်ဆါတင်လဲခီဖိုင် ထိုင်မုကုတင်ကထိုင်သး, ဘုးမးလါသးကသိုင်ဖး ဝါယံခိုင်ပုထဲတဘျး, သါလှိုင်ပုပုလီဖး နိုင်အိုင်ဝါယံအတင်တဲ, ဖုံလိုင်ကုသးကဒဲဒဲ ဖုံလိုင်သးအခိုင်တချဲ, မးနုပျါဘုဂံလါကွာ်ဝဲ ကညီဖိုင်တင်နုကမု, ဆဲတလဲဆူတင်မဲထံ ဝါယံနံဟဲပျါကဒီး, လါယုနုပုသိုင်စဲထီ.

ဝါယံကူထိုင်ဒီးတမံ, လါကမာဲတင်လါနု ခိုင်အိုင်ယုဂံပုနိုင်ဂံ(၁), ဘုသုးကွာ်ဆူတင်အချာ “ငမ္မ” ပုနုးတချဲသံ, မာထူဝါယံတင်ကျဲလဲ မာထူရုပုဒိုင်မါဂု, ပုကလုဂံဂီသိုင်ဘုဂံယု ဝါယံနံဟဲပျါကဒီး, လါယုနုပုသိုင်စဲထီ.

တင်အံမုဂံလါမနုယံ, “မုဂံလါပတပုပံးယံ” တမုဂံဝါယံကျဲအဲယံ, “မုဂံပုနုးတချဲသံယံ” ဝါယံစံးလါအအိုင်ပု, ခိုင်နီစါကွာ်နုကွာ်နု ဖုံပုဂံကီတင်လါပဂီ, လါလုဂံလါထါဟုဂံပလီ “ဖိပံအိုင်နုအိုင်ပုလဲ, ဖိပံဒါဘုဂံသီမဲ” စံးဝဲ

ဝါယံတမုအိုင်နုယု, “မုဂံဒိုင်တင်ပာ်မအသး” လိုင်အိုင်ပုတမုတဘျီ, နိုင်နုဆဲတပယုဂံယံ တင်အဲမးနုမုတထိုင်, ကမုဒိုင်လါနုမဲဘိုင် တခွဲကနိုင်ထိုင်ထံး, မုဂံလါနုလုဘုဂံနုသး ယုဂံလါနုတခွဲကနု, နကကဲထိုင်ဝါယံဆိုင် တင်ပီယံနုမုစံး, တစါသးနုဘုဂံတင်သံ.

အါ.. မုဂံထိုင်ဆိုင်အိုင်အိုင်, မံဖုးမံဖုးယဟိုင်ထိုင် ဘိုင်လါမဲခိုင်ထိုင်တမု, စါဘးအူကွဲအတင်သံ ယုဂံဒီးခိုင်နုဒီးသိုင်ခု, လါဟုဂံလါတုဂံသးသမု သုတင်မဒီးသုတင်အိုင်, သးပုနိုင်ကသုဒဲလိုင် လါလီမဲခိုင်ချဲလါခိုင်, ဟုဂံထိုင်ယဲနုတင်ယုးယိုင်. လါ...တနီ (သဝီတါ)

မံးဆီးဟိုင်ကပီအပူ တင်လါကီစုံတင်ဆါ (Chikungunya) ဟဲအါထိုင်, ဘုဂံဝဲဖိသိုင်အါ

လါယုလံ ၁၇ သီ, ၂၀၁၉ နိုင်
စးအိုင်ဆူ

ကီဂီကွာ်တိုင်-ကီပယီကီ ဆါ မံးဆီးဟိုင်ကပီအပူ Chikun -gunya တင်လါကီစုံတင်ဆါအံဟဲ အါထိုင်ဝဲ ဘုဂံအါဝဲ ဖိသိုင်တဖိုင်အ ဂု မံးတိုင်တင်ဆါဟိုင် လါကွာ်ထွဲ ကီပယီမီ ကီပုမာကီဖိတင်အိုင် ဆိုင်အိုင်ချု အပုဘုဂံမုဘုဂံဒါ စံးဝဲ

နိုင်လီ။ နိုင်လါ အပူကွာ်တဖိုင် အိုင် ဝဲဒိုင်ထဲ တင်လါကီစုံတင်ဆါဒီး တင် လါကီစုံသိုင်ထိုင် တင်ဆါတဖိုင်သ နိုင်ကု လါတနိုင်အံ Chikungunya တင်လါကီစုံတင်ဆါအံ တင်တယးအါ သုလါ ဟဲခီဖိုင်လါ ကီပယီတက ဟဲဒီး တင်ဆါအံ အါနုဒဲနိုင်လါ အ

ပူကွာ်အဂု နိုင်ဖိကပီဆိုင် လါအ ကွာ်ထွဲထိုင်လါ မံးတိုင်တင်ဆါဟိုင် တက တဲဝဲဒီအံနိုင်လီ။

တဲဝဲ “ပပလီပသးနိုင် တင် ဆါအံ စးထိုင်ကဲထိုင်အသးလါ လါမုအပူ, အခိုင်ထံးခါ ပတသိုင် ညါလါတင်ဘု, ပုဆါလါအဟဲ လါ ကီပယီတက ကီကိုင်ထိုင်

ဥပဒေဟိုင်းစား လင်သာယာစား

စင်ညှင်ခံဖာန်(ခွက်ထိုင်)

မောင်ဖာဝေးဇာဏ်ဇာဏ် အဲဖောဟ်ဇောဟ် ဝေဖောဟ်ဝေးသာ မာဖေဖို ကိုဝ်မိင်လှ်။ ကိုဇာဏ်ဇာဏ်ဇာဏ် နှဲမာဝေးသာမေံ ညှင်ကိုယိုင့်ဃို ထင်းဖောဟ် ညေခံင့်ဇေလို့သီး အိုဆေဝ်။

pic: zee news

ခိဆိုင်ထင်းထိုင်ဇေ ဆိုဟာဟိုင်ယိုဝ် လင်ပျိုက် လောတ်သာထိုင်ယိုင် ဟေဝ်မာလှ်။ ခိုင်ထင်းထိုင် ခိုင် ဟာဟိုင်တယ်ဇာ ဥပဒေမေံသးထိုင်လှ်။ ဟာဟိုင်အေးအေး အိုဇွယ်ပိုင် အိုဇာဏ်ဇာဏ် မွဲဝေ ဆိုင်မင်းဆင်းမာဆင်း ဆို ဟိုဇာဆိုင် မိုခိုင်းမု (မုဒိန်းမု)ဇာလှ်။ ထိုင်ခိုင်ကို မူဇာဏ် ၆-၉-၁၀၂၆ မူသတ်သိုင် အိုခါ ကေဝ်လိက်ဆာ ပဝ်ဝေး စံတဝ်ခိုင် (စံတော်ချိန်)လိက်ပြိုင် လိုဝ်မင်းလှ်။ ထိုင်လိက်ပြိုင်ဇာ ဝါလင်ယျာဏ်ဇေ ဆိုင်မင်းဆင်း မာဆင်းဆိုင် အိုမုဂ်လိက်ပြိုင် လိုပုဒ်လှ်။ ဥပဒေလိက် ခေါဟ်တင် တွေဇာဝေးသာ ပဝ်ယောဝ်ဝေးတာ လင် ဟိုသာယိုင် ဟိုသာဆာ ဟိုသာလောဟ် စွေးမာလှ်။ အိုသာ ကဲထင်းလှ်ဇေဝ် အိုမုဂ်သယ်လှ်ဖး ကဲထင်းဝေ တိုယျာယျာလှ်။ လင်တွေဇာ သာ လင်သီး လုက်လိုင် အေးလှ်။

သီးအိုဇာ မွဲဟိုဇာလှ်။ အိုခါယိုဝ် ဇာလှ် မွဲဝေအေးလှ်။ ကဲထင်းမိုဟ် အိုမိင်ထင်းမွဲမိုဟ်လာဏ် မိုဟ်သုင်းသာလှ်အိုလိုင် ယးတိုကိုဝ်ယး အင်းထိုင် လောတ်သာယုဂ်လှ်။

ဆိုင်ခိုင်သုင်းခိုင်သာ လှ်အိုဇာ ဟိုဇာလှ်ဖးသီး ဖံင်း ဆင်းမာဆင်းဝေ ဖောဟ်သးသီးဇာ ဟိုအေယောဝ် ထိုင် ညေအိုယုဂ်အိုထာခဝ် အေးဥးဆိုင်- ၂။ ၁-ဇာဏ်ထိုင် ညေ ၃-ဇာဏ်ထိုင် ၃။ ၄-ဇာဏ်ထိုင် ညေ ၂၀-ဇာဏ်ထိုင်

ထောင်ထင်းသင့် ဖင့်သယ်လှ်ဖး ကိုယိုင့်ဃိုဟေဝ်ဇာဏ်ဝေးလာ

၇။ ၂၀-ဇာဏ်ထိုင် ညေ ၂၇-ဇာဏ်ထိုင် ၄။ ၂၃-ဇာဏ်ထိုင် ညေ ၂၄-ဇာဏ်ထိုင်ဇာလှ်။

အိုယုဂ်အိုထာသယ်လှ်ဖးယိုင် မွဲဝေဝေ ဖောဟ်သး သီး အိုယုဂ်အိုထာ ပီပီလှ်။

ဖောဟ်သးသယ်လှ်ကျိုင်းယိုင် အိုသီးအိုကျး အေလင်ပွိုင်းခိုင် ဟာဟိုင်ခိုင်ဖဝ်စာခိုင် အိုသီး မိုဇာ ခံဝေး ဝေဥးဇာ-

- (၂) အိုသီးဇာဏ်ဆာခန္ဓာသီး မိုဆာဝေဆာနုက်
- (၃) သုံးမိုတတ်ထင်းအေး၊ သုံးတတ်ထင်းအေးအေးဥူ မိုဝေး ထာ ညေ အိုသီးသာမိုင်
- (၇) ဝေင်ထိုင်လှ်ဇာဏ်ဝေး ဆိုင်ဆာအေအိုင်အိုအက်သီး မိုဝေးဟူးဇာဏ်ဝက်
- (၄) အိုသီးဆိုင်သာလင်လင်ခွက် (စိတ်ဓာတ်ကျ) မိုအိုဇာဏ်ဟိုင် သာဆိုင်ကိုတဝ်သယ် မိုအိုထင်း

- (၃) ပါထီပါသိုင်မုက်လှ်အေး မိုအိုသူးအိုစီးထင်းသာ
- (၄) သာဆိုင်ဝေးသာ (ဆိုင်ယောတ်)သယ် မိုလင်မာ
- (၅) ကုင်းဆိုင်မင်းဝေ မိုမာသိုလင်ထိုင်သာသီးက
- (၆) ဝေးထာ အိုသီးဆိုင်ကေးသာဇေ အိုသီးသိုကွာ
- (၇) ဇာဏ်ဃိုင်ထီသိုင်ဟိုဇာဏ်ဖင်းသယ် မိုလင်စုက် လင်ဆာ မိုတင်အင်းကို
- (၈) အိုခိုင်ဇေ ဟိုဟိုင်းဃိုင်ဇာဏ်ဃိုင် လှ်မုက်လှိုင် မိုဇာဏ်အိုဝေးသာ လှ်အိုယောဝ်
- (၉) လင်ခိုင်ထိုင် အိုဇာဏ်ကိုဆာဇေအို မင်းလင်ထိုင် သာလှ်ဝေးလိုင် မိုအိုဇာဏ်လင်သာ “ယိုဆိုင်ဇေ ညေယို” ဟိုင် မိုမာဟာဟိုင်လင်ထိုင်အိုကျးသီး ဇာလှ်။

စင်ခိုင် ဟိုမိုမုက်လှ်ခိုင်လှ်သ့အိုဟိုင် ညေ ဟိုတဏှာကျိုင်ဇာ ဟိုအိုကျး မိုဝေးဟာဟိုင် ထိုင်ဆိုင် ကျးသ့ စာခိုင် ကိုလှ် လှ်ကိုလှ်။ ထိုင်ကယု လှ်ထိုင်ကယုဇာ စာလင်သာ အေမွဲမိုဟ်ဆေဝ်ခိုင်အိုင် ဖိုင်လင်သာမိုဝေးဆေဝ်လှ်။

အိုမွဲဝေးလင်ထိုင် ဇာဏ်ဆိုင်ဇာဏ် ဖောဟ်မူးအို မောင်ဖာဝေးလှ်သီး ဝေဟိုဖောဟ်မူး အိုကျးလှ်ဟာဟိုင် လှ်လင်ပွိုင်းဝေးသိုင် အိုတဏှာအိုဝေ ညေဟ်စွေးမာဆေဝ်လှ်။ ဖောဟ်မူးဇာအိုင် အင်းမိုခိုင် လေဝ်ထိုင်ကုင်းဆိုင် လှ်ဟာလှ်ဃိုင်၊ ညေဗျိုင်အိုင် သီးသတ်ဆာသီးဇာ ခိုင်အိုဂုက်ကုင်းဃိုင်၊ လှ်ခွက်ခါ အိုဇာဏ်ထိုင်ကုင်း ဖောဟ် ညေဗျိုင်ဗျာယုလှ်ဃိုင်၊ ကေမူဟာ ကေမူဇာဏ်ဥူ မိုဇာဏ်ကုင်း လှ်ဟာဃိုင်၊ မိုလေဝ်မိုထိုင် ဆိုင် လှ်ဟာလှ်ဥူ ဟိုမိုဝေးယာဝေလှ်။ ကဲထင်းဇေ အေး၊ ကဲထင်းယိုင်အေးဇာ ဆိုင်မင်းယိုင်ဝေးလှ်ဃိုင်။ ဆိုင်ကဲထင်းဇေအေး ကဲထင်းယိုင်အေးဇာ ခိုင်အိုခါယိုင် ကဲထင်းသာလှ်ယုဂ်လှ်။ စင်ခိုင် ဆိုင်ယိုင်ဝါ ဟေဝ် ဇာဏ်ဆိုင်အိုဇာဏ် မောင်ဖာဝေး သွာအိုဝေးလာ ကိုင် ဟာဇေ။

အိုဟိုင်ဇာ ဖောဟ်မူးလှ်ခိုင်ထင်းဖဝ်စာခိုင် ဆိုင် ကိုင်ဆိုင်သိုင် ဖဝ်ဇာလှ်ဇာလှ်သီး ညှင်ကိုင်သိုင်ဝေးလာ

ဆိုင်ပျိုက်ဇာ အိုဟေဝ်ထိုင်လှ်။ ဝေးဇာလဲစာခိုင် မိုဟ် သာ လှ်လင်မိုဟ်ဝေးသီးယိုင် အိုသီးဆိုင်ကုင်းအိုဝေ အိုမိင်မိင်လှ်။ ပဝ်ဝေး ဟိုဇာဏ်ဇာ “ဇာဏ်မောင် ဝေးလေဝ် ဆိုင်ဟို ဟိုယိုင်ဆိုင်ဇာဏ်အေး အင်းမိုခိုင်ဟိုယိုင်ဆိုင်ဇာ” လင်လယ်ဇာဏ် ဖောဟ်သး ဝေဇာဟိုင် စာဇာဏ် လှ်အိုယောဝ် မာဟာဟိုင်ခိုင်ဟိုင် “ထိုင်လင်ဝေး ဇာဏ်မောင်ဖာဝေး ထိုင်လင်ဥူ ယိုမိုမာသိုဇာ” လင် သာမဲ ဝေဇာဟိုင် ထိုင်သိုထိုင်ဇေအို။ လှ်ထိုင်သို လှိုင် မာဟာဟိုင်ခိုင်ဟိုင် မာသိုသူးခိုင်သီး ပဝ်ဝေး ဟိုဇာဏ် အေးမာဆေဝ်လှ်။ သွာအေလင်ထိုင် လှ်ဇာဏ် ဆိုင်ဟာဟိုင်သယ် မိုဟာယိုင်ကဲထင်းသာ လှ်ပိုင်လှ်ပါ မာလှ်။ စင်ခိုင် ဖောဟ်မူးအိုဥူ အေဇေအေဆေဝ်အိုင် အိုင်ဟေဝ်အိုင်ဟေဝ် ပုယိုင်ဝေးလာလှ်ဃိုင်ဇာ မိုလင်ဆင်းဃိုင်ဝေးသာ မွဲဝေခိုင်လှ်။

အိုညှင်လှ်မိင်ဇာ မောင်ဖာဝေးဇာဏ်ဇာ အဲ ဖောဟ်ဇောဟ် ဝေဖောဟ်ဝေးသာ မာဖေဖိုကိုဝ်မိင်လှ်။ ကိုဇာဏ်ဇာဏ်ဇာဏ် နှဲမာဝေးသာမေံ ညှင်ကိုယိုင့်ဃို ထင်းဖောဟ် ညေခံင့်ဇေလို့သီး အိုဆေဝ်လှ်။ လာ ဇာဏ်သီး မွဲဝေဇာဟိုင်ကဲထင်း ညေဝေဇေလဲဇာ သွာအိုဝေဇာဏ်ဇာလှ်အေးလှ်။ ညေခံင့်ဇေလို့ကျိုင် ဆိုင်မင်း ဆိုင်မာဆင်းဆိုင်အိုမုဂ် (မုဒိန်းမု)၊ ဆိုင်လူးဇာဏ် ကျိုင်ထေဇာဏ်ခံင့်လှ် (လုယက်မု)၊ မာသိုကိုဆာ မာဇာဏ်ခိုင်ခိုင်လှ် (လုသတ်မု)သီး ဝေးကဲထင်းယု အေးလှ်။ ဟိုအိုဆိုင်ဇာ ဟိုမိုဝေးအိုဝေဇေအိုလင်လှ်။ အဲလှ်ဝေးစာခိုင် ကဲထင်းဟိုဇာဏ်ပီပီလှ်။

စင်ခိုင် လှ်လောဝ်ဝေးအိုင် ကိုယိုင့်လှ်ဃိုင်ဇာ အိုဟေဝ်ထိုင်လှ်။ အဲစေဝ်အိုင်ဇေသိုင် ကိုဆာ သာမိုင်သီး အဲလင်မိုဝေးဇေလှ်။ အိုခိုင်သာမိုင်ဇာ မွဲဝေဇာလှ်။

ဆိုင်မင်းဆင်းမာဆင်းဆိုင် ကိုလှ်ဆိုင်မာယိုင် မွဲ အိုဟိုင်ကဲထင်းသာ ဝေဇေလဲ ဟိုအေအင်းဃူ ယောဝ်။ ဟိုအေပါသွာယောဝ် အိုခိုင်ထာ ဃုယိုင်ဃုယိုင် စာခိုင် ဟိုယိုင်ကဲထင်း အေးဝေဇေဆိုင် လှ်မိုဟ်သီး သတ် ဆာသီးအိုဇာ အိုအေးထိုင်လှ်။ မိုင်ထင်းစွေး ဖောဟ် လိသီး၊ ဖူဝါသီး၊ ဇုဂ်ထိုင်သီး လှ်ဇေယုထိုင်လှိုင် မးထိုင်ဇာ ပဝ်ဝေး ဟိုဇာဏ်အေးမာလှ်။ ဟိုယိုင်ကဲထင်းဇေ လှ်မိင်ဇာလှ် လှ်မိုဟ်တဏှာဇေဟ် ကိလေသာဆင်း ယောဝ်မိုင်ဆိုင်ဟိုင်မိုင် စီစေးအေးဇာ ဟိုယိုင်ကဲထင်း ညေဆေဝ်လှ်။ အိုလင်ခိုင်ထိုင် ဟိုယိုင်ကဲထင်းဇေဇာ လှ်မိုဟ်ပညာဟိုင်ယု ဖိုင်ခိုင်ဖိုင်ဖာ လှ်ဝေးသီးဇာ ဟိုယိုင်ကဲထင်းဝေဇေဆေဝ်လှ်။ မွဲဝေကိုဟာဇာ မွဲဝေအေးလှ်။

အိုဟိုင်ဇာ ဆိုင်မင်းဆင်းမာဆင်းဆိုင် ကိုလှ် ဆိုင်မာယိုင် ကဲထင်းဇေ ဟိုယိုင်ယိုင်ဇာ အိုပိုင်သာအေး လှ်။ အိုဝေအေးဇေ ထိုင်ဗျိုင်ဇာဏ်ဃိုင်ဇာဏ်သီး ဇာလှ်။ စင်ခိုင် ဟိုဖောဟ်မူးအိုခိုင် ညေဗျိုင်ဇာဏ် ဃိုင်ဇာဏ် ဝါလှ်မိုင် (မူမုန) ဝေးလှ်ဖးဇာ အိုဇာ ထိုင်ထိုင်၊ အိုဇာဏ်ဗျာသာ အေးလှ်ဃိုင်၊ မိုဝေးပါသွာ ဖေ ဟိုင်မိုင်ကိုဝ်ဇေဇေလှ်။ ကိုလှ်ဆိုင်မာ လှ်ဝေး တိုကေဝ်ဝေး အိုခေါဟ်ကျိုင် မာဇေဝါဇေဟာ အိုမွဲ ဝေးလေဝ်ဆိုင်မာအိုဆေဝ်ခိုင်အိုင် ဖောဟ်မူးဇာ အိုဇာ ထိုင်ယိုင်ဝေးလှ်ဃိုင်။ မိုဝေးအိုဇာထိုင် လှ်ဗျိုင်ဟိုသာ ထိုင်လင်ဇေ အိုဟာမူးသီးအိုဇာလှ်။

အိုလင်ခိုင်ထိုင် မိုမာလှ်ကဲထင်းသာဇာ ဖောဟ်မူး အိုကျးဗျာအိုဟိုင် ဝေသိုင်မိုဗျိုင်လှ် မိုဆိုင်ဗျိုင် ဟေဝ်အိုသိုင် ယောဝ်ထိုင်မိုဝ်ထိုင်လှ် ကိုင် ဟာဇေဆာ။ ထိုင်ထင်းသင့် ဖင့်သယ်လှ်ဖး ကိုယိုင် ဃိုဟေဝ်ဇာဏ်ဝေးလာ ညှင်လှ်ခေါဟ်ဇာ ကိုင်မူဇေဇာ ညေသာမေတ္တာဟေဝ်အို ဇာဏ်ဇာဏ်လှ်။

စင်ညှင်ခံဖာန် (ခွက်ထိုင်)

▶ လဲးဘျီဖးအဆေ (၁၂)
ရွာရွာတူကျီနီမဲ့ ပယးနံ ၁၂၁၃ နံနီ၊ မယးတဝ် အူအူ ၁၂၄၂ နံနီ၊ အူကွဲဒဲအူအူ ၁၂၅၀ နံနီ၊ ဗျာနီ အူဖာအူဝါလီ၊ အူဖာနီရွာထာ ပုလမ ခိယံ ကျီဗျာဒဲအူအူ ဖူမူဒဲ အူမူဒဲအူအူလီ၊ အူဝါနီ တုလုမာဘျီကျီဒဲအူ (ထီးတော်) ကျီ ဂွာထီ(စိန်ဖူးတော်)ဒဲ ၁၃၅၁ (ငှက်မြတ်နား)လမ လီ၊ ဝီထီးလမ ၁၂၅၅ နံနီ၊ ဝီထီးလမ ကျီဒဲအူဒဲ ကျီဂွာထီနီ မာဘျီကွဲဒဲအူဝါထာကွဲဒဲအူလီ။

၁၂၅၆ နံနီ၊ အူရွာခါ မာဘျီလုထုထာကျီ ၁၃၅၇ အလးနီ၊ (သံထီးတော်ဇေရာကို) အူလဲးလုဂါ လမ ထီးကျီဒဲအူ (ကြေးထီးတော်)လီ၊ ၁၂၅၂ နံနီ၊ ဖူဆိုင် (မြေလျင်လှိုင်ညှင်)အူကျီ ဝီထီးကဲထာ ကျီဒဲအူ ဒဲ ကျီဂွာထီထာဘျီနီ မာဘျီအူလဲးလု ဂွာအူလီ၊ ၁၃၁၇ နံနီ ဆူဂါကဲထာ ၁၃၁၅ အူ ဂူရဲယး (ဆေးဝက်ဘာဆရာတော်ဦးသူရိယ)ဒဲ ယ်း ကျီဒဲအူဒဲ အူကူမာရ (ယုန်းကျောင်းဆရာတော် ဦးကုမာရ)နံနီ ကွဲဒဲအူဝါထာဂါ မာဘျီလုထုဂါ ဝီ

ဝီကဲထာ ကျီဂွာထီ ဒဲ ၁၃၅၁ ဝါနီလီ၊ ဝီကျီယး ဒဲ ၁၃၅၂ (စေတီမြတ်ကြီး)နီ၊ မာဘျီလုထု ထီဆာဘျီ (ရွှေသင်္ဃန်း) နီလီ၊ လမရွာရွာကျီယီ မွဲပု တနီဝဲဒဲ အလမဗျာအီ ဝါရဲကွဲဒဲ (သီရိ ကျက် သရေဇာ ပြည့်စုံတဲ့) ကွဲဒဲထာကဲထာနီလီ။ အူကျီနီထာ ယမိစံးဘာ ပုဖျီကဲထာနားဆဲးဒဲ လီ၊ ပုဖျီဝါယီ မာဆာဖဲဆာမာမဲဒဲနီ ထီးနဲကွာ ထာ ဝါ မံနဲ(မှတ်တမ်း) လမိအီထာ ဆာမာအဲးအေး ကဲမဲဒဲလီ၊ ဘာဆဲးလမနဲ မာဝဲမာဘျီထာ နဲဝါ

အာတဝ် ဝဲဒဲဒဲမာ ဆာဘျီဆာဘာ ဆာဖဲဆာမာ ပါ ဒဲကဲမဲဒဲနီ ကြားဘာဆာထာကွဲဒဲနဲလမ ဖျီလဲလဲ ကွဲဒဲနဲမဲ့အူဇာ ဘျီယီ ပုဖျီမိထဲလဲနီ ပမာလဲ ဘာလမ ပုဒဲအူကျီ ကဲထာကဲထာ ပုထာဒဲဒဲလဲလဲလီ၊ ပလဲ လဲယီ ဘာကွဲဒဲကြားလမ အလးဂွာအလးဘာ အူကျီ ယမိလဲးဂွာယာဘာ နဲဝါလမ လဲဖဲကယူယီလီ။ အီဆီအီအီ ဂူမုလဲပုကဲထာလဲဆာ မာနဲနဲဒဲဒဲဒဲ(တီးကျီ)

စီးပွားရေးကလည်း အဆင်မပြေ။ ပေါ်တာတွေကလည်း ခဏခဏ လိုက်ရတယ်။ ကလေးငယ်ရှိလည်း ကလေးကို အိမ်နီးနားချင်းတွေနဲ့ထားပြီး ပေါ်တာလိုက်ထမ်းရတာပဲ

နေရောင်မရှိတဲ့ နံနက်ခင်းမြူမှုန်တွေကြားက နှစ်ထပ်အိမ်ငယ်လေးရဲ့ မီးဖိုချောင်ထဲမှာ အသက် ၆၀ ကျော် အမျိုးသမီးကြီးတစ်ဦး မီးသွေးမီးဖိုကို တဟူးဟူး မှုတ်ရင်း ထမင်းဟင်း ချက်ပြုတ်နေပါတယ်။ မိုးတွင်းမိုး မိုးရွာလိုက်၊ မြူကျလိုက်ဖြစ်နေတဲ့ အေးစိမ့်တဲ့ ရာသီဥတုဒဏ်ကို အံတုရင်း အများအတွက် ချက်ပြုတ်ပေးဖို့ သူ့ရဲ့တစ်ရက်တာအလုပ်ကို စတင်ဆောင်ရွက်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

သူမကတော့ အသက် ၆၀ နှစ်အရွယ် နော်လွဲဂေ ဖြစ်ပြီး ကရင်ပြည်နယ် မြောက်ဘက်အစွန်း၊ တောင်ပေါ်မြို့လေးလို့ခေါ်တဲ့ သံတောင်ကြီးမြို့က

လက်လုပ်လက်စား အခြေအနေနဲ့မို့ အဆင်ပြေတဲ့ မိသားစုမဟုတ်တဲ့အတွက် သူမမှာ အနားမယူနိုင်သေးဘဲ တစ်နည်းတစ်ဖုံ ဝင်ငွေရအောင် ကြိုးစားလုပ်ကိုင်နေရဆဲပါပဲ။

သားက ပညာတတ်မဟုတ်တော့ ခက်ခဲတဲ့ အလုပ်ကို လုပ်ရတယ်။ သူ ငယ်ငယ်က သူငယ်နာ ဖြစ်တာကြောင့် သူ့လက်က စာရေးလို့ မတတ်ဘူး။ အခုတော့ သူ အလုပ်လုပ်တတ်တယ်။ အခု ပန်းရံ အလုပ်တွေ လိုက်လုပ်တယ်။ သူများလိုတော့ အရမ်း မလုပ်နိုင်ဘူးပေါ့ လို့ သားဖြစ်သူရဲ့ အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းအလုပ်ကို ပြောပြပါတယ်။

ဘဝမှာ လုံခြုံတဲ့ အိမ်ကောင်းလေးတစ်လုံး လိုချင်သူ မိခင်တစ်ဦး နန်းဝေဖြိုးဇာ

ဒေသခံအမျိုးသမီးကြီးတစ်ဦး ဖြစ်သလို သံတောင်ကြီး အမျိုးသမီးများအဖွဲ့ ရုံးမှာ နေ့စားခ ဝင်ငွေလေးနဲ့ ထမင်းဟင်းချက်ပြုတ်တဲ့အလုပ်ကို လုပ်ပေးနေပါတယ်။

အဲဒီရုံးမှာတော့ ဝန်ထမ်းတွေစားဖို့ဖြစ်စေ၊ အစည်းအဝေး တက်ရောက်တဲ့သူအတွက်ဖြစ်စေ၊ တွေ့ဆုံပွဲ တက်ရောက်သူတွေအတွက်ဖြစ်စေ စားသောက်ရေးမှာ သူမဟာ အရာအကျဆုံး ချက်ပြုတ်ပေးနေသူလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ရုံးမှာ ဧည့်သည်တွေ ရှိတဲ့ ရက်ဆိုရင် တောင်အောက်ဘက်ခြမ်းက သူမရဲ့ နေအိမ်ကနေ တောင်ပေါ်လမ်းနံဘေးက သံတောင်ကြီး အမျိုးသမီးအဖွဲ့ ရုံးကို မနက်စောစော ထွက်လာပြီး မနက်စာ၊ နေ့လည်စာတွေအတွက် ချက်ပြုတ်ပေးရပါတယ်။

ဒေသခံ အမျိုးသမီးတွေအတွက် တစ်ဖက်တစ်လမ်း ဝင်ငွေရရှိဖို့ သံတောင်ကြီးအမျိုးသမီးအဖွဲ့က အလုပ်ရှိရင်ရှိသလို အလုပ်အကိုင်များ ဖန်တီးပေးလျက်ရှိပြီး အဲဒီအထဲမှာ အသက်အရွယ်ရလာတဲ့ အမျိုးသမီးကြီး နော်လွဲဂေအတွက် သူတတ်ကျွမ်းတဲ့ ထမင်းဟင်းချက်တဲ့အလုပ်က အံဝင်ခွင့်ကျ ရှိလှပါတယ်။

ဒီလို ထမင်းဟင်း အငှားလိုက်ချက်တဲ့အလုပ်ကို သူ့လုပ်ကိုင်လာတာဟာ နှစ်ပေါင်းကြာခဲ့ပြီဖြစ်သလို ယခင်ကတည်းက ဘုရား ကျောင်း အစည်းအဝေးတွေမှာလည်း ထမင်းဟင်းချက်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဒီအသက် မွေးဝမ်းကျောင်းမူနဲ့ အလုပ်လုပ်ရတဲ့သက်တမ်းက သူမအတွက် ဆယ်စုနှစ်တစ်ခု ရှိသွားခဲ့ပါပြီ။

အမှန်တော့ နော်လွဲဂေဟာ ခင်ပွန်းသည် ကွယ်လွန်သွားခဲ့သူ မှုဆိုးမတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ခုချိန်မှာ အသက် ၂၀ ကျော်အရွယ် သားတစ်ယောက်ရှိသလို သားကလည်း အိမ်ထောင်သည်ဘဝ ရောက်နေပါပြီ။ အိမ်မှာ သား၊ ချွေးမ၊ မြေးလေးတစ်ယောက်နဲ့ အတူတကွ နေထိုင်ကြပါတယ်။ သားကလည်း

အမှန်ဆိုရင် အသက် ၆၀ ကျော်ဆိုတဲ့အရွယ်ဟာ အိမ်မှာ မိသားစုအတူ ဘုရားတရားနဲ့ အာရုံပြုနေရမယ့်အချိန်ဆိုပေမယ့် နော်လွဲဂေကတော့ နားချိန် မရသေးဘဲ မိသားစု စားဝတ်နေရေး ချောင်ချိဖို့ အတွက် ကြိုးစား ရုန်းကန်ရင်း ဝင်ငွေ ရှာနေရဆဲ မိခင်အိုတစ်ဦး ဖြစ်နေပါတယ်။

ဒီလိုရုန်းကန်ကြိုးစားမှုအတွက် သူမရဲ့ ဘဝ အိပ်မက်ကတော့ သူ့မိသားစု သားသမီးမြေးတွေနဲ့ အတူ လက်ရှိ ပိုင်ဆိုင်နေတဲ့ အိမ်ဟောင်းလေးထက် ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ အိမ်လေးတစ်လုံးရှိဖို့ဖြစ်ပြီး အဲဒီမျှော်လင့်ချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ဖို့ ရှိတဲ့ ခွန်အားနဲ့ သူမ ကြိုးစားနေတာပါ။

နော်လွဲဂေက 'အခုအိမ်က သေးသေးပဲ။ အမိုးအကာ အားလုံး သွပ်နဲ့ ဖြစ်သလို ဆောက်ထားတယ်။ သိပ်မလုံခြုံဘူး။ ဒီလိုပဲ နေလာခဲ့တာ။ ကိုယ့်သား၊ မြေးတွေကို သူများလိုအိမ်ကောင်းကောင်းနဲ့ ထားချင်တာပေါ့။ ဒါပေမယ့် အဆင်မပြေတာ' ဆိုပြီး စကားပြောရင်း ဝင်လာတဲ့ အားငယ်စိတ်ကို ခေါင်းလေးအောက်ငုံ့ကာ ပြောပြပါတယ်။

စိုက်ပျိုးရေးနဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကြတဲ့ သံတောင်ကြီးမြို့ဟာ ချမ်းအေးစိုစွတ်တဲ့ တောင်ပေါ်မြို့လေးဖြစ်တဲ့အတွက် အသက်အရွယ် ကြီးရင့်လာသူတွေအတွက် အလုပ်အကိုင်တွေကလည်း နည်းပါးသလို ရှိတဲ့အလုပ်တွေကလည်း ကြမ်းတမ်း ပင်ပမ်းလှပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ဒေသခံ အမျိုးသမီးတွေဟာ တနိုင်တပိုင် စိုက်ပျိုးရာက ထွက်ရှိတဲ့ ကုန်ကြမ်းတွေအတွက် ဈေးကွက်ရှာဖွေရာမှာ ပိုပြီး ခက်ခဲပါတယ်။

ဒီအခြေအနေကို တစ်နည်းတစ်လမ်း ဖြေရှင်းမှုအနေနဲ့ သံတောင်ကြီးအမျိုးသမီးအဖွဲ့က ခင်ပွန်းမရှိတော့တဲ့ ဒေသခံအမျိုးသမီး အများစုတွေနဲ့ အိမ်ထောင်သည်အမျိုးသမီးတွေအတွက် မိမိတို့ ကိုယ်ပိုင် စိုက်ခင်းက ထွက်ရှိလာတဲ့ ကော်ဖီတွေ၊ လက်ဖက်

တွေအတွက် ပြင်ပ ဈေးကွက်တွေကို ရှာဖွေရောင်းချပေးတာကိုလည်း လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုအဖြစ် လုပ်ဆောင်နေရတယ်လို့ အဖွဲ့ တည်ထောင်သူ နော်မာမာချိုက ပြောပါတယ်။

ဒီအဖွဲ့ဟာ ၂၀၁၀ လောက်မှာ စဖွဲ့ခဲ့ပေမယ့် ရုံးအနေနဲ့ကျတော့ ၂၀၁၂ လောက်မှ စတင် ထားရှိလည်ပတ်ဆောင်ရွက်ဖြစ်ခဲ့တာပါ။ ဒီရုံးလေး စရိုလကတည်းက နော်လွဲဂေအတွက်လည်း အလုပ်လေးတစ်ခု လုပ်ကိုင်နိုင်ခဲ့တာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

သံတောင်ကြီးအမျိုးသမီးအဖွဲ့မှ နော်မာမာချိုက 'အမိုး(နော်လွဲဂေ)ဟာ ကျမတို့အဖွဲ့ ဒီရုံးကို စငှားနေပြီး လုပ်လာကတည်းက တောက်လျှောက် ကူညီလုပ်ကိုင်ပေးခဲ့တာလေ။ အလုပ်အကိုင်ရှားပါးတဲ့ ဒီဒေသမှာ အမျိုးသမီးတွေအတွက် သူတို့ တကယ်လုပ်တတ်တဲ့အပိုင်းက လုပ်သွားနိုင်ဖို့ ကျမတို့တွေ အလုပ်အကိုင် ဖန်တီးပေးရတာလည်း ဖြစ်ပါတယ်' လို့ နော်လွဲဂေ နဲ့ ပတ်သက်ပြီး မှတ်ချက်ပြုပါတယ်။

ယခုလို ထမင်းအငှားချက်တဲ့လုပ်ဟာ သူ့အ

ကြောင်းကို ပြန်ပြောင်း ပြောပြပါတယ်။

တောင်တက်တောင်ဆင်းလမ်းနဲ့ ကွေ့ဝိုက်ကာ သွားရောက်ရတဲ့ သံတောင်ကြီးမြို့ရဲ့ ပတ်ပတ်လည်မှာ စစ်တပ်ရှိပြီး စစ်မက်ရေးရာ မငြိမ်းချမ်းခင်ကာလကတည်းက အဲဒီဒေသခံတွေဟာ စစ်ရဲ့မြေဇာပင်ပါလို့ ရှေ့မှီနောက်မှီ လူကြီးသူမတွေက ပြောဆိုကြပါတယ်။ မြို့အနေအထားအရ သံတောင်ကြီးမြို့နဲ့ ဘုရင့်နောင်တပ်မြို့ နှစ်ပိုင်း ဖြစ်နေပါတယ်။ သံတောင်ကြီးမြို့မှာတော့ ဒေသခံ ကရင်လူမျိုးတွေ နေထိုင်ကြပြီး ဘုရင့်နောင်တပ် မြို့ဘက်အပိုင်းမှာ တပ်မိသားစုများ နေထိုင်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လည်း ဒေသခံ ကရင်အမျိုးသမီး တော်တော်များများဟာ စစ်သည်တွေနဲ့ အိမ်ထောင်ကျသွားကြပြီး တချို့က အဆင်မပြေကြသလို တချို့ကတော့ သူမလိုပဲ အလားတူ အဆင်မပြေမှုတွေလည်း ရှိတယ်လို့ အမိုး နော်လွဲဂေက ဆိုပါတယ်။

အဲဒီမြို့မှာနေထိုင်တဲ့သူတွေကတော့ ဝမ်းစာအတွက် ဖာလာ၊ ကော်ဖီ၊ လက်ဖက်၊ ဓည်း စတာတွေ စိုက်ပြီး ဥယျာဉ်ခြံနဲ့ လုပ်ကိုင်စားသောက်နေပါတယ်။ ဒါပေမယ့် စစ်တပ်များ တိုးချဲ့လာတဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ ဒေသရဲ့ဥယျာဉ်ခြံတွေကလည်း တပ်မြေအဖြစ် သိမ်းယူခံတာ အတော်များပါတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ သူမရဲ့ဥယျာဉ်ခြံတွေလည်း ပါသွားတာကြောင့် နော်လွဲဂေတစ်ယောက် ပိုပြီး ဒုက္ခရောက်သွားပါတယ်။

'ဥယျာဉ်ခြံရှိတုန်းက နည်းနည်း အဆင်ပြေတယ်။ တပ်က မြေသိမ်းလိုက်တဲ့ နောက်ပိုင်း ဒုက္ခရောက်တာပေါ့။ အလုပ်အကိုင်လည်း မရှိ၊ လျော်ကြေးလည်း မရ။ ကိုယ်စိုက်ထားတဲ့အပင်တွေကို သူတို့ အကုန်ခတ်ပစ်လိုက်တယ်။ ကြည့်လို့တောင် မပျော်ဘူး။ အဲဒါကြောင့် စစ်တပ်တွေက ကျမကို ကောင်းကျိုးမပေးဘူးလို့ သူမက ပြောပါတယ်။

ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း နေရာအတော်များများမှာ မငြိမ်းချမ်းခင်ကာလတစ်လျှောက်လုံး စစ်တပ်က ရှေ့တန်းထွက်ဖို့သွားပြီးဆိုရင် ပြည်သူတွေက အမြဲ ဒုက္ခရောက်ရပါတယ်။ ဒီအထဲမှာ သံတောင်ကြီးဒေသခံ ပြည်သူလူထုတွေလည်း ပါဝင်ပါတယ်။ စစ်တပ်အတွက် ပြည်သူတွေက ကိုယ့်ထမင်းကိုယ် ထုပ်ပြီး မိုင်ပေါင်းများစွာ ပေါ်တာထမ်းပေးရပါတယ်။ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား မခွဲခြားဘဲ တစ်အိမ်တစ်ယောက် ပေါ်တာ လိုက်ထမ်းပေးရတာဖြစ်လို့ လူခွဲမရှိတဲ့ နော်လွဲဂေတစ်ယောက် မကြာခဏ ပေါ်တာထမ်းခဲ့ရပါတယ်။

'အရင်ကဆိုရင် စီးပွားရေးကလည်း အဆင်မပြေ။ ပေါ်တာတွေကလည်း ခဏခဏ လိုက်ရတယ်။ ကလေးငယ်ရှိလည်း ကလေးကို အိမ်နီးနားချင်းတွေနဲ့ထားပြီး ပေါ်တာလိုက်ထမ်းရတာပဲ။ အခုတော့ အဲဒါတွေ မရှိတော့တာ ကောင်းပါတယ်' လို့ နော်လွဲဂေက မှတ်ချက်ပြု ပြောဆိုပါတယ်။

ဖြတ်သန်းခဲ့ရတဲ့ ဘဝက ကြမ်းတမ်းလွန်းလို့ နော်လွဲဂေရဲ့စိတ်က သူစားနေတဲ့ ကွမ်းသီးထက် လုံးဝ မာကြောသွားခဲ့ပါပြီ။ ဘဝ နေမဝခင်အချိန်ထဲတော့ အားရှိသလောက် အလုပ်ဆက်လုပ်သွားမှာလို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါ့အပြင် သားသမီးမြေးအတွက် လုံခြုံတဲ့ အိမ်လေးနဲ့ ထားပေးသွားနိုင်ဖို့က အဖြစ်ချင်ဆုံး ဆန္ဒပါလို့ပြောပြီး ဧရာလွှမ်းပေမယ့် ရိုးသားဖြူစင်တဲ့ မျက်ဝန်းလေးကို မမြင်သာအောင် ငုံ့ချသွားပါတယ်။ သူမ လိုချင်တမ်းတတဲ့ အိမ်လေးတစ်လုံးအတွက် နော်လွဲဂေ ဆန္ဒ ပြည့်ဝပါစေလို့ ယုံကြည်စွာ ဆုတောင်းနေမိပါတော့တယ်။

နန်းဝေဖြိုးဇာ

သူ့ဘဝ သူ့ပုံရိပ် ကြော်ငြာခြင်း

S. မင်းခိုက်သူ

ကရင်ရာဇဝင်မှာ သူ့လောက် ကရင်လူထုကို ဦးဆောင်နိုင်ခဲ့တဲ့ ကရင်ခေါင်းဆောင် မရှိသေးဘူး။ သူ့နောက်က လူထုကြီး အင်တိုက်အားတိုက် လိုက်ပါလာတဲ့ သူလို ခေါင်းဆောင်မျိုး လည်း မတွေ့သေးဘူး။ သူဟာ တကယ့် ခေါင်းဆောင် အစစ်ပါ။ သူဟာ ငြိမ်းချမ်းရေး မြတ်နိုးသူပါ။

ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင် စောဘဦးကြီးသည် ကြွယ်ဝချမ်းသာသော မြေပိုင်ရှင်သူဌေး အမျိုးအနွယ်မှ ဆင်းသက်မွေးဖွားလာသူ ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှအင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် ဝတ်လုံတော် ဥပဒေဘွဲ့ ယူ၍ အင်္ဂလန်သို့တစ်ယောက်နှင့် နဖူးစာဆုံခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံသို့ပြန်လာသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်ရောက်သည့်အခါ မိမိဇာတိမြို့ဖြစ်သော ပုသိမ်မြို့ ကန်သုံးဆင့်တွင် နေထိုင်လျက် ရှေ့နေအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုသည်။

ဆရာသာထိုသည် အထက်တန်းကျောင်းသား ဘဝကတည်းက စောဘဦးကြီးနှင့် စတင်သိကျွမ်းခဲ့သူဖြစ်သည်။ သူ့အားစတင်သိစဉ်က ရုပ်ရည်ချောမော၍ လူမျိုးစုံနှင့်ပြေပြစ်အောင် ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံနိုင်သော သူဌေးသား တစ်ဦးအဖြစ်သာ တွေ့မြင်ခဲ့သည်။ အမျိုးသားနိုင်ငံရေးကို လုပ်ဆောင်မည့်သူဟု မထင်ခဲ့ပေ။ သူသည် မိမိပိုင်ဆိုင်သော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို စွန့်လွှတ်၍ အမျိုးသားရေး လမ်းကြောင်းပေါ်သို့ တစိုက်မတ်မတ် လျှောက်လှမ်းလာခဲ့သူ ဖြစ်သည်။

တချို့က အင်္ဂလန်သို့နှင့် အိမ်ထောင်ကျသူမို့ စောဘဦးကြီးအား မျိုးချစ်စိတ်မရှိဟု မြင်တတ်ကြသည်။ သို့သော် ကိုယ်ပိုင်ချစ်ခြင်းမေတ္တာနှင့် တစ်မျိုးသားလုံးနှင့် ယှဉ်သည့်မေတ္တာစိတ်မှာ ပြတ်သားစွာ ခြားနားပြခဲ့သူပင်ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်ခေတ်တွင် မြန်မာတို့သည် 'သခင်' နာမည်ဖြင့် အမျိုးသားစိတ်ကိုမြှင့်တင်ပြီး အလေးထားခဲ့ကြသလို စောဘဦးကြီးသည် 'စော' ဆိုသည့် ကရင်နာမည်အမှတ်သင်္ကေတကို စံပြအဖြစ်အလေးပြုလျက် တန်ဖိုးထားခဲ့သူဟု ဆိုပါသည်။

စောဘဦးကြီးသည် ပုသိမ်မြို့၌ နေထိုင်စဉ် တည်ငြိမ် အေးဆေးစွာဖြင့် ရှေ့နေလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်သလို တစ်ဖက်တွင်လည်း ဖခင်၏လယ်ယာလုပ်ငန်းကိုလည်း ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်သည်။ ရှေ့နေအလုပ်တွင် စော်ဘွားတစ်ဦး၏ သားလူသတ်မှုကို အမှုလိုက်ခဲ့ရာတွင် ကွင်းလုံးကျွတ် လွတ်သွားသဖြင့် နာမည်ကြီးလာခဲ့လေသည်။ အင်္ဂလိပ်ခေတ်တွင် သူ၏ဘဝသည် တည်ငြိမ်အေးချမ်းစွာ ဖြတ်သန်းနေထိုင်ခဲ့သည်။

ဂျပန်ခေတ်မှ စတင်၍ဘဝပေး အသိဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သော ပတ်ဝန်းကျင် အနေအထားများက သူ့အား ကရင်အမျိုးသား နိုင်ငံရေးဇာတ်ခုံပေါ်သို့ တွန်းတင်ခဲ့လေသည်။ ဂျပန်ခေတ်တွင် ကရင်-ဗမာ အဓိကရုဏ်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ အဓိကရုဏ်း ပြေငြိမ်းရန် နားလည်မှုချစ်ကြည်မှု ရရှိရေးအတွက် ဒေါက်တာဘမော်အစိုးရသည် နယ်ပေါင်းစုံ ကရင်အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်များကို ဖိတ်ခေါ်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ထိုနောက်အကြံပေးအဖွဲ့တစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာတွင် စောဘဦးကြီးသည် အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒေါက်တာစံစိဖိုးနှင့်အတူ ပုသိမ်မြို့မှ ရန်ကုန်မြို့သို့

ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ သာယာဝတီနယ်မှ ရောက်ရှိလာသော ဆရာသာထိုနှင့် ပြန်လည်ဆုံတွေ့ခဲ့သည်။ ဆရာသာထိုသည် စောဘဦးကြီး၏ အပြောအဆိုအပြုအမူနှင့် ခေါင်းဆောင် ဝိသုပ္ပတို့ကို အထက်တန်းကျောင်းသား ဘဝကနှင့် တခြားစီဖြစ်သည်ကို ထူးခြားစွာ ပြန်လည် တွေ့မြင်လာခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ကရင်-ဗမာ အဓိကရုဏ်း ငြိမ်းချမ်းသွားသည့်အခါ အသက်အရွယ် ထောက်လာသော ဒေါက်တာစံစိဖိုးသည် အနာဂတ်တွင် ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ဖြစ်လာမည့် ကရင်လူငယ် စောဘဦးကြီးကို အားကိုးလေးစားခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဒေါက်တာစံစိဖိုးသည် ပုသိမ်သို့ ပြန်လည် မထွက်ခွာမီ အမျိုးသားအကျိုးကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အကြံပေးအဖွဲ့တွင် မန်းဘခင်၊ စောရွှန်ဆင်ကံကြီး၊ စောဘမောင်၊ ဆရာသာထိုတို့နှင့် အတူ စောဘဦးကြီးကို ပါဝင် ဖွဲ့စည်းစေခဲ့သည်။

ဂျပန်ခေတ်တွင် ကရင်+ဗမာ ချစ်ကြည်ညီညွတ်ရေးအတွက် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်သို့ ဝိုင်းချုပ်အောင်ဆန်း၊ ဦးနု၊ သခင်သန်းထွန်းတို့နှင့်အတူ စောဘဦးကြီး အမျိုးပြုသည့် ကရင်ခေါင်းဆောင်တို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေး တရား ဟောထွက်ခဲ့ကြသည်။ ဦးနု၏ ငါးနှစ်ရာသီဗမာပြည် စာအုပ်တွင် ထိုစဉ်က စောဘဦးကြီး၏ ခေါင်းဆောင်ဝိသသော စကားလုံးများကို ပြန်လည်၍ မှတ်တမ်းတင်ထားသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ စောဘဦးကြီးသည် ဂျပန်ခေတ် တလျှောက်လုံး ပုသိမ်သို့မပြန်တော့ပဲ ရန်ကုန်မြို့၏ ဗုံးဆံ အမြောက်ဆံကြားမှနေ၍ ကရင်အမျိုးသားရေး လုပ်ငန်းတွေကို အဆက်မပြတ် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက် လျက်ရှိတော့သည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသောအခါ ကရင်ပြည်နယ်အရေး၊ ကရင်အခွင့်အရေးတို့နှင့်အတူ စောဘဦးကြီး၏ နာမည်သည် ထင်ရှားလာတော့သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈ ရက်မှ ဇူလိုင် ၂၉ ရက်နေ့ အထိ ရန်ကုန်မြို့ အောက်ကြည့်မြင်တိုင်လမ်း အမှတ်(၅၂၈) တွင် အစည်းအဝေးပြုလုပ်ပြီး ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ကရင်ပြည်နယ်အရေးကို အချက် ၃ ချက်ပါ ချမှတ်၍ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ၁၉၄၅ ခု၊ စက်တင်ဘာ ၂၆ ရက်တွင် စောဘဦးကြီး အပါအဝင် ကရင်ခေါင်းဆောင် ၅ ဦးသည် ဗြိတိသျှအစိုးရထံ ကရင်ပြည်နယ်အရေးကို တောင်းဆိုပါသည်။ ထို့နောက်ပိုင်းတွင် ကရင်ပြည်နယ်အရေးကို တစိုက်မတ်မတ် ကြိုးပမ်းလာခဲ့ကြသည်။

ဂျပန်ခေတ်က စတင်ပေါက်ဖွားလာသော ကရင်အမျိုးသား ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ်မှတစ်ဆင့် ကရင်အမျိုးသားညီလာခံကြီးကို စောဘဦးကြီးက ဦးဆောင်၍ ခေါ်ယူခဲ့သည်။ ဆရာသာထိုနှင့် ယှဉ်တွဲ၍ ကရင်အမျိုးသား ဗဟိုကော်မတီတွင် စောဘဦးကြီးသည် ကရင်အရေးအခင်းအတွက် အလှုပ်ရှားဆုံး ခေါင်းဆောင်တစ်ယောက် ဖြစ်သည်။

ရန်ကုန်မြို့တွင် KCO ညီလာခံကြီးကို ကျင်းပသည့်အခါ မအူပင်ခရိုင်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအနေဖြင့် မန်းဘဇန် တက်ရောက်လာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် မန်းဘဇန်သည် စောဘဦးကြီးနှင့် ပြန်လည်ဆုံတွေ့လေသည်။ ထိုအခါ စောဘဦးကြီးက “ဟေ့ဘဇန်... ခင်ဗျား အစိုးရအလုပ် ပြန်လုပ်ဦးမှာလား” လို့ မေးလိုက်သည်။ မန်းဘဇန်က “ကျနော်က အစိုးရ အလုပ်လုပ်ဘို့ စိတ်မဝင်စားတော့ဘူး။ အမျိုးသားရေးက အရေးကြီးလာလို့ အမျိုးသားရေးမှာ ခြေစုံပစ်လုပ်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ထားပြီ” လို့ ပြောလိုက်သည်။ စောဘဦးကြီးက ထိုအဖြေကိုကြိုဆိုသည့် အနေနှင့် လက်ဆွန့်တံဆက်ပြီး “အမျိုးသားအရေးကို ဒို့များ တွဲလုပ်ကြပါစို့” လို့ ပြောပါသည်။

ထို့ကြောင့် မန်းဘဇန်က “စောဘဦးကြီးဟာ အမျိုးသားရေးမှာ အရေးပါတဲ့ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ဖြစ်ရုံသာမက မြန်မာပြည်အရေးမှာလည်း အရေးပါတဲ့ခေါင်းဆောင် တစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်မှာ ကျွန်ုပ်နှင့် စောဘဦးကြီးတို့လက်တွဲပြီး အမျိုးသားရေးတာဝန်တွေ ထမ်းဆောင်လာခဲ့ရတယ်။ အဲဒီမှာ ကေအဲန်ယူ အဖွဲ့မှ စောစံဖိုးသင်နဲ့ ကေဂိုင့်အို အဖွဲ့ဝင် မန်းဘခင်၊ မန်းဝင်းမောင်၊ စောကျော်စိန်၊ စောစိန်တင် တို့ နှုတ်ထွက်သွားကြတယ်။ ကေအဲန်ယူ ဗဟိုကော်မတီ အသစ်တစ်ခု ဖွဲ့စည်းဖို့ အရေးပေါ်ညီလာခံကျင်းပတဲ့အခါ စောဘဦးကြီးဟာ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာပြီး ကျွန်ုပ်ဟာ ကာကွယ်ရေး တာဝန်ခံဖြစ်လာတယ်။ ကျွန်ုပ်နှင့်စောဘဦးကြီးဟာ အတွေးအခေါ်ခံယူချက်ချင်း တူညီလို့ အလုပ်လုပ်ရာမှာ ညီညွတ်မှု တိုးတက်မှု ရှိခဲ့တယ်။ စောဘဦးကြီးကို ကျွန်ုပ်က ခင်မင်လေးစားတဲ့ ခေါင်းဆောင်ကြီးအဖြစ် ခံယူဆက်ဆံသလို စောဘဦးကြီးကလည်း ကျွန်ုပ်ကို ခင်မင်လေးစားတဲ့ ရဲဘော်ရဲဘက် တိုက်ဖော်တိုက်ဖက် အဖြစ် ခံယူဆက်ဆံတယ်” ဟု ပြောဆိုရေးသားခဲ့သည်။

ဂျပန် တော်လှန်ပြီးနောက် မဟာမိတ်များ ရန်ကုန်မြို့သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာပြီး မကြာမီ ဖဆပလ ကို ဖွဲ့စည်းသည်။ ဖဆပလ ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့ကို နေသူရိန် အစည်းအဝေးကြီး၌ ၃၆ ဦး တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းရာတွင် ကရင်အမျိုးသားသုံးဦး ရွေးချယ်ခံရသည်။ ၎င်းမှာ စောဘဦးကြီး၊ သရာသာထို၊ မန်းဘခင် တို့ ဖြစ်ကြသည်။ သူတို့သည် KCO, KYO အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ကြသလို တိုင်းပြည်အကျိုးကိုလည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ KCO အဖွဲ့ဝင် စောဘဦးကြီးသည် ဘုရင်ခံအစိုးရအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခဲ့သလို သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ ကနီမြို့သို့ လွတ်လပ်ရေး ရခါနီး တပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရေး ဆွေးနွေးမှုတွင် ဝိုင်းချုပ်အောင်ဆန်းတို့နှင့် အတူလိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ကယားပြည်နယ်(ကရင်နီပြည်) ဆွေးနွေးမှုတွင်လည်း ပါဝင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။

ကေအဲန်ယူ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာသည့်အခါ မိမိအမျိုးသားအကျိုးကို အဆက်မပြတ် ကြိုးပမ်းတော့၏။ သူသည် အဖွဲ့ချုပ်မှစေလွှတ်သဖြင့် စောဖိုးချစ်၊ စောသာဒင်၊ ဆစ်ဒန်လူနီတို့နှင့်အတူ အင်္ဂလန်သို့ ချစ်ကြည်ရေး ခရီးထွက်ခဲ့သည်။ အင်္ဂလန်မှ ပြန်လည် ရောက်ရှိလာသောအခါ ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံးအဖွဲ့၏ ဆန္ဒအရ ကြားဖြတ်အစိုးရ အဖွဲ့တွင်ဝန်ကြီး ရာထူးကို လက်ခံခဲ့သည်။ မကြာမီ အဖွဲ့၏ လိုလားချက်အရပင် ဝန်ကြီးအဖြစ်မှ နှုတ်ထွက်ခဲ့ရပြန်သည်။

ယင်းအပြုအမူများသည် ကရင်အမျိုးသား ပြည်သူများ၏ ဆန္ဒအရ ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့များ အတွက်ဆိုလျှင် မည်သည့်အရာမဆို လုပ်မည်ဆိုသော စိတ်ဓာတ် ရှိသူဖြစ်သည်။ မိမိအမျိုးသား အတွက်ကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် မည်သည့် ရလဒ်ကိုမှ မျှော်လင့်ချက်မထားပဲ အမျိုးသားအတွက် သီးသန့်အခိုင်းခံ အမျိုးသားဝန်ထမ်းအဖြစ် လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယနေ့ကရင်အမျိုးသားများ အတွက် ဆောင်ရွက်နေကြသော ကရင်များနှင့်တော့ လွန်စွာ ကွာခြားလှပေသည်။ ကရင်အမျိုးသားတို့ အညီညွတ်ဆုံးသောခေတ်ကို ဖော်ပြပါဆိုလျှင် ၁၉၄၇-၄၈ ခုနှစ်ကိုပင် မလွဲမသွေ ထောက်ပြရလေလိမ့်မည်။ ထိုခေတ်မှာ စောဘဦးကြီး ဦးဆောင်ခဲ့သော ကရင်အမျိုးသားများ ညီညွတ်သော ခေတ်တစ်ခေတ်ဟုပင် ဆိုနိုင်ပါသည်။

သို့တွက်ကြောင့် ဆရာသာထိုက “ကရင်ရာဇဝင်မှာ သူ့လောက် ကရင်လူထုကို ဦးဆောင်နိုင်ခဲ့တဲ့

ကရင်ခေါင်းဆောင် မရှိသေးဘူး။ သူ့နောက်က လူထုကြီး အင်တိုက်အားတိုက် လိုက်ပါလာတဲ့ သူလို ခေါင်းဆောင်မျိုးလည်း မတွေ့သေးဘူး။ သူဟာ တကယ့် ခေါင်းဆောင် အစစ်ပါ။ သူဟာငြိမ်းချမ်းရေး မြတ်နိုးသူပါ” ဟု ထုတ်ဖော်ပြောခဲ့လေသည်။

စောဘဦးကြီးသည် ကရင်ပြည်နယ် ရရှိရေးအတွက် ကရင်ပြည်သူအားလုံး သွေးတစ်စက်မှ မကျစေရဟုပင် ပြောဆိုခဲ့ပါသည်။ ချက်ကန့်ဆိုလျှင် မီးထတောက်နိုင်သော အချိန်ကာလမျိုးတွင် စောဘဦးကြီးသည် ငြိမ်းချမ်းသာယာမှုအတွက် အဓိက လုပ်ဆောင်ပေးခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ စိတ်ဓာတ်တက်ကြွနေသော ကရင်လူငယ်အားလုံးကို သူသည်အစဉ်သဖြင့် ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့လျက် ရှိသည်ကို ဆရာသာထိုကိုယ်တိုင်မျက်မြင်တွေ့ခဲ့ရသည်။ သူသည် နောက်ဆုံးအခြေအနေအထိ ငြိမ်းချမ်းသာယာရေးအတွက် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။

ဂျပန်ခေတ်တွင် စောဘဦးကြီး၏ဇနီး အင်္ဂလန်သူသည် ဂျပန်များ၏ရန်ကို ကြောက်ရွံ့ရသဖြင့် စောဘဦးကြီး မရှိခိုက် ပုသိမ်ကနေ သင်္ဘောဖြင့် အိန္ဒိယမှတစ်ဆင့် ဗြိတိန်သို့ ပြန်သွားလေသည်။ သို့တွက်ကြောင့်စောဘဦးကြီးသည် ချစ်ကြည်ရေးအဖြစ် လန်ဒန်သို့တစ်ခေါက် သွားရောက်ခဲ့စဉ် မိမိ၏ဇနီးကို သွားတွေ့ခဲ့ပြီး ကွာရှင်းလက်မှတ် ရေးထိုးပေးခဲ့သည်။ အမျိုးသားတွက် ကြိုးပမ်းရာတွင် စည်းစိမ်ချမ်းသာများကို စွန့်လွှတ်ရသည့်အပြင် မိမိနုလုံးသားနှင့်အတူ ချစ်လှပါသည်ဆိုသော ဇနီးသားသမီးများကိုပါ စွန့်လွှတ်ခဲ့သူ စွန့်ခွဲသူပင် ဖြစ်သည်။ ခေတ်ကတောင်းဆိုလာသော လိုအပ်သည့်အချိန်တွင် သူ၏ ဘဝတစ်ခုလုံးကို မိမိအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအတွက် မြှုပ်နှံခဲ့လေသည်။

ထို့ကြောင့် စောဘဦးကြီးနှင့်အတူ အမျိုးသားအကျိုးကို ဆောင်ရွက်ပြီး စောဘဦးကြီး၏စိတ်နေသဘောထားကို နားလည်သိရှိသော ဒုတိယ ခေါင်းဆောင်ကြီး မန်းဘဇန်က “ပညာတတ်ကျွမ်း ဥစ္စာဓန ပေါကြွယ်ဝပြီး ရာထူးဂုဏ်တွေ ရှိပေမယ့် ဘဝင်မြင့်ခြင်း မရှိဘူး။ စောဘဦးကြီးရဲ့ ဝတ်စားဆင်ယင်နေထိုင်စားသောက်မှုတွေဟာ ထယ်ထယ်ဝါဝါ မရှိဘူး။ လူလတ်တန်းစားအဆင့်မျိုးနဲ့ နေထိုင်တယ်။ .... စောဘဦးကြီးဟာ ကာကီဘောင်းဘီတိုစပို့ရှပ်အင်္ကျီဝတ်ပြီး အစည်းအဝေးတက်လာတာကို တွေ့ရတဲ့အခါ အံ့သြသွားကြတယ်။ စောဘဦးကြီးဟာ ရိုးရိုးကျင့် မြင့်မြင့်ကြံတတ်သူဖြစ်တယ်။ စိတ်နေသဘောထား ရိုးသားဖြူစင်တယ်။ လူသားတိုင်းကို အတန်းအစားမရွေး လူရယ်လို့သဘောထားပြီး ဆက်ဆံတယ်။ ကိုယ်ချင်းစာနာစိတ်လည်းရှိတယ်။ အမျိုးသားအတွက် တကယ်ကိုယ်ကျိုးစွန့်သူ ဖြစ်တယ်။ မိမိရဲ့ လယ်ယာအလုပ်သမားအပေါ် စာနာစိတ်ရှိတယ်။ အမျိုးသားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ရာမှာ အမျိုးသားရေး အာရုံတစ်ခုတည်းသာထားပြီး ခြေစုံပစ် လုပ်ကိုင်တယ်။ စောဘဦးကြီးရဲ့ မှန်ကန်တဲ့ ရှေ့ဆောင်မှုကြောင့် ပြတ်သားတဲ့ ကရင်အမျိုးသား လွတ်လပ်ရေးနဲ့ ဘဝတိုးတက်မှု တော်လှန်ရေး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ စောဘဦးကြီးဟာ မိမိအပေါ် ကျရောက်လာတဲ့တာဝန်တွေကို ပြောင်မြောက်အောင် မြင်စွာ ထမ်းဆောင်ခဲ့သူ ဖြစ်တယ်။ ကရင်တော်လှန်ရေးနဲ့ ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးကို စတင်ဖော်ထုတ်ပေးသူဖြစ်တယ်” စသည်ဖြင့် သူ၏ စာအုပ်၌ ရေးသားထားခဲ့သည်။

စောဘဦးကြီးသည် ငြိမ်းချမ်းရေးကိုမြတ်နိုးသူ ဖြစ်သလို ငြိမ်းချမ်းဘို့အတွက်လည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနုသည် စောဘဦးကြီးအား အယုံကြည်ဆုံးသူ တယောက်ပင်ဖြစ်သည်။ အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် ကေအဲန်ယူ ဥက္ကဋ္ဌ စောဘဦးကြီးသည် ဦးနုကို ချစ်ကြည်ရေးအတွက် ထမင်းစားလည်း ဖိတ်ကျွေးဘူးသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ဖက် တိုက်ပွဲဖြစ်နေစဉ် ဦးနုက စောဘဦးကြီးကို ငြိမ်းချမ်းရေးစကားဆိုရန် ကမ်းလှမ်းလာသည်။ ထိုအခါ စောဘဦးကြီးနှင့် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး မန်းဂျိမ်းထွန်းအောင် တို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးစကားဆိုရန် အင်းစိန်မှထွက်လာခဲ့သည်။ မုတ်ဆိတ် ပါးသိုင်းမွှေး ရှည်ထွက်နေသော စောဘဦးကြီးသည် သမိုင်း၌ သတင်းစာဆရာများနှင့် တွေ့ဆုံရာတွင် ပြီးရယ်လျက် “အားလုံး ပြေလည်ပါလိမ့်မယ်” ဟုပင် ပြောဆိုခဲ့သည်။ ယနေ့တချို့တွေ့ရသော စောဘဦးကြီး၏ ပုံပါ နှုတ်ခမ်းသိုင်းမွှေးရှည်ကြီးပုံသည် ထိုစဉ်က

စာမျက်နှာ (၁၆) သို့ ▶

► **စာမျက်နှာ (၁၅) မှ**

အင်းစိန်စစ်မြေပြင်မှ ထွက်လာသည့်ပုံ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ကွယ်လွန်ပုံတွင်လည်း ထို့တူပင်။

သူသည် ငြိမ်းချမ်းရေးကို မြတ်နိုး၍ ပြောသည်အတိုင်း အမှန်တကယ်လည်း အဆင်ပြေခဲ့သည်ဟု ပြောနိုင်ပါသည်။ ဧပြီလ ၅ ရက်နေ့တွင် သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။ သဘောတူစာချုပ်ကို အစိုးရဖက်မှ ဦးနု၊ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း၊ ဦးအေးမောင်နှင့် ဆာဘဦးတို့က ရေးထိုးပြီး ဧကအဲန်ယူဘက်မှ စောဘဦးကြီးနှင့် မန်းဂျိမ်းထွန်းအောင်တို့က လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။

စောဘဦးကြီးတို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးလက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ရန်ကုန်တွင် အစိုးရခေါင်းဆောင်များနှင့် ခင်မင်စွာ ထမင်းစားသောက်ကြသည်။ ရုပ်ရှင်ကိုပင်ကြည့်ရှုခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်က အသက်အတွက် မည်သို့မျှ အာမခံချက်မရှိသော အင်းစိန်စစ်မြေပြင်မှ ထွက်ခွာလာပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးကို သွားရောက်ဆွေးနွေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုစဉ်က စောဘဦးကြီးကို ကရင်ပြည်သူများက သူ့ရဲကောင်းအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေး မြတ်နိုးသူအဖြစ်လည်းကောင်း ချီးကျူးပြောဆို ဂုဏ်ပြုခဲ့ကြသည်။ သို့သော် သံဃာအား ဘုရားမလွန်နိုင်သလို ကရင်လူထု၏ဆန္ဒ၊ လူထု၏အင်အားကိုကား သူသည် မည်သို့မျှ လွန်ဆန်လို့ မရတော့ချေ။

ထိုစဉ်က ငြိမ်းချမ်းရေး ပျက်ပြယ်သွားသည်ကို ပြန်လည်အလင်းဝင် ရောက်လာခဲ့သော စောဟန်တာ သာမွေးက စောဘဦးကြီးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ “မိမိငြိမ်းချမ်းရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးစကားကို ဘုရားကျောင်းနံရံများ၌ စောဘဦးကြီး၏ ဝိညာဉ်သာရှိနေပါက ဟားတိုက်၍ ရယ်

မောကောင်း ရယ်ပါလိမ့်မည်။ အကြောင်းမှာ အင်းစိန် အရေးအခင်းတွင် စောဘဦးကြီးသည် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖြေရှင်းလိုသည့် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်၍ မိမိသည်သာ လက်နက်ဖြင့် တိုက်ခိုက်လိုသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်” စသည်ဖြင့် အင်းစိန် တောင်သူကုန်းဘုရားကျောင်း ဝတ်ပြုဆုတောင်းပွဲ၌ ဝမ်းနည်းဘွယ်စကား ပြောဆိုခဲ့လေသည်။

စောဘဦးကြီး ကွယ်လွန်မှုကို ကြားသိရသော ဘုရင်ခံဟောင်း ဒေါ်မန်စမစ်က “စောဘဦးကြီးသည် အကြမ်းဖက်သမား တစ်ဦးမဟုတ်တာတော့ အမှန်ပါ။ ကျွန်တော့်အနေနှင့် သူ့ရဲ့ပင်ပန်းကြီးစွာ ရုန်းကန်ရမှုနဲ့ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ဖွယ်တွေထဲက သူ့ရဲ့သေဆုံးရမှုကို မမြင်ရတာဘဲ ကံကောင်းပါတယ်။ သူဟာ လေးနက်တဲ့ အမျိုးသားစိတ် တိုက်တွန်းမှု တစ်ခုကို အကြောင်းခံပြီး ဒီတွန်းလှန်မှုကို လုပ်တာလည်း ဖြစ်ပါတယ်” ဟု မှတ်ချက်ချလေသည်။

ဒုတိယ မျိုးဆက်သစ်ဖြစ်သော အတွင်းရေးမှူးချုပ်ဟောင်း ပဒိုမန်းရှာလားဖန်းက “ကရင့်တော်လှန်ရေးမှာလည်း လေ့လာအတုယူစရာ ခေါင်းဆောင်များစွာ ပေါ်ထွန်းခဲ့ပါတယ်။ ဒီခေါင်းဆောင်များအနက် ခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးရဲ့ စွန့်လွှတ်အနစ်နာခံမှု၊ တော်လှန်ရေးအပေါ် တာဝန်ခံမှုများကို လေ့လာ အတုယူသင့်ပါတယ်။ ပထမတစ်ဦးက ကရင်အမျိုးသားများရဲ့ အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီး စောဘဦးကြီး ဖြစ်ပါတယ်။

သူဟာ စွန့်လွှတ်အနစ်နာခံမှု၊ တာဝန်ခံမှုမှာ စံထားလောက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်တယ်။ သူဟာ ခေတ်ပညာတတ်တစ်ဦး ဖြစ်ရုံမက ချမ်းသာကြွယ်ဝသူတစ်ဦးဖြစ်တယ်။ သူ့ရဲ့ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုကို ကရင်အမျိုးသားထုအတွက် ပြတ်ပြတ်သားသား စွန့်

လွှတ်ခဲ့တယ်။ ကရင်အမျိုးသားများအပေါ် ကရင့်တော်လှန်ရေးအပေါ် တာဝန်ယူခဲ့သူဖြစ်တယ်။ သူကွယ်လွန်သွားတဲ့အခါ သူ့အတွက် သူ့မိသားစုအတွက် ပိုင်ဆိုင်မှုဆိုလို့ ဘာမျှမကျန်ခဲ့ဘူး။ သူဟာ အမှန်ပင် အာဇာနည်သူ့ရဲကောင်းတစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်ပင်ခေါင်းဆောင် တစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်” ဟု ပြတ်သားစွာ ပြောဆိုခဲ့သည်။

စင်စစ် ကရင်အမျိုးသားတို့သည် ပြည်ထောင်စုသားအားလုံးနှင့် အတူနယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးအတွက် လက်တွဲ တွန်းလှန်ခဲ့ကြသလို ကရင့်တစ်မျိုးသားလုံး၏ ပြဿနာအတွက် ကရင်အမျိုးသားတို့က တညီတညွတ်တည်း လက်တွဲ ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသော အချိန်အခါလည်း ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်အခါမျိုးတွင် ကရင်အမျိုးသားတို့၏ တစ်ဦးတည်းသော လျှမ်းတောက် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာသူကား ကရင့်အမျိုးသား ခေါင်းဆောင် စောဘဦးကြီးပင်တည်း။

မိမိသည် စောဘဦးကြီး၏ နိုင်ငံရေး အဘိဓမ္မာကို ဝေဖန်ပိုင်းခြားနိုင်သော အခွင့်သော်လည်းကောင်း၊ အရည်အချင်းသော်လည်းကောင်း မရှိပေ။ ဝမ်းနည်း ကြေကွဲဖွယ်ရာများကို ပြန်လည်ဖော်ပြလိုသော ဆန္ဒလည်းမရှိပေ။ သို့သော် မျိုးဆက်သစ်များအတွက် မမေ့သင့်မမေ့ထိုက် သိသင့်သိထိုက်သည်ကို ပြန်လည်ဖော်ပြခြင်း ပြုသင့်သည်ဟု ယူဆမိ၍ တင်ပြခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကရင်အမျိုးသား ပြည်သူတွေကို ချစ်မြတ်နိုးသော၊ လွတ်မြောက်လိုသော မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင် စောဘဦးကြီးသည် အမျိုးသားအတွက် အသက်ပေးစွန့်ခဲ့သည်မှာ ယနေ့ဆို ၆၉ နှစ်ရှိခဲ့ပြီ။ စောဘဦးကြီးကဲ့သို့ မိမိတို့၏အမျိုးသားအကျိုးကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လို

► **စာမျက်နှာ (၁၇) မှ**

ပြင်ဆင်ရန် မသင့်လျော်သေးကြောင်း ဆွေးနွေးခဲ့သည်။^(၈) ဤသို့အခြေခံ ဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းမှာ ပြည်ထောင်စုကြီး ပြိုကွဲအောင် ဖန်တီးခြင်းမဟုတ်သည်ကိုလည်း သဘောတူထားကြသည်။^(၉) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို ကယား၊ ရခိုင်၊ မွန်၊ ရှမ်းအမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ်များကလည်း ထောက်ခံခဲ့ကြသည်။^(၁၀) ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် **ဦးအေစိုးမြင့်**ကလည်း–

လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေတွေမှာ ပြည်နယ်နှင့်လူမျိုးအတွက် တန်းတူညီမျှတဲ့ လုံလောက်တဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက် မရှိတာကို အားလုံးအကုန်လုံးက လက်ခံပါတယ်။ သည်တော့ ပြည်နယ်တွေမှာ အခွင့်အရေးအာဏာ အင်မတန်ပုံ နည်းနေတာပဲ။ ဒါကို ပြုပြင်ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့လိုချင်တဲ့ ဖက်ဒရယ်မှုကိုလည်း တိုးမြှင့်ပေးပါ။ သည်ကိစ္စဟာ ပြည်နယ်အရေး ရှေးရှုပြီး လုပ်ပေမယ့်သည် ဖက်ဒရယ်စနစ် မပေါ်ပေါက်ခင်က လွတ်လပ်တဲ့ ကရင်ပြည်နယ်အတွက်တောင်မှ တိုက်ခိုက်လာတာ ၅ နှစ်၊ ၆ နှစ် တိုက်ခိုက်လာတဲ့အခါမှာ ဘာဖြစ်သလဲဆိုတော့ အကုန်လုံးဝိုင်းပြီး အနှိမ်ခံရတာပဲ။ ဟု ဆိုပါသည်။^(၁၁)

ဤညီလာခံသည် ရှမ်းပြည်နယ်က ဦးဆောင်ခဲ့ပြီး ယင်းတို့၏ **ရှမ်းမှု** ကို ကျန်တိုင်းရင်းသားများအား ခေါ်ယူညှိနှိုင်းသော အစည်းအဝေးပင်ဖြစ်သည်။ တက်ရောက်လာသူ တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်တိုင်းက ထောက်ခံခြင်းမပြုကြောင်းကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ပြည်ထောင်စုမှ သီးခြားခွဲထွက်ရေးမျိုးမဟုတ်ဘဲ ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်မှု (သို့မဟုတ်) ဖက်ဒရယ်မှုကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ရန် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ခြင်းဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ်၊ မတ်လ၊ ၂၈ ရက်နေ့တွင် လွှတ်တော်အမတ် ဒူးဝါးဇော်လွန်း (ဗန်းမော်–အရှေ့)က တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုပေါင်းစုံ၏ တောင်ကြီး ညီလာခံ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ပြည်နယ်များ ညီညွတ်ရေးအဖွဲ့မှ တောင်းဆိုသော အမျိုးသားညီလာခံကြီးကို အမြန်ခေါ်ယူကျင်းပနိုင်ရေးကို အစိုးရက ကမကထပြု ဆောင်ရွက်ပေးရန် အဆိုတင်သွင်းခဲ့သည်။သို့သော် ဒူဝါဇော်လွန်းမှာ ထိုနေ့တွင် လွှတ်တော်ခန်းမတွင် မရှိသောကြောင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု မတွေ့ရပေ။

၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၂၅ နေ့တွင် ရှမ်းပြည်နယ်မှ တင်သွင်းသော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေး စာတမ်းကိုလည်းကောင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်လုံးဆိုင်ရာ တောင်တန်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးဋ္ဌာနချုပ် (ရတစညပ အဖွဲ့ချုပ်)မှ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ ဥပဒေကိုလည်းကောင်း ထွက်ရှိလာခဲ့သည်။ အဆိုပါ ရှမ်းမှုသည် ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်မှု (တနည်း–ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် အပြည့်အဝရှိသော ပြည်နယ်)အဖြစ် ဦးတည်သော အခြေခံဥပဒေသစ်တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၅၀ ခုနှစ် ဒေသဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအစီရင်ခံစာတွင် **စောဘဦးကြီး**နှင့် ဧကအဲန်ယူကိုယ်စားလှယ် ၃ ဦးတို့ တောင်းဆိုသည့် အချုပ်အခြာအာဏာ အပြည့်ရှိသော ပြည်နယ်၊ လွတ်လပ်သည့်ပြည်နယ်ပုံစံနှင့် တစ်ပုံစံတည်းဖြစ်မည်ဟု သုံးသပ်မိပါသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်မှ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပြင်ဆင်သည့်စာတမ်းတွင် ဖဆပလအစိုးရသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ပြောခဲ့သည့်စကားများကို မျက်ကွယ်ပြုခဲ့ကြောင်း ထောက်ပြသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ မေလအတွင်း ကျင်းပသည့် ဖဆပလ ညီလာခံတွင် ဗဟို ကြီးကိုင် ပင်မ ပြည်ထောင်စု (ယူနီထရီစတိတ်)^(၁၂)ဖွဲ့စည်းရန် မသင့်လျော်ဟု အတိအလင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်ကျဆုံးပြီးသွားသည့် နေ့ကတွင် ၎င်း၏ အကြံပေးချက်ကို မေ့လျော့ပစ်သည်။ ဟု ဆိုပါသည်။

ဦးချန်ထွန်း(နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ်)က မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေခံဥပဒေသည် သဘောတရားအရ ပြည်ထောင်စုစနစ်ဖြစ်သော်လည်း လက်တွေ့တွင် တစ်ပြည်ထောင်စနစ်ဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂလိပ် သမိုင်းပညာရှင် ဩဂျတင်ကာအား ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။ ဤအဆိုကိုပင် ရှမ်းမှုတွင် ကိုးကား၍ ပြည်ထောင်စုစစ်စစ် (ဖက်ဒရယ်မှုစစ်စစ် သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးအပြည့်အဝ) ကို ဖော်ဆောင်ရန် ရည်သန်လာခဲ့သည်။^(၁၃)

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဖက်ဒရယ်ကျင့်သုံးသည့်နိုင်ငံများ ဖြစ်ကြသည့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ ဆွီဇလန်၊ ဩစတြီးယျ၊ ကနေဒါတို့နှင့်လည်း နှိုင်းယှဉ်ဝေဖန်ပြခဲ့ကြသည်။ ကနေဒါမှတပါး ကျန် ၃ နိုင်ငံသည် ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်မှု (ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုနည်းသည့် ဖက်ဒရယ်)နိုင်ငံများ ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖက်ဒရယ်စစ်စစ်မှုကို တိုင်းရင်းသားများ လိုလားတောင့်တခဲ့သည်မှာ ၁၉၄၈ ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေးယူစဉ်ကပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဖဆပလအစိုးရမှ ဆိုရှယ်လစ်အုပ်စုများက ဖက်ဒရယ်ကို မလိုလားသည့်အုပ်စုဖြစ်သည်။ ဦးကျော်ငြိမ်းက ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် ပြည်တွင်းရေး၊ နိုင်ငံခြားရေး၊ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့ကို အားနည်းစေသည့်စနစ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုအခါ ခေတ်နောက်ကျသည့်စနစ်တစ်ခု ဖြစ်သွားပြီဟုဆိုပါသည်။လွန်ခဲ့သည့်နှစ် ၂၀၀ ခန့်က အမေရိကန်၊ ဆွီဇလန်၊ ကနေဒါ တို့တွင် ကျင့်သုံးခဲ့သည့်စနစ် ဖြစ်သည်ဟု ဝေဖန်ခဲ့သည်။^(၁၄)

သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွတ်လပ်ရေးရခါစမှသည် ယနေ့တိုင်အောင် ဖက်ဒရယ်အပြည့်ကို လိုလားသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများက တစ်ဖက်ဗဟိုအစိုးရက အားသာသည့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို လိုလားသည့် ဗမာအများစုပါသော အာဏာရအစိုးရတစ်ဖက် အင်အားပြိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အင်အားပြိုင်ဆိုင်နေဆဲလည်းဖြစ်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ဖက်ဒရယ်တွင် အစွန်းနှစ်ဖက်ရှိမှာ ဖြစ်ပါသည်။ အပြည့်အဝ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှ အစွန်းရောက်လာလျှင် သီးခြားတစ်နိုင်ငံ ထူထောင်ခြင်းသို့ ရောက်ရှိသွားမှာ ဖြစ်ပါသည်။ အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံငယ်များ ပေါ်ထွက်လာသည်ကို သာဓကအဖြစ် တွေ့မြင်နိုင်မှာ ဖြစ်သည်။ ဥပမာ– ချက်ကိုစလိုဗက်ကီး

၁	ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် တတိယ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ အတွဲ(၄)၊ အမှတ်(၃)၊ ၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂ ရက်၊ စာ–၃၇၇–၃၇၉။ (ခ) ဒေါက်တာကျော်ဝင်း၊ သမိုင်းပါမောက္ခ (ငြိမ်း)၊ (၂၀၁၆) တောင်ကြီးညီလာခံ၊ ဖက်ဒရယ်မှုနှင့် ပြည်နယ်ပြည်မညီလာခံ၊ ရန်ကုန်၊ ခေတ်ပြတိုက် စာပေ၊ စာ–၈။	၇	၁၉၆၁ တောင်ကြီးညီလာခံ၊ စာ–၉၀။
၂	၁၉၆၁ ခုနှစ် ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံကြီးမှတ်တမ်း၊ ချင်းမိုင်မြို့၊ ရှမ်း ဟာရယ်အေဂျင်စီ ဖော် နယူးစ်၊ ၁၉၉၈ ခုနှစ် (ပြန်ရိုက်)၊ စာ–၂–၃၊၁၂၆။ နောင်ကို ၁၉၆၁ တောင်ကြီးညီလာခံ ဟု အတိုညွှန်းမည်။	၈	၁၉၆၁ တောင်ကြီးညီလာခံ၊ စာ–၉၈။
၃	Federal Union	၉	၁၉၆၁ တောင်ကြီးညီလာခံ၊ စာ–၉၉။
၄	Unitary Union	၁၀	၁၉၆၁ တောင်ကြီးညီလာခံ၊ စာ–၁၀၃၊၁၀၄။
၅	၁၉၆၁ တောင်ကြီးညီလာခံ၊ စာ–၆၉။	၁၁	၁၉၆၁ တောင်ကြီးညီလာခံ၊ စာ–၁၀၄–၁၀၇၊ ၁၀၈။
၆	၁၉၆၁ တောင်ကြီးညီလာခံ၊ စာ–၁၀၀။	၁၂	Unitary State
		၁၃	ရှမ်းပြည်နယ်မှ တင်သွင်းသော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးစာတမ်း၊ တောင်ကြီး၊ ပြည်လုံးကျွတ် ညီလာခံကြီး၊ ၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၅ ရက်၊ စနေနေ့၊ စာ–၁၆၊၂၉။

အပ်လှပေသည်။

တကယ်တော့ အာဇာနည်သူ့ရဲကောင်းတို့မည်သည် အကြောင်းဟုတ်မဟုတ်ကို ကောင်းစွာ သိတတ်သူ၊ သာမန်ထက် ခွန်အားစိုက်ထုတ်နိုင်ပြီး နှလုံးရည်ထူးကဲသာလွန်၍ အများအကျိုး နိုင်ငုံ့အကျိုးအတွက် သက်စွန့်ကြိုးပမ်းသူကို အာဇာနည်ဟု ပါဠိပညာရှင်များက သတ်မှတ်ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ယောကျ်ားကောင်း အာဇာနည်တို့သည် လူပျင်းတို့ကဲ့သို့ နေပူမိုးရွာ ဗိုက်လေးထမင်းဆာ စသည့် ဆင်ခြေမရှိဘဲ မိမိလုပ်ဆောင်ရမည့် တာဝန်ဝတ္တရား လုပ်ငန်း ကိစ္စများကို အရိုးကြေကြေ အရေခန်းခန်း ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်တတ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ Martyr-N-person who chooses to die or suffer rather than renounce his faith; person who suffers greatpain or anguish. “**ယုံကြည်ချက် သို့မဟုတ် ဖွန်မြတ်သည့် အကြောင်းအရာအတွက် အသက်စွန့်လွှတ်သူ။အသက်အသေခံသူ။အာဇာနည်။**” ဟု အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်က ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် အာဇာနည်ဟူသည် အသက်ပေးစတေးခံရုံတင် မဟုတ်ဘဲ အကြောင်းအကျိုး အကောင်းအဆိုးကို သိရှိသူ၊ သီးခံတတ်သူ၊ မိမိလူမျိုးနှင့် တိုင်းပြည်အတွက် ကိုယ်ကျိုးမငဲ့ကွက်ဘဲ အသက်စွန့် ကြိုးပမ်းကြသူများကို ဆိုလိုပါသည်။ သို့တွက်ကြောင့် ကရင်အမျိုးသားတို့သည် အမျိုးသားအတွက် အသက်စွန့်လျှာသွားသော ကရင့်အမျိုးသား စောဘဦးကြီး ကျဆုံးသည့် ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့ကို ကရင်အမျိုးသားအားလုံးအတွက် ကရင်တို့၏ အာဇာနည်နေ့အဖြစ် သတ်မှတ် ဂုဏ်ပြုကြလေသည်။

S.မင်းခိုက်သူ (P.T.N)

ယားသည် ယခုအခါ ချက်က တစ်နိုင်ငံ၊ စလိုဗက်က တစ်နိုင်ငံ၊ လစ်သူယေးနီးယားက တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်ထားသည့် ဖက်ဒရယ်စနစ်တွင် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများက မကျေနပ်သဖြင့် ပြည်တွင်းစစ် ပဋိပက္ခအထိ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ ထိုအစွန်းနှစ်ဖက်ပေါ်မှ လွတ်ကင်းပြီး တည်ဆောက်ဖို့ဆိုသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ကြီးမားသည့် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်အဖြစ် ဆိုနိုင်မှာဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဖက်ဒရယ်ဟုဆိုဆို၊ အခြေခံဥပဒေဟု ပြောပြော တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံ တည်ဆောက်ပုံကို မကျေနပ်ကြရာမှ ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ တနည်းဆိုပါလျှင် လူမျိုးစုအရေးနှင့် ပြည်ထောင်စု(တနိုင်ငံလုံး)အရေးအကြား အဝေမတည့်သည့်ပြဿနာဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါဦးမည်။

သမိုင်းဒဿနပညာရှင် ဝီလ်၊ဒူးရန်က အုပ်ချုပ်ရေးနည်းစနစ်များတွင် ဒီမိုကရေစီစနစ်သည် **အုပ်ချုပ်ရအခက်ခဲဆုံးစနစ်**တစ်ခု ဖြစ်ကြောင်း ဆိုခဲ့ဖူးသည်။ တစ်ချိန်က ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည်နှင့် ယခု ဖြစ်နေသည်မှာ အတော်ကိုပင် တူညီနေသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုခေတ်တွင်လည်း မည်သို့ ရပ်တည်သင့်သည်ကို ဆင်ခြင် စဉ်းစားနိုင်မည်ဟု ဆိုလျက် ... ။

ဒေါက်တာနန်းလှိုင် (သမိုင်းအထူးပြု)

^[1] ကရင်သတင်းစဉ်၊ ဩဂုတ်လ၂၀၊၁၉

^[2] ၂၀၁၃စက်တင်ဘာလမှ စတင်ထုတ်ဝေသည့်

နိဒါန်း

ယနေ့မြန်မာ့နိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းကို တွေ့မြင်ကြားသိရသည့်အခါ လွန်ခဲ့သည့် ၁၉၆၁ ခုနှစ်က မြန်မာ့သမိုင်း၏ အချိုးအကျော့ကို ပြန်ပြောင်းသတ်ရမိသည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ်ဖြစ်စဉ်နှင့် ယခု ၂၀၁၉ ခုနှစ်အခြေခံဥပဒေအရေးကိစ္စမှာ တစ်ထပ်တည်းကဲ့သို့ တူနေသည်ကို တွေးမိလိုက်သည်။

တိုက်ဆိုင်စွာပင် မိမိလက်ထဲတွင်လည်း ၁၉၆၁ ခုနှစ်က တောင်ကြီး၊ ပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံမှ ထုတ်ဝေခဲ့သည့် ရှမ်းပြည်နယ်မှ တင်သွင်းသော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးစာတမ်းသည်လည်းကောင်း၊ ၁၉၆၅ ခုနှစ် ပြည်တွင်းညီညွတ်ရေးအဖွဲ့မှ ဖဆပလ ဝန်ကြီးဟောင်း ဦးကျော်ငြိမ်း တင်ပြသည့် လူမျိုးစု အရေးနှင့်ပတ်သတ်၍ ဟူသည့် လက်နိပ်စက်စာမူ

ကယန်းသည် ကယားနှင့်မတူ လူမျိုးတစ်မျိုးအဖြစ် ကွဲပြားလာနေသည်ကို တွေ့ရမှာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ပအိုဝ်းသည် ပိုးကရင်အဖြစ် မခံယူလိုတော့ပေ။ မွန်သည် ဝါ ပလောင်နှင့် သီးခြားစီ ဖြစ်လာပါသည်။ ကယန်းသည်လည်း ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု ဟန်ဖြင့် ရပ်တည်လာကြပါသည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု တစ်ရာကျော်အဖြစ် ပွားများလာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ တဖန် တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများသည် ရှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက်၊ အင်္ဂလိပ် ကိုလိုနီ လက်ထက်၊ လွတ်လပ်ရေးရပြီး ဖဆပလ လက်ထက်၊ လမ်းစဉ်ပါတီ လက်ထက်၊ ယနေ့ခေတ်များတွင် တစ်ခေတ်နှင့်တစ်ခေတ် မတူကွဲပြားလာခဲ့သည်။ တနည်းဆိုပါလျှင် ပို၍ပို၍များပြားလာသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရပါသည်။ တောင်ပေါ်ဒေသနေ တိုင်း

ကရင်၊ ရခိုင်တို့ကမူ ဖက်ဒရယ်စစ်စစ်(အပြည့်)ကို လိုလားခဲ့ကြသည်။ စောဘဦးကြီး လိုလားသည့် သီးခြား ကရင်ပြည်နယ် ဆိုသည်မှာလည်း ဖက်ဒရယ် အပြည့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချိန်က ဖဆပလ အစိုးရသည်လည်းကောင်း၊ ဗမာ့တပ်မတော်သည်လည်းကောင်း အသက် ၃၀ ကျော် လူငယ်များဖြင့် လုပ်ငန်းအတွေ့အကြုံ နုနယ်သည့် ခေါင်းဆောင်များက တိုင်းပြည်ကိစ္စများကို ဆုံးဖြတ်ပေးခဲ့ကြသူများဖြစ်ခဲ့သည်။

လွတ်လပ်ရေးရကာစ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးဂယက် (လက်ဝဲ-လက်ညာ)သည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရေး ဇာတ်ဆောင်များ၏စိတ်တွင်းသို့ စိမ့်ဝင်ထိုးဖောက်နေရာယူထားခဲ့ကြသည်။ လက်ဝဲအုပ်စုက ဖက်ဒရယ်ကို မကြိုက်ကြပေ။ လက်ညာအုပ်စုများက ဖက်ဒရယ်ကို လိုလားခဲ့ကြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် လက်နက်ချင်း ယှဉ်တိုက်ကြရသည့်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ အဆိုပါ ပြည်တွင်းစစ်သည် ယခုအခါ ကမ္ဘာ့သက်တမ်းအရှည်ဆုံး ပြည်တွင်းစစ်အဖြစ် ကျော်စောလာခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရေးတွင် တိုင်းရင်းသားများက တစ်ဖက်၊ တပ်မတော်က တစ်ဖက်၊ ပြည်သူက ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည့်အစိုးရက တစ်ဘက်၊ ၃ ဖက် ရှိနေပါသည်။ အဆိုပါ ၃ ဖက်တွင် မည်သူ့အင်အားက ကျစ်လစ်ခိုင်မာနေသည်ကို အထူး စဉ်းစားဖွယ်ရာ မလိုလောက်ပေ။ အဆိုပါ အင်အား ၃ ဖက် တစ်စုနှင့်တစ်စု ဟန်ချက်ညီ ကြီးပမ်းမှသာလျှင် နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်ပြီး လူမှုစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးလာမှာ ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အင်အား ၃ ဖက် တိပ်တိုက်တွေ့ဆုံသည့်အခါ ပြည်တွင်းစစ်ဆီသို့ ဦးလှည့်သွားမှာ ဖြစ်ပါသည်။ စစ်ပွဲ အဖျက်တရားက အမှန်ဖြစ်၍ ငြိမ်းချမ်းရေးတွင် တည်ဆောက်ရေးက အမှန်တရားဖြစ်သည်။ စစ်သည် နှစ်ဖက်လုံးကို အရှုံးပေါ်စေသည့် နတ်ဆိုးဖြစ်သည်။

၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖက်ဒရယ်စစ်စစ်(ရှမ်းမူ)ကို တင်သွင်းလာပြီး မကြာမီ မြန်မာနိုင်ငံရေးသည် တစ်ပါတီစနစ်သို့ ဦးလှည့်သွားပြီး ဒီမိုကရေစီနှင့် ဦးတင်(ရှမ်းပြည်)ပြောခဲ့သည့် ဖားတစ်ပိုင်း ငါးတစ်ပိုင်း ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုစနစ်သည်ပင် ပျောက်ပျက်ခဲ့ရသည်။ တိုင်းရင်းသားအင်အားစု၊ တပ်မတော်၊ နိုင်ငံရေးပါတီ အင်အားစုများ မည်မျှ အပြန်အလှန်ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်နိုင်ပြီလဲ ဆိုသည့်အပေါ်တွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး တိုးတက်မှု ရရှိလာမှာဖြစ်သည်။ ယခုအခါ တိုင်းရင်းသားအင်အားစုဟု ဆိုရာတွင် တိုင်းရင်းသားပါတီများ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၊ တိုင်းရင်းသားအရေး လိုလားသူများ ပါဝင်နေမှာ ဖြစ်သည်။

တောင်ကြီးညီလာခံနှင့်ဖက်ဒရယ်မူ (၁၉၆၁)

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို လက်တွေ့ ကျင့်သုံးလာခဲ့ရာ ၁၃ နှစ် ကြာလာသည့်အခါ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၂၂-၉-၁၉၆၀ နေ့ ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် တရားရေးဝန်ကြီး ဒေါက်တာအေးမောင်က အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးအဆိုကို တင်သွင်းခဲ့သည်။ အစိုးရက အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သောအခါ အထူးစိတ်ပါ

ဝင်စားစွာ စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ပြည်နယ်အစိုးရမှာ ရှမ်းပြည်နယ်အစိုးရပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရှမ်းပြည်နယ်အစိုးရသည် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရန် အကြံဉာဏ်ရယူကာ ၇-၁၁-၆၆ တွင် တောင်ကြီးမြို့၌ အစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကို ကျင်းပခဲ့သည်။^(၁)

ပြည်နယ်ပေါင်းစုံ ညီလာခံကြီးကို ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်း၊ တောင်ကြီးမြို့၊ စားမြန်ရိပ်သာတွင် ၈၊ ဇွန်၊ ၁၉၆၁ နေ့မှ ၁၆၊ ဇွန်၊ ၁၉၆၁ နေ့အထိ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ ညီလာခံကြီးသို့ ဗမာ တိုင်းရင်းသားမှတပါး ကျန်တိုင်းရင်းသားများ ဖြစ်ကြသော ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ မွန်၊ ရခိုင် နှင့် ရှမ်းကိုယ်စားလှယ်ပေါင်း ၂၂၆ ဦး၊ လေ့လာသူ ၁၀၄ ဦး၊ ပေါင်း ၃၃၀ ဦး တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။ တိုင်းရင်းသား ကိုယ်စားလှယ်များအနက် ရှမ်းကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ ၁၃၀ ရှိပြီး အများဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ ကရင် တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ် ၂၇ ဦး တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ညီလာခံသဘာပတိ အဖြစ် တိုင်းရင်းသား ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးစီ ပါဝင်ခဲ့ပြီး ကရင်ပြည်နယ် ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ်- ဦးအစိုးမြင့်၊ စောဘိုးအောင်၊ စောပေါပေါ တို့ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ဤညီလာခံသို့ တက်ရောက်လာကြသော ကရင်ပြည်နယ် ကိုယ်စားလှယ် ၂၇ ဦးတို့မှာ- စောနော်တင်ဘွား (ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့)၊ မန်းတင်အောင်သန်း (ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့)၊ မန်းညွန့်မောင် (ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့)၊ စောဘလျှံ (ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့)၊ မန်းအေးမောင် (ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့)၊ မစ္စတာ မိုးသာ (ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့)၊ မန်းထွန်းရုံ (ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့)၊ ဦးသိန်းမောင် (တစ်သီးပုဂ္ဂလ)၊^(၂) စသည်တို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

ညီလာခံအကြောင်းအကျဉ်းချုပ်

ညီလာခံကျင်းပရသည့် အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ကို ပြင်ဆင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။အဆိုပါ အခြေခံဥပဒေသည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအသွင်^(၃)ယူထားသော တစ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရ^(၄)ဖြစ်သည်ကို ပြည်ထောင်စုစစ်စစ် (ဖက်ဒရယ်) အဖြစ်သို့ ပြင်ဆင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။^(၅) ထိုအချိန်က အခြေခံဥပဒေအရ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို ကပြားပြည်ထောင်စုဟုလည်းကောင်း၊ တစ်ခြမ်းပုံပြည်ထောင်စု ဟုလည်းကောင်း ဝေဖန်ခဲ့ ကြသူများလည်း ရှိလာပြီဖြစ်သည်။^(၆) အဆိုပါ တစ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရစနစ်ကို မကျေနပ်ကြရာမှ ပုန်ကန်မှုများပေါ်ပေါက်လာသည် ဟုလည်း ယူဆလာကြသည်။^(၇) တော်လှန်သည်ဟု ဆိုသည့် အထဲတွင် ကေအန်ဒီအို ကရင်လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးများကို အဓိက ရည်ညွှန်းနေပါသည်။

ဤကဲ့သို့ဆွေးနွေးကြစဉ် အခြေခံဥပဒေကို အသစ်ပြန်ရေးချင်သူများလည်း ရှိသကဲ့သို့ လက်ရှိ အခြေခံဥပဒေ အပိုဒ်(၃)အခန်း(၁၁)အရ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခြင်းအား ပို၍သင့်လျော်မည်ဟု စဉ်းစားသူများလည်း ရှိခဲ့သည်။ ကချင်နှင့် ချင်း ဝန်ကြီးများက ဆွေးနွေးခဲ့သည်မှာ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးမှာ အချိန်အားဖြင့် စောလွန်းနေပါသည်။

စာမျက်နှာ (၁၆) သို့ ▶

အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးနှင့် သမိုင်းအမြင်

ဒေါက်တာနန်းလှိုင်

သည်လည်းကောင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်လုံးဆိုင်ရာ တောင်တန်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေး ဌာနချုပ်မှ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံဥပဒေဟူသည့် အထောက်အထား တစ်ခုကလည်းကောင်း၊ တောင်ကြီး စားရိပ်မြို့တွင် ကျင်းပသည့် ပြည်နယ်ပေါင်းစုံ ညီလာခံမှတ်တမ်း သည်လည်းကောင်း အဆင်သင့် ဖြစ်နေခဲ့သည်။

၁၉၆၁ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းနှင့် ယနေ့ ၂၀၁၉ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံရေး အရွေ့နှစ်ရပ် တူညီနေသည့်အချက်၊ ဖော်ပြပါသမိုင်း အထောက်အထားများက လက်ဝယ်တွင် အဆင်သင့် ရှိနေသည်က တစ်ချက် ဤအချက်များက စေ့ဆော် တိုက်တွန်းလိုက်သည့်အတွက် ရေးသားတင်ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သမိုင်းသဘောသဘာဝ

သမိုင်းတွင် ပါဝင်ခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်များကို ယနေ့တွင် မိမိတို့ မတွေ့မြင်ရတော့ပေ။ သို့သော် အတိတ်က ဖြစ်ပျက်ပုံ ဖြစ်ပျက်နည်းများမှာမူ ပြန်၍ပြန်၍ သဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးဖြင့် တွေ့မြင်ရတတ်ပါသည်။ ဖြစ်ပျက်ပုံ ဖြစ်ပျက်နည်းများမှာ တစ်ပတ်နှစ်ပတ်၊ ပတ်၍ပတ်၍ လာတတ်ကြသည်။ (သမိုင်းမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၇၃၊ ၁၃-၁၄။)

ဤစကားကို ၁၉၇၃ ခုနှစ်က ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဒဿနိကဗေဒ ပါမောက္ခ ဒေါက်တာဝင်းမောင်ဝင်းက ဆိုခဲ့ဖူးသည်။ ယခုလည်း ဤသို့ပင် ဖြစ်ပျက်ပုံ ဖြစ်ပျက်နည်းမှာ တစ်ထေရာတည်းပင် ဖြစ်နေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်းကို ခြေဆင်းအဖြစ် တင်ပြလိုပါသည်။ သိရှိပြီးသားအချက်များကိုပင် ပြန်လည် သုံးသပ်ကြည့်ချင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေခံအချက်အလက်များ

ပထဝီဝင်အရ မြန်မာနိုင်ငံသည် အလယ်ပိုင်းသည် မြေပြန့်၊ အောက်ပိုင်းသည် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်၊ အရှေ့၊ အနောက်နှင့် မြောက်ဘက်များမှာ ကုန်းမြင့်တောင်တန်းများဖြစ်သည်။ တနည်းဆိုလျှင် မြေပြန့်လွင်ပြင်ကို တောင်တန်းကုန်းမြင့်များက ဝန်းရံထားသည်။ အလားတူ တောင်ပေါ်နေ တိုင်းရင်းသားများက မြေပြန့်နေ ဗမာတို့ကို ဝန်းရံထားသည့် အသွင် သဏ္ဍာန် ဖြစ်နေပါသည်။ နိုင်ငံသားစစ်စစ် တိုင်းရင်းဖွားများကို သရုပ်ခွဲသည့်အခါ တိဗက်-ဗမာ အုပ်စု၊ မွန်-ခမာအုပ်စု၊ တိုင်-တရုတ်အုပ်စုများမှ ဆင်းသက်လာသည့် မျိုးနွယ်စုများလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဘာသာစကား မျိုးနွယ်စု အုပ်စုချင်း တူနေသည့်တိုင် ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့စရိုက်ချင်း မတူကွဲပြားလာသည့်အတွက် ရခိုင်သည် လူမျိုးတစ်မျိုး၊ ပအိုဝ်းသည် လူမျိုးတစ်မျိုး၊ ကယားသည် လူမျိုးတစ်မျိုး၊

ရင်းသားများအတွင်း မျိုးနွယ်စု မတူကွဲပြားနေသည်ကို ပိုမိုတွေ့ရှိရမှာဖြစ်ပြီး မြေပြန့်ဒေသနေ ပိုးကရင်အချင်းချင်းပင် အရှေ့ပိုးနှင့် အနောက်ပိုးစကား ခြားနားနေသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံဖြစ်သည်ကို ပုဂံခေတ် ၄ ဘာသာထိုး ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာက သက်သေအဖြစ် မီးမောင်းထိုးပြနေပါသည်။ တဖန် လူနည်းစု၊ လူများစုအဖြစ် တည်ရှိနေသည်မှာလည်း အမှန်တရားတစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံဟူ၍ နယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြားဖြင့် စတင်ခဲ့သည်မှာလည်း ပုဂံခေတ်ကပင်ဖြစ်ပါသည်။ နရပတိစည်သူမင်းလက်ထက် ရေးထိုးသည့် မေ့ရာဇိကကျောက်စာတွင် မြန်မာနယ်နိမိတ်သည် အရှေ့တွင်သံလွင်၊ အနောက်တွင် မစ္စဂီရီ၊ တောင်တွင် ရေး၊ မြိတ်၊ ထားဝယ်၊ တနင်္သာရီ၊ သလင်ကြေ(ဖူးခက်)စသည်ဖြင့် အတိအလင်း တွေ့ရပါသည်။

ရေးထိုးခဲ့သည့် ကျောက်စာများကို ရေတွက်ကြည့်လျှင် ဗမာကျောက်စာက ပထမ အများဆုံး၊ မွန်၊ ပျူ၊ ပါဠိနှင့်အခြားများ ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပုဂံယဉ်ကျေးမှုသည် စင်စစ်အားဖြင့် ဗမာတစ်ဦးတည်းပိုင်မဟုတ်ဘဲ မွန်၊ ပျူနှင့် အခြား တိုင်းရင်းသားများပါ ပိုင်ဆိုင်သည့် ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဗမာယဉ်ကျေးမှုဆိုသည်မှာ စုပေါင်းစပ်ပေါင်း ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

ဗမာနှင့်အခြားတိုင်းရင်းသားချင်း မသင့်မတင့် ဖြစ်သည်မှာ မွန်-မြန်မာ အနှစ်လေးဆယ်စစ်က စ၍ ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ အင်းဝမင်းနိုင်ငံဆိုသည်မှာ မြန်မာဟု ဆိုသည်ထက် ရှမ်းဟု ဆိုသည်က ပို၍ မှန်ကန်ပါလိမ့်မည်။ သမိုင်းတွင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးနောက်ပိုင်း ပြန်လည်လွတ်လပ်ခွင့်ရမည့် နိုင်ငံသစ်အဖြစ် အခွင့်အလမ်း ပွင့်လာခဲ့သည်။ နိုင်ငံသစ်တစ်ရပ်ကို တည်ခဲ့သည့်အခါ တစ်ပြည်ထောင်စနစ်အစား ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ (Union State) အဖြစ် ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။

သို့ရာတွင် ထိုစဉ်က ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ဒဏ်ကြောင့် တိုင်းပြည်စီးပွားရေးချိန့်နေချိန် ဖြစ်သည့်အတွက် ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့် ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို ပီပြင်ရေရာစွာ တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ အဓိကအချက်မှာ တိုင်းပြည်ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ မဲဆန္ဒနယ်မြေကြီးမားခြင်း (တနည်း- လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် လျော့ချထားခြင်း)၊ တစ်ပြည်ထောင်စ ကျ- ပြည်ထောင်စုဖက်ဒရယ် မကျသည့် စနစ်ဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့ရသည်။

ဗမာအများစုဖြစ်သော ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံရေး သမားများက တစ်ပြည်ထောင်စကို အားသန်ခဲ့ကြသည်။ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများဖြစ်သည့် ရှမ်း၊

၁၉၆၁ တောင်ကြီးညီလာခံတွင် ကရင်ပြည်နယ် ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးအစိုးမြင့် မိန့်ခွန်းပြောကြားစဉ်

ခုတစ်လမှာတော့ ပထမဆုံးဆောင်းပါးက တင်ပြချက်တချို့နဲ့ ပြန်စလှိုက်ပါရစေ- “ဘာသာစကားတစ်ခုရဲ့ ကြံ့ခိုင်သန်စွမ်းမှုကို ခန့်မှန်း တိုင်းတာရာမှာ ရှေးယခင်ကတော့ ယခုလောလောဆယ်မှာပါသုံးနေတဲ့ စာပေရေးသားမှုစနစ် ဆိုတဲ့အချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားတယ်” “ရှင်သန်တိုးပွားလှသုံးများဘာသာစကားအဖြစ် သာမက၊ တီထွင်ဖန်တီးပေးခဲ့သူတွေရဲ့ လုံ့လနဲ့ စေတနာအတိုင်း အဆင့်အတန်းမြင့်တဲ့ ဘာသာစကားတစ်ခုအဖြစ်ပါ တိုးတက်ပြောင်းနိုင်ရေး” ဆိုတာတွေဖြစ်ပါတယ်။ ခုလို အပ်ကြောင်းထပ်လိုက်ရတာကတော့ ဆက်လက်တင်ပြမယ့် အကြောင်းအရာတွေက ယခင်ကထက် ပိုပြီးများပြားရှုပ်ထွေးလာပြန်တဲ့ အတွက် စိတ်ပျက်ငြီးငွေ့မသွားဘဲ ‘အောင်မောင်း-တောင့်ထား’ ကြိုးစားဖတ်သွားကြစေချင်လို့ပါ။

ကိုင်း- လာပြီ၊ သဒ္ဒါ- ကရင်သဒ္ဒါတဲ့။ ဆက်မဆွေးနွေးခင် ကရင်တို့ရဲ့ ဥပမာအလင်္ကာစကားတစ်ခုနဲ့ကို တင်ပြချင်ပါတယ်။ “ကဲ၊ခါ ကျားဒုမ္မာချ / ဘဲ၊ ကျားဒုမ္မာချအဘိ” (ကျိုးကန်း မီးခိုးမြင်သလို) ဆိုတာပါ။ ကျွန်တော် အလယ်တန်း၊ အထက်တန်းကျောင်းသားဘဝက မြန်မာသဒ္ဒါချိန် ရောက်ပြီဆိုရင်

W.C.B Purser (သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်) နဲ့ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ပိုးကရင် ဆရာ မန်းထွန်းအောင်တို့ပြုစုတဲ့ ပိုး-စကော-အင်္ဂလိပ် သုံးဘာသာ အဘိဓာန်ကို အားဖြည့်ထားတဲ့စာတမ်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကျမ်းရဲ့ နိဒါန်းမှာ စကောကရင် အဘိဓာန် (၁၈၉၈) က ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်း အချို့ကို ယူသုံးထားကြောင်း ဝန်ခံချက် ပေးထားတယ်။ (စကောကရင် အဘိဓာန်ကို Rev. David Gilmore, M.A က ရေးတယ် ဆိုပေမယ့် သူနဲ့အတူ စကောကရင်အမျိုးသားနှစ်ဦးအပြင် Dr Mason, Dr. Wade, Rev. Cushing, D.D, Rev. Smith, D.D နဲ့ Rev. Thomas, M.A ဆိုတဲ့ ပညာကျော်ကြီးများရဲ့ ကူညီပံ့ပိုးမှုတွေလည်း ပါပါတယ်။ အတော်ကြီးကို အားစိုက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြတယ်လို့ ဆိုရပါမယ်။) မြစ်ဝကျွန်းပေါ်မှာ ဖွံ့ဖြိုးစာပေ စတင်ပျံ့နှံ့လာတဲ့ ၁၈၅၂ (ဒုတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲအပြီး) ကနေတွက်ရင် နှစ် ၇၀၊ ဖွံ့ဖြိုးစာပေနဲ့ မေ့သစ်ကျမ်း ပြုစုပြီးစီးတဲ့ ၁၈၄၀ နဲ့တွက်ရင်တော့ နှစ်ပေါင်း ၈၀ ကျော်တောင် ကြာခဲ့တာပေါ့။ နှစ်ပေါင်း ၈၀၀ လောက် အချိန်ယူခဲ့ရတဲ့ မြန်မာသဒ္ဒါကျမ်းတွေနဲ့စာရင်တော့ ကရင်တို့ရဲ့ သဒ္ဒါကျမ်း (ဆို

ကရင်သဒ္ဒါဟာ ထူးခြားနေရုံလောက် မဟုတ်ဘဲ၊ ကရင်ဘာသာစကားကို ကျမ်းဆရာတွေက အသေအချာ လေ့လာပြီးမှ သဒ္ဒါကျမ်းကို ပြုစုကြကြောင်း ပေါ်လွင်စေပါတယ်။ (၉ ပါးက အသင့်လျော်ဆုံး လို့တော့ မဆိုလိုပါ)

ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင် ရေးတဲ့ ကျမ်းတွေမှာ တော့ ဝါစင် ဘယ် နှစ်ပါးမှ ခွဲပြတာမပါဘူး။ ခွဲပြပါဆိုရင်တော့ ၂ ပါးဘဲ ခွဲမယ့်သဘောရှိတယ်။ သူများတွေက အနည်းဆုံး ၄ ပါး၊ ၅ ပါး၊ အများဆုံး ၁၆ ပါး ဖြစ်နေချိန်မှာ ၂ ပါးကတော့ နည်းလှချည်း၊ တိုးပေးပါဦးလို့ ရှိခိုးဦးတင် တောင်းပန်ရင်တော့ ၃ ပါးအထိ ခွဲကောင်းခွဲပေးမယ်ထင်တယ်။

တောက် . . . အဲဒီလိုများဖြစ်ခဲ့ရင် အတော်ကောင်းမှာဗျာ၊ “ကျားဒုမ္မာချ” ပါတီကြီးကိုလည်း ပျော်ပျော်ကြီး ပျက်သိမ်းပစ်လိုက်ခဲ့မှာ အသေအချာပါပဲ။

ဝါစင်ကိုးပါးနဲ့ပတ်သက်လို့ မှတ်သားရန် အချက်ကတော့ ဝါစင်တွေ ခွဲခြားရာမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားမှာလိုပဲ ပြတ်ပြတ်သားသား သတ်မှတ်ထားတာ မဟုတ်ပါဘူးတဲ့။ စကားလုံးတစ်လုံးဟာ

- ထိ၊ဝံ၊လံ၊ဝံ၊ ထိ၊ဖိ၊လံ၊ဖိ၊ (ဝံ/ဖိ = ပစ္စည်း၊ နောက်တွင် ကပ်)
- ဆ၊ခိးဆ၊တ၊/ဆ၊ဝုးဆ၊ဘွး (ဆ၊ = ပစ္စည်း၊ ရှေ့တွင်ကပ်)
- ကရင်ဘာသာစကားရဲ့နာမ်တွေမှာအရေအတွက် သဘောမပါဝင်ပါဘူး။
ဥပမာ- ဝံ၊ ဆိုရင် အိမ်တစ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ အများသော်လည်းကောင်း ဖြစ်နိုင်တယ်။ ပြောစကား/ဝါကျပေါ် မူတည်ပြီး နာမ်ရဲ့ ဧကဝုစ၊ ဗဟုဝုစကို သတ်မှတ်ရပါတယ်။ သို့ပေမယ့် အရေအတွက်ကို ပြချင်ရင် အောက်မှာပေးထားသလို ဆောင်ရွက်ရပါတယ်။
- ဧကဝုစကိန်းဖော်ပြဖို့အတွက် - ကိန်းညွှန်း ပစ္စည်း က သို့မဟုတ် လ ကို အသုံးပြုတယ်။
ဥပမာ - ဝံ၊ကဖိ၊ / ဝံ၊လဖိ၊
- ဗဟုဝုစကိန်းဖော်ပြဖို့အတွက် -
(၁) သင်္ချာနာမဝိသေသနများကို အသုံးပြုတယ်။ ဥပမာ- ဝံ၊နံ၊ဖိ၊ / ဝံ၊အဖိ၊
(၂) အဆက်ပုဒ်များဖြစ်တဲ့ ဝံ၊ နဲ့ လဖိ၊ ကို အသုံးပြုတယ်။ ဥပမာ - ဝံ၊ဝံ၊ / ဝံ၊လဖိ၊
ဝံ၊ ကိုသုံးတဲ့အခါမှာ အလုပ်စကား သို့မဟုတ် နာမ်စားတွေလည်း ပါလို့ရပါတယ်။ ဥပမာ- ထူးဖုဝံ၊ဇု (ဇု= အလုပ်စကား)၊ အဝု၊ဝံ (အဝု= နာမ်စား)
- ဝံ၊လဖိ၊ ကို အဓိကအားဖြင့် နာမ်စားတွေနဲ့ အတူသုံးပါတယ်။ ဥပမာ- အဝု၊ဝံ၊လဖိ၊ / ပဝု၊ဝံ၊လဖိ၊
(၃) ဗဟုဝုစကိန်းကို ယေဘုယျသဘော ဖော်ပြမယ်ဆိုရင် စကားတွဲများ (စကားဖို စကားမ)နဲ့ ဖော်ပြပါတယ်။ ဥပမာ- ဝံ၊ဝံ၊ဗု၊ဝံ၊

ဟိုစဉ်တုံးခါ၊ ပိုးဖလုံးစာ (၄) မန်းခိုး

ငိုက်ဖို့သာ ပြင်တော့တာ၊ မီးခိုးကြောက်လို့တော့ မဟုတ်၊ ရှင်းပြီးသားကို ရှုပ်အောင်လုပ်တယ်လို့ သဘောထားမိခဲ့ပြီး စိတ်မဝင်စားတာကြောင့်ပါ။ ကျောင်းသားအများစုကြီးကလည်း “ကျားဒုမ္မာချ” ပါတီဝင်တွေပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ချည်းလား- ဘယ်ဟုတ်လိမ့်မလဲ၊ ၁၉၂၀ တုန်းကဆိုရင် ကျောင်းသားထုကြီးက တောင်းဆိုလို့ ကျောင်းတွေမှာ မြန်မာသဒ္ဒါ သင်ကြားရေးကို ဖြုတ်တောင်ထားပေးခဲ့ရပါသေးသတဲ့ဗျာ။ (ဖြစ်ရလေဗျာ- ကိုလိုနီ အစိုးရများ ကျောင်းသားတွေကို တယ်အလိုလိုက်သကိုး ...)

ပါတော့)တွေဟာ အတော့်ကို မြန်မြန်ဆန်ဆန် ဆန်ပေါ်ထွက်လာတယ်လို့ဆိုနိုင်ပေမယ့် ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ် တိုးတက်မှုအရာမှာတော့ ရွေ့ရုံမျှသာလို့ ဆိုရမှာပါပဲ။

ဒီဆောင်းပါးရဲ့ ဦးတည်ချက်အတိုင်း ဟိုစဉ်တုံးက အနေအထားတွေဘက် ပြန်ကာလှည့်လိုက်ကြပါဦးစို့။ ၁၉၂၂ စာတမ်းရဲ့ သဒ္ဒါဆိုင်ရာလေ့လာချက်တွေထဲက ပိုပြီးအရေးပါတဲ့ အချက်တွေကိုပဲ ကောက်နုတ်တင်ပြတော့ပါမယ်။

ဝါကျထဲမှာ သူလုပ်ဆောင်တဲ့လုပ်ငန်းအရ ဝါစင်ပြောင်းလဲ တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ စကားလုံးတစ်လုံးထဲကပဲ ဝါစင် အမျိုးမျိုးဖြစ်နိုင်တယ်ပေါ့။ ဥပမာ- ဝံ၊အဖိ၊ ဆိုတဲ့ ပုဒ်စုမှာ ဒိ၊ ဟာ နာမဝိသေသန၊ ဝံ၊ဒိ၊ဝု၊ မှာ ဒိ၊ ဟာ ကြိယာဝိသေသန၊ ဝံ၊အဆ၊ဒိ၊ ကျတော့ ဒိ၊ ဟာ နာမ် အဖြစ် ရပ်တည်နေပြန်ရော။

စာတမ်းမှာပါတဲ့ သဒ္ဒါဆိုင်ရာ လေ့လာချက်တွေထဲက မှတ်သားလောက်တယ်လို့ ယူဆတဲ့ အချက်တွေကို ဝါစင်အလိုက် ပြန်လည်တင်ပြပါမယ်။ ပထမဆုံးဝါစင်ဖြစ်တဲ့ နာမ်နဲ့စလို့ကြပါစို့။

- ကရင်ဘာသာစကားမှာ နာမ်တွေကို ဝိဘတ်တွေက ရှေ့ဆောင်တယ်။
ဥပမာ - ယလှ၊စီးလမ်းဝဲ၊တခါ၊ ဝါကျမှာ ဝဲ၊တခါ၊ ကို စီးလမ်း ဆိုတဲ့ဝိဘတ်က ရှေ့ဆောင်ပြီး သူ့နောက်က နာမ်ပုဒ်လိုက်တယ်။ (မြန်မာဝါကျမှာ - ရန်ကုန်မြို့သို့ - လို့ ရေး/ပြောတာဖြစ်လို့ ဝိဘတ်က နောက်လိုက်ဖြစ်တယ်။)
- ကရင်ဝါကျတွေမှာကံပုဒ်နစ်ခု (တိုက်ရိုက်ကံပုဒ်နဲ့ တစ်ဆင့်ခံကံပုဒ်) ရှိနိုင်တယ်။
အဲဒီအခါမှာ ကံပုဒ်တစ်ခု (ဘယ်ဟာ ဖြစ်ဖြစ်) ကို တိုက်ရိုက်ကံပုဒ်နေရာမှာထားပြီး ကျန်တစ်ခုကို လမ်း ဆိုတဲ့ဝိဘတ်နောက်မှာထားပါတယ်။
ဥပမာ - ယဖု၊စဘွား လမ်းလဲလဲဘံ၊ လို့ဖြစ်ဖြစ်၊ ယဖု၊လဲလဲဘံ၊ လမ်းစဘွားလီ၊ လို့ပဲဖြစ်ဖြစ် ရေးနိုင်ပါတယ်။ (မြန်မာဝါကျတွေမှာဆိုရင် စဘွား ကို လက်ခံပြုပုဒ်လို သတ်မှတ်ပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်ဝါကျမှာတော့ ကရင်ဝါကျတွေလိုပဲ တိုက်ရိုက် ကံပုဒ် Direct Object နဲ့ တစ်ဆင့်ခံကံပုဒ် Indirect Object တွေရှိပြီး ကံပုဒ်တွေနေရာယူပုံအလိုက် ရေးသားပုံ ပြောင်းပါတယ်။)

ဝါစင်များ

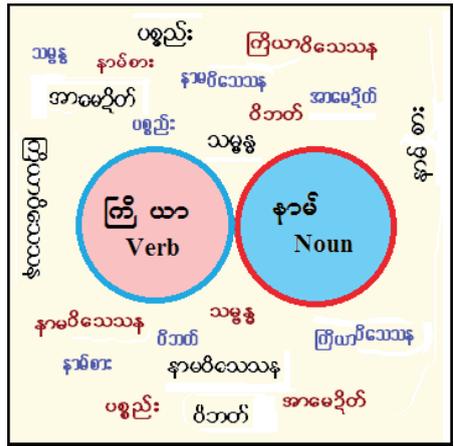
နာမ်၊ နာမ်စား၊ နာမဝိသေသန၊ ကြိယာ၊ ကြိယာဝိသေသန၊ ဝိဘတ်၊ သမ္ပန္န၊ အာမေဇိုတ် နဲ့ ပစ္စည်း ဆိုပြီး ဝါစင် ၉ ပါး ခွဲပါတယ်။

ဒါဟာထူးခြားချက်ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုနိုင်တာက ဟိုးရှေးရှေးတုန်းကတည်းက ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးမှာ ဝါစင် ၈ ပါးအယူအဆ (နာမ်၊ နာမ်စား၊ နာမဝိသေသန၊ ကြိယာ၊ ကြိယာဝိသေသန၊ ဝိဘတ်၊ သမ္ပန္န၊ ပစ္စည်း) လွှမ်းမိုးနေခဲ့တာဖြစ်တယ်။ ရှစ်ပါး အယူအဆကို ဟိုး ဘီစီ ၁၀၀ လောက်ကတည်းက ဂရိတွေစခဲ့တာ၊ အဲဒါကို အဲဒီ ၁၀၀ မှာ ရောမက ယူတယ်။ ဒီတော့ ကမ္ဘာစာပေမှာ အတော် ဘုန်းမီးနေလတောက်ပခဲ့တဲ့ လက်တင် (Latin) မှာလည်း ၈ ပါး ဖြစ်သွားတယ်။ သူ့မှာတော့ ပစ္စည်း Particle ကို ဖယ်ထုတ်ပြီး အာမေဇိုတ်ကိုထည့်ထားတဲ့ ၈ ပါး ဖြစ်တယ်။ အဲဒီလက်တင်ရဲ့ ၈ ပါးက အနောက်တိုင်းကို လွှမ်းမိုးခဲ့တာ ထောင်စုနှစ်နဲ့ကို ချိကရောပဲ။ ကိုလိုနီခေတ်ကစလို့ မြန်မာပညာရှင်၊ အနောက်တိုင်းပညာရှင်တွေက ၈ ပါးတွေချည်း ဖြစ်နေကြတဲ့ အချိန်မှာ (လက်ရှိ ကျောင်းသုံးမြန်မာသဒ္ဒါကတော့ ၉ ပါး ပြန်ဖြစ်နေပြီ) ၉ ပါးဆိုပြီး ပေါ်ထွက်လာတဲ့

ဖြစ်ပုံက ဒီလိုဗျာ၊ အဲဒီ ၁၁ ရာစုအတွင်း အနော်ရထာမင်းလက်ထက်မှာ မွန်ပညာရှိတွေရဲ့ အစီအမံနဲ့ မြန်မာစာပေကို ဖန်တီးခဲ့ရာမှာ သဒ္ဒါဆိုတာ မပါဘူး။ မြန်မာပညာရှင်တွေကတော့ အသင့်ရှိပြီး ပါဠိသဒ္ဒါကိုပဲ မဲပြီးလေ့လာနေခဲ့ကြတာ။ သဒ္ဒါမတတ်၊ စာမတတ် ဆိုတဲ့စကား အဲဒီအချိန်ကစပေါ်လာတာများ ဖြစ်မလားမသိ။ ကုန်းဘောင်ခေတ်ထဲကျမှ အနောက်တိုင်းသားတွေရေးတဲ့ မြန်မာသဒ္ဒါ စပေါ်လာတယ်။ နောက်ပိုင်းကျတော့ မြန်မာပညာရှင်တွေလည်း ရေးလာကြတယ်။ မြန်မာသဒ္ဒါကျမ်းအားလုံးရဲ့ တူညီချက်ကတော့ ပါဠိဝေါဟာရတွေများလွန်းမကများပြီး စားမရ၊ ဝါးမရဖြစ်နေတာပါပဲ။ ၁၈၉၉ မှာ A.W. Lonsdale ရေးတဲ့ကျမ်းနဲ့ပတ်သက်လို့ ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်က ဒီလိုမှတ်ချက်ချတယ်။ ‘ရေးသူ လောင်းစဒေး ကိုယ်တိုင်သင်ပေးမယ် ဆိုရင်တောင် အတော်ခက်မယ်’ - ဒီတော့ ၁၉၂၀ မှာ မြန်မာသဒ္ဒါ သင်ကြားရေး တစ်ခန်းရပ်သွားတာ မဆန်းလှပါဘူး။

အင်္ဂလိပ်သဒ္ဒါကျမ်းတွေထဲမှာတော့ Lonsdale ထက် တစ်နှစ်စောထွက်ခဲ့တဲ့ J.S. Nesfield ရဲ့ ကျမ်းကတော့ ရေပန်းစားလိုက်တာ ၂၀ ရာစု အလယ်ပိုင်းထိကို ရောက်ကရောပဲ။ နက်စဖီးဂရမ္မာ ဆိုပြီး အဲဒီတုန်းကတော့ ပျိုတိုင်းကြိုက်တဲ့ နှင်းဆီခိုင်ပေါ့။ သူ့နောက်ပိုင်း အကြာကြီးနေပြီးမှ (၁၉၆၀ ဝန်းကျင်) မြန်မာပြည်မှာ အကြီးအကျယ် လူကြိုက်များလာတာက Margaret McCaulay ရဲ့ Brighter Grammar ဖြစ်တယ်။ ချစ်စရာ ကာတွန်းရုပ်ကလေးတွေနဲ့ သဒ္ဒါစည်းမျဉ်းတွေကို သရုပ်ဖော်ပေးထားတာဖြစ်လို့ ကျောင်းသားကြီး/ ငယ်တွေ အကြိုက်တွေ့ကြတယ်။ မီးခိုးကြောက်တဲ့ ကျိုးကန်း တွေအပါအဝင်ပေါ့။

စာသင်ကျောင်းတွေမှာ မြန်မာသဒ္ဒါသင်ကြားရေး တစ်ခန်းရပ်သွားတဲ့ ၁၉၂၀ လောက်မှာပဲ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင် ဖွံ့ဖြိုးတို့ရဲ့ သဒ္ဒါလေ့လာချက် စာတမ်း ထွက်လာတယ်။ ဒီဆောင်းပါးက ကျောရိုးပြုထားတဲ့ ၁၉၂၂ မှာ ဆိုတာ အဲဒီစာတမ်းကိုဆိုလိုတာပါ။

နာမ်

နာမ်ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်ကို ပေးမထားပါဘူး။ တခြား ဝါစင်တွေကနေ နာမ်တွေပြောင်းလဲ ဖြစ်ပေါ်ပုံတွေနဲ့ စပြီး တင်ပြထားပါတယ်။

- ကြိယာအရင်းခံစကားလုံးတွေကနေနာမ်ဖြစ်သွားပုံ နည်းလမ်း ၄ ခုရှိပါတယ်။
- ၁။ အပြုအမူပြု စိတ္တဇနာမ်များ ဖြစ်ပေါ်ပုံမှာပဲ နှစ်မျိုး ကွဲပြားပါသေးတယ်။
(က) ကြိယာရှေ့မှာ ဆ၊ ကိုဆက်ခြင်း၊
ဥပမာ - လှ၊ ကနေ ဆ၊လှ၊
(ခ) ကြိယာကို အညွှန်းနာမဝိသေသနနဲ့ တွဲဖက်ပြီး နာမ်အဖြစ် သုံးခြင်း၊ ဥပမာ - နဖံ၊ဆ၊နီ၊ ယန၊ဥ၊အ့၊ (နီ၊ = အညွှန်း နာမဝိသေသန)
- ၂။ ပြုသူပြုနာမ်ဖြစ်သွားစေဖို့ ကြိယာရှေ့မှာ ပု၊ နောက်မှာ ဆ၊ဖိ၊ ကိုဆက်တယ်။ (ဖိ၊ ကိုချန်ထားခဲ့တာလည်းရှိတယ်) ဥပမာ - ပုလှ၊ဆ၊ - ပုလှ၊ဆ၊ဖိ၊ (ခရီးသွား၊ ခရီးသွားသူ)
- ၃။ ကရိယာပြုနာမ်ဖြစ်သွားစေဖို့ ကြိယာရှေ့မှာ နီ၊ ကိုဆက်တယ်။ ဥပမာ - နီ၊ဝ၊
- ၄။ ကြိယာရှေ့မှာ လး ကိုဆက်ရင် နေရာပြုနာမ် ဖြစ်သွားတယ်။ ဥပမာ - လးမံ၊

- နာမဝိသေသနရှေ့မှာ “ပစ္စည်း” ဆ၊ ကိုဆက်ရင် ဂုဏ်ရည်ပြစ်ထွားနာမ်ဖြစ်သွားတယ်။
ဥပမာ- ဒိ၊ (ကြီးမြတ်သော)- ဆ၊ဒိ၊ (ကြီးမြတ်ခြင်း)
- အရင်းခံနာမ် နှစ်ခုကို ပူးတွဲခြင်းဖြင့် စကားဖို၊ စကားမဖြစ်တဲ့နာမ်အတွက်ရတယ်။ အဲဒီအရင်းခံ နာမ်တစ်ခုစီရဲ့ရှေ့သို့မဟုတ် နောက်မှာ ပစ္စည်း (Particle) ကပ်တယ်။
ဥပမာ-

နာမ်စား

- ကရင်နာမ်စားတွေဟာ အဓိကအားဖြင့် ပုဂ္ဂလနာမ်စားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်တာတွေက အမေးနာမ်စားနဲ့ မတီကျတဲ့နာမ်စားတွေ ဖြစ်တယ်။
- ဆက်နွယ်မှုပြုနာမ်စား (relative pronoun) ရယ်လို့ မရှိပါဘူး။ ဆက်နွယ်မှုပြု ဝါကျပိုင်း (ဝါကျကဏ္ဍ) တွေကိုပဲ တွေ့ရပြီးတော့ အဲဒီဝါကျပိုင်းတွေက အထူးပြုတဲ့နာမ်တွေနဲ့ သမ္ပန္န “လမ်း” ကိုသုံးပြီး ချိတ်ဆက်ပေးပါတယ်။ ပုဂ္ဂလနာမ်စားတွေထဲက အခြားသူ နာမ်စားတွေကို သုံးပါတယ်။ - ဖိ၊လမ်း၊ အနုဘ၊ ဒိ၊ဖိ၊နီ၊ မွဲပဖျံလီ၊

(က) ပုဂ္ဂလနာမ်စားများ

ကရင်ဘာသာစကားမှာ မြန်မာဘာသာလို ပုဂ္ဂလ နာမ်စား များများလည်းမရှိ။ လိင်အရ ခွဲခြားတာလည်း မရှိပါဘူး။ အောက်က ဇယားမှာပါတဲ့အတိုင်း ပြုသူ၊ ပိုင်ဆိုင်သူ နဲ့ အပြုခံသူ ဆိုပြီး ကာရက (Case) သုံးမျိုး ခွဲပါတယ်။

အချီးပိုတဲ့ သံတောင်သူ

စောထွန်းလင်း

မြို့နယ်များက ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ဝိုက်ကို လွှမ်းမိုးထားသည်။ တောင်ပေါ်လေ့နဲ့ အေးအေးလေးလေးက တဖြည်းဖြည်း တိုက်ခတ်လျက်ရှိသလို မိုးဖွဲဖွဲလေး ရွာသွန်းနေပြီး ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ဝိုက် အေးမြသည့် ရာသီဥတုက ဆီးကြိုနေသည်။ ယင်းက ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်ထက် ပေ ၄၅၀၀ ခန့် အမြင့်တွင်ရှိသည့် ကရင်ပြည်နယ်၏ တစ်ခုတည်းသော တောင်ပေါ်မြို့ဖြစ်သည့် သံတောင်ကြီးမြို့၏ နေထိုင်လှဆန်းပိုင်း ရာသီဥတုအခြေအနေ ဖြစ်သည်။

မီးလည်းပျက်၊ မိုးကလည်း အေးတယ်။ ခဏနေ မီးဖိုပေးမယ်။ ကော်ဖီပူလေး သောက်လိုက်ပါ' ဟု သံတောင်ကြီးမြို့၊ အမှတ်(၄)ရပ်ကွက်ရှိ 'သံတောင်သူ' ကော်ဖီပင်ရင်းဆိုင်မှ တည်ထောင်သူ တစ်ဦးဖြစ်သည့် နော်မာမာချို က ကော်ဖီပူတစ်ခွက်ကို ကမ်းပေးရင်း ဧည့်ဝတ်ပြုသည်။

ကမ်းပေးသည့် ကော်ဖီခွက်ကိုယူကာ ခဏအကြာ သကြား၊ နို့ဆီမထည့်ဘဲ အမြုပ်ထနေသည့် ကော်ဖီကို တစ်ခွက် စသောက်လိုက်မိသည်။ ကော်ဖီမွှေးနံ့က သင်းနေပြီး ခံတွင်းထဲတွင် ခါးခါးသက်သက် ဖြစ်နေသည်။ ကော်ဖီခါးခါးကို ကြိုက်နှစ်သက်ပြီး အမျိုးမျိုးသောက်ဖူးသော်လည်း 'သံတောင်သူ' ကော်ဖီက အခါးပိုသည်။ ပြီးမှ ဖန်စိမ့် အရသာကို ခံစားမိလိုက်ပြီး ခြံငုံကာ အခါးပိုသည့် သံတောင်သူ ဟု စိတ်ထဲတွင် မှတ်ချက်ပြုလိုက်မိသည်။

သံတောင်ကြီးမြို့နယ်သည် တောင်ပေါ်မြို့တစ်မြို့ ဖြစ်သလို အေးမြစွာတည်ရှိသည့် ရာသီဥတုရှိကာ ဒေသခံ ကရင်တိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် ဥယျာဉ်ခြံ

စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ကော်ဖီ၊ လက်ဖက်၊ ဖာလာ စသည်ဖြင့် စိုက်ပျိုးကြပြီး ဈေးကွက်ဝင် ထုတ်ကုန်များအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနေပြီးဖြစ်ကြောင်း ဒေသခံများက ဆိုသည်။

ဒေသတွင်း၌ ကော်ဖီပင်များကို ကော်ဖီစေ့မှ ပျိုးပင်ယူ စိုက်ပျိုးခြင်းဖြစ်သည်။ အပင်စိုက်ပြီးနောက် သုံးနှစ်ခန့်အကြာတွင် အသီးကို စတင် ရူးယူနိုင်သည်။ နှစ်စဉ် ဒီဇင်ဘာမှ ဖေဖော်ဝါရီလအထိ ကော်ဖီသီး ရူးယူကြသည်။ ထို့ နောက် ရူးထားသည့် ကော်ဖီသီးများကို အခြောက်လှန်းရပြီး ခြောက်သွေ့သွားပါက အခွံချွတ်ရသည်။ အခွံချွတ်ခြင်းကို ဒေသတွင်း၌ ကော်ဖီသီးကို ထောင်းယူကာ အစေ့ထုတ်လေ့ရှိသည်ဟု ဒေသခံကော်ဖီစိုက်သူများက ပြောသည်။

အခွံချွတ်ပြီးသည့် ကော်ဖီစေ့ကို လှော်ရသည်။ လှော်ယူပြီးနောက် အမှုန့်ကြိတ်ကာ အနံ့ အရသာ မပျက်အောင် ထုပ်ပိုးကာ သိမ်းဆည်းပြီး ဈေးကွက်အတွင်းသို့ တင်ပို့ ရောင်းချခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အဆင့်ဆင့် ပြုလုပ်ပြီးမှ အသင့်သောက်သုံးနိုင်သည့် ကော်ဖီအဆင့်သို့ ရောက်ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။

ယခုလို အဆင့်ဆင့် ထုတ်လုပ်ရသည့် ကော်ဖီကို ဈေးကွက်အတွင်း၌ ကော်ဖီမစ် တစ်ထုပ်လျှင် ကျပ်တစ်ရာခန့်ဖြင့် ရောင်းချနေသည်ကို အံ့ဩမိသည်ဟု 'သံတောင်သူ' အမှတ်တံဆိပ် ကော်ဖီ ထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူးနေသည့် သံတောင်သူ အမျိုးသမီးများအဖွဲ့ ဒါရိုက်တာ နော်မာမာချိုက ဆိုသည်။

'ကော်ဖီစေ့ကို အခြောက်လှမ်း၊ အခွံချွတ်ပြီးတဲ့အခါ အလုံးညီတာလေးတွေကို ဝယ်တယ်။ နောက်ပြီး အစေ့ခြောက်ဖို့လိုတဲ့ စိုထိုင်းဆများတဲ့ ကော်ဖီစေ့တွေဆိုလည်း မသုံးဘူး။ သံတောင်ကြီး ကော်ဖီက သဘာဝအတိုင်းပဲ အော်ဂဲနစ်စစ်စစ်ဖြစ်တယ်။ အဲဒါကို ဘယ်လိုများ တစ်ထုပ်တစ်ရာနဲ့ ရောင်းကြလဲ။ အံ့ဩလို့ပါ' ဟု နော်မာမာချိုက ဆက်ပြောသည်။

အဆိုပါ သံတောင်သူကော်ဖီ အစပြု ပေါ်ပေါက်လာပုံမှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် သံတောင်သူ ကရင်အမျိုးသမီးများအဖွဲ့က စတင် ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သံတောင်သူ ကရင်အမျိုးသမီးအဖွဲ့ အနေဖြင့် အမျိုးသမီး အခွင့်အရေး၊ အမျိုးသမီးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရင်း ဒေသတွင်း အမျိုးသမီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ထုတ်ကုန်များ ရောင်းချရန် စဉ်းစားမိလာရင်း မှ ကုန်ကြမ်း အလွယ်တကူရှိသည့် ကော်ဖီကို သံတောင်သူအမှတ်တံဆိပ်ဖြင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် စတင် ထုတ်လုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

လက်ရှိအချိန်တွင် အဖွဲ့ဝင် တစ်ရာကျော်ရှိသည့် သံတောင်သူအမျိုးသမီးအဖွဲ့၏ ကော်ဖီလုပ်ငန်းတွင် အချိန်ပြည့်ဝန်ထမ်း ၁၂ ဦး အပါအဝင် စုစုပေါင်း ဝန်ထမ်း ၄၀ ဦးဖြင့် လုပ်ကိုင်နေပြီး အောင်မြင်စွာပြုလာသည့် ကော်ဖီ အမှတ်တံဆိပ် အနေအထားသို့ တက်လှမ်းနေသလို ကရင်ပြည်နယ် ကိုယ်စားပြု ထုတ်ကုန်တစ်ခုအဖြစ်သို့ တက်လှမ်းလျက်ရှိသည်။

'သံတောင်သူအဖွဲ့က ကျမတို့ဆီက ကော်ဖီကို အပြင်မှာ တစ်ပိဿာ ကျပ် ၃၀၀၀ ဈေးလောက် အမြင့်ဆုံးရရှိချိန်မှာ ကျပ် ၃၅၀၀ နဲ့ ဈေးပိုပေးဝယ်တယ်။ ဒီနှစ်တော့ ကျမခြံက ကော်ဖီအချိန် ၄၀ လောက်ပဲ ထွက်တယ်။ ကြိုက်ကိုက်လို့ ကော်ဖီထွက်နှုန်း နည်းသွားတယ်' ဟု သံတောင်ကြီးမြို့နယ်၊ အမှတ်(၃) ရပ်ကွက်တွင် နေထိုင်သည့် နော်မာမာချိုက ပြောသည်။

ယခုလို ဈေးပိုပေး ဝယ်ယူသော်လည်း တချို့သော ဥယျာဉ်ခြံပိုင်ရှင်များကမူ ကော်ဖီမထွက်ခင်ကတည်းက စားသောက်ကုန်များကို ကြိုတင် ဝယ်ယူထားပြီး ကော်ဖီထွက်ချိန်တွင် ကော်ဖီစေ့ ပြန်ရောင်းပေးရသည့် အခြေအနေမျိုးလည်း ရှိကြသည်ဟု ဥယျာဉ်ခြံစိုက် ဒေသခံတောင်သူများထံမှ သိရသည်။

သံတောင်သူ ကော်ဖီမှုန့်သည် ဓာတ်မြေဩဇာမသုံးသည့် သဘာဝ အော်ဂဲနစ် ထုတ်ကုန်ဖြစ်ကာ အဆိုပါ အားသာချက်ဖြင့် ဈေးကွက် ထိုးဖောက်

ရသလို ကော်ဖီစိုက်ပျိုးခြင်းမှအစ ကော်ဖီမှုန့်ဖြစ်သည်အထိ အမျိုးသမီးများ၏ လုပ်အားများဖြင့် ထုတ်လုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် ကော်ဖီမှုန့် ရောင်းရသည့် အမြတ်ငွေထဲမှ ဆယ်ပုံတစ်ပုံကို အဖွဲ့၏ ရံပုံငွေအဖြစ် ပြန်သွင်းရသလို နောက်ထပ် ဆယ်ပုံ တစ်ပုံကိုလည်း သာသနာအတွက် ပေးလှူရန် သတ်မှတ်ထားသည်ဟု သံတောင်သူအမျိုးသမီးအဖွဲ့ ဒါရိုက်တာ နော်မာမာချိုက ဆိုသည်။

သံတောင်ကြီးဒေသတွင် ယခင် ဘိုးဘွားများ လက်ထက်ကတည်းက စိုက်ပျိုးခြင်းဖြစ်ပြီး အင်္ဂလိပ်ခေတ်တွင် မြန်မာပြည်၏ အကောင်းဆုံး ကော်ဖီအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခြင်း ခံရဖူးသည်ဟု ဒေသခံများက ဆိုသည်။ ထို့နောက် ပြည်တွင်းစစ်ဒဏ် ခံရစဉ်ကာလအတွင်း ကော်ဖီကို အမှုန့်ကြိတ်ကာ အိမ်တွင်းသုံးအဖြစ်သာ အများစု အသုံးပြုခဲ့ကြပြီး ဈေးကွက်အတွင်းသို့ တင်ပို့ရောင်းချနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ကြောင်း ဒေသခံများက ပြောသည်။

ပြီးခဲ့သည့် ၂ နှစ်ခန့်မှစ၍ သံတောင်ကြီးဒေသရှိ ကော်ဖီစိုက်ခင်းများမှ ကော်ဖီကိုင်းများကို ကြိုက်များက ကိုက်ဖြတ် ဖျက်ဆီးသည့်ဒဏ်ကို ခံခဲ့ရသဖြင့် ကော်ဖီအထွက်နှုန်း ထိခိုက်မှုရှိသော်လည်း တစ်နှစ်လျှင် ကော်ဖီ တန် တစ်ရာခန့် ထွက်ရှိနေသေးပြီး ပြည်တွင်းပြည်ပအထိ တင်ပို့ရောင်းချနေရသည်ဟု သံတောင်သူအမျိုးသမီးအဖွဲ့က ဆိုသည်။

သံတောင်သူ အမှတ်တံဆိပ် ကော်ဖီအနေဖြင့် ထုတ်လုပ်သည့် ၂ နှစ်တာ ကာလအတွင်း ဈေးကွက်အတန်အသင့် ရရှိလာကာ အစားအသောက်နှင့် ဆေးဝါးများ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရေးဌာန (FDA) အသိအမှတ်ပြု လက်မှတ် ရရှိရန် လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပြီး ဈေးကွက် ပိုမိုရရှိရန်လည်း ကြိုးစားနေသည်ဟု အဖွဲ့ တာဝန်ရှိသူများထံမှ သိရသည်။

သံတောင်သူ အမျိုးသမီးအဖွဲ့အနေဖြင့် ကော်ဖီမှုန့်အပြင် ကော်ဖီဆပ်ပြာ၊ ကော်ဖီဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည့် အသားအရေလှူရန် ပေါင်းတင်ဆေး စသည်တို့ကို ထပ်တိုး ထုတ်လုပ်လျက်ရှိပြီး သံတောင်သူ အမှတ်တံဆိပ်ကော်ဖီနှင့် ဖက်စပ်ထုတ်ကုန်များကို ကရင်ပြည်နယ်ကိုယ်စားပြု ထုတ်ကုန်အဖြစ် ဈေးကွက်ဝေစုရရန် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ သဘာဝ အော်ဂဲနစ်ထုတ်ကုန် အခါးကြိုက် ကော်ဖီချစ်သူများအတွက်မူ အခါးပိုသည့် သံတောင်သူ၏ သဘာဝကော်ဖီကို အကြိုက်တွေ့သွားမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

စောထွန်းလင်း

► တဖက်စာမျက်နှာမှ

	ပြုသူနာမ်စား		ပိုင်ဆိုင်သူနာမ်စား		အပြင်သူနာမ်စား	
	ဧကဝုစ်	ဗဟုဝုစ်	ဧကဝုစ်	ဗဟုဝုစ်	ဧကဝုစ်	ဗဟုဝုစ်
ပြောသူ	ယ	ပ	ယ	ပ	ယာ?	ပာ?
ကြားနာသူ	န	နံ	န	နံ	နာ?	နံ
အခြားသူ	အဝု၊	အဝု၊	အဝု၊	အဝု၊	အဝု၊	အဝု၊

မင်း၊ နင်၊ သင် ဆိုတာတွေမရှိ၊ ကျွန်တော်၊ ကျွန်မ လည်းမရှိ၊ he, she တောင်မရှိ။ ဘယ်လောက် ရိုးရှင်းလို့ကလဲ။

- ကြိုယာဖြစ်တဲ့ မွဲ (to be) ရဲ့နောက်မှာ အပြင်နာမ် စားတွေကို သုံးတယ်။

ဥပမာ- It is I. ငါဖြစ်သည်။ ဆိုတာတွေအတွက် ကရင်စကားက “မွဲယာလီ” လို့ ပြောတယ်။ “မွဲယလီ” လို့ မပြောပါဘူး။ (အင်္ဂလိပ်နဲ့ မြန်မာစကား တွေမှာတော့ ပြုသူနာမ်စားကို သုံးကြတယ်။)

သို့ပေမယ့် ခေတ်သစ်အင်္ဂလိပ်စကားမှာ It is me လို့ သုံးနှုန်းပြောဆိုနေပါပြီ။ My friend and I

ဆိုတဲ့နေရာမှာ My friend and me တို့၊ Me and my friend တို့ကို ပိုပြီး လက်ခံပြောဆိုနေကြပါပြီ။ ကရင် စကားမှာလည်း ယ/ ပ/ န(ပြုသူနာမ်စား) နေရာမှာ ယာ?/ ပာ?/ နာ? (အပြင်နာမ်စား)ကို ပြုသူအနေနဲ့ မြန်ရေယုက်ရေ သုံးနေကြတာတွေ့လာရပြီ။ ဘာ သာစကားတို့ရဲ့ သဘာဝအတိုင်းပဲဖြစ်လို့ မျက်လုံး မျက်ဆန်ပြူးစရာကိစ္စတော့ မဟုတ်ပေဘူး။ တကယ်တော့ ယာ?/ ပာ?/ နာ? ဆိုတာတွေကို ပြုသူနာမ်စားထဲမှာလည်း ထည့်ပေးသင့်တယ်လို့တောင် ယူဆစရာရှိပါတယ်။

ဥပမာအနေနဲ့ပြောရရင် I am Karen, We are Karens, You are Karens ကျုပ်က ကရင်ဗျ၊ တို့က

- ကိုးကား -
- ၁။ မြန်မာသဒ္ဒါသင်ကြားရေး အခန်းဆက် ဆောင်းပါးများ၊ မောင်ခင်မင်(ခေ.ဖြူ)၊ မြန်မာ့ အလင်းသတင်းစာ။ ၂၀၁၈။
- ၂။ A Grammar of the Sgaw Karen by Rev. David Gilmore, M.A., 1st Edition 1898.
- ၃။ A Comparative Dictionary of the Pwo Karen Dialect Part I Pwo Karen-English book; Pub. 1922 by Rev. W.C.B Purser and Saya Tun Aung.

ကရင်၊ ခင်များတို့က ကရင် ဆိုတဲ့စကားကို ဖွဲ့ပြီး တွေ့ဘယ်လိုပြောသလဲ။ “ယမွဲဖျိုး၊ ပမွဲဖျိုး၊ နမွဲဖျိုး” လို့ ပြောတာနဲ့စာရင် “ယာ?မွဲဖျိုး၊ ပာ?မွဲဖျိုး၊ နာ?မွဲဖျိုး” လို့ ပြောတာ ပိုတောင်ဟန်ကျသေးလို့ ထင်မိပါတယ်။ (ပာ? ကို မြန်မာအက္ခရာ ဘာကိုးသံနဲ့ ဘား လို့ အသံထွက်ပါတယ်။)

ဟပ်ပဒိုင်း၊ ရပ်ဆိုင်းဖို့အချိန်ရောက်လာပြီ ဖြစ်လို့ သီချင်းကလေးတစ်ပုဒ်နဲ့ ဉာဏ်စမ်းပုစ္ဆာလေး ပေးခဲ့ပါမယ်။ သီချင်းထဲမှာ ပါတဲ့ ယ နဲ့ ယာ? တွေကို အပေါ်ကဇယားရဲ့ဘယ် ကာရကမှာ ထည့်သင့်သလဲဆိုတာ ဦးကျောက်စားလိုက်ကြပါဦး။

ယာသဒ္ဒါ

0-0 1 6 5 | 1 1 2 3 0 3 6 | 5 #4 3 2 0 3 | 3 3 3 2 3 1 0 2
 ယာ?ဝါဒါ ဖိာ ဖိာ၊ ယာ? ဆံး . . , ပ ရှာ? နုသ ယာ? ယ
 3 1 2 1 2 3 0 3 | 2 1 7 6 7 5 6 | 3 5 6 5 1 - | 1 - 0 0 ||
 ဒါ မဲ နး ဂး အု၊ ပ ရှာ? ဖိာ နု သ ယာ? ယ ဒါ မဲ နး ဂး အု၊

မန်းမိုး

သံတောင်ကြီးမြို့နယ် ကရင်ပြည်သူ့ပါတီဥက္ကဋ္ဌ

စောဒေါ်ပလဲ နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

ပါတီက အစိုးရဖွဲ့နိုင်တဲ့အင်အားလည်း မရှိဘူး။ ခံယူထားတာကတော့ ကိုယ့်အမျိုးသားတွေအတွက် ကိုယ့်ဒေသအတွက် ပြောဆိုနိုင်တဲ့နေရာ တစ်ခုရှိနေဖို့ပဲ ...

ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် သံတောင်ကြီးမြို့နယ်၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အဖြစ် အရွေးခံခဲ့ရဖူးသူ သံတောင်ကြီးမြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်သူ့ပါတီ (ဏဏ) ဥက္ကဋ္ဌ စောဒေါ်ပလဲနှင့် မြို့နယ်အဆင့် ပါတီလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်နေမှု၊ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရှုံးနိမ့်ခဲ့သည့် အကြောင်းအရင်း၊ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ အလားအလာ စသည်တို့ကို သံတောင်ကြီးမြို့နယ်ရှိ ၎င်း၏ နေအိမ်တွင် ကေအိုင်စီက ဇူလိုင်လဆန်းပိုင်းက သွားရောက်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်များအား စာဖတ်သူများအတွက် ပြန်လည်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

သံတောင်ကြီးမြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်သူ့ပါတီ စဖွဲ့စည်းခဲ့တဲ့ အခြေအနေနဲ့ ပါတီရလဒ်တစ်လောလှုပ်ရှားမှုကို ပြောပြပေးပါ။

သံတောင်ကြီးမြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်သူ့ပါတီကို စဖွဲ့စည်းတာ ၂၀၁၀ ဇွန် ၂၀ ရက်မှာပါ။ မြို့နယ်ဆိုင်ရာဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ဆိုတာကို ကြိုတင်ပြောပြတာက တက်ကြွကြွ ပါဝင်ကြတာပေါ့။ စဖွဲ့စည်းကတည်းက အခက်ဆုံးကတော့ ရံပုံငွေပဲ။ ပါတီဝင်တွေက ရံပုံငွေမထည့်နိုင်ကြဘူး။ စဖွဲ့ကတည်းက အတီးက ဥက္ကဋ္ဌ၊ စောဒေါ်ပလဲက အတွင်းရေးမှူးပါ။ စဖွဲ့တုန်းကတော့ အားလုံးလည်းတက်တက်ကြွကြွ ပါဝင်တယ်။ ၂၀၁၀ မှာ လေးယောက်စလုံး နိုင်ခဲ့တယ်။

အဲဒီတုန်းက ခေတ်အခြေအနေအရ ကျနော်တို့တွေ လိုက်စည်းရုံးခွင့်တောင် မရှိဘူး။ အဲဒီတုန်းက စည်းရုံးရေး ဆင်းရင် ၇ ရက် ကြိုတင်ကြတယ်။ ဘယ်အိမ်မှာ ဟောမယ်။ ဘယ်နှစ်ယောက် တက်ရောက်မယ် ဆိုတာက အစပေါ့။ ပထမက ပျားစခန်းသွားမယ်ပေါ့။ ခွင့်ပြုမိန့်တောင်းလိုက်တယ်။ ကျလာရော ဒီအစည်းအဝေးအစ အဆုံးကို အသံဖိုင် ၄၈ နာရီအတွင်း ကော်မရှင်းကို ပို့ရမယ်တဲ့။ ဆိုတော့ အဲဒီတုန်းက ကျနော်တို့ ဖုန်းမှ မကိုင်နိုင်သေးတာ။

အသံဖိုင် သိမ်းဖို့ကလည်း မလွယ်။ ဆိုတော့ ပြည်နယ်ကော်မရှင်းကို သွားတော့ ကိုယ်တိုင်မေးကြည့်တယ်။ သူများပါတီတွေကျတော့ ဘာလို့ အဲလို မလုပ်ခိုင်းလည်း ဆိုပြီးတော့ မေးကြည့်တယ်။ ကော်မရှင်းက ပြန်ပြောတာ အထက်က ညွှန်ကြားချက်အရပါတဲ့။ အဲတော့ သဘောပေါက်ပါပြီပေါ့။ ၂၀၁၀ တုန်းကဘာမှ မစည်းရုံးလိုက်ရဘူး။ တစ်ခုပဲ မဲရုံကိုယ်စားလှယ်တွေကိုတော့ လိုက်ရှာရတာပေါ့။ ဒီမြို့မှာက အသံများတော့ အဆင်ပြေပါတယ်။

အခုလက်ရှိပါတီစည်းရုံးရေး ဘာတွေလုပ်နေလဲ။

အခု လက်ရှိ မြို့နယ်ပါတီ အနေနဲ့ ဘာမှ စည်းရုံးရေး မလုပ်ဘူး။ အတွေ့အကြုံ အများကြီး ရသွားပြီ။ မြို့နယ် အဆင့်ကိုလည်း စဖွဲ့ကတည်းက ပြန်မဖွဲ့ရသေးဘူး။ ၂၀၂၀ ထဲဝင်မှပဲ လုပ်တော့မယ်။ အချိန် နည်းနည်းလိုသေးတယ်။

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတုန်းက သံတောင်ကြီးမှာ ဥက္ကဋ္ဌ ရှုံးသွားတယ်။ အဲဒီအတွေ့အကြုံလေး ပြန်ပြောပြပါဦး။

၂၀၁၅ တုန်းက တစ်ဖက်ကို အထင်သေးသလို ဖြစ်သွားတယ်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ယုံတယ်ဆိုတာထက် ကိုယ့်ပြည်သူတွေက ကျနော်တို့ရဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်တွေကို မျက်မြင်အများကြီးရှိတယ်။ သူတို့လည်း

သိတယ်။ ဒီတော့ ကိုယ့်အပေါ် စိတ်ရှိဦးမယ် ထင်ခဲ့တယ်။ ၂၀၁၅ တုန်းက နိုင်ငံရေးအခြေအနေကလည်း လူထုက အပြောင်းအလဲ လိုချင်နေတယ်လေ။ အဲလို အခြေအနေလေး ရှိတယ်။ နောက်တချို့က ပြောကြတယ်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေး လိုချင်တုန်းပဲလားလို့။ ဘာလို့လည်းဆိုတော့ အဲဒီတုန်းက ပါတီဥက္ကဋ္ဌ စောထွန်းအောင်မြင့်က လာပြိုင်တယ်။ သူက ဘောင်းဘီချွတ်ကိုး။

ရှုံးတာကို ပြန်သုံးသပ်ရင် ပထမ နံပတ်-၁ အချက်က စောထွန်းအောင်မြင့်ကို ဒီမှာလာပြိုင်ဖို့ လက်ခံလိုက်တာလည်း တစ်ချက်ပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက သူကလည်း အမျိုးသားလွှတ်တော်ကို ဝင်ရွေးဖို့ အခြေအနေ ဖန်တီးလာတယ်။ အဲတော့ ကျနော်တို့မှာ ဝင်ရွေးပေါ့။ ဘာလို့လည်းဆိုတော့ မြန်မာ တစ်နိုင်ငံလုံးမှာ ကရင်နိုင်ဖို့ဆိုတာ သံတောင် တစ်မြို့နယ်ပဲ ရှိတယ်။ သံတောင်မှာ ကရင်က ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းလောက်ရှိတယ်။ ဖားအံတောင် ကရင်ကတစ်ဝက်လောက်ပဲ ရှိတော့တယ်။ အဲတော့ ကျနော် အမျိုးသား လွှတ်တော်နေရာ ဝင်ရွေးဖို့ ဖယ်ပေးလိုက်တယ်။

သူဘာလို့ လာတိုးလဲလို့ စဉ်းစားကြည့်တော့ တိုင်းရင်းသားတွေကို ဒုသမ္မတပေးတော့ အလှည့်နဲ့ ဆို ရှမ်းပြီးရင် ကရင်လည်း ဖြစ်နိုင်တယ်ပေါ့လေ။

လက်ရှိ အခြေအနေအရ ၂၀၂၀ မှာ ပြန်နိုင်မယ် ...

ဒီတော့ သူ့ကို လိုက်မိတ်ဆက်ပေးတယ်။ ဒီနေရာမှာ တစ်ဖက်က တစ်ဖန်းသာသွားတာက နင်တို့ စစ်ယူနီဖောင်းချွတ်ကို လိုချင်တုန်းပဲလား ဆိုပြီးတော့ပေါ့။ နံပါတ်-၂ ကတော့ နယ်ခံ မဟုတ်ဘူး။ ဒီတော့ စစ်ယူနီဖောင်းချွတ်ထက်စာရင် မထူးပါဘူးဆိုပြီးတော့ ဟိုဘက်ကို ပေးသွားတယ်။

နောက်တစ်ခုက အတီးတို့ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်သက်တမ်း ၅ နှစ်ရှိတော့မယ်။ တပ်မတော် သိမ်းတဲ့မြေ တစ်လက်မမှ မယူပေးနိုင်ဘူးလို့ ပြောတယ်။ တကယ်အဖြစ်အပျက်ကို ပြောရမယ်ဆိုရင် ကားလမ်း တောင်းတယ်။ လေးလမ်းရတယ်။ ဒါပေမယ့် ကိုယ့် ကေအဲန်ယူနဲ့ အကြိတ်အနယ် ဆွေးနွေးတယ်။ သူတို့ပေါ်လစီ မူဝါဒအရ လက်မခံဘူး။ မတတ်နိုင်ဘူးလေ။ လမ်းလာမယ်ဆိုပြီး မရတော့ ရွာသားတွေက မေးတယ်။ ဒီတော့ စောဒေါ်ပလဲကို မေးလို့ ပြောကြတယ်။ ရွာသားတွေ ဒီမှာ အကုန်လုံး လာပြောကြတယ်။

နောက်တစ်ချက်က သောက်ရေခပ် ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်း(၂) ပေါ့။ အဲဒီတုန်းက ပြည်ခိုင်ဖြိုးခေတ်ပေါ့။ လွှတ်တော်မှာ အတီး အကြိတ်အနယ် ဆွေးနွေးတယ်။ မလုပ်ပါဘူးလို့ ပြောတယ်။ အတီးက မကျေနပ်ဘူး။ လွှတ်တော်မှာ စာနဲ့ ထပ်မေးတယ်။ ဘယ်လို အကြောင်းပြန်လည်းဆိုတော့ တနေ့နေ့၊ တချိန်ချိန်မှာ အရေးတကြီးလိုအပ်လို့ နိုင်ငံနဲ့ပြည်သူအတွက် လုပ်ရမယ်ဆိုရင်တောင်မှ ဒေသခံပြည်သူတွေရဲ့ ဆန္ဒရှိမှသာ လုပ်မယ့်စနစ်ကို ကျင့်သုံးပါကြောင်း စာပြန်လာတယ်။ စာကို မိတ္တူ

ကူးပြီးတော့ ဘောဂလိဘက် ဖြန့်လိုက်တယ်။ ဘာပြန်ကြားရသလဲဆိုတော့ နင်တို့ စောဒေါ်ပလဲကို မဲပေးချင်တုန်းပဲလား။ ရောင်းစားပြီလေ။ မကြာခင် ကြံ့ဖွဲ့အစိုးရ လာလုပ်ပြီးဆို ပြောပြန်တယ်။ ကိုယ်လည်း မတတ်နိုင်ဘူး။ ဒီလိုပဲ ဖြေသိမ့်ရတယ်။ အဲလိုနဲ့ သံတောင်ကြီးက လူတစ်ယောက်လာတယ်။ အခက်အခဲရှိလို့ ပိုက်ဆံ ဆယ်သိန်း ခဏချေးပါတဲ့။ သူ့ကို စိတ်မကောင်းစွာနဲ့ မရှိဘူးလို့ ပြောလိုက်တယ်။ သူဘာပြန်ပြောလဲဆိုတော့ ဆရာကလည်းကွာ သောက်ရေခပ်ဆည် ရောင်းစားလိုက်တာ ဒီလောက် သိန်းထောင်ချီရပြီးတော့တဲ့။ အဲလိုတွေ ဘာမှမဆို အပြောခံရတယ်။

နောက် တလောက ကေပီပီ အသုံးမကျလို့ သောက်ရေခပ်ဆည် သူများ လာလုပ်တယ်တဲ့ ပြောပြန်တယ်။ ဘောဂလိဘက်က လူတစ်ယောက်လည်း လာပြောတယ်။ ကြံ့ဖွဲ့အစိုးရတုန်းကလည်း မလုပ်ဘူးပြောပြီး ဒီလိုတွေဖြစ်လာတယ်။ အခုလည်း ဖြစ်ပြန်တယ်ဆိုတော့ မင်းတို့ဘာသာမင်းတို့ ရှင်းတော့လို့ ပြောလိုက်တယ်။

၂၀၁၅ မှာ ပြန်ကြည့်ရင် အတီးပြိုင်တဲ့ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နေရာက ဂေဘားဘက်မှာ နိုင်တယ်။ နောက်ဂေဘား နေရာမှာ ကေပီပီက နိုင်သေးတော့

နယ်ပြင်ပမှာ မင်းတို့လုပ်၊ ငါတို့ ပြည်နယ်အတွင်း လုပ်မယ်ဆိုပြီး ဖြစ်လာတာ။ နောက်တော့ ဖလုံ-စတော်ကို ထောင်လိုက်တယ်။ ၂၀၁၀ တုန်းက ကရင်သုံးပါတီပေါ့။ အဲဒီမှာ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်မှာ ကရင်ပါတီတွေက ကိုယ်စားလှယ် ၈ ဦးရှိတယ်။ အခု ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်မှာ ကရင်ပါတီတွေက ကိုယ်စားပြုတစ်ယောက်မှ မရှိတာတော့ စိတ်မကောင်းဖြစ်မိတယ်။

တကယ်တော့ မတူဘူး။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးက ကရင်နဲ့ ကရင်ပါတီတွေ မတူဘူး။ NLD က ကရင်နဲ့ ကရင်ပါတီတွေ လုံးဝ မတူပါ။

ဘာတွေ မတူတာလဲ။

ပြောရေးဆိုခွင့် မတူဘူး။ ပြောရမယ်ဆိုရင် လွှတ်တော်မှာ ဘာတင်တင် တိုက်ရိုက်တင်ခွင့် မရှိဘူး။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးက မပြောဘူး။ ၂ နှစ်ပြည့်မှ အတီးတို့ သိရတယ်။ သူတို့လည်း စိစစ်တယ်။ NLD ပါတီကတော့ ထုတ်ပြောတာ တွေတယ်။ ကရင်ပါတီတွေကျတော့ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် အဆိုတွေ မေးခွန်းတွေ တင်လို့ရတယ်။ ကိုယ့်ဒေသက အပစ်ရပ်ပြီး ကာလဆိုတော့ ပညာတတ်နည်းတယ်။ ကျောင်းတွေမှာလည်း ဥပမာဆို မူလတန်းကျောင်းက အတန်း ၅ တန်းရှိပေမယ့် ကျောင်းဆရာမက ၃ ယောက်၊ တစ်ချို့ကျောင်းဆို ၁ ယောက်ပဲ ရှိတယ်။ ဒီတော့ ဒေသအခြေအနေအရ ပညာရေးမကန့်သတ်ဖို့ ၁၀ တန်းကျတွေလည်း ခန့်ပေးဖို့ပြောတယ်။ နောက် ၂၅ နှစ် မကျော်ရဆိုတာကို ၃၀ ထိလည်း လက်ခံပေးဖို့ ပြောတော့ အဲဒီတုန်းက သမ္မတရုံးဝန်ကြီးက စာနဲ့ ဖြေတယ်။ လာမယ့်နှစ်မှာ လုပ်ပေးမယ်ပေါ့။ ဒီလို လေးတွေ ရှိခဲ့တယ်။

ကရင်ပါတီတွေ ၂၀၂၀ မှာ ချိတ်ဆက်မှု ညှိနှိုင်းမှု စသဖြင့် ဘာတွေလုပ်သင့်လဲ ဆိုတာလည်း အမြင်ကို ပြောပြပေးပါ။

၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲပြီးတော့ ၂၀၁၂ လောက်ကတည်းက တစ်ပါတီထဲ ပြန်ပေါင်းမယ် ပြောခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် ဖလုံ-စတော်က လက်မခံဘူး။ အဲဒီကတည်းက စလုပ်ခဲ့တာ။ ကဲ မပေါင်းရင် မထူးတော့ဘူး။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ နီးလာပြီ။ မဟာမိတ် လုပ်ကြရအောင်၊ အဲဒါချိန်မှာ ဖလုံ-စတော်ထဲကနေ တစ်ပါတီခွဲ ထွက်သွားတယ်။ မဟာမိတ်လည်း မလုပ်ပြန်ဘူး။

ဒီဘက်မှာလည်း မန်းသိန်းရွှေက KNP ပါတီ ထောင်လိုက်တယ်။ ထပ်များလာပြန်ရော၊ ပြိုင်ပွဲလည်းဝင်ရော ကေပီပီပဲ ဘဲဥကွဲတယ်။ ရှုံးတာနဲ့ ဖားအံက အဖွဲ့တွေ နံပါတ် ၁ ပဲ၊ ပေါင်းမယ်တဲ့၊ ညှိရင်းညှိရင်းနဲ့ ဟိုးဘက်က လေးပါတီ ပေါင်းသွားတယ်။ ဒါပေမယ့် ဘဝင်မကျတာက ပေါင်းရင် ပါတီဖျက်သိမ်းပေးရမယ်။ အခုက ဖလုံ-စတော်က ပါတီ မဖျက်ပေးဘူး။

အတီးရဲ့ စိတ်ထဲအတိုင်းပြောရရင် အရမ်းပေါင်းချင်တယ်။ ဒါပေမယ့် အတွေးအခေါ်တွေက ဘယ်လိုမှ မတူတော့ ပေါင်းလို့ မရဘူးပေါ့။ ကျနော်တို့ကိုလည်း လာခေါ်ကြပါတယ်။ ကိုယ့် KPP က ပေါင်းမယ်ဆို ပေါင်းမှာပေါ့။ သူတို့ မပေါင်းနိုင်တော့ ကိုယ်က ပါတီကထွက်ပြီးတော့ သွားမပေါင်းနိုင်ဘူး။ ဒါက သစ္စာမရှိတာဘဲ။ ကျနော်တို့ ထွက်သွားလို့ ဒါက တစ်ပါတီထဲ ဖြစ်သွားမှာမှ မဟုတ်ဘဲ။ အတီး အနေနဲ့တော့ ကေပီပီအနေနဲ့ပဲ ရပ်တည်သွားမယ်။

နှစ် ၁၅၀ ပြည့် ပေလေစီး ကရင်နှစ်ခြင်း အသင်းတော် ဆိုင်းဘုတ်ကို ပန်းပင်များက သိုင်းခြံထားသည်။ တစ်ဝက်တပျက်သာ မြင်ရသည့် ဆိုင်းဘုတ်ကို အပြည့်အစုံ မြင်လို၍ ရွက်လှပန်းပင်များကို တိုးပွားစေကာ ဖတ်ကြည့်လိုက်ရာတွင် ၁၈၅၃-၂၀၀၄ ဟုအစချီထားသည့် နှစ် ၁၅၀ ပြည့် ဆိုင်းဘုတ် ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ယခု ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ပေလေစီး ရွာဘုရားကျောင်း တည်ရှိနေသည့်မှာ နှစ်ပေါင်း ၁၆၅ နှစ်ရှိပြီ ဖြစ်သည်။

ပေလေစီးရွာသည် ကရင်ပြည်နယ်၊ သံတောင်ကြီးမြို့နယ်အတွင်း တည်ရှိပြီး တောင်ငူ-သံတောင်ကားလမ်းမိုင်တိုင် ၂၂ ခန့်တွင်ရှိသည်။ ပေလေစီးရွာဟုဆိုလျှင် သံတောင်ကြီး ဒေသခံများအနေဖြင့် အလွယ်တကူ သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း သံတောင်ကြီးသို့ လာရောက် လည်ပတ်သူများအနေဖြင့် မည်သည့်နေရာတွင် ရှိသည်ကို အလွယ်တကူသိရန် မလွယ်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် တောင်ငူ-သံတောင်

လေစီးရွာဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ပေလေစီးရွာကို ရှေးကရင်လူကြီး ၁၁ ဦးကစတင် တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့သည် ပေလေစီး လူမျိုးများအဖြစ် ခံယူကာ ယခုထိအဆိုပါ ၁၁ ဦး၏ ဆွေမျိုးများက ပေလေစီးမျိုးနွယ်စုများဟု ခံယူထားကြသည်။

‘သူတို့က သူတို့ကိုယ်သူတို့ လူမျိုးစုလို ခံယူတယ်။ သူတို့က အင်းဝခေတ် ကတည်းက အင်းဝဘုရင်ကို အခွန်လွှတ်ဖို့ သွားတောင်းဆိုတယ်။ သုံးလသွားရတယ်။ (ကလယ်လဲ အဝ) အင်းဝကို သွားမယ်ပေါ့’ ဟု ပေလေစီးရွာ ရပ်မိရပ်ဖ တစ်ဦးက ပြောသည်။

ဟိုးယခင်က သံတောင်ကြီးမြို့နယ် အရှေ့ပိုင်း ကျေးရွာများမှ တောင်ငူသို့ သွားလျှင် ပေလေစီးရွာနားတွင် ခရီးတစ်ထောက် နားလေ့ရှိသည်။ ရွာအနီးတွင် ကျောက်ဖျာကြီး ရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ကျောက်ဖျာတုံးကြီးပေါ်တွင် ချက်ပြုတ် စားသောက်ခြင်း၊ အိပ်စက် အနားယူခြင်း

ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ဖူးသော်လည်း အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် လျှပ်စစ်မီး မရခဲ့ပေ။ ယခုအစိုးရ လက်ထက်တွင် လျှပ်စစ်မီးကို အစိုးရဆီမှ ချေးငွေယူကာ ကိုယ်ထုကိုယ်ထ ပြန်သွယ်တန်းကာ လျှပ်စစ်မီးရရှိပြီး ဖြစ်သည်။

သို့သော် အစိုးရထံမှ ချေးငွေမှာ တစ်အိမ်ထောင်လျှင် ကျပ်နှစ်သိန်း ရယူပြီး အတိုးနှုန်းမှာ ကျပ်နှစ်သောင်း ဖြစ်သည်ဟု ရွာသားများက ပြောဆိုသော်လည်း မည်သည့်ဌာနမှ မည်သည့်ပုံစံ၊ မည်သို့ ချေးငွေရပြီး အတိုးနှုန်းမည်သို့ တွက်ချက်သည်ကို ရွာသားများ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မသိဖြစ်နေကြသည်။

‘အစိုးရ မိတာခက ကုန်ကျစရိတ် နှစ်သိန်း လို့ပြောတယ်။ နောက်ကြိုးဖိုး မီးလာရိုက်ခနဲ့ ရွာထဲကို ဓာတ်တိုင်တွေ စိုက်တာတွေနဲ့ဆို ကျပ် ၅ သိန်းလောက်ကုန်တယ်။ စိတ်မကောင်းတာက ဓာတ်တိုင်တွေစိုက်ဖို့ လုပ်အားပေးက ရွာသားတွေ အကုန်လုပ်ရတယ်။ မီးရတော့ ပိုက်ဆံ နှစ်သိန်း

ရွာတွင် ဟိုးယခင် ကျေးရွာစတင် တည်ထောင်စဉ်ကတည်းက ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခဲ့သော်လည်း ယနေ့ချိန်တွင်မူ ဥယျာဉ်ခြံ စိုက်ပျိုးခြင်း လုပ်ငန်းကိုသာ အဓိကလုပ်ကိုင် ကြသည်။ ဖာလာ၊ ဒူးရင်း၊ မင်းကွတ်၊ လိုင်ချီး၊ ခည်းသီး၊ ကွမ်းသီး၊ ကော်ဖီ၊ ကွမ်းရွက်တို့ကို အဓိကထား စိုက်ပျိုးခြင်းဖြစ်သည်။ ရွာရှိ အချို့လူငယ်များအနေဖြင့်လည်း စက်မှု စသည့် နိုင်ငံသို့ ပြည်ပထွက်ကာ အလုပ်သွားလုပ်သူများလည်း ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

‘အရင်တုံးက တောင်ယာခုတ်တယ်။ တောင်ယာစနစ်မရှိတော့ နှစ်ရှည်ပင်တွေကို စိုက်ပျိုးတယ်။ နှစ်ရှည်ပင်တွေ ပိုးကျတာရှိ။ ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်တာလည်း ပါတယ်။ ဒီက တောင်ယာ ထွက်ကုန်တွေကို ရောင်းချပြီး ဆန်ပြန်ဝယ်စားရတယ်’ ဟု ဒေသခံစောလှထူးက ပြောသည်။

ပေလေစီး မြေယာထိန်းသိမ်းရေး ကော်မတီနှင့် အသင်းတော် ကော်မတီတို့မှ ပြန်လည်ပြုစုထုတ်

ကြီး ကမ်းလမ်းမဘေးရှိ ရွာအဝင်ဆိုင်းဘုတ်ကို တောပြာကြီးရွာဟုသာ ဆိုင်းဘုတ်တင် ညွှန်းဆိုထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ရွာသို့အသွား ဆိုင်းဘုတ်ရှိရာ လမ်းခွဲ၏အထက်နားတွင် တပ်မတော်၏ တပ်စခန်း တစ်ခုတည်ရှိပြီး အောက်နား မလှမ်းမကမ်းတွင် တပ်စစ်ဆေးရေးဂိတ်တစ်ခု ရှိနေသည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် ရွာဆိုင်းဘုတ်ဘေးမှ လှမ်းကြည့်မည်ဆိုလျှင် အံ့မှိုင်းနေသည့် တောတောင်များကိုသာ တွေ့ရမည်ဖြစ်ပြီး ရွာကိုမူ ကားလမ်းပေါ်မှ မတွေ့နိုင်ပေ။ ရွာသို့သွားလိုလျှင် ကားလမ်းမဘေးမှ တစ်မိုင်ကျော်ခန့် မတ်စောက်သည့် တောင်တက်၊ တောင်ဆင်းလမ်းကြမ်းအတိုင်း သွားမှသာ တော၊ တောင်၊ လျှိုမြောင်များအကြား သဘာဝအတိုင်း လှပပြီး အေးချမ်းနေသည့် ပေလေစီးကျေးရွာသို့ ရောက်ရှိမည်ဖြစ်သည်။

ပေလေစီးရွာသည် ကရင်တိုင်းရင်းသား၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များသာ နေထိုင်သည့် ရွာဖြစ်ပြီး လက်ရှိ စာရင်းများအရ အိမ်ထောင်စု ၁၈၀ ခန့်ရှိကာ လူဦးရေ ၁၀၀၀ ခန့်နေထိုင်သည်။ ရွာစရိယာမှာမူ ဧက ၁၀၀၀၀ ခန့်ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ လူနေထိုင်မှုများပြားသည်ဟု မဆိုနိုင်သော်လည်း ထိုရွာမှာ ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ကျော်ကတည်းက တည်ရှိခဲ့သည့် ရှေးဟောင်း ကရင်ရွာကြီးတစ်ရွာ ဖြစ်သည်။

ရွာနောက်ခံသမိုင်း

ပေလေစီးရွာကို ၁၈၀၀ ခုနှစ်ခန့်တွင် ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာလုပ်ကိုင်သည့် ကရင်တိုင်းရင်းသားများအခြေချ စတင် နေထိုင်ခဲ့သည်ဟု ရှေးဘိုးဘွားများ၏ လက်ဆင့်ကမ်း စကားများအရ သိရသည်။ ထို့နောက် ခရစ်ယာန်သာသနာ ၁၈၄၀ ခုနှစ်ခန့်တွင် စတင်ရောက်ရှိလာပြီး ၁၈၅၃ ခုနှစ်တွင် အသင်းတော် စတင်တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်ဟု ရွာသား အဖူးစောလုံးနေက ပြောသည်။

ရွာကို စတင်တည်ထောင်စဉ် ကတည်းက ပေလေစီးဟု အမည်ပေးခဲ့သည်။ ‘ပေလေ’မှာ ပသီချောင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပြီး ‘စီး’မှာ အစွန်အဖျား ဖြစ်သည့်အတွက် ပသီချောင်းဖျားရွာ၊ ကရင်လို ‘ပေ

စသဖြင့် ခရီးတစ်ထောက် ခိုနားရာ ဖြစ်ခဲ့သည့်အတွက် ကျောက်ဖျာကြီးဟုလည်း အမည်တွင်ခဲ့ဖူးသည်။

ထို့နောက် အစိုးရ ဝန်ထမ်းတစ်ဦးက ကျောက်ဖျာကြီးကို ဘေးပတ်လည်တစ်ခွင် စိမ်းညိုမှိုင်းနေပြီး လှမ်းကြည့်လိုက်ပါက တောပြာပြာကိုသာ မြင်ရသည့်အတွက် ကျောက်ဖျာကြီးအစား တောပြာကြီးဟုခေါ်ဆိုရာမှ တောပြာကြီးရွာဟု အမည်တွင်ခဲ့သည်ဟု ရွာသားများထံမှ သိရသည်။

ပင်လယ်ရေ မျက်နှာပြင် အထက်ပေ ၄၀၀၀ ခန့်တွင်ရှိသည့် ပေလေစီး ခေါ် တောပြာကြီးရွာသည် ယခင်က အလွန်အေးစိမ့်သည့် ရာသီဥတုရှိကာ မိုးတွင်းဆိုလျှင် မြူများ အံ့မှိုင်းနေသည်။ ထို့အတွက် အချို့ရွာသားများမှာ အနွေးဓာတ်ပိုသည့် သံတောင်ကြီးသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သူများလည်းရှိသလို အချို့မှာမူ သံတောင်ဘက်သို့ ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်ကြသည်ဟု ရွာသားများက ဆိုသည်။

သဘာဝလျှပ်စစ်မီး

ပေလေစီးရွာတွင် လွန်ခဲ့သည့် နှစ် ၂၀ မှ စတင်ကာ သဘာဝလျှပ်စစ်မီးကို စတင်အသုံးပြုခဲ့သည်။ ရွာရေ အရင်းအမြစ်ကုန်းပေါ်မှ သဘာဝစိမ့်စမ်းတွင်းများမှထွက်သည့် ရေကို ပိုက်များဖြင့် အဆင့်ဆင့် သွယ်တန်းကာ 2K, 3K, 5K အစရှိသည့် ဒိုင်နမိုကို လည်ပတ်စေပြီး လျှပ်စစ်မီး ထုတ်ယူခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အတွက် ရေပိုက်၊ လျှပ်စစ်မီးကြိုး၊ ဒိုင်နမိုအတွက် ကုန်ကျစရိတ် ကျပ် ၅ သိန်းခန့်ရှိပြီး လျှပ်စစ်မီးသီး၊ မီးချောင်း ထွန်းနိုင်သလို တီဗွီ ကြည့်ရာတွင်လည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။

ဒိုင်နမိုအကြီး တပ်ဆင်ထားသည့် အချို့အိမ်များမှာမူ မီးပူတိုက်ခြင်းအတွက်ပါ သဘာဝလျှပ်စစ်မီးကို အသုံးပြုနိုင်ခြင်း များရှိသည်။ ယခုလို မိုးတွင်းကာလတွင် ရေစီးအားများသည့်အတွက် ပိုက်ပျက်ခြင်း၊ ဒိုင်နမိုအတွင်း ရေဝင်ပြီး လောင်ကျွမ်းသည့်အတွက် ပြန်လည်ပြုပြင်ခြင်းနှင့် နွေရာသီ ရေအားနည်းသည့်အခါ မီးအားနည်းခြင်းများလည်း ကြုံရသည်ဟု အသုံးပြုနေသူများက ဆိုသည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ကုမ္ပဏီတစ်ခုက ကျေးရွာတွင် လျှပ်စစ်မီး သွယ်တန်းရန် ဓာတ်တိုင်များ လာစိုက်

မတတ်နိုင် တဲ့ အိမ်တွေ မရဘူး။ သူတို့လည်း လုပ်အားပေးခဲ့ကြတာပဲလေ။ ဒါကို စိတ်မကောင်း ဖြစ်တယ်။ တပြေးညီ မခံစားရသလိုဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ကျနော် မီးမယူဘူး။ ဟု ရွာသားတစ်ဦးက ကေအိုင်စီသို့ ရင်ဖွင့်ပြောဆိုသည်။

ရွာရေအရင်းအမြစ်နှင့် ရေပူစမ်း

သံတောင်ကြီး မြို့နယ်သည် ကျောက်တောင်များ ဖြစ်သည်နှင့်အညီ သောက်သုံးရေအတွက် အဝီစိတွင်း တူး၍မရနိုင်ဘဲ သဘာဝစမ်းတွင်းများမှ ထွက်သည့်ရေကိုသာ သွယ်တန်း သိုလှောင်သုံးစွဲရခြင်း ဖြစ်သည်။ ပေလေစီးရွာတွင်လည်း သဘာဝရေအရင်းအမြစ် တောင်ကုန်းတစ်ခု တည်ရှိသည်။ အဆိုပါ တောင်ကုန်းစမ်းတွင်းများမှ ထွက်သည့် ရေကို သောက်သုံးသလို သဘာဝလျှပ်စစ် ထုတ်ယူရာတွင်လည်း အဓိက အသုံးပြုနေရသည်။

အစိုးရက အဆိုပါ ရေအရင်းအမြစ် တောင်ကုန်းပေါ်တွင် နည်းပညာအထက်တန်းကျောင်း ဆောက်ရန် လျာထားမှုကို ဒေသခံများက ရွှေ့ပြောင်းပေးရန် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်ထံ ပြီးခဲ့သည့် မတ်လက တင်ပြခဲ့ပြီး ဝန်ကြီးချုပ်က ဧပြီလတွင် ရွာသို့ လာရောက်လေ့လာကာ နေရာရွှေ့ပြောင်းပေးခဲ့သေးကြောင်း ရွာခံများက ပြောဆိုသည်။

ထို့အပြင် ကျေးရွာနယ်နိမိတ်အတွင်း သဘာဝရေပူစမ်း တစ်ခုရှိသလို ရွာမှ ၁၅ မိနစ်ခန့် တောထဲသို့ သွားလျှင် ရေပူစမ်းသို့ ရောက်မည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းရေပူစမ်းသို့ ရွာသားများနှင့် အချို့ဧည့်သည်များ လာရောက် လည်ပတ်လေ့ရှိပြီး လက်ရှိအချိန်ထိ သဘာဝအတိုင်း တည်ရှိနေသည်။

သို့သော် ရေပူစမ်းအား လုပ်ငန်းရှင်အချို့က မျက်စိကျပြီး ဝယ်ယူကာ စီးပွားဖြစ်လုပ်ကိုင်လိုခြင်း များလည်း ကြုံတွေ့နေရသည်ဟု ဒေသခံများက ပြောသည်။ ထို့အတွက် ကျေးရွာရပ်မိရပ်ဖ ကော်မတီက အများပြည်သူ သဘာဝအတိုင်း အပန်းဖြေနိုင်ရေးတွက် သဘာဝအတိုင်း ဆက်လက် တည်ရှိရန် ကာကွယ်ထားသည့်ဟု ရွာလူကြီးများက ပြောသည်။

ဥယျာဉ်ခြံနှင့် မြေယာဥပဒေများ ပေလေစီး

ဝေထားသည့် ရှေးဘိုးဘွားများ သတ်မှတ်ထားသော ကျေးရွာ၏ မြေယာဥပဒေများအရ ရွာသားများအနေဖြင့် မိမိတို့မြေယာများကို သူစိမ်းများအား ရောင်းချခွင့် မပြုဟု ဆိုသည်။ ထို့အပြင် ရွာထင်းစိုက်ခင်းအား တောင်ယာခုတ်ခွင့် မရှိသလို မိမိပိုင်အဖြစ် မသတ်မှတ်ရန် ဖော်ပြထားသည်။

ထို့အပြင် မိမိတို့ မြေယာများကို အပင်၊ ကျောက်တုံး၊ လျှိုမြောင်များ၊ စမ်းချောင်းများ၊ တောင်ကုန်း တောင်စွယ်များ စသည်တို့ဖြင့် အမှတ်အသားပြုကာ သတ်မှတ်ထားသည်။ ရွာအနီး နှစ်မိုင်ပတ်လည်တွင် သစ်ပင်ကြီးများ ခုတ်ခြင်းကို ခွင့်မပြုသလို ကျေးရွာ မြစ်ချောင်းများတွင်လည်း အလွန်အကျွံ သားငါးရှာခြင်းများကို ကန့်သတ်ထားသေးသည်။

ထို့အပြင် ပေလေစီး(တောပြာကြီး) မြေယာထိန်းသိမ်းရေး ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းထားပြီး ရွာတွင် ဖြစ်ပွားသည့် ဥယျာဉ်၊ မြေယာ အငြင်းပွားမှုများကို ရှေးဘိုးဘွားများက သတ်မှတ်ထားသော မြေယာဥပဒေများအရ (စကော်၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး) တို့က ဦးဆောင်ဖြေရှင်းပေးရသည်။ မြေရှင်းမှု မပြေလည်ပါက ကျေးရွာပိုင်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ခံရမည်ဖြစ်သည်။

ပေလေစီးရွာ၏ လက်ရှိ သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ရွာသားများ ပိုင်းဝန်း ထိန်းသိမ်းခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်သည် ရှေးယခင်များနည်းတူ အောင်မြင်နေသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ရွာရေအရင်းအမြစ် တောင်ကုန်းမှ စိမ့်စမ်းတွင်းများ ထွက်ရှိနေသလို ရွာရှိ ရေပူစမ်းမှာလည်း ရွာအပိုင်အဖြစ် သဘာဝအတိုင်း ဆက်ရှိနေသည်။ ထို့အပြင် ရွာပတ်ပတ်လည်တွင်လည်း တောပြာကြီးဟု ဆိုရလောက်အောင် စိမ်းညိုညို အံ့မှိုင်းနေသည့် တောတောင်များဖြင့်သာ လွှမ်းခြုံထားသေးသည်။

နှစ် ၂၀၀ ကျော်သက်တမ်းရှိ ပေလေစီးရွာ သဘာဝအရိပ် ဆက်လွှမ်းခြုံ ရပ်တည်သွားနိုင်ရေးအတွက် ရွာသားတို့မှာ စုစည်းအားဖြင့် ညီညွတ်စွာ ခရီးဆက်နေကြဆဲ ဖြစ်ပေသည်။

စောထွန်းလင်း

မဲဆောက်ဒေသအတွင်း Chikungunya ဆင်တုပ်ကွေး ဖြစ်ပွားမှုများပြားလာ၊ ကလေးသူငယ်များ ပိုမိုဖြစ်ပွား

ဇူလိုင် ၁၇ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စာအိုင်ဆူး

ထိုင်း-မြန်မာ နယ်စပ်မြို့ ဖြစ်သည့် မဲဆောက်ဒေသတွင် Chikungunya ခေါ် ဆင်တုပ်ကွေး ဖြစ်ပွားမှု များပြားလာပြီး ကလေးသူငယ်များတွင် ပိုမိုဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်ဟု မြန်မာရွှေ့ပြောင်း အလုပ်သမားများအတွက် ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှု ပေးနေသည့် မယ်တော်ဆေးခန်းမှ ကျန်းမာရေး တာဝန်ရှိသူများက ပြောသည်။

ယခင်နှစ်များတွင် ပုံမှန် ရာသီတုပ်ကွေးနှင့် သွေးလွန်တုပ်ကွေးများသာ ဖြစ်ပွားခဲ့သော်လည်း မြန်မာပြည်မှ တစ်ဆင့် ကူးစက်ပြန့်ပွားလာသည်ဟု ယူဆရသော Chikungunya ခေါ် ဆင်တုပ်ကွေးတစ်မျိုးသည် ယခုနှစ်မှစ၍ ဖြစ်ပွားနေပြီး ယခင်ပုံမှန် ရာသီတုပ်ကွေး ဖြစ်ပွားမှုထက် ပိုမိုဖြစ်ပွားနေသည်ဟု မယ်တော်ဆေးခန်း၏ ကလေးအတွင်းလူနာဆောင်၏ တာဝန်ခံ နော်ဖောက်ပေါ်ရိုးက ယခုလို ပြောသည်။

၎င်းက 'ကျမတို့ သတိထားမိတာက ဒီမေလက စတာပေါ့။

အစကတော့ ကျမတို့လည်း သေချာမသိဘူး။ မြန်မာပြည်ဘက်က လာတဲ့လူနာတစ်ယောက်က အပူအကြီးကြီးတက်ပြီး ခြေဆစ်လက်ဆစ်နာလို့ လမ်းမလျှောက်နိုင်ဘူးဆိုပြီးဖြစ်တာပေါ့။ အရင်နှစ်တွေကဆို သွေးလွန်တုပ်ကွေးလောက်ပဲ အဖြစ်များတာ။ အခုနှစ်မှ ဆင်တုပ်ကွေးက အဖြစ်များလာတယ်' ဟု ပြောသည်။

ယခု ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည့် အဆိုပါ ဆင်တုပ်ကွေးသည် အရွယ်ရောက်ပြီးသား လူငယ်လူကြီးများတွင် အဖြစ်များသလို အသက် ၅ နှစ်အောက်အပါအဝင် ကလေးသူငယ်များ အကြားတွင်လည်း ပိုမို ဖြစ်ပွားလျက်ရှိပြီး တစ်ရက်လျှင် ပျမ်းမျှ အတွင်းလူနာ ၅ ဦးခန့် ရောက်လာသည်အပြင် ပြင်ပ လူနာဌာန (OPD) တွင်လည်း ၄၀၀ ထက် ပိုမိုရောက်လာကြသည်ဟု နော်ဖောက်ပေါ်ရိုးက ဆက်ပြောသည်။

ပြီးခဲ့နှစ် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မေနှင့် ဇွန်လအတွင်း ရာသီအလိုက် ဖြစ်ပွားသည့် သွေးလွန်တုပ်ကွေး၊ အသက်ရှူလမ်းကြောင်း ဆိုင်ရာ ရောဂါပိုးကူးစက်မှု ရောဂါများဖြင့် ရောဂါဝေဒနာဖြစ်ပွားသူ စုစု

ပေါင်း ၅၄၀ ဦး ဖြစ်ပွားခဲ့ရာမှ ယခုနှစ် ၂၀၁၉ ခုနှစ် မေနှင့် ဇွန်လအတွင်း၌ ရာသီအလိုက် တုပ်ကွေးများအပြင် အသစ်ဖြစ်ပွားလာသည့် ဆင်တုပ်ကွေး အပါအဝင် ဖြစ်ပွားသူ စုစုပေါင်း ၈၃၀ ဦးအထိ ရှိလာခဲ့ပြီး ဖြစ်ပွားမှုနှုန်း ၃၉ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုးလာကြောင်း မယ်တော်ဆေးခန်း၏ ကောက်ခံထားသည့် မှတ်တမ်းများအရ သိရသည်။

၎င်း ဆင်တုပ်ကွေးရောဂါ လက္ခဏာများသည် အရွယ်ရောက်ပြီးသားသူများတွင် ပုံမှန်တုပ်ကွေးများထက် အဖျား ပိုကြီးခြင်း၊ ဖျားရက်ကြာရှည်ခြင်း၊ ခြေဆစ်လက်ဆစ်နှင့် ကြွက်သားများ နာကျင်ကိုက်ခဲခြင်း၊ အဖျားကျသွားသည်တိုင် အကိုက်အခဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည်။ ၎င်းအပြင် အနီစက်အကွက်များ ဖြစ်ပေါ်လာသလို ကလေးသူငယ်များ အထူးသဖြင့် အသက် ၅ နှစ်အောက် ကလေးငယ်များတွင်လည်း အဖျားကြီးနိုင်ပြီး အဖျားကြောင့် 'တက်နိုင်ကြောင်းလည်း ကျန်းမာရေး တာဝန်ရှိသူများက ဆိုသည်။

အလားတူ ၎င်းဆင်တုပ်

ကွေး ရောဂါသည် ခြင်္ကိုက်ခြင်းမှ တစ်ဆင့် Influenza Virus ပိုး ကူးစက်ခံရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပွားခြင်း ဖြစ်သည့်အတွက် ခြင်္ကိုက်ခံရခြင်း မရှိစေရန် ခြင်္ထောင်ထောင်၍ အိပ်ခြင်း၊ ခြင်္ကာကွယ်သည့်လိမ်းဆေး သုတ်လိမ်းခြင်းများအပြင် မိမိနေထိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်များတွင် ရေဝပ်နိုင်သော နေရာများကို ရှင်းလင်းခြင်းနှင့် ခြင်္များ ခိုအောင်း ပြန့်ပွားမှု မရှိစေရန် သန့်သန့်ရှင်းရှင်း နေထိုင်ရန် လိုအပ်ကြောင်းလည်း ကျန်းမာရေး တာဝန်ရှိသူများက အသိပညာပေး ပြောဆိုထားသည်။

လသားအရွယ် ကလေးလူနာတစ်ဦး၏ မိခင်က 'ပြီးခဲ့တဲ့ တနင်္ဂနွေနေ့ (ဇူလိုင် ၁၄ ရက်နေ့) နေ့ခင်းလောက်မှာ ကလေးခြေထောက်မှာ အနီစက်ကလေးတွေ ဖြစ်လာတယ်။ ညနေပိုင်းလောက် ကျတော့ အဖျားက တက်ကော။ ဆေးခန်း ရောက်လာကတည်းက အဖျားကတက်တာ တခါမှ မကျဘူး။ ကလေးကို ဆင်တုပ်ကွေးမျိုး ဖြစ်တာကျတော့ နည်းနည်းစိုးရိမ်တာပေါ့။ ဆင်တုပ်ကွေးဖြစ်ရင် တအားနာကျင်ကိုက်ခဲတာခံရတာကိုး။ ကျမ ဖြစ်ပြီးကြော့ဘူး ကျမကလေး ဖြစ်တာပဲ' ဟု ဂေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။

ထိုင်း-မြန်မာ နယ်စပ်တွင် အခြေစိုက်သည့် မယ်တော်ဆေးခန်းတွင် ယခင်နှစ်များတွင် ပုံမှန် ရာသီတုပ်ကွေးများသာ ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ယခုနှစ်မှစ၍ Chikungunya ဆင်တုပ်ကွေးရောဂါ စတင် ဖြစ်ပွားခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။ အလားတူ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ဆင်တုပ်ကွေးအပြင် သွေးလွန်တုပ်ကွေး ဖြစ်ပွားမှု အနည်းငယ် မြင့်မားလာပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလမှစ၍ ဇွန်လအထိ ၆ လတာအတွင်း သွေးလွန်တုပ်ကွေး ဖြစ်ပွားသူ ၅၇၀၀ ကျော်နှင့် သေဆုံးသူ ၂၀ ဦး ရှိခဲ့သလို ရာသီတုပ်ကွေးဖြစ်သည့် H1N1 ဖြင့် သေဆုံးသူ ၃၀ ကျော် ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း မြန်မာနိုင်ငံ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနက သတင်းထုတ်ပြန်ထားသည်။

ကော့ကရိတ် - အိန္ဒိယအာရှလမ်းစီမံကိန်းတွင် ကျန်ရှိနစ်နာသူ (၅၁)ဦး လျော်ကြေးရရှိရေး ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး

ဇူလိုင် ၁၆ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် နန်းဝေဖြိုးစာ

ကော့ကရိတ်မှ အိန္ဒိယထိ တိုးချဲ့လုပ်ဆောင်သည့် အာရှလမ်းစီမံကိန်းတွင် နစ်နာသူများထံမှ လျော်ကြေးရရှိရန် ကျန်ရှိနေသေးသည့် ဒေသခံ ၅၁ ဦးနှင့် စီမံကိန်းကြောင့် လျော်ကြေးပေးနိုင်ရေး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် တာဝန်ရှိသူတို့ ဇူလိုင်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ကရင်ပြည်နယ်၊ ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ရုံး၌ တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းခဲ့ကြသည်။

ဆွေးနွေးမှုတွင် ပါဝင်သည့် ၂၄ ရွာကော်မတီဝင် ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်းရေးမှူး၊ မန်းသိဏ်ဇော်က 'အစိုးရက ဒီအာရှလမ်းစီမံကိန်းဖောက်တော့မယ့်အချိန်မှာ ကတ္တရာသား ခင်းထားတဲ့ လမ်းကြီးပဲက ၁၈ ပေလို့ သတ်မှတ်ထားတယ်။ ပြီးရင် လမ်းပခု အပါအဝင် စုစုပေါင်း ၂၁ ပေရှိတယ်လို့ အစိုးရက သတ်မှတ်ထားတယ်။ အရပ်သား သတ်မှတ်ထားတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အခု အငြင်းပွားတာကတော့ အစိုးရက ၂၁ ပေသတ်မှတ်တာဟာ ဒေသခံတွေက ထိခိုက်တယ်လို့ ခံယူတဲ့အတွက် မကျေနပ်လို့ ဆွေးနွေးကြတာ ဖြစ်တယ်' ဟု ဂေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။

ထိုသို့ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရာတွင် လမ်းဘေးဝဲယာ ၁၅ ပေအတွင်း ပါဝင်နေသည့် မြေအပိုင်းများကို လမ်းနယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ကာ ဒေသခံများဘက်က လျော်ကြေးငွေ ရယူသွားခြင်း မဟုတ်ဘဲ လမ်းနယ်မြေ(ဧရိယာ) ၁၅ ပေထက် ကျော်လွန်သည့် နစ်နာမှုများကို လျော်ကြေးရယူသွားမည့်ကို သဘောတူညီမှု ရရှိခဲ့ကြောင်းလည်း မန်းသိဏ်ဇော်က ဆက်ပြောသည်။

ယမန်နေ့က ပြုလုပ်ခဲ့သည့် တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုတွင် ဖားအိန္ဒိယ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဌာနမှ မြို့နယ်မှူး၊ မြေစာရေး၊ လယ်ယာမြေ လျော်ကြေးရရှိရေး ကွင်းဆင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် Contract Supervision Consultants (CSC) အဖွဲ့မှ တာဝန်ရှိသူ နှင့် LARC (Land Acquisition and Resettlement Committee) ကော်မတီဝင်များ ရောက်ခဲ့ကြသည်။

လက်ရှိ ရရှိထားသည့်

ဆွေးနွေးချက်ရလဒ်များမှာ တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းပွဲမှ တက်ရောက်သည့် သာယာကုန်း၊ ဝဲကရင်၊ ကျားကလေး၊ စသည့် ကျေးရွာများမှ ဒေသခံများ၏ လိုလားသဘောတူညီချက်ဖြစ်ပြီး အဆိုပါအချက်များကို လျော်ကြေးပေးအပ်ရေး တာဝန်ရှိသူများမှ အဆင့်ဆင့် တင်ပြ ဆွေးနွေး အတည်ပြုပြီးပါက လျော်ကြေးငွေများကို ထပ်မံပေးအပ်သွားမည် ဖြစ်သည်။

ကော့ကရိတ်မှ အိန္ဒိယထိ တိုးချဲ့လုပ်ဆောင်သည့် အာရှလမ်း စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး နစ်နာသူများကို နစ်နာသည့် ဧရိယာ အကျယ်အဝန်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှု အထောက်အထား၊ နစ်နာဆုံးရှုံးမှု တန်ဖိုးများအလိုက် စံနှုန်းများ သတ်မှတ်ကာ လျော်ကြေးငွေ ပေးအပ်ခဲ့မှုများရှိသလို လျော်ကြေးအပေါ် မကျေနပ်သည့် နစ်နာသူများလည်း ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။

တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းပွဲသို့ တက်ရောက်သည့် ဝဲကရင်ကျေးရွာရှိ နန်းသိတာခိုင်မှ လျော်ကြေးသတ်မှတ်မှုကြောင့် နစ်နာမှုများ ရှိသည့်အပေါ် ယခုလိုပြောသည်။

'အရင် လျော်ကြေးပေးတဲ့ အသုတ်တွေက မြေ၊ အဆောက်အဦး ထိရင် လျော်ကြေး အကုန်ပေးတယ်။ အခုက သူတို့ မြေပြန်လာ ထပ်တိုင်းတယ်။ အဆောက်အဦးဖိုးပေးမယ်။ မြေဖိုးက ပေးမပေး အပေါ်ပြန်ထပ်တင်မယ်။ ကျမတို့က နစ်နာတာပေါ့။ အခု တက်ရောက်တဲ့လူတွေ အားလုံးက ၁၅ ပေအတွင်းမှာဆိုရင် လျော်ကြေးမယူဘူး။ အများဆိုတော့ ကျမတို့လည်း အဲလိုသဘောတူလိုက်တယ်။ ကျမဆိုင် တစ်ဝက်ထိတော့ ဆိုင်မရောင်းရတော့ဘူး။ နစ်နာကြေး ၆ လစာတော့ ပေးမယ်လို့ ပြောတယ်။ သူတို့လျော်ကြေးပေးလည်း ကျမတို့က အရမ်းနစ်နာတယ်' ဟု ဂေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။

အဆိုပါ လျော်ကြေး ပေးခြင်းမှာ ၂ ကြိမ် ရှိပြီးဖြစ်ပြီး အာရှ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်-ADB ထုတ်ချေးငွေဖြင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် တစ်ကြိမ်၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် တစ်ကြိမ်ပေးခဲ့ပြီး အစိုးရဘက်ကဖြင့် တတိယအကြိမ် ထပ်မံပေးရန် ရှိသည်ဟု သိရသည်။

ရန်ကုန်တိုင်း ကရင့်ရေးရာအတွက် လာမည့် ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ကျပ်သန်း (၂၅၀) သုံးစွဲမည်

ဇူလိုင်လ ၂၄ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စောထွန်းလင်း

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး ကရင့်ရေးရာ လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန် လာမည့် ၂၀၁၉-၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ကျပ်သန်း ၂၅၀ (သိန်း ၂၅၀) သုံးစွဲရန် ဘတ်ဂျက် ရရှိထားသည်ဟု ကရင့်တိုင်း

ရင်းသားရေးရာဝန်ကြီး နော်ပန်းသဏ္ဍာမျိုးက ပြောသည်။

၎င်းက 'အခုလာမယ့် ၂၀၁၉-၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်မှာ တိုင်းရင်းသားရေးရာအတွက် အသုံးပြုဖို့ ဘတ်ဂျက် ကျပ်သိန်း ၂၅၀၀ ရရှိထားပါတယ်။ စာအုပ်၊ စာပေကဏ္ဍအတွက် ကျပ်သိန်း ၁၀၀၀

သုံးမယ်။ ပြပွဲ၊ ပြိုင်ပွဲတွေအတွက် ကျပ်သိန်း ၁၅၀၀ သုံးဖို့ လျာထားတယ်' ဟု ပြောသည်။

အဆိုပါ တိုင်းရင်းသား စာအုပ်၊ စာပေ ကဏ္ဍအတွက် ကျပ်သိန်း ၁၀၀၀ ကို ကရင့်သမိုင်းစာအုပ်ပုံနှိပ်ခြင်း၊ ကရင် ဖတ်စာအုပ်အတွက် လိုအပ်သည့် နေရာတွင် ပုံနှိပ်ခြင်းနှင့် အင်္ဂလိပ်-ဗမာ-ကရင် အဘိဓာန်စာအုပ် ပုံနှိပ်ခြင်းတို့တွင် သုံးစွဲသွားရန် လျာထားသည်။ ထို့အပြင် ပြပွဲ၊ ပြိုင်ပွဲအသုံးစရိတ်တို့တွင် တိုင်းရင်းသား လုပ်ငန်းရှင်များ ကြီးမှူးကျင်းပမည့် သွေးချင်းတို့ရဲ့ပွဲတော်ဆီစသည်တို့တွင် ကရင်တိုင်းရင်းသား ပြခန်းများ ပါဝင်ပြသခြင်းတို့တွင် သုံးစွဲသွားရန် လျာထားသည်

ဟု ဝန်ကြီးက ဖြည့်စွက်ပြောသည်။

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး ကရင့်ရေးရာ ကိစ္စရပ်များအတွက် လက်ရှိ အစိုးရလက်ထက် ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ကျပ်သိန်း ၇၀၀နှင့် ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်များတွင်လည်း ကျပ်သိန်း ၇၀၀ သုံးစွဲခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဘဏ္ဍာရေးစနစ် ပြောင်းလဲကျင်းသုံးသည့် ၂၀၁၈ ဧပြီမှ စက်တင်ဘာအထိ ကြားဘတ်ဂျက်တွင် ကျပ်သိန်း ၇၀၀ သုံးစွဲ ထားသည်။

ထို့အပြင် လက်ရှိ ၂၀၁၈-၁၉ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် ကျပ်သိန်း ၁၀၀၀ ဘတ်ဂျက်ရရှိထားပြီး ကရင့်ရေးရာ စာအုပ်၊ စာပေကဏ္ဍအတွက် ကျပ်သိန်း ၃၀၀ နှင့် ပြပွဲ၊ ပြိုင်ပွဲများအတွက် ကျပ်သိန်း ၄၀၀ နှင့် ကျန်ဘတ်ဂျက်ကို အခြား တိုင်းရင်းသားများအတွက် ခွဲဝေသုံးစွဲခဲ့သည်ဟု ကရင့်ရေးရာ ဝန်ကြီးထံမှ သိရသည်။

တရားရုံးဆုံးဖြတ်ချက် သွေဖည်လုပ်ဆောင်မှုကြောင့် စောကျော်ကောင်းမြတ်အား ဝရမ်းထုတ်ဖမ်းဆီးရခြင်းဖြစ်ဟု KNU ပြော

ဇူလိုင် ၁၁ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်
စောမြတ်ဦးသာ

ကေအဲန်ယူ- ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး ကျူးဖမ်းမှု၊ နယ်စပ်စည်းရုံးရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌဟောင်းဖြစ်ခဲ့သူ မွန်ပြည်နယ်ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကျိုက္ကယ်ကျေးရွာနေ စောကျော်ကောင်းမြတ်သည် ခရိုင်တရားရုံး၏ တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို သွေဖည် လုပ်ဆောင်သည့်အတွက် ဝရမ်းထုတ်ဖမ်းဆီးရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ကေအဲန်ယူ ခူးပလာယာခရိုင် အတွင်းရေးမှူးက ပြောသည်။

စောကျော်ကောင်းမြတ်သည် ကျေးရွာ စားကျက်မြေကို မိမိပိုင်ဆိုင်ကြောင်း ပြုလုပ်သည့်အမှု၊ မြေသိမ်းပြီး ရာဘာပင် စိုက်ပျိုးထားသည့် မြေယာအငြင်းပွားတိုင်ကြားလာမှု အပါအဝင် ကေအဲန်ယူ ကျူးဖမ်းမှုနယ်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ် အမျိုးသမီးတစ်ဦးနှင့် အမျိုးသားတစ်ဦးအား ကြိုးတပ်ဖမ်းဆီးကာ ရိုက်နှက်ခဲ့သည့်ကိစ္စ တိုင်ကြားလာမှုအပြင် ယခင်က ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် မြေယာအမှု တစ်ခုတွင် တရားရုံးက ချမှတ်လိုက်သော တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသည့်အတွက် ဝရမ်းထုတ်၍ ဖမ်းဆီးရခြင်းဖြစ်သည်ဟု

ခူးပလာယာခရိုင် အတွင်းရေးမှူးပဒိုမန်းကနေဒီက ဇူလိုင်လ ၈ ရက်နေ့တွင် ပြောသည်။
ရွာ စားကျက်မြေကို ပိုင်ဆိုင်မှုကရမ် ခိုးထုတ်ပြီး သိမ်းတာ။ ရွာသား မကျေနပ်တော့ တရားရုံးရောက်လာတယ်။ သက်ဆိုင်တဲ့ပိုင်ရှင်တွေကို မြေတွေပြန်လွှဲပေးဖို့ပေါ့နော်။ တရားရုံးရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို သွေဖည်ပြီး မြေတွေ ပြန်ပြန်ခြိမ်းခြောက်တယ်။ မြေသိမ်းပြီး ရာဘာပင်စိုက်လိုက်လို့ ဒေသခံတစ်ဦးက တိုင်ကြားလာပြန်ရော။ ၃ မှု တိုင်ကြားထားတယ်။ တစ်မှုပဲ ချမှတ်နိုင်သေးတယ်။ ရိုက်နှက်မှုက ခုထိ တရားစီရင်လို့ မရသေးဘူးဟု ပဒိုမန်းကနေဒီက ပြောသည်။

စောကျော်ကောင်းမြတ်သည် ကေအဲန်ယူ ကျူးဖမ်းမှုနယ်လူငယ်ဥက္ကဋ္ဌ၊ စည်းရုံးရေး ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ၊ သစ်တောမှူး တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီး ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ကေအဲန်ယူမှ တရားဝင် နုတ်ထွက်ကာ လက်ရှိ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) ကျေးရွာ အလုပ်အမှုဆောင် တစ်ဦးဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။

ကျိုက္ကယ်ကျေးရွာ အုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူး နန်းထက်ထက်

အောင်က 'KNU မှာနေတုန်းက သူလုပ်ခဲ့တဲ့ကိစ္စတွေ ရှိရင်လည်း ရှိမယ်။ အတိအကျတော့ မသိဘူးပေါ့နော်။ သူတို့မြေကလည်း သူနိုင်ကိုယ်နိုင်နဲ့ အမှုဖွင့်ထားဆဲဖြစ်တယ်။ ကျောင်းဒကာတွေ ရွာသူရွာသားတွေ ဘက်ကတော့ ကျော်ကောင်းမြတ်က သူတို့ကို အနိုင်ကျင့်တဲ့ပုံစံ ဖြစ်နေတယ်ပေါ့နော်။ သူ့ကိုဖမ်းသွားတာက အဲဒီ မြေကိစ္စမဟုတ်ဘူး။ အခြား ရန်ငြိုးရန်စ ရှိမလား မသိဘူးပေါ့နော်' ဟု ဇူလိုင် ၈ ရက်နေ့က ကေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။

စောကျော်ကောင်းမြတ်၏ ညီမဖြစ်သူ နန်းခင်လှသိန်းက 'အဖိုးတို့ပိုင်တဲ့အင်းကို ၂၀၀၂ ခုနှစ်မှာ လူတစ်ယောက်က ပုံစံ ၁၀၅ ထုတ်သွားတယ်။ ဘုန်းကြီးအင်း ဆိုပြီး ပြောတယ်။ သူများအမျိုးမျိုး သွားတိုင်ထားတယ်။ အခုအိမ်မှာ မနေရဘူး။ အရမ်းကြောက်တယ်။ အစ်ကို ကေအဲန်ယူမှာ လုပ်တုန်းက သစ်ခိုးတဲ့လူတွေ ရိုက်တယ်လို့ ပြောတယ်။ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းနဲ့ မလုပ်ရင် အထက်က သူ့ကို ပြန်ကိုင်မှာပေါ့နော်။ လယ်သမား ကိစ္စဆိုရင် ဒီလောက်အထိ မဖမ်းသင့်ဘူး။ ဖြေရှင်းစရာရှိရင် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ခွဲရုံးမှာပဲ ဖြစ်စေချင်တယ်။ အပြစ်မရှိရင် အမြန်ဆုံးပြန် လွှတ်ပေးစေချင်တယ်' ဟု ဇူလိုင် ၉ ရက်နေ့က ကေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။

သူမ၏အစ်ကိုသည် ကျေးရွာ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ကရင် စာပေ ယဉ်ကျေးမှု အရေးကိစ္စများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသူတစ်ဦး ဖြစ်သလို အငြင်းပွားမှုဖြစ်သည့် မြေနေရာများသည် မိဘဘိုးဘွားပိုင်နှင့် ငွေကြေးအရ ဝယ်ယူခဲ့ခြင်းသာရှိပြီး သူကေအဲန်ယူတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ်က တစ်ပါးသူမြေအား အဓမ္မရယူခဲ့မှုရှိသည်ဟု ပြောဆိုမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ကေအဲန်ယူ တရားရုံးအနေဖြင့်

အချိန်မရွေး စစ်ဆေးမေးမြန်းနိုင်သည်ဟု နန်းခင်လှသိန်းက ဆက်ပြောသည်။

အဆိုပါ ဖမ်းဆီးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ကေအဲန်ယူကို အမှုဖွင့်တိုင်ကြားထားမှုများ ရှိသည်ဟု သတင်းများ ထွက်ပေါ်နေသည့်အပေါ် ကေအိုင်စီက နယ်မြေခံချောင်းနှစ်ခုရစခန်း၏ စခန်းမှူး လူထွန်းအား ဆက်သွယ်မေးမြန်းကြည့်ရာတွင် ၎င်းက 'အမှုဖွင့်ထားတာ မရှိပါဘူးခင်ဗျာ။ သူတို့က အရင်တုန်းကပေါ့လေ။ ကျူးဖမ်းမှုနယ် ကေအဲန်ယူ ဥက္ကဋ္ဌဟောင်း လို့တော့ ပြောတာပဲ။ သူတို့အဖွဲ့က သူတို့လာယူတာပဲ။ သူတို့အချင်းချင်းပါပဲ။ ဘာကြောင့် ဖမ်းသွားတာတော့ မသိသေးဘူး ခင်ဗျာ' ဟု ဇူလိုင် ၈ ရက်နေ့က ပြောဆိုသည်။

စောကျော်ကောင်းမြတ်ကို ဖမ်းဆီး ခေါ်ဆောင်သွားသည့် ကိစ္စသည် ကေအဲန်ယူ၏ တရားရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သလို တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်-NCA လမ်းကြောင်းအတိုင်း သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရ ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် လည်း အသိပေးကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ဟုလည်း ကေအဲန်ယူဘက်က ပြောသည်။

လက်ရှိအချိန်တွင် စောကျော်ကောင်းမြတ်အား ကေအဲန်ယူ ခူးပလာယာခရိုင်တွင် ထိန်းသိမ်းထားရှိပြီး မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု ပြုလုပ်သည့်ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သော နောက်ဆက်တွဲ ပြဿနာများမှာ ကေအဲန်ယူ တရားရေးဘက်သို့ ရောက်ရှိလာပြီဖြစ်၍ လူထုနှစ်နာမူ မရှိအောင် ကေအဲန်ယူ၏ ဥပဒေအရ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု သက်ဆိုင်ရာ ခရိုင်တာဝန်ရှိသူများက ပြောဆိုသည်။

ခွဲထွက် DKBA မှ ဗိုလ်မှူးအဆင့်ရှိသူ အပါအဝင် (၃)ဦး တပ်မတော်ထံ လက်နက်အပ်နှံကာ ပူးပေါင်း

ဇူလိုင် ၆ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်
နေနော်

ကရင်ပြည်နယ်၊ ကော့ကရိတ်မြို့၊ ကောင်းမှုရွာအခြေစိုက် ခွဲထွက် DKBA ကလို့ထူးဝါး တပ်မဟာ စစ်ကြောင်းမှူး ဗိုလ်မှူးအဆင့်ရှိ မိုးကြိုး (ခ) စောကချောသွေး ဦးစီးသည့် အဖွဲ့ဝင် ၃ ဦးသည် ဇူလိုင်လ ၆ ရက်နေ့က ကော့ကရိတ်မြို့ အမှတ်(၉၇) ခြေလျင်တပ်ရင်းထံ လက်နက်အပ်နှံ ပူးပေါင်းလိုက်သည်ဟု သိရသည်။

ဗိုလ်မှူးအဆင့်ရှိ မိုးကြိုး၊ ဗိုလ်ကြီးအဆင့်ရှိ ရဲနိုင်နှင့် တပ်ကြပ်အဆင့် စောကချောဝါးတို့ ၃ ဦးတို့သည် M.16 သေနတ် ၁ လက်၊ ကျည် ၅၁ တောင့်၊ 9 MM ပစ္စတို ၁ လက်၊ ကျည် ၂ တောင့်နှင့်အတူ ကော့ကရိတ်မြို့ အမှတ်(၉၇) ခြေလျင်တပ်ရင်း ဗန္ဓုလခန်းမဆောင်၌ ကျင်းပသည့် လက်နက်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး လဲလှယ်ပွဲအခမ်းအနားတွင် လက်နက်အပ်နှံခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

အဆိုပါ လက်နက်အပ်နှံကြသည့် DKBA တပ်ဖွဲ့ဝင်များကို မြဝတီခရိုင် သစ်ခင်းညီနောင် အခြေစိုက်စစ်ဗျူဟာ ဗျူဟာမှူး ဗိုလ်မှူးကြီး နိုင်အောင်၊ ၉၇ ခြေလျင်တပ်ရင်းမှ တပ်ရင်းမှူး ဒု ဗိုလ်မှူးကြီး အောင်ဆန်းဝင်းနှင့် တာဝန်ရှိသူများက အခမ်းအနားဖြင့် ကြိုဆိုခဲ့ကြပြီး ရိက္ခာနှင့် ထောက်ပံ့ပစ္စည်းများ ပေးအပ်ခဲ့ကြသည်။

သစ်ခင်းညီနောင် အခြေစိုက်စစ်ဗျူဟာ ဗျူဟာမှူး ဗိုလ်မှူးကြီး နိုင်အောင်က 'ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရှေးရှုပြီး အခုလို ဥပဒေဘောင်အတွင်း ဝင်ရောက်လာခြင်းကို ဝမ်းမြောက်စွာ ကြိုဆိုသလို ထပ်ပြီး ဝင်ရောက်လာမယ့်သူများကိုလည်း မိမိတို့အနေဖြင့် နွေးထွေးစွာ ကြိုဆိုမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသတွင်း တည်ငြိမ်ရေးနှင့် ငြိမ်း

ချမ်းရေး ရှိမှသာ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကို အပြည့်အဝ ဖော်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်' ဟု အခမ်းအနားတွင် ပြောကြားခဲ့သည်။

ထို့အပြင် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် NCA (တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်) ထိုးပြီးနောက် ကရင်ပြည်နယ်သည် ယခင်ကထက် ပိုမိုဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာကြောင်း၊ ဥပမာအားဖြင့် ယခင်က မြဝတီနှင့် ကော့ကရိတ်ကို အတက်တစ်ရက်၊ အဆင်းတစ်ရက်ဖြင့် လမ်းကြမ်းကို နာရီပေါင်းများစွာ ခရီးသွားလာရပြီး ကုန်စည်စီးဆင်းမှုမှာလည်း အဆင်မပြေမှုများ ရှိခဲ့ကြောင်း၊ ယခုဆိုလျှင် မြဝတီမှ ကော့ကရိတ်သို့ မိနစ် ၄၀ ခန့်ကြာ အာရလမ်းမကြီးမှ ခရီးလမ်း ချောမွေ့စွာဖြင့် သွားလာရ လွယ်ကူလာခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေးကြောင့် ပြည်သူများ လက်တွေ့ခံစားရသည့် အကျိုးတရားဖြစ်သည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

ခွဲထွက် DKBA ကလို့ထူးဝါး စစ်ကြောင်းမှူး ဗိုလ်မှူးမိုးကြိုးက 'ကျနော်တို့ အနေနဲ့က တပ်မတော်၏ ဖိတ်ခေါ်မှုကြောင့် ဥပဒေဘောင်တွင်းမှ ပြည်သူ့အကျိုးပြု လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဝင်ရောက်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ BGF နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့မှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်ရင်း ဒေသအကျိုးပြုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်သွားမှာ ဖြစ်ပါသည်' ဟု ပြောသည်။

ယခု လက်နက်အပ်နှံခဲ့ကြသည့် DKBA တပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် NCA သဘောတူစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ထိုးထားသော ကရင်လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့တစ်ခု ဖြစ်သည့် ဗိုလ်ချုပ်စောကျော်သက်ဦးစီးသော ခွဲထွက် DKBA အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်သည်။

► ကျောပုံး "ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်ဝင်းရော်ဒေသ" မှ

ဖြစ်သည့် အတွက် မြို့ဝင်ကြေး ဂိတ်အသစ် ဖွင့်လှစ်မည့်အပေါ် ပဋိပက္ခဖြစ်လာမည်ကို ဒေသခံအချို့က စိုးရိမ်နေကြသည်။
ဝင်းရော်ဒေသ ကျုံစဝန်-တောင်ဒီး-ခလယ်- တံခွန်တိုင်မှ မွန်ပြည်နယ် မုဒုံမြို့သို့ အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်အဖွဲ့များ၏ ဘီးခွန်ဂိတ် ၆ ခုထက်မနည်း ရှိထားသည့်အတွက် နောက်ထပ်

ဂိတ်အသစ် ထပ်တိုးမှုမလုပ်ဘဲ အဖွဲ့များအချင်းချင်း ညှိနှိုင်းကြပြီး ဂိတ်တစ်ခုထဲ ထားရှိရန်ကိုသာ ဆန္ဒရှိကြကြောင်း ဒေသခံများက ပြောဆိုသည်။
ဘီးခွန်ဂိတ် လာဖွင့်မယ်ဆိုရင် KNU တို့၊ မွန်ပြည်သစ်ပါတီတို့ နဲ့ ညှိနှိုင်းဖို့တော့ လိုတယ်ပေါ့နော်။ နိုင်ငံတော်အခွန် အတွက် ရော၊ ဒေသခံအတွက်ရော တ

ကယ် အကျိုးရှိရင်တော့ ကောင်းတယ်ပေါ့လေ။ BGF နယ်ခြားစောင့်တပ်နဲ့ အစိုးရလုပ်မယ်လို့ သိထားတယ်။ ညှိနှိုင်းမှုမရှိဘဲ လုပ်သွားမယ်ဆိုရင် အဆင်မပြေနိုင်ပါဘူးဟု ဇူလိုင်လ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ဘုရားငါးဆူကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ဦးမင်းခိုင်စိုးက ကေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။
၎င်းမြို့ဝင်ဘီးခွန်ဂိတ်မှ ရရှိမည့်အကျိုးအမြတ်များကို ဒေ

သဖွဲ့ဖြိုးရေး၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးအတွက်ပါ ထောက်ပံ့သွားမည်ဟုလည်း ဒေသခံများနှင့် ညှိနှိုင်းတွေ့ဆုံစဉ် BGF အမှတ်(၁၀၂၃) ကွပ်ကဲရေးဘက်က ပြောဆိုသွားခဲ့ကြောင်း ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံမှ သိရသည်။
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး မြို့နယ်၊ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးခင်မောင်ချိုက 'မြို့ဝင်ကြေးဂိတ်ပါ။ လေလံခေါ်ပြီး လုပ်တဲ့ အနေအထားမှာ ဆွဲမယ့်သူ မရှိဘူး။ လုပ်ငန်းလည်း မပြတ်စေချင်ဘူးလေ။ အဖိုးတို့တစ်ဆင့် လုပ်မလား ဆိုပြီး လုပ်မယ့်ဆိုတော့ နည်းနည်းသွား ညှိနှိုင်းမယ် ဆိုပြီးတော့ ထွက်လာကြတာပါ။ လုပ်မယ့်သူ ရှိရင် ပြန်ညှိနှိုင်းပေးမယ်။ ဆိုင်းဘုတ်ထောင်ပြီး ပြောစာနဲ့ စည်ပင်တံဆိပ် ရိုက်ပေးထားမယ်။ သတ်မှတ်ပေးထားတဲ့ နန်းထားထက် ပိုကောက်လို့မရဘူး။ လက်နက်

ကိုင်အဖွဲ့အနေနဲ့ ဘေးကနေ ရဲတဲ့ အနေအထားပဲ သွားရမှာပေါ့' ဟု ဇူလိုင်လ ၂၇ ရက်နေ့က ကေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။
ခလယ်-တံခွန်တိုင် မြို့ဝင် ဘီးခွန်ကို မြို့နယ် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့က လေလံကြမ်းခင်းဈေး ၇ သိန်း ၃ သောင်းဖြင့် လေလံရရှိသူအနေဖြင့် အာမခံကြေးနှင့် စာချုပ်စာတမ်းကြေး အပါအဝင် တစ်နှစ်စာ ၈ သိန်းဝန်းကျင် အခွန်ပေးဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ၎င်း လေလံသက်တမ်းအရ ၂၀၁၉ အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်မှ ၂၀၂၀ စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့အထိ မြို့ဝင်ဂိတ်ကြေးကို ကောက်ခံခွင့် ရှိမည်ဟု မြို့နယ်တာဝန်ရှိသူက ပြောသည်။

ထိုကိစ္စအပေါ် KNU ဝင်းရေးမြို့နယ် ဥက္ကဋ္ဌ ပဒို စောမောင်ရွှေက 'အဲဒီကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး မနစ်က စည်ပင်သာယာကနေ လေလံရယူပြီး မြို့ဝင်ဘီးခွန်ဖွင့်ဖို့

လုပ်သွားကြသေးတယ်။ လူထုလက်မခံဘူးလေ။ ကျနော်တို့ပဲ သွားပြီး ဖြုတ်ချလိုက်တာပါ။ ကျနော်တို့ လက်မခံဘူးလေ။ အခုလာဖွင့် မယ့် ကိစ္စက လာရောက် ညှိနှိုင်းတာမျိုး မရှိပါဘူးဟု ကေအိုင်စီသို့ ယနေ့ ပြောဆိုသည်။
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး မြို့အဝင် ဘီးခွန်ဂိတ်ကို ကျပ် ၅၈ သိန်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝင်းရော်ဒေသဘက် ခလယ်-တံခွန်တိုင် ကျေးရွာအဝင် ဘီးခွန်ဂိတ်ကို ကျပ် ၈ သိန်းဝန်းကျင်ဖြင့် လည်းကောင်း တစ်နှစ်စာ လေလံရောင်းချထားသည့်အပြင် သားသတ်လိုင်စင်နှင့် အပေါင်ဆိုင်လိုင်စင် တစ်ခုပါ လေလံ ရောင်းချသွားမည့်အကြောင်း မြို့နယ်စည်ပင် သာယာရေးအဖွဲ့ တာဝန်ရှိသူများက ဒေသခံများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံစဉ် ရှင်းလင်းပြောကြား သွားခဲ့သည်။

ကရင်ပြည်နယ်တွင် H1N1 ဓာတ်ခွဲအတည်ပြုလူနာ (၆)ဦးရှိဟု ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာနမှူးပြောဆို

ဇူလိုင် ၂၉ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စဖန်းရှောင်

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အချို့တွင် ဖြစ်ပွားနေသည့် ပြင်းထန်ရာသီတုပ်ကွေး H1N1 မှာ ကရင်ပြည်နယ်တစ်ခုလုံး အတိုင်းအတာအရ ယနေ့အထိ ဓာတ်ခွဲအတည်ပြု ဖြစ်ပွားသူ ဦးရေ ၆ ဦးရှိကြောင်း ကရင်ပြည်နယ် ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာနမှ သိရသည်။

အဆိုပါ ပြင်းထန်ရာသီတုပ်ကွေးကို ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာန၏ လမ်းညွှန်ချက် ဖြစ်သည့် ရောဂါကြည့်ရှုထောက်လှမ်းသည့်စနစ်ဖြင့် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ရာ ဇူလိုင်လ ၂၇ ရက်နေ့အထိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် ဖြစ်ပွားမှုနှုန်းကိုအခြေခံ၍ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ရောဂါသံသယရှိသူ ၇၁ ဦးကို ဓာတ်ခွဲစစ်ဆေးခဲ့ပြီး ထိုအထဲမှ နှစ်ဦးမှာ ကရင်ပြည်နယ်တွင် သံသယရှိ လူနာများကို စတင် တွေ့ရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ပြည်နယ်ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာနမှူးက ယခုလို ပြော

သည်။ ကရင်ပြည်နယ် ကျန်းမာရေး ဦးစီးဌာနမှူး ဒေါက်တာကျော်စွာမြင့်က 'ဒီနေ့လောက် အထိကို သံသယဖြစ်လို့ ဓာတ်ခွဲပို့ထားတဲ့သူ ၇၀ ကျော်လောက် ရှိမယ်။ အဲဒီအထဲကမှ ၆ ယောက် လောက် တွေတယ်ပေါ့။ ထူးထူးခြားခြားအနေနဲ့ ကရင်ပြည်နယ် အနေနဲ့ဆို ယနေ့အထိ ဆုံးပါးသွားတာမျိုးတွေ မရှိပါဘူး' ဟု ကေအိုင်စီသို့ ပြောသည်။ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန၏ လူမှုကွန်ရက်စာမျက်နှာတွင် ဖော်ပြထားချက်အရ ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့မှ ဇူလိုင်လ ၂၇ ရက်နေ့အထိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် ဖြစ်ပွားမှုနှုန်းကိုအခြေခံ၍ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ရောဂါသံသယရှိသူ ၇၁ ဦးကို ဓာတ်ခွဲစစ်ဆေးခဲ့ပြီး ထိုအထဲမှ နှစ်ဦးမှာ ကရင်ပြည်နယ်တွင် သံသယရှိ လူနာများကို စတင် တွေ့ရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ပြည်နယ်ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာနမှူးက ယခုလို ပြောသည်။

သာ ပျောက်ကင်းသွားပြီး ဖြစ်သလို ကျန်ရှိလူနာများကိုလည်း စောင့်ကြပ် ကြည့်ရှုမှုများနှင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုများ ပြုလုပ်ပေးနေကြောင်းလည်း ကရင်ပြည်နယ် ကျန်းမာရေး ဦးစီးဌာနမှူးက တာဝန်ရှိသူက ဆိုသည်။ ပြင်းထန် ရာသီတုပ်ကွေးမှာ လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးကြား ကူးစက် ပြန့်ပွားနိုင်ပြီး ရောဂါဖြစ်ပွားပါက နှာချေ၊ ချောင်းဆိုးတိုင်း ပါးစပ်နှင့် နှာခေါင်းများကို သေချာစွာ ဖုံးအုပ်ခြင်း၊ လက်ကို မကြာခဏ စင်ကြယ်စွာ ဆေးကြောခြင်း၊ လူနေထူထပ်သည့် နေရာများသို့ သွားရောက်ခြင်းများကို ရှောင်ကြဉ်ရမည် ဖြစ်ကြောင်းလည်း ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ အသိပညာပေးချက်များ ထုတ်ပြန်ထားသည်။ ရာသီတုပ်ကွေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အဓိကကတော့ 'ရာသီတုပ်ကွေးရောဂါ မိမိကစ၍ ကာကွယ်ပါ' ဆိုတဲ့ဆောင်ပုဒ်အတိုင်း ကိုယ့်ကိုယ်ကိုစပြီး ကာကွယ်ပါ။ တကယ်လို့ ကိုယ်က ဖြစ်လာရင် စာမျက်နှာ (၂၃) သို့ ▶

ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ် ဝင်းရော်ဒေသတွင် ဘီးခွန်ဂိတ်ဖွင့်မည်ကို ဒေသခံများမလိုလား

ဇူလိုင် ၂၈ ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စောမြတ်ဦးသာ

ကြာအင်းဆိပ်ကြီး မြို့နယ် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့မှ ဝင်းရော်ဒေသ၊ ခလယ်-တံခွန်တိုင် မြို့ဝင်ဘီးခွန် ကောက်ခံရေးဂိတ် တစ်ခုကို ယခုနှစ်တွင် လေလံတင် ရောင်းချပြီး လာမည့် အောက်တို

ဘာလအတွင်း ဖွင့်လှစ်ထားရှိသွားမည့်အပေါ် မလိုလားကြကြောင်း ခေါ်ယူတွေ့ဆုံ ရှင်းလင်းမှုအပြီး တွင် ဒေသခံများက ပြောဆိုကြသည်။ ယမန်နေ့က ခလယ်ကျေးရွာအုပ်စု ဘုရားငါးဆူရွာအဝင် ဘီးခွန်ကောက်ခံရေး ဂိတ်အား

ထားရှိဆောင်ရွက်နိုင်ရန် နယ်ခြားစောင့်တပ်-BGF အမှတ် (၁၀၂၃) ကွပ်ကဲရေးမှ ဒုဗိုလ်မှူးကြီး စောဒေါဒေါနှင့် မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးခင်မောင်ချို တို့က ခလယ်ရွာခန်းမဆောင်တွင် ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများနှင့်

ရပ်မိရပ်ဖများအား လာရောက် တွေ့ဆုံ ညှိနှိုင်းသွားကြောင်း သိရသည်။ ဝင်းရော်ဒေသခံ စောရာကျော်က 'ကျွန်ုပ်တို့ကနေ မုဒုံအထိ သွားမယ်ဆိုရင် ဂိတ် ၆ ခု လောက်ရှိမယ်။ ဂိတ်ဖိုး ၅ ထောင်၊ ၆ ထောင်လောက် ကုန်တယ်။ အခုပါ ထပ်တိုးလာမယ် ဆိုရင်တော့ အဆင်မပြေနိုင်ဘူးပေါ့နော်။ ကားမောင်းတာကလည်း တစ်ရက်ဘယ်လောက်မှ မရဘူး။ ဂိတ်ဖိုးနဲ့ပဲ ပေးနေရတယ်။ ခလယ်-တံခွန်တိုင်ဆိုတာက မြို့လည်း မဟုတ်သေးဘူးလေ။ မြို့ဝင်ဘီးခွန် ကောက်ခံတာတော့ မဖြစ်သင့်ဘူးပေါ့နော်။ အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖြစ်စေတယ်' ဟု ဇူလိုင် ၂၇ ရက်နေ့က ကေအိုင်စီ သို့ ပြောသည်။ အဆိုပါ ဘီးခွန်ဂိတ် ထားရှိရန် လျာထားသည့် နေရာသည် KNU-ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး၊ ဝင်းရော်ဒေသအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် NMSF-မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏ တောင်ပေါက်နယ်မြေအုပ်ချုပ်မှု အောက်တွင်ဖြစ်ပြီး အစိုးရနှင့် ရောနှောအုပ်ချုပ်သော နယ်မြေ စာမျက်နှာ (၂၃) သို့ ▶

ငါတို့လည်း ငါတို့ဘဝနဲ့ ရှင်သန်မယ်

ငါတို့က လစာမရှိဘူး ...
မရှိတာကို မရှိဘူးလို့ပြောရင်
မင်းတို့ ဘယ်ယုံမလဲ ...
မင်းတို့က ခွဲတမ်းနဲ့ကိုး ... ။

ငါတို့မှာ ...
ရှိတာတွေတော့ အများကြီးပဲ ...
အိပ်မက်နဲ့ ယုံကြည်ချက်ရှိတယ်။
ရင်ဘတ်မှာ လွတ်လပ်မှုရှိတယ်
ဘောလ်ပင်နဲ့ ဗလာစာရွက်ရှိတယ်
ထုဆစ်ရေးခြစ်ထားတဲ့ စာလုံးတချို့ရယ်ပေါ့ ... ။

ဘဝကြမ္မာနိဒါန်းမှ ...
အဆုံးမဲ့ဇာတ်အထိ ညှိမရတဲ့ပုစ္ဆာ
အခန်းဆက်မှာ ဝါကျစီကြည့်မိတယ်
သတ်ပုံအမှားတွေ တွေတယ်
သဒ္ဒါအမှားတွေ တွေတယ်
... တွေတယ်
တွေတာကို တွေမနေနဲ့ ... တဲ့ ။

ကြေးစားနဲ့ ငွေသားအကြောင်း
မင်းတို့ လာဖျောင်းဖျာတာ
ငါတို့ မသာယာဘူးလို့ လိမ်မပြောချင်ဘူး
မှတ်ကျောက်တင်တာချင်း မတူရင်
မင်းတို့တန်ဖိုးထားမှုနဲ့
ငါတို့ရဲ့ အလင်းဓာတ်ခံက
ဖောက်ပြန်သူနဲ့ သစ္စာရှင်လို ကွာခြားတယ် ... ။

ချဉ်းကပ်မှုရဲ့ နောက်ကွယ်မှာ
တံခါးမရှိ ဓားမရှိဆိုပေမယ့်
ကျင့်ဝတ်သိက္ခာတွေ မပျက်စေချင်ဘူး
ငါတို့ စောင့်ထိန်းသလို
မင်းတို့လည်း ကျင့်ကြံသင့်တယ်
မင်းတို့ငါတို့ ရပ်တည်တဲ့ကမ္ဘာက
အစွန်းတစ်ဖက်စီဆိုတော့
တန်းတွေ လာညှိမနေနဲ့
မင်းတို့လည်း မင်းတို့လစာနဲ့ ကျေနပ်
ငါတို့လည်း ငါတို့ဘဝနဲ့ ရှင်သန်မယ်။

အမျိုးသားသစ္စာဖြင့်
စောယောင့်သာအဆန်